

Pamięci Profesora

Marka Furmanka

*Dziekana Wydziału w latach 2014-2019,
pomysłodawcy projektu*

**Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytetu Zielonogórskiego
(1971-2021)**

Tradycje i terażniejszość

Redakcja naukowa
Edyta Bartkowiak

Zielona Góra 2022

RADA WYDAWNICZA

Andrzej Pieczyński (*przewodniczący*), Andrzej Bisztyga, Bogumiła Burda,
Eugene Feldshtein, Beata Gabryś, Magdalena Gibas-Dorna, Jacek Korentz,
Tatiana Rongińska, Franciszek Runiec (*sekretarz*)

UNIWERSYTET
ZIELONOGÓRSKI

RECENZJE

Stanisława Byra
Dariusz Dolański

REDAKCJA

Ewa Popiłka

KOREKTA

Aldona Reich

REDAKCJA TECHNICZNA, PROJEKT OKŁADKI

Elżbieta Kościańska

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2022

ISBN 978-83-7842-491-8

OFICyna WYDAWNICZA UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel. 68 328 78 64
www.ow.uz.zgora.pl, sekretariat@ow.uz.zgora.pl

Spis treści

Słowo wstępne (<i>JM Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski</i>)	7
Wstęp (<i>Edyta Bartkowiak</i>)	9
Geneza i rozwój Wydziału (<i>Edyta Bartkowiak</i>)	13
Sylwetki dziekanów (<i>Edyta Bartkowiak</i>)	33
Instytut Pedagogiki	53
Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej (<i>Marzenna Magda-Adamowicz, Mirosława Nyczaj-Drąg</i>)	55
Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny (<i>Grażyna Gajewska, Natalia Harewska, Elżbieta Turska</i>)	67
Zakład Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej (<i>Jarosław Bąbka, Grażyna Miłkowska, Helena Ochonczenko</i>)	85
Zakład Pedagogiki Społecznej (<i>Anna Korlak-Lukasiewicz</i>)	97
Zakład Resocjalizacji (<i>Barbara Toroń-Fórmanek</i>)	109
Zakład Podstaw Pedagogiki i Logopedii (<i>Edyta Bartkowiak, Anita Famuła-Jurczak, Katarzyna Kochan</i>)	117
Zakład Mediów i Technologii Informacyjnych (<i>Marek Furmanek, Jarosław Wagner</i>)	131
Zakład Pedagogiki Szkolnej (<i>Inetta Nowosad</i>)	143
Zakład Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych (<i>Bogdan Idzikowski, Edyta Mianowska</i>)	149
Pracownicy sekretariatu Instytutu Pedagogiki i Biura Obsługi Studenta	162
Instytut Socjologii (<i>Magdalena Pokrzyńska</i>)	165
Instytut Psychologii (<i>Joanna Hadzicka</i>)	187
Instytut Nauk o Polityce i Administracji (<i>Beata Springer, Adam Ilciów</i>)	207
Bibliografia	229

Słowo wstępne

Współczesny Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego jest chlubnym kontynuatorem ponad sześćdziesięcioletniej tradycji kształcenia nauczycieli w naszym mieście. Wydział należy do najstarszych i największych jednostek organizacyjnych naszej Uczelni. Jego początki sięgają czasów powstania Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Zielonej Górze w 1971 r. W ciągu następnych dziesięcioleci Wydział pod rządami kolejnych dziekanów prężnie się rozwijał i w konsekwencji w istotny sposób przyczynił się do utworzenia innych nowych wydziałów: najpierw w Wyższej Szkole Pedagogicznej, a następnie Uniwersytecie Zielonogórskim. Z czasem rozwinęła się również struktura samego Wydziału, który oprócz pedagogów rozpoczął kształcenie animatorów kultury, socjologów, psychologów i politologów. Obecnie, zgodnie z nowym Statutem UZ, Wydział jest jednostką dydaktyczną zajmującą się kształceniem, a działalność naukowa prowadzona jest w instytutach dyscyplinowych, w których zatrudnieni są pracownicy.

To właśnie pracownicy stanowili zawsze wielką wartość Wydziału, a obecnie Instytutów. Prowadzone przez nich badania naukowe budowały pozycję naszej Uczelni w kraju i za granicą. O doskonałej jakości badań świadczą wyniki najnowszej ewaluacji działalności dyscyplin naukowych, w której zielonogórska pedagogika i nauki o polityce uzyskały kategorię A, dołączając w ten sposób do czołowych ośrodków naukowych. Koniecznie należy również wspomnieć o zaangażowaniu pracowników w proces dydaktyczny realizowany przez Wydział. Zajęcia dla studentów prowadzone na dziesięciu kierunkach na Wydziale cechuje bezpośredni kontakt z młodzieżą oraz atrakcyjna, choć tradycyjna formuła. Pracownicy zawsze chętnie służą pomocą studentom w działaniach kół naukowych i promocji Wydziału.

Cóż wart byłby współczesny Wydział, gdyby zabrakło w nim studentów? Tak się składa, że przez dziesięciolecia na Wydziale studiowali bardzo aktywni studenci. Działający w licznych kołach naukowych, angażujący się w prace parlamentu studenckiego, organizujący setki imprez i wydarzeń kulturalnych. Warto wspomnieć,

że na Wydziale działa najwięcej studenckich kół naukowych spośród pozostałych wydziałów Uniwersytetu. Te pozadydaktyczne doświadczenia z pewnością przydadzą się studentom w przyszłym życiu zawodowym.

Współczesny Wydział Nauk Społecznych wpisuje się w najlepsze tradycje wspólnoty akademickiej, tworząc spójną przestrzeń dydaktyczną wykładowców i studentów, a instytuty dyscyplinowe zapewniają wysoki poziom badań naukowych.

*JM Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego
prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski*

Wstęp

Inspiracją do powstania prezentowanej publikacji były dwie ważne okoliczności. W 2021 r. Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego, będący bezpośrednim kontynuatorem tradycji Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Nauczycielskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze obchodził jubileusz 50-lecia istnienia. Uroczystość ta zbiegła się z 20-leciem powołania Uniwersytetu Zielonogórskiego, który powstał w 2001 r. w wyniku połączenia dwóch lokalnych szkół wyższych: Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego i Politechniki Zielonogórskiej.

Dzieje szkolnictwa wyższego w Zielonej Górze, w tym dzisiejszego Wydziału Nauk Społecznych, mają charakter ewolucyjny. Obrazują przemiany, jakie dokonały się na przestrzeni lat w regionie i mieście, w którym bez zaplecza i tradycji naukowych doszło do wykształcenia się środowiska naukowców i powołania dwóch uczelni: technicznej i humanistycznej, scalonych w strukturze dzisiejszego Uniwersytetu Zielonogórskiego, cenionego i rozpoznawalnego ośrodka akademickiego.

Dawny Wydział Pedagogiczny, który kilkakrotnie zmieniał nazwę i ulegał przekształceniom organizacyjnym, przez lata pełnił funkcję inkubatora dla tworzenia nowych wydziałów, specjalności i kierunków studiów. Na Wydziale Pedagogicznym rozpoczęło pracę wielu naukowców, którzy kontynuowali swoją karierę zawodową na innych wydziałach uczelni lub w innych odrodkach akademickich. Od początku w jego strukturze działali muzycy, artyści skupieni w Zakładzie Wychowania Muzycznego, a od 1982 r. – w Instytucie Wychowania Muzycznego. Po dziesięciu latach starań dołączyli do nich artyści sztuk wizualnych, tworząc Instytut Wychowania Plastycznego (od 1994 r. Instytut Sztuki i Kultury Plastycznej). Rozwój tych instytucji i powstawanie nowych kierunków studiów zaowocowało utworzeniem w 1999 r. Wydziału Artystycznego WSP. W 1998 r. powstał na wydziale Zakład Wychowania Fizycznego, przekształcony niebawem w katedrę, który dał początek rozwojowi nauk o zdrowiu. Z czasem w tym obszarze oprócz wychowania fizycznego uruchomiono

także studia na kierunku pielęgniarstwo prowadzone przez Katedrę Zdrowia Publicznego. Obie jednostki funkcjonowały do utworzenia w 2016 r. Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu. Epizodycznie w latach 1999-2001 na wydziale funkcjonował także Instytut Zarządzania, przeniesiony z Wydziału Matematyki, Fizyki i Techniki. Od 1994 r. w strukturze wydziału działał Instytut Socjologii, od 2015 r. – również Instytut Psychologii. Po przekształceniach organizacyjnych związanych z wejściem w życie przepisów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w 2019 r. jednostka zmieniła nazwę na Wydział Nauk Społecznych. Oprócz Instytutu Pedagogiki, Instytutu Socjologii i Instytutu Psychologii, od 2019 r. z Wydziałem Nauk Społecznych współpracuje również Instytut Nauk o Polityce i Administracji. Współistnienie wymienionych jednostek miało i nadal ma istotny wpływ na działalność wydziału, atmosferę pracy, a także na aktywność studencką.

Prezentowana publikacja ma charakter jubileuszowy. Stanowi rodzaj podziękowania dla Osób, które były w przeszłości lub są aktualnie związane z wydziałem i w codziennej pracy urzeczywistniają etos badacza, dydaktyka lub społecznika.

Celem opracowania jest przybliżenie historii dzisiejszego Wydziału Nauk Społecznych, a przede wszystkim – zaprezentowanie tradycji, specyfiki, dorobku oraz kierunków badań i kształcenia prowadzonych w poszczególnych instytutach kooperujących z wydziałem.

W rozdziale pierwszym, który ma z założenia charakter przeglądowny, skupiono się na ukazaniu ważniejszych tendencji w rozwoju wydziału na tle zmieniającej się rzeczywistości i przemian, jakim podlegała uczelnia na przestrzeni lat.

W rozdziale drugim przedstawiono sylwetki dziekanów kierujących wydziałem w ciągu minionych pięćdziesięciu lat.

Trzecia, najbardziej rozbudowana część książki zawiera charakterystyki instytutów współpracujących z wydziałem: Instytutu Pedagogiki, Instytutu Socjologii, Instytutu Psychologii oraz Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, które zostały uporządkowane chronologicznie, według kolejności funkcjonowania na wydziale.

Prezentowana publikacja ukazała się dzięki życzliwości bardzo wielu osób. W imieniu Dziekana Wydziału Nauk Społecznych dr. hab. Jarosława Bąbki, prof. UZ i własnym w sposób szczególny chciałabym podziękować JM Rektorowi Prof. dr. hab. Wojciechowi Strzyżewskiemu, który z uznaniem przyjął nasz projekt jubileuszowy i wsparł działania zmierzające do jego realizacji.

Wyrazy wdzięczności chciałabym złożyć Prof. dr. hab. Dariuszowi Dolańskiemu i Prof. dr. hab. Stanisławie Byrze. Im zawdzięczam wiele cennych inspiracji, którymi kierowałam się w redagowaniu książki i wiele uwag, które uwzględniłam w pracy. Dzięki Profesorom publikacja nabrała obecnego kształtu.

Za życzliwość i pomoc w dotarciu do materiałów źródłowych serdecznie dziękuję zespołowi pracowników Archiwum Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierowanemu

przez dr. Mirosława Świta oraz Dyrekcji i Pracownikom Biblioteki Uniwersyteckiej, w tym zwłaszcza Pani Dyrektor Ewie Adaszyńskiej.

Osobne podziękowania kieruję do Koleżanek i Kolegów, zespołu Pracowników Wydziału Nauk Społecznych wywodzących się z poszczególnych Instytutów oraz do Dyrekcji tychże Instytutów: dr. hab. Mirosława Kowalskiego, prof. UZ, dr hab. Doroty Szaban, prof. UZ, dr hab. Iwony Grzegorzewskiej, prof. UZ, dr. hab. Stefana Dudry, prof. UZ, którzy byli bezpośrednio zaangażowani w realizację projektu. W sposób szczególny chciałabym podziękować również byłym pracownikom wydziału, także emerytowanym, którzy entuzjastycznie przyjęli zaproszenie do współpracy.

I na koniec pragnę wyrazić ogromną wdzięczność dla zespołu dziekańskiego: dr. hab. Jarosława Bąbki, prof. UZ, dr inż. Edyty Mianowskiej i dr. Jarosława Wagnera, byłego dziekana, którzy z niezmienną życzliwością i oddaniem wspierali moje działania.

Edyta Bartkowiak

Edyta Bartkowiak

Geneza i rozwój Wydziału

Źródła zielonogórskiego ruchu naukowego

Początki zielonogórskiego środowiska naukowego sięgają lat 50. XX w., w których nowe województwo zielonogórskie rozpoczęło swój samodzielny byt. Podniesienie Zielonej Góry do rangi miasta wojewódzkiego spowodowało, że oprócz typowych dla pierwszych powojennych miast problemów związanych z odbudową, a w przypadku Ziemi Odzyskanych – integracją z resztą kraju, doszły także nowe potrzeby: budowanie własnego środowiska kadry administracyjnej, tworzenie systemu edukacji odpowiadającej potrzebom regionu i aspiracjom miast, tworzenie sieci instytucji kultury. W nowym województwie brakowało kadry z wyższym wykształceniem, nie mówiąc o szkolnictwie czy kulturze. Braki kadrowe odczuwał przemysł i rolnictwo.

Pierwszy impuls do utworzenia w Zielonej Górze stowarzyszenia o charakterze naukowym wypłynął z kręgu muzealników. Z inicjatywy mgr Krystyny Klęsk, kierowniczki Muzeum Państwowego w Zielonej Górze w 1950 r. zawiązał się w mieście oddział Polskiego Towarzystwa Prehistorycznego, przekształconego później w Polskie Towarzystwo Archeologiczne. Prowadził działalność o charakterze popularyzatorskim, która choć nie przyniosła bezpośrednich efektów, jeśli chodzi o kształtowanie się środowiska naukowego, to skutkowała pewnym intelektualnym poruszeniem, które miało duże znaczenie dla podobnych późniejszych koncepcji.

Tadeusz Mencil, organizator i pierwszy dyrektor Archiwum Państwowego w Zielonej Górze, wówczas z siedzibą w Sulechowie, podjął próbę utworzenia środowiska badawczego w ramach działającego od 1954 r. w Zielonej Górze oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. Członkowie oddziału zajmowali się przeszłością Ziemi Zachodnich, inicjowali badania na temat historycznych korzeni Polski ukształtowanej w 1945 r.

W lipcu 1957 r. powstało pierwsze regionalne stowarzyszenie naukowe pod nazwą Lubuskie Towarzystwo Kulturalne (LTK), które wydawało własne czasopismo

„Nadodrże”, stanowiące główne forum publikacyjne dla ludzi kultury i nauki w regionie, a w 1962 r. powołało własną jednostkę naukową: Ośrodek Badawczo-Naukowy. W strukturze ośrodka wyraźnie przeważały nauki humanistyczne i społeczne. Głównym celem LTK było zbliżenie integrującego się społeczeństwa do problematyki własnego regionu i wydobywanie z przeszłości Środkowego Nadodrza wszystkiego, co polskie.

Pierwszy etap tworzenia zielonogórskiego środowiska naukowego zakończyło ukonstytuowanie się Lubuskiego Towarzystwa Naukowego (LTN) w 1964 r. W jego skład weszli badacze z Poznania, Warszawy i Wrocławia oraz grupa zielonogórczy, współpracująca wcześniej z LTN. W grupie członków znaleźli się późniejsi nauczyciele akademicy: Joachim Benyskiewicz, Andrzej Czarkowski, Marian Eckert, Bogdan Kres, Władysław Korcz, Franciszek Pastwa, Albert Pawłowski i Hieronim Szczegóła. Do 1970 r. wielu członków LTN uzyskało stopnie doktorskie, w tym przyszli profesorowie na Wydziale Pedagogicznym: Henryk Pochanke, Bronisław Ratuś i Wojciech Pasternak.

Z myślą o kształceniu kadr różnych dziedzin gospodarki społeczny ruch naukowy zyskał z czasem nowe formy organizacyjne w postaci punktów konsultacyjnych uczelni poznańskich, wrocławskich oraz Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie, umożliwiających zaoczne ukończenie studiów wyższych. W 1961 r. rozpoczęła działalność punkt konsultacyjny Zawodowego Studium Administracyjnego, zorganizowany przez Wydział Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w 1962 r. uruchomiono punkty konsultacyjne Wyższej Szkoły Rolniczej z Wrocławia i Wyższej Szkoły Ekonomicznej z Poznania. W następnych latach powołano kolejne punkty: filologii polskiej, matematyki i fizyki (UAM) oraz Wydziału Mechanicznego, Elektrycznego i Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej. Punkty konsultacyjne, podobnie zresztą jak stowarzyszenia społeczne i oddziały towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (1964), Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (1967), Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (1967) czy Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego (1970), zbliżyły ośrodki uniwersyteckie do potrzeb zielonogórskich, nie rozwiązały jednak problemów kadrowych regionu, w tym jednego z ważniejszych, związanego z kształceniem, doksztalcaniem i podnoszeniem kwalifikacji zawodowych nauczycieli. Powołanie Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Zielonej Górze w 1965 r. zabezpieczało nie mniejsze potrzeby kadrowe w przemyśle, nie zmniejszyło jednak zapotrzebowania na nauczycieli w regionie i nie poprawiło sytuacji kadrowej w szkolnictwie.

Pod względem liczby osób z wyższym wykształceniem zielonogórskie znacznie odbiegało od średniej krajowej. Działacze oświatowi zwracali uwagę, że jedną z przyczyn tego niekorzystnego zjawiska była zła struktura szkolnictwa średniego w województwie. Jeszcze w 1975 r. do liceów ogólnokształcących szło tylko 17,6% absolwentów szkół podstawowych, tyleż samo do techników, a do zasadniczych szkół

zawodowych aż 62,3%. W stutysięcznej Zielonej Górze w dwóch „ogólniakach” uczyło się tyle samo uczniów, co w kilkutysięcznym mieście powiatowym. A przecież to właśnie licea ogólnokształcące były bazą rekrutacyjną na studia wyższe. Należało więc stworzyć wyższą uczelnię kształcącą nauczycieli, gdyż to w konsekwencji pozwoliłoby wzmocnić sieć szkolnictwa średniego w regionie, związać z nim na stałe wykształcone kadry zatrudnione w szkolnictwie, a także w administracji.

Czasy Wyższej Szkoły Nauczycielskiej (1971-1973)

Aktywność badawcza środowiska humanistów oraz potrzeby kadrowe regionu zdecydowały o utworzeniu w mieście wyższej uczelni pedagogicznej. Z tą myślą już w 1961 r. w ramach akcji Tysiąc Szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego rozpoczęto budowę nowej siedziby Studium Nauczycielskiego działającego prężnie w Zielonej Górze od 1957 r., które perspektywicznie mogłoby się przekształcić w wyższą szkołę pedagogiczną.

Wniosek o utworzenie w Zielonej Górze Wyższej Szkoły Nauczycielskiej (WSN) wysłano dopiero na początku 1970 r., a wstępną pozytywną decyzję wydało Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego 6 czerwca 1970 r. Zajęte walkami wewnątrzpartyjnymi w 1968 i 1969 r. wojewódzkie władze PZPR nie miały czasu ani pomysłów, aby włączyć się do planowanej reorganizacji szkolnictwa w tamtych latach. Nie wykorzystano więc szansy, jaka pojawiła się w 1969 r., gdy w Polsce powołano 3-letnie wyższe szkoły nauczycielskie m.in. w Bydgoszczy, Kielcach, Częstochowie, Olsztynie, Siedlcach i Słupsku. O Zielonej Górze, gdzie funkcjonowało bardzo dobre Studium Nauczycielskie i duża grupa nauczycieli z doktoratami nikt nie pomyślał.

Uczelnia miała rozpocząć działalność w 1971 r. Stanowisko organizatora powierzono 18 lipca 1970 r. jej późniejszemu rektorowi doc. Hieronimowi Szczegółe z zielonogórskiej Wyższej Szkoły Inżynierskiej. O tym, że była to decyzja dość opóźniona świadczy okoliczność, że był to już okres, gdy w Polsce dojrzała koncepcja, iż nauczyciele winni mieć wyższe wykształcenie magisterskie, a nie zawodowe. Spowodowało to spore zamieszanie, gdyż należało zapewnić wyższe studia magisterskie także czynnym nauczycielom po studium nauczycielskim i po WSN. Wcześniejsza koncepcja przewidywała, że nauczyciel szkoły podstawowej winien mieć wykształcenie wyższe zawodowe z zakresu dwóch przedmiotów. Dlatego też, mimo że przygotowywano się do uruchomienia studiów zawodowych dwuprzedmiotowych, z góry zakładano, że w krótkim czasie uczelnia przekształci się w wyższą szkołę pedagogiczną ze studiami magisterskimi.

Inaczej niż przy tworzeniu Wyższej Szkoły Inżynierskiej nie utworzono komitetu organizacyjnego, a wszystkie sprawy ustalano w trójkącie: organizator uczelni –

kurator Zbyszko Piwoński, który działał w imieniu Jana Lembasa przewodniczącego Prezydium WRN oraz dr Henryk Pochanke – dyrektor Studium Nauczycielskiego.

Studium Nauczycielskie nie przeprowadziło już w 1970 r. naboru, co pozwalało nowej uczelni w następnym roku przejąć wszystkie budynki przy placu Słowiańskim oraz Dom Studenta przy ul. Krośnieńskiej (dziś al. Wojska Polskiego). Zadaniem organizatora było też opracowanie projektu profilu i założeń struktury przyszłej uczelni oraz zwerbowanie kadry wykładowców dla proponowanych kierunków kształcenia.

Wyższa Szkoła Nauczycielska w Zielonej Górze została powołana do życia 30 lipca 1971 r., a 23 sierpnia 1971 r. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego określiło jej strukturę wydziałową. Miała kształcić nauczycieli na potrzeby szkół podstawowych i zasadniczych szkół zawodowych o trzyletnim cyklu nauczania na trzech wydziałach: Humanistycznym (z zakładami Filologii Polskiej, Filologii Rosyjskiej i Nauk Społeczno-Politycznych), Matematyczno-Przyrodniczym (z zakładami Matematyki i Fizyki) i na Wydziale Pedagogicznym (z zakładami Pedagogiki i Psychologii, Nauczania Początkowego, Wychowania Muzycznego oraz Zajęć Praktyczno-Technicznych). Utworzono też Studium Wojskowe, Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Bibliotekę Główną. Na pierwszy rok studiów ogłoszono nabór na następujące kierunki: filologia polska, filologia rosyjska, matematyka, fizyka, zajęcia praktyczne z fizyką, nauczanie początkowe z zajęciami praktyczno-technicznymi, nauczanie początkowe z matematyką i nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym.

Studia w zielonogórskiej WSN rozpoczęło 287 studentów studiów dziennych. Kadre stanowiło zgodnie z decyzją ministerstwa 25 nauczycieli akademickich, w tym 15 ze stopniem doktora, a w liczbie tej było 4 docentów. W trakcie roku udało się pozyskać dalszych 8 etatów. W sumie w ciągu dwóch pierwszych lat zatrudnionych było 55 nauczycieli akademickich. Wśród nich był jeden doktor habilitowany – Hieronim Szczegółta i 18 doktorów, w tym 9 docentów mianowanych. Część kadry pochodziła z WSI: Hieronim Szczegółta, Bronisław Ratuś, Piotr Chocianowski, Aleksander Grytczuk, Regina Orzełek, część z likwidowanego SN w Zielonej Górze, Słupsku, Legnicy, Jeleniej Górze. Piętnaście osób to nauczyciele ze szkół średnich z zaawansowanymi doktoratami, 4 przeniosły się z innych uczelni. Ponadto kilku pracowników WSI, m.in. Marian Eckert i Michał Kisielewicz wspierali nową uczelnię, prowadząc zajęcia zlecone lub pracując na część etatu. W tym czasie zatrudniono też 6 absolwentów uniwersytetów na stanowiskach asystentów, spośród których troje uzyskało status samodzielnych pracowników: Janina Fyk, Maria Januszewicz i Janusz Skuczyński. Z grupy osób, które tworzyły WSN, wiele uzyskało w przyszłości tytuły profesora: Jerzy Brzeziński, Maria Fyk, Edward Hajduk, Maria Jakowicka, Władysław Magnuszewski, Irena Marciniak, Bronisław Ratuś, Hieronim Szczegółta, Kazimierz Uździcki. Inne osoby uzyskały tytuły doktora habilitowanego: Mirosław Frejman, Aleksander Grytczuk, Władysław Korcz, Robert Leszko, Albert Pawłowski, Franciszek Pilarczyk,

Henryk Pochanke i Julian Skorek. Osoby te tworzyły podstawy organizacyjne dla kierunków studiów, pełniły też w przyszłości różne kierownicze funkcje na uczelni.

Wydział Pedagogiczny rozpoczął działalność w roku akademickim 1971/72 z liczbą około 125 studentów studiów dziennych. Od następnego roku prowadził równoległe rekrutację na studia zaoczne. W systemie stacjonarnym w ramach trzyletnich studiów zawodowych kształcono w dwóch specjalnościach na trzech kierunkach: nauczanie początkowe z matematyką, nauczanie początkowe z zajęciami praktyczno-technicznymi i nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym. W roku akademickim 1972/73 uruchomiono wychowanie muzyczne. Na półtorarocznych studiach zaocznych prowadzono kształcenie uzupełniające zawodowe dla absolwentów Studium Nauczycielskiego. Równoległe w cyklu trzyletnim kształcono studentów na trzech kierunkach: wychowanie przedszkolne, nauczanie początkowe i nauczanie początkowe z językiem polskim.

W roku akademickim 1972/73 przyjęto na Wydział Pedagogiczny 186 studentów, w tym 157 na studia zaoczne. Znacznie większa liczba studentów zaocznych niż dziennych świadczyła o wielkich potrzebach oświaty w regionie. Wśród przyjętych na studia zaoczne dominowali absolwenci SN. Także i w następnych latach utrzymywała się tendencja do przyjmowania większej liczby studentów zaocznych, a proporcje te wyrównały się w roku akademickim 1976/77. Warto w tym miejscu przypomnieć, iż w czasach WSN absolwenci wydziału musieli uzupełniać studia magisterskie w innych szkołach pedagogicznych lub na uniwersytetach.

W czasach Wyższej Szkoły Nauczycielskiej na Wydziale Pedagogicznym funkcjonowały cztery zakłady: Zakład Historii i Teorii Wychowania, kierowany przez doc. dr. Bronisława Ratusia i Zakład Psychologii z kierownikiem doc. dr. Józefem Jerzakiem, wydzielone w roku akademickim 1972/73 z wcześniejszego Zakładu Pedagogiki i Psychologii, kierowanego przez doc. dr. B. Ratusia, Zakład Dydaktyki, początkowo działający jako Zakład Nauczania Początkowego kierowany przez doc. dr. Marię Jakowicką oraz Zakład Wychowania Muzycznego, kierowany przez mgr. Irenę Marciniak. W roku akademickim 1971/72 istniał też Zakład Zajęć Praktyczno-Technicznych, kierowany przez doc. dr. Henryka Pochanke, przeniesiony potem na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy. Uruchomiono też dwie pracownie: Pracownię Nowych Technik Nauczania, którą zarządzał mgr. Zbigniew Żuber, i Pracownię Praktyk Pedagogicznych, kierowaną przez mgr. Zdzisława Jakowickiego. Działalność pracowni obejmowała nie tylko Wydział Pedagogiczny, ale także dwa pozostałe wydziały, dlatego z początkiem roku akademickiego 1976/77 uzyskały one status samodzielnych jednostek międzywydziałowych.

Kadra naukowa wydziału liczyła 15 pracowników etatowych, w tym 4 docentów mianowanych. Na stanowiska te powołano dr. Marię Jakowicką, pedagoga z SN w Gorzowie Wlkp., która w latach 1969-1971 pracowała w WSN w Słupsku, a w Zielonej

Górze została prodziekanem Wydziału Pedagogicznego i kierownikiem Zakładu Nauczania Początkowego, przemianowanego później na Zakład Dydaktyki. W przyszłości była długoletnim dziekanem i prorektorem. Docentami zostali też dr Henryk Pochanke z miejscowego SN, pierwszy dziekan Wydziału Pedagogicznego (do lutego 1973 r.), późniejszy prorektor ds. nauczania, dr Bronisław Ratuś, współzałożyciel WSN, dziekan Wydziału Humanistycznego w latach 1971-1973, prorektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w latach 1973-1976 i dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych WSP w latach 1975-1976 oraz dr Józef Jerzak, wykładowca pedagogiki i psychologii ze SN w Zielonej Górze, późniejszy wicedyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych oraz dziekan wydziału.

Potrzeby kadrowe wydziału rozwiązywano w dwojaki sposób. Pozyskiwano do pracy naukowo-dydaktycznej pracowników z innych uczelni i szkół, którzy posiadali praktykę bądź przynajmniej wykazywali zainteresowanie prowadzeniem badań naukowych oraz wyróżniających się absolwentów tych szkół. Tą drogą zrekrutowany został zespół pierwszych pracowników wydziału. Druga tendencja zmierzała do zatrudniania absolwentów własnych studiów dziennych, a z czasem i zaocznych, których już w toku kształcenia starano się zainteresować pracą badawczą, a po zatrudnieniu odpowiednio pokierować ich rozwojem.

Wyższa Szkoła Nauczycielska w Zielonej Górze od początku miała aspiracje akademickie, a status wyższej szkoły zawodowej traktowano jako przejściowy – tym zresztą wyróżniała się wśród pozostałych wyższych szkół nauczycielskich w kraju. Przez pierwsze dwa lata funkcjonowania wydziału w strukturze WSN poza doskonaleniem procesu dydaktycznego, który w uczelni pedagogicznej zajmował szczególne miejsce, tworzono podstawy pod rozwój naukowy i rozwój środowiska akademickiego, łącząc kierunki kształcenia z odpowiednimi badaniami naukowymi w dziedzinie pedagogiki. W kilku dyscyplinach naukowych wydział stał się liczącym partnerem w kraju. Był widoczny w rozwoju dyscyplin pedagogicznych wspierających reformowanie polskiego szkolnictwa. Dotyczyło to zwłaszcza nauczania początkowego – szkoła doc. Marii Jakowickiej, wychowania technicznego – szkoła doc. Henryka Pochanke, systemu kształcenia nauczycieli – doc. Bronisław Ratuś. Badacze ci uczestniczyli w ogólnopolskim życiu naukowym, w pracach komitetów Polskiej Akademii Nauk oraz ministerialnych zespołach ekspertów.

Wiosną 1972 r. rozpoczęto budowę gmachu WSN przy ul. Krośnieńskiej, której inicjatorem był związany z wydziałem doc. dr Bronisław Ratuś. W budynku przewidziano lokalizację Wydziału Humanistycznego i Wydziału Pedagogicznego, Biblioteki Głównej, rektoratu i Studium Wojskowego. Już w momencie rozpoczęcia budowy uświadomiono sobie, że budynek będzie za mały w kontekście planów rozwoju uczelni. Jednak w okresie scentralizowanej gospodarki i zarządzania, gdy możliwości lokalne były ograniczone, a duże uczelnie pilnowały, by środki finansowe

nie trafiały do nowo tworzonych szkół wyższych, na budowę większego gmachu nie było ani zgody, ani pieniędzy.

Lata Wyższej Szkoły Pedagogicznej (1973-2001)

Po przekształceniu Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Wyższą Szkołę Pedagogiczną z początkiem roku akademickiego 1973/74 na wydziale wprowadzono jednokierunkowe, jednolite, czteroletnie studia magisterskie w systemie stacjonarnym na pedagogice szkolnej, a w systemie zaocznym – na pedagogice przedszkolnej, pedagogice szkolnej i wychowaniu muzycznym. Od roku akademickiego 1974/75 rozpoczęto kształcenie studentów dziennych i zaocznych na kierunku pedagogika kulturalno-oświatowa. Ponadto z myślą o studentach zaocznych uruchomiono dodatkowo kierunek pedagogika opiekuńcza. Charakterystyczną cechą wydziału była duża zmienność specjalności pedagogicznych, które z czasem ustabilizowały się tak, że wydział kształcił nauczycieli wychowania przedszkolnego, nauczycieli nauczania początkowego, pedagogów w zakresie kulturalno-oświatowym, pedagogów w zakresie opiekuńczym oraz nauczycieli wychowania muzycznego.

Na pierwszy rok studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej przyjęto 1325 studentów, w tym 335 na studia dzienne i 990 na studia zaoczne. Na Wydziale Pedagogicznym studia rozpoczęło 647 studentów, z czego 167 osób studiowało w trybie dziennym, a 480 – w systemie zaocznym. W latach 1974-1975 dyplomy ukończenia wyższych studiów zawodowych w WSP uzyskały 1063 osoby, z czego 628 na studiach zaocznych. W związku z tym od 1975 r. uruchomiono także w trybie dziennym i zaocznym dwuletnie studia drugiego stopnia dla absolwentów WSN. Uczelnia bowiem wzięła na siebie obowiązek umożliwienia uzyskania pełnego wykształcenia wyższego absolwentom dwóch pierwszych roczników. Na Wydziale Pedagogicznym od 1975 r. absolwenci WSN mogli kontynuować edukację na dwuletnich uzupełniających studiach magisterskich na kierunku pedagogika.

W roku akademickim 1974/75 doszło do przebudowy organizacyjnej wydziału. Powołano Instytut Nauk Pedagogicznych, który z czasem tworzyło pięć zakładów: Zakład Dydaktyki, kierowany od początku przez doc. dr hab. M. Jakowicką, Zakład Historii i Teorii Wychowania, kierowany przez doc. dr. hab. B. Ratusia (1972-1975), dr. Tadeusza Wiśniewskiego (1976) i doc. dr. Alojzego Matuszczyka (1976), Zakład Psychologii, kierowany od początku przez doc. dr. Józefa Jerzaka, Zakład Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej (od 1976 r.), kierowany przez dr. Edwarda Hajduka oraz Zakład Pedagogiki Opiekuńczej (od 1980 r.), prowadzony przez dr. Czesława Nowaczyka. Instytut Nauk Pedagogicznych zajmował się koordynacją działalności poszczególnych jednostek i nadzorował rozwój naukowy pracowników. Zakład Wychowania

Muzycznego działał autonomicznie w ramach własnych pracowni specjalistycznych jako tzw. zakład samodzielny. Jednocześnie Pracownia Praktyk Pedagogicznych i Pracownia Nowych Technik Nauczania zyskały status jednostek pozawydziałowych. Pracami instytutu do momentu jego rozwiązania w 1982 r. kierowali kolejni dyrektorzy: doc. dr Maria Jakowicka (1974/75), doc. dr Bronisław Ratuś (1975/76), doc. dr Józef Jerzak (1976-1978) oraz ponownie doc. dr hab. Maria Jakowicka (1978-1982).

W WSP od początku przywiązywano dużą wagę do rozwoju naukowego pracowników, który obejmował udział w realizacji ogólnopolskich planów badawczych, badania własne oraz badania na rzecz oświaty, kultury i gospodarki regionu. Szkoła, usytuowana pomiędzy dwoma ośrodkami akademickimi: Poznaniem i Wrocławiem korzystała z ich pomocy przy prowadzeniu przewodów doktorskich i habilitacyjnych, stamtąd też czerpała początkowo kadrę wykładowców. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi naukowemu były także staże naukowe, krótko- i długoterminowe pobyty w uczelniach krajowych i zagranicznych, udział w konferencjach i wydarzeniach naukowych. W początkowych latach istnienia WSP pracownicy wydziału aktywnie uczestniczyli w 111 konferencjach naukowych, w tym w 17 zorganizowanych u siebie. Brali udział w II Kongresie Nauki Polskiej, obradującym w 1974 r. Autorami pierwszych publikacji wydanych na wydziale byli: doc. dr hab. Bronisław Ratuś, doc. dr hab. Józef Jerzak, doc. dr Maria Jakowicka, mgr Józef Żrałko i doc. dr Stanisława Łapkowska.

W pierwszych latach istnienia WSP wykrystalizował się profil naukowy wydziału. Jego specjalnością stała się pedagogika w zakresie nauczania początkowego, w obszarze której badania nad dzieckiem przedszkolnym i szkolnym prowadził zespół skupiony wokół Marii Jakowickiej. Dotyczyły one zagadnień modernizacji systemu oświaty w kontekście funkcjonowania szkół środowiskowych, problematyki startu szkolnego dziecka oraz problemów kształcenia nauczycieli. Badania empiryczne w humanistyce, sterowane centralnie, realizowano we współpracy z instytucjami i uczelniami, które były głównymi koordynatorami programów rządowych i same decydowały o doborze partnerów do badań. W realiach tzw. społeczeństwa socjalistycznego i narastającego kryzysu finansowego państwa udział w tego typu przedsięwzięciu był w zasadzie jedynym sposobem na uzyskanie jakichkolwiek środków, które można było przeznaczyć na zakup literatury, wyjazdy do archiwów, nawet za granicę, druk publikacji.

Od początku istnienia WSP dużą wagę przywiązywano do rozwijania aktywności studenckiej. Oprócz udziału w strukturach różnych zrzeszeń studenckich, ruchu harcerskim i kołach naukowych studenci Wydziału Pedagogicznego zasłynęli w tym czasie z aktywności muzycznej i teatralnej. Śpiewali w Chórze Akademickim założonym przez Irenę Marciniak, współtworzyli Big-Band Stefana Romanika, koncertowali z zespołem instrumentalno-wokalnym Puls mgr I. Kubiczek. Rozwijali ruch teatralny, tworząc grupy Kontakt, Teatr 21 i Teatr Dramatyczno-Poetycki. Ciekawym osiągnięciem teatralnym był Studencki Zespół Form Scenicznych Grupa Nieselekcyjni,

wywodzący się ze studentów pedagogiki kulturalno-oświatowej. Działalność kulturalna studentów była nagradzana na festiwalach teatralnych i wokalnych. Jednym z ważniejszych wyróżnień był awans do finału Festiwalu Piosenki Radzieckiej w Zielonej Górze trzech studentek wychowania muzycznego, należących do chóru uczelnianego.

Studenci próbowali również swoich sił w sztuce plastycznej (Leszek Kania, Ryszard Górecki, Zbigniew Tchórzewski i inni), poezji (Eugeniusz Konieczny, Eugeniusz Kurzawa) i fotografii (Miroslaw Kniaziuk, Krzysztof Wojciechowski). Zainteresowania i umiejętności fotograficzne rozwijali też w ramach grupy „Nadodrze”, kierowanej przez Czesława Łuniewicza. Aktywna była grupa dziennikarzy studenckich (Jerzy Rządźki, Eugeniusz Kurzawa, Arkadiusz Olszowy, Zbigniew Roszczyk) redagująca program radiowęzła w akademiku, serwis informacyjny z życia uczelni dla Rozgłośni Polskiego Radia w Zielonej Górze.

Życie kulturalne koncentrowało się w klubach studenckich. Jako pierwszy powstał Choczoł w Domu Studenckim Wicewersal. Tu odbywały się wieczory artystyczne i spotkania z ciekawymi ludźmi. Od 1978 r. inicjatywę kulturalną przejął klub Zatem w DS Wcześniak, który skupiał wiele grup twórczych, m.in. kabarety: Grupa Rogala, Plagiator i Generacja 79.

Studenci wydziału byli inicjatorami i organizatorami imprez masowych, jak „pasowanie na żaka”, czyli otrzęsiny studentów pierwszego roku, zapoczątkowane przez studentów wychowania muzycznego, Andrzejki czy Połowinki. Swoją tradycję miały obchody Tygodnia Kultury Studenckiej zwane Bachanalią, wychodzące poza obręb uczelni.

W drugiej połowie lat 70. odnotowano największy przyrost liczby studentów na wydziale, która w roku akademickim 1977/78 osiągnęła wartość 1175, w tym 727 studentów zaocznych. Liczba ta stopniowo malała, gdyż powoli zmniejszał się nabór na studia dla pracujących. Dyplomy otrzymali już ci, którzy byli najbardziej zainteresowani ich uzyskaniem (kadra kierownicza w oświacie, kandydaci do awansu, najzdolniejsi), a system skierowań na studia (mimo że obowiązywał egzamin wstępny) pozwalał pracodawcom na prowadzenie wygodnej polityki kadrowej. W roku akademickim 1980/81 liczba studiujących na wydziale zmniejszyła się do 1150, przy czym ustabilizowała się liczba studentów dziennych na poziomie ok. 500, natomiast zmalała liczba studiujących zaocznie. Zakończono w zasadzie prowadzenie studiów uzupełniających dla absolwentów WSN, studia ukończyli też absolwenci liceów pedagogicznych. Warto przypomnieć, że studia zaoczne w WSP w zasadzie były skierowane tylko do nauczycieli, gdyż przez ten resort były finansowane.

Pod koniec pierwszej dekady wydział stanowił silny, jak na owe czasy, zespół naukowo-badawczy i dydaktyczny. Prowadził specjalistyczne kształcenie na kilku kierunkach studiów, dysponował własnymi pracownikami specjalistycznymi, np. metodyki wychowania przedszkolnego i metodyki nauczania początkowego. Na dorobek naukowy pracowników składało się 345 publikacji, w tym 8 monografii. W roku

akademickim 1980/81 kadra naukowa liczyła 68 osób (z uwzględnieniem muzyków). W toku pracy stopień doktora habilitowanego uzyskali B. Ratuś (1974) i M. Jakowicka (1978), a stopień doktora m.in.: dr J. Radkiewicz (1973), R. Stankiewicz (1975), E. Hajduk (1976), T. Kowalski (1977), B. Hajduk (1979), A. Maciarz (1979), K. Stech (1980), M. Czarkowska (1980), M. Sinica (1980).

Na swoje dziesięciolecie wydział przygotowywał się w atmosferze politycznego poruszenia. Fala strajków latem 1980 r. i wysunięte w ich trakcie postulaty zwiastowały głębokie przeobrażenie ustrojowe. Żądaniom robotniczym towarzyszył coraz głośniejszy ferment w środowiskach intelektualnych i kulturalnych (ograniczenie cenzury, reforma szkolnictwa wyższego).

Nasilał się kryzys ekonomiczny i społeczny. Lata 70. to okres załamania się koncepcji gospodarczych ekipy Edwarda Gierka (budowa „drugiej Polski”), co spowodowało zahamowanie procesu wzrostu stopy życiowej oraz poważne ograniczenia w finansowaniu tzw. sfery budżetowej. Zmalały środki na budownictwo, szkolnictwo, naukę i kulturę. Od 1975 r. zmniejszyły się także możliwości finansowania uczelni ze środków wojewódzkich. Zielonogórskie zostało poważnie okrojone. Powstało nowe województwo gorzowskie, które nie było już zainteresowane wspomaganie uczelni zielonogórskich. Budżet województwa zielonogórskiego stracił także poważne źródło dochodów podatkowych po włączeniu do województwa wrocławskiego Głogowa z jego hutami miedzi.

Pojawiły się też pierwsze oznaki krytyki władz w środowisku naukowym i kulturalnym. W 1976 r. powstał Komitet Obrony Robotników (KOR), w 1978 r. – Towarzystwo Kursów Naukowych, przekształcone wkrótce w Latający Uniwersytet. Narastała krytyka tzw. białych plam w historii, pojawiły się wydawnictwa drugoobiegowe (poza cenzurą). Władze początkowo lekcewały te objawy kryzysu, ale wkrótce pojawiły się represje (zakazy publikacji, brak zgody na wyjazdy zagraniczne itp.).

Jesienią 1980 r. w WSP powstały uczelniane struktury „Solidarności” i Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Natomiast aktywność osłabiły dotychczas funkcjonujące na uczelniach partie, związki i organizacje młodzieżowe. Dało się też zauważyć zmniejszenie zainteresowania uczelniami przez władze centralne, wojewódzkie, służbę bezpieczeństwa i cenzurę. Na uczelniach nowe organizacje (bez rejestracji, ale za zgodą władz uczelni) zaczęły wydawać swoje pisemka i ulotki. W Zielonej Górze na przełomie 1980/81 r. zaczęły się ukazywać m.in. Na Ukos. Informator NZS WSP i WSI oraz Biuletyn Informacyjny Zielonogórskich Studentów „Ucho”.

Paraliż władz centralnych i wojewódzkich oraz kryzys gospodarczy poważnie skomplikowały sytuację materialną uczelni. W latach 1980-1984 praktycznie zawieszono inwestycje w szkolnictwie wyższym, a reglamentacja i głęboki deficyt zaopatrzeniowy i aprowizacyjny stawił władze uczelni w bardzo trudnej sytuacji. W roku akademickim 1982/83 Wydział Pedagogiczny WSP utracił dwie filie: w Legnicy i Je-

leniej Górze, gdzie kształcono studentów nauczania początkowego. Funkcję prodziekana Zamiejscowego Wydziału Pedagogicznego w Jeleniej Górze pełnił dr Mieczysław Walczak, a Zamiejscowego Wydziału Pedagogicznego w Legnicy dr Jerzy Staszczak.

Niż demograficzny oraz zmniejszające się limity naboru na studia w niewielkim stopniu łagodziły sytuację. Na Wydziale Pedagogicznym WSP w latach 80. utrzymywała się względnie stała liczba studentów na poziomie ok. 1300 w kolejnych latach, z czego przynajmniej połowę stanowili wciąż studenci zaoczeni. Poza wspomnianym niżem demograficznym na liczbę studiujących miała wpływ sytuacja w gospodarce i oświacie. Polityka ekonomiczna dekady Gierka doprowadziła do przepływu nisko opłacanych pracowników oświaty do gospodarki, administracji i aparatu władzy, co wywołało ogromne braki kadrowe w oświacie i potrzeby, które uzupełniano w ramach kształcenia i doksztalcania, również w trybie akademickim.

Od października 1981 r. uczelnia przeszła na 5-letni cykl kształcenia. Funkcjonowała w nieustabilizowanej sytuacji prawno-finansowej, nie mówiąc o komplikacjach politycznych. Nadal nie było nowej ustawy o szkolnictwie wyższym, a stara w części się zdezaktualizowała. Na tle zaciepłych sporów, jakie trwały w uczelniach na linii Solidarność – ZNP oraz Niezależne Zrzeszenie Studentów – SZSP, w zielonogórskiej WSP sytuacja była wyjątkowa, ponieważ ZNP i Solidarność wspólnie opracowały w listopadzie 1981 r. „stanowisko” i postulaty w sprawie poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w uczelni, rozwiązywania spraw mieszkaniowych, poprawy opieki profilaktyczno-leczniczej oraz działalności w sferze socjalnej. Utworzono też wspólne komisje do rozwiązywania tych problemów. W październiku 1981 r. na uczelni pracę rozpoczęli komisarze wojskowi, którzy mieli kontrolować rektorów, uczestniczyć w podejmowaniu wszelkich decyzji i informować o wszystkim władze.

Nadzieje środowiska akademickiego w zakresie autonomii uczelni, samorządności, swobody badań i publikacji, otwarcia na świat ostatecznie zniweczyło wprowadzenie stanu wojennego w grudniu 1981 r. Uczelnię zamknięto, studenci wyjechali do domów, zawieszono działalność wydawniczą uczelni, najbardziej aktywnych działaczy opozycji internowano.

Od 1982 r. sytuacja dydaktyczna uczelni i wydziału zaczęła się powoli normalizować. O ile aktywność społeczno-polityczna już nigdy nie osiągnęła stanu z lat poprzedzających stan wojenny, o tyle stopniowo wracała do poprzedniego stanu aktywność kulturalna, sportowa i turystyczna studentów. Ogólnopolskim znakiem rozpoznawczym wydziału stało się środowisko kabaretowe.

Kabaret Potem rozpoczął działalność w listopadzie 1984 r. i z roczną przerwą działał do 1999 r. Jego pierwotny skład stanowili studenci pedagogiki kulturalno-oświatowej: Dariusz Kamys i Krzysztof Langner. Następnie, w wyniku licznych zmian w kabarecie występowali m.in.: Władysław Sikora, który stał się nieformalnym liderem całego środowiska kabaretowego, Adam Nowak, Joanna Kończakowska, Mirosław Gancarz,

Leszek Jenek i Adam Pernal. Potem zdobył liczne nagrody, a członkowie kabaretu kontynuują aktywność na polskiej scenie kabaretowej. Kabaret Potem dał początek Zielonogórskiemu Zagłębiu Kabaretowemu, które rozwinęło się przy studenckich klubach WSP Gęba i Zatem. W następnych latach powstały formacje kabaretowe: Drugi Garnitur (1988-1989) czy Barszcz z Krokietem (1989), działające w ramach formacji Zaś, które zdobywały laury na licznych festiwalach.

W roku akademickim 1982/83 Wydział Pedagogiczny przeszedł poważne zmiany strukturalne. Powołano Instytut Wychowania Muzycznego, który w 1999 r. wszedł w skład Wydziału Artystycznego. Jednocześnie zlikwidowano Instytut Nauk Pedagogicznych, powołując Katedrę Teorii Nauczania i Wychowania pod kierunkiem doc. dr hab. Marii Jakowickiej z Zakładem Dydaktyki i Zakładem Teorii Wychowania, przemianowaną później na Katedrę Teorii Wychowania; Katedrę Pedagogiki Społecznej pod kierunkiem doc. dr. hab. Edwarda Hajduka z Zakładem Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej i Zakładem Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej oraz samodzielny Zakład Psychologii, pod kierunkiem dr Marii Czarkowskiej. Między rokiem 1986 a 1988 odstąpiono od struktury zakładowej w Katedrze Teorii Wychowania, przekształcając Zakład Dydaktyki w Katedrę Dydaktyki (kierownik doc. dr hab. inż. Kazimierz Uździcki), a w Katedrze Pedagogiki Społecznej powołany został Zakład Socjologii Wychowania. Zmiany te przypadły na lata, w których wydziałem kierowała prof. dr hab. Maria Jakowicka (1984-1990).

W roku akademickim 1988/89 w ramach wydziału powołano Zakład Kształcenia Pedagogicznego realizujący zadania dydaktyczne na Wydziale Humanistycznym i Wydziale Matematyki, Fizyki i Techniki.

Przekształceniom organizacyjnym towarzyszyły zmiany kadrowe na Wydziale. W latach 80. sukcesywnie wzrastała liczba pracowników naukowo-dydaktycznych. W roku akademickim 1982/83 zatrudnianych było 43 naukowców, w tym 16 doktorów, 2 doktorów habilitowanych i 2 profesorów. W roku akademickim 1984/85 ogólna liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wzrosła do 52; przybyło dwóch doktorów i 6 doktorów habilitowanych. Największe zmiany kadrowe dotyczyły roku akademickiego 1988/89, w którym na wydziale pracowało już 91 osób, w tym 29 doktorów i 15 doktorów habilitowanych. Warto podkreślić, że na etacie profesora ciągle zatrudnione były tylko dwie osoby: prof. dr hab. Maria Jakowicka i prof. dr hab. Stanisław Szajek w Zakładzie Dydaktyki.

Do struktury instytutowej na Wydziale powrócono w 1990 r. Nowe wyzwania społeczne z przełomu dziesięcioleci uświadomiły konieczność kształcenia w nowych profesjach, takich jak pracownik socjalny, wychowawca w instytucjach opiekuńczych i resocjalizacyjnych, edukator zajmujący się profilaktyką HIV/AIDS, pedagog zajmujący się poradnictwem. Zadania te przejął Instytut Pedagogiki Społecznej, kierowany początkowo przez prof. WSP dr. hab. Edwarda Hajduka (1990-1993), a następnie przez

prof. WSP dr. hab. Zdzisława Wołka (1993-1999), prof. dr. hab. Edwarda Hajduka (1999-2002) i prof. UZ dr. hab. Pawła Karpińczyka (2002-2007). Równolegle, w 1990 r. wyodrębnił się Instytut Pedagogiki i Psychologii, kierowany do 1999 r. przez prof. dr hab. Marię Jakowicką, a później przez prof. dr hab. Krystynę Ferenz (1999-2005) i prof. UZ dr hab. Grażynę Miłkowską (2005-2007).

Przełomowe znaczenie dla rozwoju wydziału od początku lat 90. miała polityka nowego rektora WSP prof. Jerzego K. Baksalarego, który potrafił wykorzystać możliwości wynikające z nowej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i zainicjował rozwój uczelni polegający na tworzeniu nienauczycielskich kierunków studiów. Jako pierwszy w Polsce wprowadził oficjalne studia zaoczne płatne, wyprzedzając o kilka lat urzędowe regulacje prawne w tym zakresie. Zbiegło się to w czasie z decyzją ówczesnego ministra edukacji narodowej o konieczności uzupełnienia wykształcenia przez nauczycieli. Umożliwienie podjęcia studiów w trybie zaocznym bez egzaminów i limitów przyjęć spowodowało lawinowy wzrost liczby studentów, wśród których znaczącą część stanowili nauczyciele. W roku akademickim 1993/94 na WSP liczba studentów podwoiła się w stosunku do 1990 r.; studiowało blisko 6500 osób, w tym prawie 4000 na studiach zaocznych.

Profesor J. Baksalary był inicjatorem powstania takich kierunków, jak wychowanie muzyczne czy socjologia i osobiście angażował się w pozyskiwanie nowej kadry nauczycieli akademickich. W 1991 r. powołano Instytut Wychowania Plastycznego, przekształcony w 1994 r. w Instytut Sztuki i Kultury Plastycznej, obecny w strukturze Wydziału Pedagogicznego do czasu powstania Wydziału Artystycznego w 1999 r. Powołanie Instytutu Wychowania Plastycznego wieńczyło dziesięcioletni proces starań o utworzenie jednostki kształcącej nauczycieli plastyki. W 1994 r. na wydziale powstał Instytut Socjologii, który formalnie zintegrował grono socjologów, aktywnych w WSP już od 1974 r. Pierwszym dyrektorem Instytutu Socjologii został prof. dr hab. Ryszard Dyoniziak, a następnie dr hab. Leszek Gołdyka, prof. WSP (1996-2004) i dr hab. Maria Zielińska, prof. UZ (2004-2016).

Od 1994 r. Wydział Pedagogiczny ma uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki. Pierwszym doktorem wypromowanym w 1996 r. był mgr Ireneusz Nijaki.

W kontekście następujących później przemian rozwojowych znaczące okazało się też powołanie na wydziale w 1998 r. Zakładu Wychowania Fizycznego, kierowanego przez prof. dr. hab. Leonarda Szymańskiego. Zakład został następnie przekształcony w Katedrę Wychowania Fizycznego.

Dochody płynące ze studiów zaocznych pozwoliły na kształtowanie nowej polityki kadrowej uczelni i tworzenie nowych kierunków kształcenia. W wyniku wprowadzonej w 1990 r. ustawy Rada Główna Szkolnictwa Wyższego określiła wymagania kadrowe, które powinny spełniać uczelnie do prowadzenia poszczególnych

kierunków studiów. WSP częściowo spełniała te kryteria; na niektóre kierunki trzeba było jednak uzupełnić kadre profesorów, głównie poprzez zatrudnienie samodzielnych pracowników nauki spoza Zielonej Góry, głównie z Poznania i Wrocławia, ale także z Warszawy, Lublina, Krakowa i innych ośrodków akademickich. Zachętą do podejmowania pracy w Winnym Grodzie był tzw. dodatek zielonogórski, powodujący, że w owym czasie profesorowie w WSP otrzymywali najwyższe wynagrodzenie w Polsce. Z Wydziałem Pedagogicznym związani byli m.in.: prof. dr hab. Tadeusz Frąckowiak, prof. dr hab. Władysław Dykciak, prof. dr hab. Janusz Gnitecki, prof. dr hab. Jerzy Modrzewski, prof. dr hab. Robert Kwaśnica, Profesorowie Alicja i Józef Kargulowie, prof. dr hab. Krystyna Ferenz, prof. dr hab. Stefania Walasek. Z czasem gościli tu niemal wszyscy profesorowie pedagogiki. Wielu z nich systematycznie przyjeżdżało do Zielonej Góry, prowadząc tu zajęcia, seminaria magisterskie, udzielając konsultacji indywidualnych. W 1997 r. na Wydziale zatrudnionych było 132 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 47 doktorów i 22 profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Duże ożywienie towarzyszyło nadal aktywności kabaretowej. Rozwijała się fala zielonogórskich kabaretów, na wydziale został uruchomiony fakultet kabaretowy. Po rozpadzie formacji Zaś Władysław Sikora stworzył imperium kabaretowe Trrr, z którego wyrosły kabarety Jurki (1994) i Ciach (1994), zdobywające najwyższe wyróżnienia na festiwalach i przeglądach studenckich i funkcjonujące do dziś.

Kultura studencka to nie tylko sztuka kabaretu, ale również zespół Raz, Dwa, Trzy, który już kilka miesięcy po powstaniu wygrał Krakowski Festiwal Piosenki Studenckiej. W 1998 r. ukazał się pierwszy analogowy album zespołu pt. *Jestem Polakiem*.

Symbolicznym zwieńczeniem przemian, jakie dokonały się na wydziale w trzecim dziesięcioleciu jego działalności była nowa nazwa: Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych. W 1999 r. oprócz dotychczasowych Instytutów: Pedagogiki Społecznej, Pedagogiki i Psychologii oraz Socjologii utworzono Instytut Zarządzania przeniesiony z Wydziału Matematyki, Fizyki i Techniki, pozostający w strukturze wydziału do czasu powołania Uniwersytetu Zielonogórskiego. Działały też trzy katedry: Katedra Wychowania Fizycznego i dwie nowo powstałe jednostki: Katedra Pedagogiki Pracy (2000-2004) kierowana przez prof. dr hab. Kazimierza Uździckiego i Katedra Mediów i Technologii Informacyjnych kierowana przez prof. UZ dr. hab. inż. Marka Furmanka (2001-2019).

Okres uniwersytecki

W 2001 r. wraz z powołaniem Uniwersytetu Zielonogórskiego (powstałego z połączenia Politechniki Zielonogórskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej) Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych wraz z Wydziałem Artystycznym i Wydziałem

Humanistycznym utworzyły Szkołę Nauk Humanistycznych, jedną z trzech szkół w strukturze UZ.

Powstanie Uniwersytetu Zielonogórskiego nie miało istotnego wpływu na rozwój wydziału, który wyraźnie spełniał wszystkie ilościowe i jakościowe standardy, oczekiwane od tego typu uczelni: 1 października 2002 r. wydział zatrudniał 168 pracowników naukowo-dydaktycznych, najwięcej w dotychczasowej historii, w tym 76 magistrów, 63 doktorów, w tym sześciu z habilitacją oraz 20 profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych. Natomiast wyzwaniem, jakie stanęło przed ówczesnymi władzami była na pewno integracja wydziału w ramach nowej uczelni, w której splatały się tradycje politechniczne i humanistyczne dawnych zielonogórskich szkół wyższych.

Wydział kształcił na kierunku pedagogika ze specjalnościami na prawach kierunku: animacja społeczno-kulturalna, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna, opieka i pomoc środowiskowa, praca socjalna, resocjalizacja i profilaktyka niedostosowanych społecznie, rewalidacja osób chorych, socjologia, wychowanie fizyczne, pedagogika pracy i poradnictwo zawodowe, poradnictwo, edukacja medialna i informatyczna, organizacja i kierowanie życiem szkoły.

Dynamicznie zmieniała się tematyka badawcza wraz z ewolucją zainteresowań naukowych pracowników, rozwojem wiedzy i zapotrzebowaniem społecznym. Nową tendencją na wydziale było szersze niż dotąd otwarcie się na współpracę z innymi ośrodkami w kraju i za granicą. Wydział włączał się w prace sieci naukowych finansowanych w ramach funduszy Unii Europejskiej. Nasi naukowcy podjęli współpracę z uznanymi ośrodkami akademickimi i placówkami badawczymi w Europie, m.in. w takich krajach, jak: Wielka Brytania, Francja, Dania, Belgia, Portugalia, Rosja, Niemcy, Czechy, Litwa, Ukraina, Słowacja, Norwegia, Szwecja, Białoruś, Łotwa, Hiszpania, Turcja. Powstały zespoły badawcze podejmujące międzynarodowe badania porównawcze, opracowujące i realizujące wspólne projekty. Współpraca naukowa wykraczała też poza Europę. Profesor dr hab. Zbigniew Izdebski, zaliczany do międzynarodowych autorytetów w zakresie pedagogiki seksualnej uczestniczył w stażach naukowych w USA i Australii. Od 2010 r. jest jedynym Polakiem, członkiem amerykańskiego Kinsey Institute for Research in Sex, Gender and Reproduction.

Jednym z priorytetów uczelni po 2005 r. stało się wdrażanie systemu bolońskiego, który zakłada wprowadzenie systemu szkolnictwa wyższego opartego na trzech cyklach kształcenia prowadzących do tytułów zawodowych licencjata lub inżyniera, magistra i stopnia doktora, a dzięki punktom ECTS umożliwia mobilność studentów pomiędzy uczelniami. Na wszystkich wydziałach zaczęto wprowadzać dwustopniowy system studiów oraz przygotowywać nowe programy traktujące każdy z cykli studiów jako integralną całość, umożliwiającą zmianę kierunku po ukończeniu studiów I stopnia.

Drugim obszarem działań był poszerzanie oferty studiów wraz z przyjęciem Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK) odpowiadających Europejskim Ramom Kwalifikacji i likwidacją w 2011 r. ministerialnej listy kierunków studiów i standardów kształcenia określających szczegółowo treści programów studiów i wymagania kadrowe.

Profesor dr hab. Zbigniew Izdebski, administrujący Wydziałem Nauk Pedagogicznych i Społecznych w latach 2005-2012 r. potrafił nie tylko wykorzystać możliwości, jakie stwarzał system boloński wraz z KRK, ale też sprostać potrzebom społecznym i oczekiwaniom ze strony władz lokalnych i środowiska miejskiego w zakresie tworzenia nowych kierunków studiów. W 2006 r. na wydziale uruchomiono studia na kierunku pielęgniarstwo, co zapoczątkowało proces tworzenia Wydziału Lekarskiego i studiów medycznych na Uniwersytecie Zielonogórskim. W 2007 r. rozpoczęto rekrutację studentów na kierunek wychowanie fizyczne, a w 2011 r. na pracę socjalną. Wraz z wyodrębnieniem się nowych dyscyplin i subdyscyplin naukowych w 2007 r. zostały rozwiązane Instytut Pedagogiki i Psychologii oraz Instytut Pedagogiki Społecznej, a w ich miejsce powstały zakłady i katedry. W lutym 2008 r. wydział został oficjalnie przekształcony w Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.

W roku jubileuszowym 40-lecia, obchodzonym w 2011 r. w strukturze wydziału funkcjonował Instytut Socjologii, trzy katedry: Katedra Mediów i Technologii Informatycznych, Katedra Wychowania Fizycznego i Katedra Zdrowia Publicznego (o rozbudowanej strukturze) oraz pięć zakładów: Zakład Animacji Kultury i Andragogiki, Zakład Edukacji Wczesnoszkolnej i Historii Wychowania (o rozbudowanej strukturze), Zakład Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej (o rozbudowanej strukturze), Zakład Pedagogiki Społecznej, Zakład Teorii Wychowania i Pedeutologii (o rozbudowanej strukturze). W roku akademickim 2011/12 powołano Pracownię Kształcenia Językowego.

Kształcono studentów na pięciu kierunkach: socjologia (studia I i II stopnia), pielęgniarstwo (studia I stopnia), wychowanie fizyczne (studia I stopnia), praca socjalna (studia I stopnia) i pedagogika w zakresie specjalności: animacja kultury (studia I stopnia), edukacja medialna i informatyczna (studia I stopnia), edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna (studia I i II stopnia), opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego (studia I i II stopnia), pomoc społeczna (studia I i II stopnia), pomoc społeczna i socjoterapia (studia I i II stopnia), resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym (studia I i II stopnia). Ponadto wydział prowadził studia podyplomowe w zakresie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, logopedii z terapią pedagogiczną i emisją głosu, terapii pedagogicznej, terapii zaburzeń adolescentów i osób dorosłych, oligofrenopedagogiki, pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, wychowania fizycznego i gimnastyki korekcyjnej oraz kwalifikacji pedagogicznych.

Na wydziale pracowało 140 nauczycieli akademickich, w tym 24 profesorów tytularnych i uczelnianych, 92 doktorów, w tym dwóch z habilitacją i 16 magistrów.

W roku akademickim 2013/14 rozbudowano ofertę kształcenia na studiach zaocznych. Nadal kształcono studentów na pięciu kierunkach: socjologia (studia I i II stopnia na studiach dziennych i zaocznych), praca socjalna (studia I stopnia na studiach dziennych i zaocznych), wychowanie fizyczne (studia I stopnia na studiach dziennych i zaocznych), pielęgniarstwo (studia I stopnia na studiach dziennych i zaocznych) i pedagogika (studia I i II stopnia na studiach dziennych i zaocznych) ze specjalnościami: animacja kultury, edukacja medialna i informatyczna, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyka, pomoc społeczna i socjoterapia, resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym (na I i II stopniu studiów dziennych) i specjalnościami: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyka oraz resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym (na studiach zaocznych I stopnia) i dodatkowo: pomoc społeczna i socjoterapia na studiach zaocznych II stopnia.

W 2014 r. uruchomiono studia na kierunku psychologia, co odpowiadało rosnącemu zapotrzebowaniu na specjalistów w tym zakresie w regionie, jak również zaspokajało ambicje środowiska naukowego w zakresie własnego rozwoju i dalszego wzrastania uczelni. W 2015 r. zaprzestano kształcenia na kierunkach wychowanie fizyczne i pielęgniarstwo w związku z ukonstytuowaniem się w strukturze Uniwersytetu nowej jednostki – Wydziału Lekarskiego. W tym samym roku wydział uzyskał prawo nadawania tytułu doktora nauk społecznych w zakresie socjologii.

W następstwie wprowadzonych zmian od października 2015 r. wydział rozpoczął funkcjonowanie w strukturze uniwersytetu pod nazwą: Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. W obrębie pedagogiki liczył sześć katedr: Katedra Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej z Pracownią Logopedii, Katedra Pedagogiki Społecznej, Katedra Seksuologii, Poradnictwa i Resocjalizacji z Pracownią Resocjalizacji i Pedagogiki Penitencjarnej, Katedra Mediów i Technologii Informacyjnych z Pracownią Pedagogicznych Oddziaływań Medialnych oraz Pracownią Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych, Katedra Podstaw Pedagogiki i Logopedii, Katedra Pedagogiki Specjalnej i sześć zakładów: Zakład Historii Wychowania i Nauk Pomocniczych Pedagogiki, Zakład Animacji Kultury i Andragogiki, Zakład Metodologii Badań Społecznych, Zakład Pedagogiki Szkolnej, Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny, Zakład Profilaktyki Społecznej. W ramach Instytutu Socjologii funkcjonowały: Zakład Socjologii Teoretycznej, Zakład Socjologii Stosowanej (z Pracownią Sieci Społecznych i Pracownią Rewitalizacji Społecznej) oraz Zakład Metodologii i Socjologii Empirycznej. Natomiast w skład Instytutu Psychologii wchodziły: Pracownia Psychologii Społecznej, Zakład Psychologii Rozwoju Człowieka, Zakład Psychologii Edukacyjnej i Wychowawczej, Zakład Psychologii Klinicznej i Psychopatologii Rozwoju, Zakład Psychologii Pracy i Zarządzania, Zakład Metodologii Badań Psychologicznych, Zakład Psychologii Poznawczej i Zakład Psychologii Osobowości.

Po piętnastu latach funkcjonowania w strukturze UZ wydział prowadził rekrutację na kierunkach: pedagogika (studia I, II i III stopnia), socjologia (studia I, II i III stopnia), psychologia (jednolite studia magisterskie), praca socjalna (studia I i II stopnia), pedagogika specjalna (studia I stopnia). Zatrudnił 120 nauczycieli akademickich i 17 pracowników administracji.

Poważnym problemem, z jakim zmagają się wydział od dłuższego czasu jest niższy demograficzny i zmniejszająca się z roku na rok liczba maturzystów i studentów rozpoczynających studia. W roku akademickim 2004/2005 na wydziale studiowało ponad 5000 studentów, w tym 2500 w trybie dziennym. Natomiast dziesięć lat później – w roku akademickim 2016/2017 ogólna liczba studiujących spadła do około 1600, z czego blisko 1200 słuchaczy studiowało w trybie stacjonarnym. Obecnie na wydziale studiuje 1400 studentów, w tym niemal 1000 na studiach stacjonarnych. Pod względem liczby kształconych studentów wydział jest jednym z największych na Uniwersytecie Zielonogórskim. Do września 2020 r. na wydziale dyplom zdobyło prawie 37 tys. absolwentów.

Od 1 października 2019 r. wraz z wejściem w życie przepisów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uległ zmianie ustrój i struktura organizacyjna Uniwersytetu; na nowo zdefiniowane zostały zadania wydziałów i instytutów. Wydział Nauk Społecznych, powstały w październiku 2019 r. z przekształcenia Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, ograniczył swoje funkcjonowanie do realizacji zadań związanych z kształceniem na studiach. Natomiast zadaniem instytutów tworzonych do realizacji działalności badawczej i dydaktycznej jest uczestniczenie w realizacji procesu dydaktycznego na wydziale. Z Wydziałem Nauk Społecznych współpracują ściśle cztery instytuty: Instytut Pedagogiki, Instytut Psychologii, Instytut Socjologii oraz Instytut Nauk o Polityce i Administracji (od 2019 r.). W instytutach zatrudnionych jest 103 nauczycieli akademickich i 6 pracowników administracji.

Wydział Nauk Społecznych prowadzi dziewięć następujących kierunków studiów: arteterapia (I stopień), animacja kultury i twórczej aktywności w sieci (I stopień), pedagogika (I, II stopień kształcenia), socjologia (I, II stopień kształcenia), politologia (I, II stopień kształcenia), praca socjalna (I, II stopień kształcenia), psychologia (studia jednolite magisterskie), pedagogika specjalna (studia jednolite magisterskie), pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (studia jednolite magisterskie).

Ponadto jednostka posiada w swojej ofercie studia podyplomowe:

- kwalifikacje pedagogiczne;
- pedagogika specjalna – edukacja włączająca;
- pedagogika specjalna – edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- terapia pedagogiczna i pedagogika zdolności.

Wydział z dobrym skutkiem realizuje aktywność w ramach europejskiego obszaru edukacyjnego. Program Erasmus wspiera współpracę międzynarodową szkół wyższych, umożliwia wyjazdy studentów za granicę na część studiów i praktykę oraz promuje mobilność pracowników naukowych i administracyjnych. Wydział współpracuje z 29 uczelniami z 12 krajów. W ramach trzeciej edycji konkursu „Interstudent 2012” z cyklu „Studenci zagraniczni w Polsce”, organizowanej 17-18 stycznia 2013 r. w Warszawie przez Fundację Edukacyjną Perspektywy oraz pod honorowym patronatem Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, spośród ponad 24 tys. zagranicznych studentów uczących się na polskich uczelniach w kategorii Studia licencjackie zwyciężyła Colett Neumann, studentka trzeciego roku pedagogiki na Uniwersytecie Zielonogórskim, realizująca część swoich studiów w ramach programu LLP-Erasmus. Jej opiekunką naukową była dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ.

Wyróżnienie w konkursie EDUinspiracje 2012 Erasmus w kategorii instytucjonalnej przyznano Kursowi intensywnemu „Jakość życia, jakość szkoły”; koordynator projektu dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ. Wyróżnienie w konkursie EDUinspiracje 2013 Erasmus w kategorii indywidualnej Program Erasmus przyznano mgr Magdalenie Brzozowskiej.

Studenci wydziału udzielają się kulturalnie i sportowo. Od 1998 r. na uczelni działa środowiskowa rozgłośnia studencka Akademickie Radio Index, z której pochodzi wielu dziennikarzy i reporterów profesjonalnych stacji radiowych i telewizyjnych.

W 2005 r. przy Uniwersytecie Zielonogórskim powstało stowarzyszenie Zielonogórskie Zagłębie Kabaretowe, które promuje wydarzenia kabaretowe w Zielonej Górze, wspiera merytorycznie i organizacyjnie początkujących artystów kabaretowych, organizuje Festiwal Kabaretów. Znaczną popularnością cieszyły się powstałe jeszcze przed połączeniem uczelni kabarety: Ciach (od 1994), Jurki (od 1994), Szum (1997-2006) i Słuchajcie (od 1998). Powstały nowe formacje, jak Hrabi (od 2002), Babeczki z Rodzynkiem (2004-2012), Bez reszty (2004-2008). Formacje kabaretowe mają znaczący wkład w działalność uczelni na rzecz miasta i regionu.

Zielonogórcy studenci każdego roku włączają się w prace na rzecz środowiska, biorąc udział w akcjach oddawania krwi, uczestniczą w wolontariatach, podejmują działania na rzecz osób niepełnoprawnych, wykluczonych społecznie oraz dzieci. Od 2002 r. prowadzona jest powstała z inicjatywy pracowników i studentów akcja Uniwersytet Dzieciom, której celem jest pomoc dzieciom ze świetlic terapeutycznych. Towarzyszą jej koncerty, imprezy gwiazdkowe.

Przez wiele lat studenci wydziału aktywnie uczestniczyli w Festiwalu Nauki, wielkim przedsięwzięciu Uniwersytetu na rzecz społeczności lokalnej, którego celem była popularyzacja nauki i sztuki. W trakcie imprezy prezentowano osiągnięcia poszczególnych wydziałów z różnych dziedzin nauki. Odbywały się związane z tym wykłady i spotkania z udziałem mieszkańców miasta. W ramach Festiwalu Nauki studenci

wydziału każdego roku organizowali również zajęcia edukacyjne dla przedszkolaków i uczniów zielonogórskich szkół.

Odrębny rozdział w historii wydziału zajmują koła naukowe. Aktualnie działalność prowadzą: Koło logopedyczne „Mowa bez wad”, Koło Naukowe „Info Arche”, Koło Naukowe Kryminalistyki i Wiktyologii, Koło Naukowe Pedagogów Specjalnych „Inkluzja”, Koło Naukowe Pracowników Socjalnych „Help & Joy”, Koło Naukowe Psychologii Klinicznej UZ, Koło Naukowe Studentów Filmowców „Bractwo Żółtego Szalika”, Naukowe Koło Pedagogiki Opiekuńczej, Prison – Penitencjarne Koło Naukowe Studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego, Psychologiczny Klub Filmowy.

Na wydziale redagowane są rankingowe czasopisma naukowe: „Dyskursy Młodych Andragogów” i „Rocznik Lubuski”, współwydawany przez LTN i wydział. Ponadto ukazują się też inne czasopisma, jak: „Psychologiczne Zeszyty Naukowe” oraz periodyk międzywydziałowy „ANTEA. Studenckie Zeszyty Naukowe i Artystyczne”. Z inicjatywy dziekana dr. hab. Marka Furmanka w roku akademickim 2015/16 powołano na wydziale czasopismo naukowe pt. „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”, które służy wymianie myśli z różnych dyscyplin naukowych.

Pracownicy poszczególnych instytutów prowadzą badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach związanych z oferowanymi kierunkami studiów, jak: pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna i politologia. Współpracują z wieloma ośrodkami naukowymi zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi w celu podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i dorobku naukowego, organizują i uczestniczą w konferencjach międzynarodowych, są zapraszani na uczelnie zagraniczne oraz biorą udział w stażach naukowych w innych ośrodkach. Wyniki swoich badań publikują, przedstawiają na konferencjach naukowych, a także wykorzystują w doskonaleniu procesu kształcenia. Systematycznie jest rozszerzana lista instytucji, z którymi podpisano porozumienia na wielu płaszczyznach: naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, w tym realizacji praktyk zawodowych, badania losów absolwentów, oceny programów kształcenia i wyników osiągniętych efektów kształcenia.

Edyta Bartkowiak

Sylwetki dziekanów

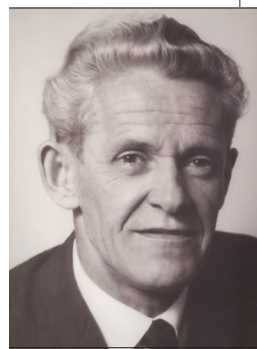
W latach 1971-2021 wydziałem kierowali kolejno:

- doc. dr Henryk Pochanke (1971-1973),
- prof. dr hab. Maria Jakowicka (1973-1978 i 1984-1990),
- doc. dr Józef Jerzak (1978-1982),
- doc. dr Alojzy Matuszczyk (1982-1984),
- dr hab. Mieczysław Walczak (1990-1993),
- prof. dr hab. Edward Hajduk (1993-1999),
- dr hab. Ryszard Stankiewicz (1999-2000),
- dr hab. inż. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ (2000-2005),
- prof. dr hab. Zbigniew Izdebski (2005-2012),
- dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec (2012-2014),
- dr hab. Marek Furmanek (2014-2019),
- dr Jarosław Wagner (2019-2020),
- dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ (od 2020).

Lata 1971-1973

Docent dr Henryk Pochanke (1915-1986), nauczyciel i pedagog, współtwórca zielonogórskiego środowiska akademickiego, od początku związany z Wyższą Szkołą Nauczycielską, a potem Wyższą Szkołą Pedagogiczną.

Pochodził z Wielkopolski, z okolic Wolsztyna. Po ukończeniu Seminarium Nauczycielskiego pracował w szkole w Mochach. Jednocześnie rozpoczął działalność społeczną w Polskim Związku Zachodnim – organizacji patriotycznej powstałej w 1934 r. i w ZHP. Jeszcze przed wojną podjął studia na Wyższym Kursie Nauczycielskim Robót Ręcznych w Warszawie. Brał udział

w kampanii wrześniowej w 1939 r., po czym – poszukiwany przez gestapo – schronił się na Żywiecczyźnie, gdzie zatrudnił się jako pracownik biurowy i z narażeniem życia zajmował się tajnym nauczaniem. Po wojnie znalazł się na Uralu, skąd powrócił do Moch, a potem do Białołęki koło Głogowa, gdzie pełnił funkcję kierownika szkoły. W następnych latach pracował jako nauczyciel w szkole w Starym Sączu koło Wschowy, kierownik Wydziału Oświaty w Międzyrzeczu oraz kierownik Sekcji Rysunku i Pracy Ręcznej w wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Kadr Oświatowych w Zielonej Górze. W tym czasie zorganizował – uznaną w kraju za wzorcową – Okręgową Pracownię Pracy Ręcznej w Zbąszynku. Rozpoczął też działalność naukową. W 1954 r. współtworzył pismo „Rysunek i Praca Ręczna”. W 1957 r. podjął pracę w Studium Nauczycielskim w Zielonej Górze i studia na Uniwersytecie Warszawskim. W 1963 r. uzyskał dyplom magistra pedagogiki, a w 1968 r. obronił pracę doktorską. W latach 1968-1971 sprawował funkcję Dyrektora Studium Nauczycielskiego w Zielonej Górze.

W 1971 r. znalazł się w gronie współorganizatorów Wyższej Szkoły Nauczycielskiej. Był pierwszym dziekanem na Wydziale Pedagogicznym w latach 1971-1973, równoległe kierował Zakładem Zajęć Praktyczno-Technicznych (1971-1977), a następnie Zakładem Dydaktyki (1977-1979). W latach 1973-1975 pełnił funkcję prorektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

Opublikował sześć książek i około stu artykułów, wydanych także w języku niemieckim i rosyjskim.

W 1979 r. z powodu choroby przeszedł na emeryturę. Zmarł 15 stycznia 1986 r.

Lata 1973-1978 i 1984-1990

Profesor dr hab. Maria Jakowicka, współtwórczyni oraz organizatorka zielonogórskiego środowiska naukowego i akademickiego, pionierka w dziedzinie pedagogiki wczesnoszkolnej.

Urodziła się 25 sierpnia 1929 r. w Rąbczynie w rodzinie chłopskiej. Szkołę podstawową ukończyła w 1942 r. w Zwierzyńcu w Generalnej Guberni. W roku 1945 rozpoczęła naukę w Liceum Pedagogicznym w Wągrowcu, a po jego ukończeniu w 1948 r. podjęła pracę nauczycielską w Pszczewie koło Międzyrzecza, następnie była zatrudniona w liceum Pedagogicznym w Gorzowie Wielkopolskim. W 1958 r. ukończyła studia z zakresu pedagogiki

na Uniwersytecie Warszawskim. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych otrzymała w 1968 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1970 r. podjęła pracę w Wyższej Szkole Nauczycielskiej w Słupsku na stanowisku starszego wykładowcy, skąd w 1971 r. przeniosła się do pracy w WSN w Zielonej Górze, a następnie w Wyższej Szkole Pedagogicznej. Stopień doktora habilitowanego z zakresu

pedagogiki uzyskała na UAM w 1978 r. W 1985 r. otrzymała tytuł naukowy profesora, a w 1991 r. stanowisko profesora zwyczajnego.

W Wyższej Szkole Nauczycielskiej pełniła funkcję prodziekana na Wydziale Pedagogicznym (1972-1973). Ponadto zarządzała praktykami pedagogicznymi (1971-1972) i kierowała Zakładem Nauczania Początkowego (1971-1972), przekształconym w Zakład Dydaktyki (od roku akademickiego 1972/73), a następnie w Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej (1979), funkcjonujący w strukturze Wyższej Szkoły Pedagogicznej do 1999 r.

Dwukrotnie pełniła funkcję dziekana Wydziału Pedagogicznego WSP w kadencjach 1973-1978 oraz 1984-1990. Była dyrektorem Instytutu Nauk Pedagogicznych WSP (1974/75, 1978-1982), Instytutu Pedagogiki i Psychologii (1990-1999) i prorektorem WSP w Zielonej Górze (1979-1981).

Równolegle z pracą w Zielonej Górze zatrudniona była na Uniwersytecie Szczecińskim (1988-1993), jako Gastprofessor na Uniwersytecie Brandenburskim w Instytucie Pedagogiki w Cottbus (1991-1992) i jako Dyrektor Instytutu Pedagogiki w Wałbrzychu WSP TWP w Warszawie (1994-2000). Wspierała także rozwój prywatnych uczelni: Wyższej Szkoły Menadżerskiej w Legnicy (2006-2010) i Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji w Poznaniu (2009-2015), potęgując jakościowy poziom edukacji tych nowo organizujących się szkół.

Maria Jakowicka była m.in. członkinią Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1982-1985), Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych (1987-1990), Rady Naukowej Instytutu Kształcenia Nauczycieli (1982-1986), Rady Naukowej Instytutu Badań Pedagogicznych (1986-1990), Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (1984-1997).

Profesor Maria Jakowicka była członkiem wielu rad wydawniczych, m.in. Rady Wydawniczej „Zbiorczej Szkoły Gminnej” w latach 1974-1982; Rady Wydawniczej „Życia Szkoły” w latach 1983-1997; Rady Redakcyjnej „Ruchu Pedagogicznego” w latach 1984-1994 oraz „Nauczyciel i Wychowanie” w latach 1996-1999. W latach 1990-1995 była także Rzeczniczką Oceny Środków Dydaktycznych dla MEN.

Uhonorowana została wieloma nagrodami, m.in. Złotym Krzyżem Zasługi (1972), Złotą Odznaką Związku Nauczycielstwa Polskiego (1972), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1973), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1978), Medalem Zasłużony dla Szkolnictwa Zielonogórskiego (1979), kilkakrotnie (8) Nagrodą Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych oraz dziedzinach: dydaktyczno-wychowawczej i organizacyjnej oraz wielokrotnie nagrodą Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze.

W swoim dorobku posiada ponad 250 publikacji z zakresu pedagogiki społecznej i pedagogiki wczesnoszkolnej.

Profesor Maria Jakowicka stworzyła podstawy rozwoju naukowego i dydaktycznego Wydziału Pedagogicznego w latach późniejszych.

Lata 1978-1982

Docent dr Józef Jerzak (1931-2017), jeden z kreatorów szkolnictwa wyższego na Ziemi Lubuskiej, nauczyciel, pedagog i psycholog, należał do grona współorganizatorów i pierwszych pracowników naukowych na Wydziale Pedagogicznym.

Urodził się w 23 stycznia 1931 r. w Szalowej. Był absolwentem Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie i jak wiele osób rozpoczynających pracę w okresie powojennym, podejmował się różnych zajęć w wielu miejscach. Od 1950 r. był zatrudniony jako kalkulator w PGR Pawłowo koło Kłodzka, po czym w 1951 r. znalazł pracę w szkole w Raczkowie pod Legnicą i jeszcze w tym

samym roku został przeniesiony do Prochowic. W latach 1952-1954 odbył zasadniczą służbę wojskową w Krośnie Odrzańskim. Następnie wrócił do pracy w Prochowicach, po czym w 1959 r. skierowano go do Rudnej.

W 1959 r. w trybie w zaocznym ukończył Studium Nauczycielskie w Poznaniu. Tytuł magistra pedagogiki uzyskał w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku w 1963 r., a stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie psychologia otrzymał na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1970 r. Od 1964 r. pracował w Studium Nauczycielskim w Zielonej Górze jako wykładowca pedagogiki i psychologii. Po utworzeniu Wyższej Szkoły Nauczycielskiej jako jeden z pierwszych adiunktów zatrudnionych na Wydziale Pedagogicznym kierował własnym Zakładem Psychologii. Zorganizował profesjonalną pracownię psychologiczną, przeznaczoną do prowadzenia ćwiczeń ze studentami.

W Wyższej Szkole Pedagogicznej pełnił funkcję wicedyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych, przewodniczącego Rady ds. Młodzieży oraz Dziekana Wydziału Pedagogicznego w latach 1978-1982 i przewodniczącego Senackiej Komisji Wychowania.

W 1978 r. opublikował jedną ze swoich ważniejszych monografii, pt. *Struktura ja w autobiografiach młodzieży studiującej*, wydaną powtórnie w wersji poszerzonej w 1981 r. pt. *Dynamika struktury „ja” w opiniach i postawach młodzieży studiującej*.

Był uznanym wykładowcą, szanowanym i lubianym przez studentów. W 1980 r. został wyróżniony jako „najlepszy dydaktyk i wychowawca”.

Pracę w uczelni zielonogórskiej łączył z pełnieniem funkcji na rzecz innych ośrodków naukowo-dydaktycznych. Przez dwie kadencje był członkiem Zespołu Psychologii Centralnego Ośrodka Metodycznego przy WSP w Krakowie. Współpracował z Oddziałem Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze i w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie prowadził zajęcia i wygłaszał referaty na konferencjach metodycznych. Propagował „nauczanie psychoterapeutyczne” dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie.

W 1983 r. rozpoczął pracę w Akademii Wychowania Fizycznego w Gorzowie Wielkopolskim na stanowisku kierownika Zakładu Psychologii. Poza zajęciami dydaktycznymi i seminariami magisterskimi zajmował się aktywizacją studentów do rywalizacji sportowej.

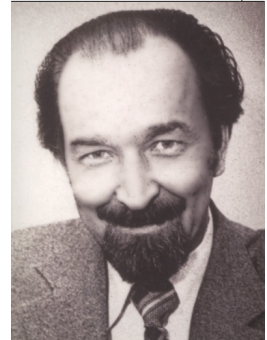
Był członkiem ZNP (od 1955) i Polskiego Towarzystwa Psychologicznego (od 1965), w którym przez trzy kadencje pełnił funkcję prezesa Oddziału w Zielonej Górze. Należał także do Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, do Stowarzyszenia Autorów Polskich (od 1983) i do Polskiego Towarzystwa Naukowego Kultury Fizycznej (od 1984). Za całokształt działalności, osiągnięcia naukowe, organizacyjne i dydaktyczne został uhonorowany wieloma nagrodami.

Lata 1982-1984

Docent dr Alojzy Matuszczyk, nauczyciel i pedagog, pracował w zielonogórskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej w latach 1974-1984, w latach 1976-1984 pełnił też funkcję kierownika Zakładu Teorii Wychowania.

Urodził się 8 lutego 1932 r. w Sosnowcu w rodzinie robotniczej. Pierwszą pracę w charakterze nauczyciela w Szkole Podstawowej w Lublińcu podjął już jako osiemnastolatek w 1950 r. W następnych latach, z przerwą na służbę wojskową, nauczał kolejno: w Szkole Podstawowej w Ujejscu i w Grodźcu pod Będzinem (1951-1952), w Szkole Podstawowej przy Młodzieżowym Zakładzie Wychowawczym w Nysie (1956-1958) i w Szkole Podstawowej nr 12 w Opolu (1958-1962). W 1962 r. objął funkcję zastępcy kierownika w Szkole Podstawowej nr 18 w Opolu, a już rok później awansował na kierownika dwóch szkół podstawowych we Wrocławiu. Kolejne doświadczenia dydaktyczne zdobył w I Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu w latach 1965-1967, a następnie pracując jako pedagog w Powiatowej i Okręgowej Poradni Wychowawczo-Zawodowej we Wrocławiu (1967-1972). W tym samym czasie ukończył studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu i uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w tamtejszym ośrodku akademickim. Zwieńczeniem kariery zawodowej było podjęcie pracy w Instytucie Pedagogiki na Uniwersytecie Wrocławskim w charakterze adiunkta w 1972 r., na dwa lata przed przyjazdem do Zielonej Góry.

Docent dr A. Matuszczyk sprawował funkcję dziekana na Wydziale Pedagogicznym w latach 1982-1984. W 1984 r. z powodów rodzinnych powrócił do Wrocławia i do pracy na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1997 r. oficjalnie przeszedł na emeryturę, przy czym ciągle jeszcze był aktywny naukowo i zawodowo. Współpracował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 2 w Legnicy. W 2011 r. gościł na Uniwersytecie

Zielonogórskim podczas obchodów 40-lecia Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.

Lata 1990-1993

Doktor hab. Mieczysław Walczak (1930-2007), nauczyciel, pedagog i psycholog. Urodził się 23 lutego 1930 r. w Gdyni. Po ukończeniu Liceum Pedagogicznego w Słupsku wyjechał na studia do ZSRR. Studiował psychologię na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Leningradzkiego, a następnie przeniósł się do Moskwy, gdzie w 1955 r. ukończył z wyróżnieniem Wydział Pedagogiki i Psychologii Instytutu Pedagogicznego im. W.I. Lenina. Po powrocie do kraju ukończył studia podyplomowe z pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. W 1978 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim

na podstawie rozprawy pt. *Metoda harcerska jako procedura resocjalizacji nieletnich wykolejonych społecznie*. Tytuł doktora habilitowanego otrzymał w Niemczech.

Pełnił wiele funkcji i podejmował różną działalność. Przez długie lata aktywnie działał w ZHP i właśnie problematyka organizacji młodzieżowych oraz harcerstwa dominowała w podejmowanych przez niego badaniach, w pracy naukowej i dydaktycznej.

Pracę zawodową rozpoczął w Warszawie zaraz po studiach w 1955 r. jako zastępca Komendanta Chorągwi w Kwaterze Głównej ZHP. Na początku lat 60. kierował Państwowym Domem Dziecka w Piasecznie pod Warszawą. Jednocześnie, w latach 1961-1965 pełnił funkcję zastępcy komendanta Centralnej Szkoły Instruktorów Wychowawczych w Cieplicach Śląskich. Działał w Hufcu ZHP w Jeleniej Górze, początkowo jako instruktor, a od marca 1969 r. jako członek rady i komendant Hufca, a następnie – zastępca komendanta ds. programowych.

Od 1966 r. pracował w charakterze nauczyciela w Studium Nauczycielskim w Jeleniej Górze, przy którym założył krąg instruktorski ZHP. Pełnił funkcję komendanta na zimowiska i obozach. W latach 1974-1982 zarządzał jeleniogórskim Oddziałem Doskonalenia Nauczycieli, pracując jednocześnie na stanowisku starszego wykładowcy. Zajmował się problematyką kształcenia i doksztalcania nauczycieli.

Z ośrodkiem zielonogórskim był związany od 1 września 1981 r. Pracę na Wydziale Pedagogicznym WSP rozpoczął od pełnienia funkcji prodziekana za kadencji dr. J. Jerzaka. Równoległe jako prodziekan kierował funkcjonującym wtedy Oddziałem Zamiejscowym Wydziału Pedagogicznego w Jeleniej Górze. W WSP zatrudniony był kolejno na etacie adiunkta, docenta i profesora. Po 17 latach pracy, 1 stycznia 1998 r. przeszedł na emeryturę z powodów zdrowotnych.

Został wyróżniony: Odznaką Janka Krasickiego (1960), Krzyżem za zasługi dla ZHP (1970), Medalem XXX-lecia PRL (1975), Złotym Krzyżem Zasługi (1978), Złotym Krzyżem Zasługi dla ZHP (1981).

Jako naukowiec opublikował kilkadziesiąt opracowań z zakresu metodyki wychowania, organizacji czasu wolnego oraz z dziedziny psychologii. Wydał też monografię na temat kształcenia nauczycieli.

Lata 1993-1999

Profesor dr hab. Edward Hajduk (1932-2015), filozof, socjolog, pedagog. Absolwent filozofii na Uniwersytecie Warszawskim, stopień naukowy doktora nauk humanistycznych z pedagogiki społecznej uzyskał w 1976 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1982 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego w zakresie socjologii wychowania, a w 1997 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Był osobą szczególnie zasłużoną dla zielonogórskiego środowiska naukowego. Należał do grona współorganizatorów szkolnictwa wyższego w Zielonej Górze, a po powstaniu Wyższej Szkoły Pedagogicznej aktywnie uczestniczył w rozwoju zielonogórskiej pedagogiki i socjologii. Dzięki jego staraniom Wyższej Szkole Pedagogicznej w 1989 r. nadano imię Tadeusza Kotarbińskiego. W latach 1983-1987 pełnił obowiązki prorektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Był współzałożycielem Instytutu Pedagogiki Społecznej, Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej i Zakładu Metodologii Badań Społecznych oraz jako dziekan – Instytutu Socjologii. Współtworzył teoretyczne i merytoryczne podstawy planów i programów kształcenia studentów na specjalnościach: pedagogika kulturalno-oświatowa (obecnie pedagogika w zakresie animacji kultury), pedagogika w zakresie pracy socjalnej oraz socjologia. Za jego pierwszej kadencji dziekańskiej wydział uzyskał prawo nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (1994).

Profesor Edward Hajduk przez wiele lat kierował następującymi jednostkami wydziału: Zakładem Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, Katedrą Pedagogiki Społecznej, a także Zakładem Metodologii Badań Społecznych. Dwukrotnie sprawował obowiązki dyrektora Instytutu Pedagogiki Społecznej – w latach 1991-1993 i 2000-2003.

Wspierał działania, które zapoczątkowały powstanie Zielonogórskiego Zagłębia Kabaretowego i zawodowe kariery artystów muzyków (m.in. działającego do dzisiaj na rynku muzycznym zespołu Raz, Dwa, Trzy).

Profesor Edward Hajduk wzmacniał zielonogórskie środowisko naukowe poprzez opiekę nad młodymi naukowcami. Wypromował 8 doktorów, a troje z nich uzyskało

stopień doktora habilitowanego (Bogdan Idzikowski, Ewa Narkiewicz-Niedbałec, Maria Zielińska).

Za swoją działalność naukowo-badawczą był wielokrotnie nagradzany i odznaczany. Otrzymał kilkanaście nagród Rektora WSP TK, a w 1998 r. został nagrodzony przez Prezydenta miasta Zielona Góra za pracę naukową. Edward Hajduk został także uhonorowany odznaczeniami państwowymi. W 1978 r. otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej, w 1980 Złoty Krzyż Zasługi, a w 1991 r. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Profesor Edward Hajduk był członkiem kolegium redakcyjnego czasopisma „Rocznik Lubuski”, Rady Redakcyjnej Wydawnictwa Uczelnianego WSP i członkiem Rady Redakcyjnej „Prakseologii”.

Edward Hajduk należy do grona uznanych i cytowanych polskich socjologów i pedagogów, a jego nazwisko kojarzone jest przede wszystkim z badaniami procesu socjalizacji, badaniami młodzieży pogranicza zachodniego i stosowaniem metody panelu. Rozległe zainteresowania badawcze Profesora znalazły swój wyraz w licznych pracach naukowych, wyróżniających się interdyscyplinarnym podejściem do analizowanych problemów.

Lata 1999-2000

Doktor hab. Ryszard Stankiewicz, z wykształcenia historyk wychowania, pedagog, pedeutolog, związany z zielonogórskim środowiskiem akademickim od 1974 r.

Urodził się w 1935 r., przeszedł drogę zawodową w charakterze nauczyciela na wszystkich szczeblach edukacji: w szkolenictwie podstawowym, średnim i wyższym; doktorat uzyskał w 1975 r. w Instytucie Historii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a habilitację w 1992 r. na Uniwersytecie Pedagogicznym w Moskwie po odbyciu stażu w rosyjskiej Akademii Nauk Pedagogicznych.

Pełnił funkcję prodziekana na Wydziale Pedagogicznym WSP (1976-1978), kierownika studiów zaocznych (1985/86), kierownika studium podyplomowego (1986-1988) i kierownika Zakładu Historii Wychowania (1992-2005).

W latach 1996-1999 był członkiem Rady Wydawniczej WSP, a następnie Zespołu Reakcyjnego „Dydaktyki Literatury” (2000-2004).

Jest specjalistą w zakresie historii wychowania, znawcą problematyki pedeutologicznej związanej z oczekiwaniami wobec nauczycieli, sytuacją kadrową szkolenictwa i jej uwarunkowaniami w różnych okresach historycznych, ze szczególnym uwzględnieniem czasów powojennych. Jego domeną są badania na temat kształcenia,

dokształcania i doskonalenia nauczycieli, statusu prawnego i pozycji społecznej tej grupy zawodowej. W dorobku naukowym o charakterze historyczno-pedagogicznym ma ponad 70 publikacji, rozprawy poświęcone dziejom i roli zawodowego ruchu nauczycielskiego, jak również różnym segmentom szkolnictwa. Jest autorem haseł w jubileuszowym leksykonie poświęconym ZNP i *Encyklopedii pedagogicznej XXI wieku*.

Wypromował trzy doktorantki, był recenzentem jednej rozprawy doktorskiej. Uczestniczył w blisko czterdziestu konferencjach naukowych poświęconych sprawom oświaty i wychowania, systemom szkolnym, reformom edukacyjnym, zawodowi nauczycielskiemu, kształceniu i dokształcaniu nauczycieli, spuściznie wielkich pedagogów oraz tradycjom społeczno-pedagogicznym ZNP.

Za działalność naukową i dydaktyczną został wyróżniony nagrodą II stopnia Ministra Oświaty i Wychowania (1974), nagrodą III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1976), nagrodą za pracę pt.: *ZNP w Polsce Ludowej w latach 1944-1948* przyznaną w ramach Konkursu Historycznego ZNP (1976), nagrodami II stopnia Rektora UZ w 2003 i 2005 r. Ponadto otrzymał Złotą Odznakę ZNP (1965), Złoty Krzyż Zasługi (1975), Srebrną Odznakę dla Zasłużonego Popularyzatora Wiedzy TWP (1972), Krzyż Orderu Odrodzenia Polski (1985) i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Lata 2000-2005

Doktor hab. inż. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ, dziekan wydziału w kadencji 2000-2002, 2002-2005, prorektor UZ ds. jakości kształcenia 2005-2008, 2008-2012.

Była ostatnim dziekanem Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych w Wyższej Szkole Pedagogicznej, a także pierwszym dziekanem wydziału w strukturze Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jej kadencja przypadała na trudny okres przekształcenia WSP i WSI w UZ, dostosowania struktury organizacyjnej i naukowej do standardów uniwersyteckich. Nadrzędną wartością była idea zachowania ciągłości tradycji wydziału, jego potencjału naukowego i kulturowego. Proces przekształcenia wiązał się w dużej mierze z koniecznością wypracowania nowego miejsca wydziału, budowania powiązań z nowymi organizmami uniwersytetu, wspierania aktywności naukowej. W kolejnych latach udało się uporządkować obszar kształcenia m.in. poprzez modyfikację specjalności pedagogicznych, tak, aby stanowiły atrakcyjną ofertę edukacyjną, co sprzyjało utrzymaniu na wydziale tradycyjnie największej liczby studentów.

Wydział przeszedł okres konsekwentnego wzmocnienia struktury organizacyjnej i potencjału naukowego, pomyślnego przebiegu pierwszych akredytacji zewnętrznych prowadzonych kierunków studiów oraz szerokiej oferty studiów podyplomowych. Rozszerzono prawa doktoryzowania o nowe subdyscypliny pedagogiki reprezentowane w Radzie Naukowej, co podkreślało swoisty rys charakterologiczny zespołów naukowo-badawczych działających na wydziale. Powstał nowy regulamin warunków i procedury przeprowadzania przewodów doktorskich, zasady oceny pracowników i monitorowania dydaktyki. Tradycją stało się zapraszanie do rady naukowej profesorów z innych ośrodków naukowych, którzy występowali w roli recenzentów.

Kontynuowana była współpraca z Lubuskim Towarzystwem Naukowym, która owocowała m.in. edycją czasopisma naukowego „Rocznik Lubuski”, prezentującego dorobek naukowo-badawczy pracowników. Na wydziale ukazywały się również inne cykliczne publikacje, takie jak np.: „Dyskursy Młodych Andragogów”, „Dydaktyka Literatury”, „Pedagogika Mediów”. Rozszerzone zostały kontakty naukowe wydziału z zagranicą o kierunki wcześniej nieobecne, np.: Portugalia i Hiszpania oraz poszerzona została współpraca z ośrodkami naukowymi w kraju, wyrażona w wielu publikacjach i udziale w konferencjach naukowych. Zapoczątkowane zostały staże zagraniczne pracowników oraz wymiana studentów.

Podczas kadencji prof. Osmańskiej-Furmanek powstały wszystkie pracownie logopedyczne, statystyczne i komputerowe wyposażone w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie. Wydział przeszedł proces asymilacji nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych zarówno w badaniach naukowych (co znalazło odzwierciedlenie w podejmowanych projektach), jak i w sferze infrastruktury. Udało się zbudować bazę medialną i techniczną, która pozwoliła włączyć multimedia, kształcenie na odległość, oprogramowanie specjalistyczne do arsenału środków dydaktycznych. Będąc Przewodniczącą Rady Użytkowników sieci ZielMan, Dziekan aktywnie wspierała włączenie wydziału w strukturę informatyczną sieci akademickiej. Realizacja tego zamierzenia wymagała wielu prac przygotowawczych, zważywszy, że na początku kadencji wydział nie dysponował bazą techniczną.

Jako prorektor ds. jakości kształcenia wprowadziła Uniwersytet w System Boloński, koordynowała przygotowaniem wewnętrznych przepisów dotyczących projektowania, realizacji i oceny programów kształcenia oraz dostosowywaniem struktur kształcenia do Krajowych Ram Kwalifikacji i znowelizowanej Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Kierowała opracowaniem i wdrożeniem Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na UZ. Wspomagała zewnętrzną akredytację jako członkini Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej i członkini Komisji Akredytacyjnej Uczelni Technicznych. Wprowadziła UZ do grona sygnatariuszy dokumentu Magna Carta, który potwierdza zachowanie europejskich standardów jakości kształcenia w Uniwersytecie.

Lata 2005-2012

Profesor dr hab. Zbigniew Izdebski, pedagog i seksuolog, specjalista w zakresie poradnictwa rodzinnego, zdrowia publicznego, profesor nauk humanistycznych, wykładowca akademicki.

Absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego uzyskał stopień doktora (w 1993 r. na podstawie pracy *Zmiany w obyczajowości seksualnej młodzieży a problemy wychowania seksualnego*) i doktora habilitowanego (w 2001 r. na podstawie rozprawy zatytułowanej *Wiedza, przekonania HIV/AIDS w społeczeństwie polskim. Zachowania seksualne*). Tytuł profesora nauk humanistycznych w dziedzinie pedagogiki otrzymał 3 lipca 2012 r.

Profesor jest zaliczany do międzynarodowych autorytetów w zakresie pedagogiki seksualnej. Jest autorem badań stanowiących część międzynarodowego projektu badawczego Światowej Organizacji Zdrowia Evaluation of National Programme of AIDS, prowadzonych od 1997 r. co cztery lata. Dotyczą one zachowań seksualnych i zdrowotnych Polaków, ich wiedzy i przekonań na temat HIV/AIDS. Prowadzi też badania na temat seksualności człowieka w różnych fazach życia, uwzględniając szeroki kontekst społeczno-kulturowy.

Zastąpił jako inicjator i organizator ogólnopolskich debat o zdrowiu seksualnym (od 2008 r.) oraz debaty o humanizacji medycyny (2015), prowadzi liczne wykłady otwarte, wystąpienia medialne, wywiady, publikuje dla dorosłych (np. *Intymnie. Rozmowy nie tylko o miłości* z J.L. Wiśniewskim, 2015) i młodzieży (np. *Tajemnice inicjacji seksualnej. Zanim powiesz: tak* z A. Jacewskim, 2002).

Jest ekspertem komisji sejmowych zajmujących się problematyką edukacji seksualnej i ekspertem ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, członkiem komisji ds. oceny programów nauczania „wychowania do życia w rodzinie” oraz zespołu opiniotwórczo-doradczego do wprowadzenia przedmiotów: wiedza o życiu seksualnym i wychowanie do życia w rodzinie przy Ministrze Edukacji Narodowej i Sportu. Był konsultantem naukowym przy tworzeniu działu Człowiek i Środowisko w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. W latach 2005-2011 był sekretarzem naukowym Polskiej Akademii Medycyny.

W latach 1999-2003 prof. Z. Izdebski był przewodniczącym Zarządu Głównego Towarzystwa Rozwoju Rodziny. Do dziś jest stałym współpracownikiem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i International Planned Parenthood Federation (Międzynarodowej Federacji Planowania Rodziny) w zakresie edukacji seksualnej i profilaktyki HIV/AIDS. Jest współzałożycielem Stowarzyszenia do Walki z Dziecięcą Prostytycją i Pornografią „Pro-Ecpat” z siedzibą w Zielonej Górze (2002).

Profesor Z. Izdebski posiada certyfikaty edukatora seksualnego, edukatora w zakresie psychospołecznych aspektów epidemii HIV/AIDS, doradcy w problemach małżeńskich i rodzinnych oraz seksuologa klinicznego.

Jest członkiem kilku towarzystw naukowych: Deutsche Gesellschaft für Geschlechtserziehung (Niemcy), International Society for AIDS Education (USA), World Association for Sexology, European Federation of Sexology, Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego, Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS, Polskiego Stowarzyszenia Naukowego Zagrożenia Cywilizacyjne i Zdrowie Publiczne. We wrześniu 2010 r. jako jedyny polski naukowiec został współpracownikiem Naukowego Instytutu Kinsey'a do Badań nad Seksem, Płcią i Reprodukcją.

Zasiada w kolegium redakcyjnym czasopism: „Seksuologia Polska”, „Dziecko Krzywdzone”, „Rocznik Lubuski”.

Wypromował 9 doktorów, był recenzentem w 18 przewodach doktorskich, 6 habilitacyjnych i 2 postępowaniach o tytuł profesora. W latach 2002-2005 był prodziekanem Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

Za prowadzoną działalność naukową, dydaktyczną i popularyzatorską był wielokrotnie nagradzany, w tym m.in.: Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1998), Nagrodą Ministra Zdrowia (1998, 1999, 2000, 2004, 2006, 2007, 2008, 2011, 2012), Złotym Medalem Światowej Akademii Medycyny im. Alberta Schweitzera (2010), Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2013).

Otrzymał wyróżnienia rektorskie: nagrody I stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej (2002, 2004, 2007, 2009, 2010, 2011) i nagrodę Rektora Uniwersytetu Warszawskiego (2003) oraz tytuły: Członka Honorowego Deutsche Gesellschaft für Geschlechtserziehung (2006) i Naukowego Współpracownika Instytutu Kinsey'a do Badań nad Seksem, Płcią i Reprodukcją Uniwersytetu Indiana USA (2010).

W środowisku lokalnym został uhonorowany tytułem Członka Rzeczywistego Lubuskiej Łoży Liderów (1994) i Honorowego Członka Towarzystwa Rozwoju Rodziny (2003), jak również Nagrodą Naukową Prezydenta Miasta Zielona Góra (2002). W czerwcu 2017 r. otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Województwa Lubuskiego.

Profesor dr hab. Zbigniew Izdebski, administrujący Wydziałem Nauk Pedagogicznych i Społecznych w latach 2005-2012 r. potrafił nie tylko wykorzystać możliwości, jakie stwarzał system boloński wraz z KRK, ale też sprostać potrzebom społecznym i oczekiwaniom ze strony władz lokalnych i środowiska miejskiego w zakresie tworzenia nowych kierunków studiów. W 2006 r. na wydziale uruchomiono studia na kierunku pielęgniarstwo, co zapoczątkowało proces tworzenia Wydziału Lekarskiego i studiów medycznych na Uniwersytecie Zielonogórskim. W 2007 r. rozpoczęto rekrutację studentów na kierunek wychowanie fizyczne, a w 2011 r. – na pracę socjalną. Wraz z wyodrębnieniem się nowych dyscyplin i subdyscyplin naukowych w lutym

2008 r. wydział został oficjalnie przekształcony w Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.

Kadencja dziekańska prof. Z. Izdebskiego była dla wydziału okresem wzmożonego rozwoju kadry naukowej i aktywności badawczej pracowników. Wypromowano 39 doktorów, zamknięto 11 przewodów habilitacyjnych i wszczęto nowe procedury habilitacyjne. W gronie doktorów habilitowanych znaleźli się ówczcześni członkowie władz dziekańskich: dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ, pełniąca funkcję prodziekana do spraw organizacji i rozwoju i dr hab. Mariusz Kwiatkowski, prof. UZ, prodziekan do spraw studenckich.

Zespół dziekański organizował staże zagraniczne i krajowe dla pracowników, cykliczne spotkania naukowe, seminaryjne i metodologiczne. Doprowadził do rozszerzenia oferty współpracy z akademickimi ośrodkami naukowymi w kraju i z partnerami zagranicznymi, zainicjował proces wdrażania projektów unijnych. Kontynuowano dobre praktyki wydziałowe w zakresie organizowania konferencji, również międzynarodowych, wymiany myśli i publikowania wyników badań w pracach monograficznych, zbiorowych i w ogólnopolskich czasopismach. Podczas kadencji prof. Z. Izdebskiego na wydziale ukazywały się nowe anglojęzyczne czasopisma naukowe: „Journal of Speech and Language Pathology” (2011) i „International Forum for Education” (2011). Nowego znaczenia nabrały spotkania poświęcone promowaniu książek naukowych i wieczory autorskie.

Wydział był organizatorem XIII Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego w 2007 r., któremu patronował i w którym uczestniczył Prezydent RP Lech Kaczyński.

Kadencja Z. Izdebskiego charakteryzowała się aktywnym wspomaganie dydaktyki akademickiej. Wzbogacenie oferty kształcenia i dostosowanie jej do sytuacji na rynku pracy sprzyjało dalszej reorientacji procesu nauczania; poszerzono ofertę przedmiotów do wyboru i ścieżek edukacyjnych. Zachęcano studentów do korzystania z programów Sokrates/Erasmus, MOST i Leonardo da Vinci.

Profesor Z. Izdebski zastąpił z działań na rzecz integrowania społeczności wydziałowej, studentów i nauczycieli akademickich. Z początkiem roku akademickiego 2005/06 wprowadził zwyczaj inauguracji wydziałowej i spotkań świąteczno-opłatkowych dla pracowników wydziału. Podtrzymywał kontakty naukowe z Profesorami-emerytami, którzy zachowali m.in. prawo do zasiadania w Radzie Wydziału.

Wyjątkowym wydarzeniem w kadencji dziekańskiej prof. Z. Izdebskiego była jubileuszowa Konferencja Naukowa zorganizowana w dniach 22-23 września 2011 r. z okazji 40-lecia wydziału, w której uczestniczyli również byli pracownicy wydziału, dziekani oraz goście zaproszeni z ośrodków akademickich we: Wrocławiu, Poznaniu, Szczecinie, Gdańsku i Warszawie. Przygotowano publikację pt. *Kształtowanie się tożsamości zielonogórskiej pedagogiki* pod redakcją dr hab. Grażyny Miłkowskiej, prof. UZ i dr. hab. Marka Furmanka, prof. UZ oraz wystawę fotograficzną prezentującą historię

wydziału. Obchody jubileuszowe uświetnił koncert w wykonaniu zespołu Raz Dwa, Trzy wywodzącego się z zielonogórskiego środowiska studenckiego.

Lata 2012-2014

Doktor hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec kierowała Wydziałem Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego od 1 września 2012 do 31 stycznia 2014 r. Z powodów osobistych nie zdecydowała się ponownie ubiegać o stanowisko dziekana po przedłużeniu umowy o pracę, która wygasła w trakcie trwania kadencji dziekańskiej. Pełniła też funkcję prodziekana ds. studenckich Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego latach 1996-1999 w kadencji prof. Edwarda Hajduka i prodziekana ds. organizacji i rozwoju Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu UZ w latach 2006-2012, kiedy wydziałem kierował prof. dr hab. Zbigniew Izdebski. W latach 2008-2012 była przewodniczącą wydziałowej komisji rekrutacyjnej.

Za kadencji dr hab. Ewy Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ prodziekanami na Wydziale byli: dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ, dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ oraz dr Ewa Skorupka. W 2013 r. wraz z zespołem dziekańskim opracowała Strategię Rozwoju Wydziału do roku 2020. Kontynuowała dobre tradycje pod względem dynamiki rozwoju naukowego na wydziale. Uzupełniła ofertę kształcenia na studiach zaocznych w zakresie studiów II stopnia na wszystkich pięciu kierunkach, a więc na: pedagogice, socjologii, pracy socjalnej, pielęgniarstwie i wychowaniu fizycznym. Przygotowała grunt pod powstanie psychologii jako nowego kierunku studiów na wydziale.

Ewa Narkiewicz-Niedbalec jest absolwentką pedagogiki (1983) i filologii polskiej (1986) Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Doktorat (1993) i habilitację (2008) z zakresu socjologii (socjologia edukacji i wiedzy) uzyskała na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Promotorem doktoratu był prof. zw. dr hab. Edward Hajduk. Na zielonogórskiej uczelni pracowała od zakończenia studiów do roku 2020, od 2009 r. jako profesor nadzwyczajny. W tym czasie pełniła wiele funkcji kierowniczych i społecznych. W latach 1993-1996 oraz 2011-2020 była kierownikiem Zakładu Metodologii Badań Społecznych. Dwukrotnie, w latach 2005-2007 i 2008-2012, była rzecznikiem dyscyplinarnym ds. studentów UZ, a w latach 2008-2012 członkiem senackiej komisji ds. nauki.

Jej aktywność organizacyjna obejmowała również działalność w towarzystwach naukowych. Od 1992 r., czyli od chwili powstania oddziału w Zielonej Górze, jest aktywną członkinią Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. W oddziale była najpierw skarbnikiem, a w latach 2000-2008 sprawowała funkcję przewodniczącej oddziału

zielonogórskiego. Z racji pełnionej funkcji należała do ścisłego grona organizatorek XIII Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego, który odbył się we wrześniu 2007 r. w Zielonej Górze, gromadząc blisko tysiąc uczestników.

W 2006 i 2009 r. została wybrana do Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Socjologicznego kolejno na dwie trzyletnie kadencje. W latach 2005-2016 była członkinią zarządu sekcji socjologii młodzieży i edukacji oraz należała do grupy inicjującej powołanie tej sekcji. W r. 2005 i 2006 została wybrana do jury nagrody im. Floriana Znanickiego PTS za najlepszą pracę magisterską z zakresu socjologii (w 2005 była przewodniczącą tego gremium). W latach 2010, 2011, 2014, 2015 i 2016 została wybrana do jury nagrody im. Stanisława Ossowskiego PTS za najlepszą książkę młodego socjologa (do 35. roku życia). Od 2015 r. pełni funkcję przewodniczącej tego gremium.

Od 1995 r. jest członkinią Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, a od 2009 członkinią zarządu LTN. W kadencji 2012-2016 była zastępczynią prezesa Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. W latach 2002-2012 pełniła funkcję sekretarza redakcji „Rocznika Lubuskiego” – czasopisma wydawanego przez LTN, notowanego na ministerialnej liście czasopism krajowych. Od 2012 r. była zastępczynią redaktora naczelnego tego czasopisma, a w 2016 r. objęła funkcję redaktora naczelnego.

Prowadziła badania naukowe z zakresu socjalizacji poznawczej młodzieży, przemian w szkolnictwie wyższym, uczestnictwa w kulturze studentów i udziału socjologów w debacie publicznej. W latach 1992-2002 była członkiem zespołu Instytutu Pedagogiki Społecznej WSP im. Tadeusza Kotarbińskiego, prowadzącego badania młodzieży polskiej i niemieckiej we współpracy z Instytutem Nauk o Wychowaniu Freie Universität w Berlinie. Jest autorką dwóch monografii, redaktorką lub współredaktorką 10 prac zbiorowych, autorką przeszło 50 artykułów naukowych. Wypromowała kilkudziesięciu magistrów oraz dwóch doktorów. Jest recenzentką jednej rozprawy habilitacyjnej i trzech doktoratów oraz wielu artykułów naukowych.

Otrzymała nagrody Rektora II stopnia za osiągnięcia naukowe w latach: 1994, 1996, 1998, 2007 oraz zbiorową (z profesorem E. Hajdukiem) za osiągnięcia organizacyjne w roku 2000.

Lata 2014-2016, 2016-2019

Doktor hab. Marek Furmanek (1957-2019) był związany z zielonogórskim środowiskiem naukowym od 1982 r., w którym podjął pracę na Wydziale Elektrycznym Wyższej Szkoły Inżynierskiej jako absolwent elektroniki na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej, a także w Moskiewskim Instytucie Energetycznym. W 1988 r. został zatrudniony w Instytucie Techniki Wyższej Szkoły Pedagogicznej, gdzie kierował

m.in. Zakładem Zastosowań Technik Komputerowych. W 1990 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych w zakresie elektroniki w Moskiewskim Instytucie Energetycznym. Stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika, w dziedzinie zastosowań technologii informacyjnych w edukacji otrzymał w Rosyjskiej Akademii Nauk w 1999 r.

Od 2000 r. pracował w strukturach Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Był założycielem i kierownikiem funkcjonującej od 2001 r. Katedry Mediów i Technologii Informacyjnych.

Działalność w zespole dziekańskim rozpoczął od pełnienia funkcji prodziekana ds. organizacji i rozwoju w pierwszych latach kadencji 2012-2016. W wyborach na początku 2014 r. Rada Wydziału powierzyła mu funkcję dziekana, którą po ponownym wyborze w 2016 pełnił do 2019 r.

Okres zarządzania wydziałem przez dziekana Marka Furmanka był trudnym okresem niestabilności wywołanej zarówno czynnikami zewnętrznymi (zmieniającym się prawem regulującym funkcjonowanie uczelni wyższych), jak i wewnętrznymi, związanymi z decyzjami władz uniwersytetu. Wymagało to od władz wydziału dużej dynamiki, a jednocześnie roztropności w podejmowanych działaniach oraz konieczności przyjmowania czasami trudnych dla społeczności akademickiej rozwiązań.

Do osiągnięć wydziału za kadencji dziekana Marka Furmanka można zaliczyć starania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału naukowego poprzez wspieranie rozwoju naukowego pracowników i ich projektów badawczych. Zaowocowało to intensyfikacją działań związanych z uzyskiwaniem stopni naukowych i w efekcie m.in. zdobyciem uprawnień do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie socjologia.

Jednym z istotnych kroków na rzecz wspierania pracowników w zakresie możliwości prezentowania osiągnięć naukowych, a zarazem popularyzacji zielonogórskiego środowiska naukowego było powołanie czasopisma wydziałowego „Relacje. Studia z Nauk Społecznych” (red. nauk. Zdzisław Wołk). Doprowadzono także do uregulowania statusu „Rocznika Lubuskiego” (red. nauk. Ewa Narkiewicz-Niedbalec), czasopisma wydawanego przez Lubuskie Towarzystwo Naukowe, którego wydział stał się współwydawcą od 2016 r. Stabilna sytuacja finansowa i wsparcie wydziału spowodowała, że zarówno to czasopismo, jak i prowadzone na wydziale czasopismo „Dyskursy Młodych Andragogów” (red. nauk. Małgorzata Olejarz) poprawiło swoją punktację w ocenie parametrycznej czasopism. Wspólnie z Wydziałami Artystycznym i Humanistycznym UZ powołano czasopismo „Antea” przeznaczone do publikacji prac naukowych studentów i doktorantów.

Kolejnym działaniem była intensyfikacja współpracy międzynarodowej zarówno w badaniach naukowych, jak i wymianie studenckiej. Podpisano umowy o współpracy naukowej z kolejnymi ośrodkami naukowymi m.in. na Ukrainie, w Portugalii, Niemczech i Austrii. Rozpoczęto organizację cyklicznych wydziałowych międzynaro-

dowych konferencji naukowych pod hasłem Good Connections (pierwsza: maj 2017) oraz powołano wydziałowe centrum Connectivity Center, którego zadaniem jest nawiązywanie i rozwój wszechstronnej współpracy w kontaktach międzynarodowych.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na pracę wydziału za kadencji dziekana Marka Furmanka była zmiana jego nazwy w 2015 r. na Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, co było związane z ukonstytuowaniem się Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu oraz formalnym uruchomieniem kierunku lekarskiego. Ze struktur wydziału na WLiNoZ zostały przeniesione Katedry Pielęgniarstwa i Kultury Fizycznej. Konsekwencją zmiany nazwy była konieczność ponownego ubiegania się o uprawnienia doktorskie, ponowne dokonanie oceny parametrycznej, wyjaśnienie statusu studiów doktoranckich. Spowodowało to określone perturbacje w pracy wydziału i konieczność realizacji przez zespół dziekański dodatkowych, nieplanowanych wcześniej działań (np. przygotowanie nowych wniosków i ocen) oraz zahamowanie i wstrzymanie innych planowanych zamierzeń (np. wstrzymanie na kilka miesięcy prac komisji do spraw przewodów doktorskich). Większość tych działań zakończyła się pełnym sukcesem: ponownie uzyskano uprawnienia doktorskie, potwierdzona została kategoria naukowa, dokonano przeniesienia uprawnień dydaktycznych itd. Jednak nie w pełni udało się przenieść wszystkie dokonania wydziału przed zmianą nazwy na nową jednostkę, m.in. przeprowadzona pomyślnie ocena instytucjonalna Państwowej Komisji Akredytacyjnej (co było niewątpliwym osiągnięciem wydziału) nie została przypisana nowej jednostce. Istotnym problemem rzutującym na przyszłość wydziału była kwestia uwzględniania dorobku naukowego jego byłych pracowników w ocenie parametrycznej.

Zmniejszająca się liczba kandydatów na studia, spowodowana niższym demograficznym, zmusiła władze Wydziału i Uniwersytetu do podjęcia starań o przygotowanie atrakcyjnej oferty spełniającej oczekiwania i preferencje przyszłych studentów i uwzględniającej wymogi rynku pracy. Działania te to przede wszystkim wykreowanie i otwarcie nowych kierunków kształcenia: psychologii (studia jednolite magisterskie), pedagogiki specjalnej (studia I stopnia), pracy socjalnej (studia II stopnia), arteterapii (studia I stopnia), jak również kreowanie nowych specjalności i ścieżek kształcenia oraz modyfikacja programów kształcenia zgodnie z nowymi tendencjami edukacyjnymi i osiągnięciami nauki. Wraz ze zmianą przepisów w 2019 r. dotyczących standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przygotowano dokumentację dwóch nowych wniosków i uzyskano zgodę od MNiSW na uruchomienie studiów jednolitych magisterskich na kierunkach pedagogika specjalna oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Rozwój naukowy wydziału i uzyskane uprawnienia pozwoliły na otwarcie także studiów trzeciego stopnia (doktoranckich) w dyscyplinach pedagogika i socjologia, co umożliwiło realizację całego cyklu kształcenia akademickiego na wydziale.

W ramach działań promocyjnych wydziału opracowano m.in.: znak graficzny, nową postać strony internetowej, określono formy graficznej komunikacji zewnętrznej.

W sferze organizacyjnej działania władz wydziału były nakierowane na integrację nowej struktury powstałej w wyniku utworzenia Instytutu Psychologii i grupy nowych pracowników zatrudnionych na kierunku psychologia oraz powołania we wrześniu 2017 r. Instytutu Pedagogiki.

Lata 2019-2020

Doktor inż. Jarosław Wagner działalność w zespole dziekańskim wydziału rozpoczął w 2014 r. od pełnienia funkcji prodziekana ds. organizacji i rozwoju w drugiej połowie kadencji 2012-2016. W kadencji 2016-2020 dziekan dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ powierzył mu kontynuację pełnienia funkcji prodziekana ds. organizacji i rozwoju. Po śmierci dziekana Marka Furmanka w 2019 r., Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego powierzył mu pełnienie funkcji dziekana wydziału.

Okres zarządzania wydziałem przez dziekana Jarosława Wagnera był kontynuacją działań rozpoczętych w kadencji 2016-2020 przez poprzedniego dziekana Marka Furmanka. Był to okres trudny ze względu na wprowadzanie w uczelni zmian organizacyjno-strukturalnych, związanych z wejściem w życie przepisów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jak również ze względu na pandemię COVID-19. Powyższe dwa czynniki powodowały, iż władze wydziału musiały podejmować często działania i decyzje trudne dla społeczności akademickiej.

W sferze organizacyjnej działania władz wydziału były ukierunkowane na integrację i wspieranie nowej struktury organizacyjnej wydziału i instytutów. W roku akademickim 2019/2020 do struktury wydziału dołączył Instytut Nauk o Polityce i Administracji wraz z prowadzonymi przez siebie dwoma kierunkami: stosunki międzykulturowe (studia I stopnia) oraz politologia (studia I i II stopnia).

Kolejnym istotnym działaniem było przeniesienie uprawnień do nadawania stopni z poziomu wydziału na poziom uczelni. Działania te wiązały się z koniecznością przekazania dokumentacji wszystkich wszczętych przewodów doktorskich do właściwych instytutów dyscyplinowych (Instytutu Pedagogiki oraz Instytutu Socjologii).

W związku z zawieszeniem zajęć w marcu 2020 r. przez MNiSW władze wydziału rozpoczęły intensywne prace nad przeniesieniem zajęć dydaktycznych w przestrzeń internetową. Do tego celu wykorzystano istniejącą wydziałową platformę edukacyjną, na której prowadzono wszystkie zajęcia w semestrze letnim w roku akademickiego 2019/20. Uruchomienie platformy dla wszystkich pracowników

oraz studentów wydziału wymagało podjęcia działań szkoleniowych dla obu tych grup.

Kolejnym wyzwaniem było przygotowanie wydziałowych procedur dotyczących przeprowadzenia egzaminów i zaliczeń, egzaminów dyplomowych oraz zaliczeń na studiach doktoranckich. Szczególnie ważnym zadaniem było sprawne przeprowadzenie obron prac dyplomowych w trybie na odległość oraz w trybie stacjonarnym.

W wyżej wymienionych obszarach władze wydziału stanowiły wsparcie dla całej społeczności wydziału, a także doradzały pracownikom innych jednostek uniwersytetu.

Kadencja 2020-2024

Doktor hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ, na funkcję dziekana Wydziału Nauk Społecznych na kadencję 2020-2024 został powołany przez Rektora dr. hab. Wojciecha Strzyżewskiego, prof. UZ. Kadencja nowego dziekana zbiegła się ze zmianą nazwy Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii na Wydział Nauk Społecznych.

Zgodnie z wcześniejszymi zmianami organizacyjnymi na uczelni oraz § 58 Statutu Uniwersytetu Zielonogórskiego zadania Dziekana Wydziału Nauk Społecznych dotyczą: 1) kierowania pracami Wydziałowej Rady ds. Kształcenia; 2) monitorowania realizacji zaleceń Uczelnianej Rady ds. Kształcenia w zakresie procesu i jakości kształcenia na wydziale; 3) nadzorowania prowadzenia właściwej dokumentacji procesu kształcenia na wydziale; 4) podejmowania decyzji, określonych w regulaminie studiów, dotyczących procesu kształcenia studentów.

W roku akademickim 2020/21 w celu zapewnienia wyższej jakości obsługi studentów oraz ujednolicenia obowiązującej dokumentacji na Wydziale Nauk Społecznych (jak i pozostałych wydziałach UZ) został zlikwidowany dziekanat. Zespół dziekański Wydziału Nauk Społecznych aktywnie uczestniczył w reorganizacji oraz przejmowaniu zadań dziekanatu przez Biuro Obsługi Studenta nr 1.

Zagrożenia związane z pandemią COVID-19 spowodowały, że zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2020/21 odbywały się w trybie zdalnym. Pandemia wpłynęła na jakość funkcjonowania wspólnoty akademickiej, a także uniemożliwiła kulturowanie ceremoniału wydziałowego związanego z inauguracją roku akademickiego, organizacją absolutorium oraz ograniczyła możliwości inicjowania aktywności kół naukowych.

Działalność dziekana oraz Wydziałowej Rady ds. Kształcenia w roku 2020/21 dotyczyła spraw związanych z procesem kształcenia, a w szczególności: powołania

Wydziałowych Rad Programowych dla realizowanych kierunków, opiniowania zmian w programach kształcenia, współpracy w przygotowaniu wniosku do MEiN o uruchomienie nowego kierunku studiów animacja i twórcza aktywność w sieci (wniosek uzyskał akceptację MEiN), udziału w pracach dotyczących zasad konkursu Absolwent Extra koordynowanego przez Biuro Karier. Wybierany co roku w drodze konkursu Absolwent Extra będzie ambasadorem Wydziału Nauk Społecznych. Zespół Dziekański w pierwszym roku kadencji podjął działania dotyczące konkursu na najlepszą na Wydziale Nauk Społecznych pracę dyplomową, dokonał aktualizacji danych dotyczących funkcjonowania kół naukowych, przeprowadził procedurę podpisania nowych porozumień z Interesariuszami oraz odnowienia umów zwartych przed 2015 r., zainicjował Wirtualny Dzień Otwarty oraz koordynował podpisanie umowy w ramach Programu Erasmus+ z Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy.

Dużym wyzwaniem dla władz dziekańskich było zorganizowanie egzaminów dyplomowych we współpracy z nowo utworzonym Biurem Obsługi Studenta. Obrony na wniosek studentów w roku akademickim 2020/21 odbywały się w trybie zdalnym oraz tradycyjnym.

Instytut Pedagogiki

Słowo wstępne

Istnienie każdej wspólnoty akademickiej – a taką tworzą pracownicy Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego – uwarunkowane jest jej pamięcią. Dla Wspólnoty Instytutu pamięć o jej tradycji i dorobku z pewnością pozwoli na przeprowadzenie bilansu dokonań, na refleksję i określenie kierunków dalszego działania. Temu służyć będzie także – z okazji 20-lecia powstania Uniwersytetu Zielonogórskiego – wydanie niniejszej Księgi Pamiątkowej. Księgi, która ma ogromne znaczenie dla tożsamości dyscypliny uprawianej w konkretnym środowisku akademickim i dla zaistnienia tego środowiska w szerokiej pałecie ośrodków występowania m.in. pedagogiki jako dyscypliny naukowej, jak i kierunku kształcenia. Jednocześnie daje okazję do postawienia pytań o tożsamość dyscypliny (w obszarze nauk społeczno-humanistycznych), o jej miejsce wśród innych dyscyplin wiedzy, i stanowi możliwość do namysłu/refleksji nad jej doświadczeniem – zarówno tym praktycznym, jak i teoretycznym.

Instytut Pedagogiki stanowi zatem istotną część tradycji naszego młodego, ale posiadającego już cenny dorobek naukowo-badawczy, Uniwersytetu. Wśród instytutów Wydziału Nauk Społecznych UZ jest tym, który w swej działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej szczególnie zwraca się ku człowiekowi (jego istnieniu i działaniu), obejmując swoim zainteresowaniem całe jego życie – od dzieciństwa aż po okres starości. Realizuje w ten sposób istotny fragment misji całego Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Wydanie Księgi Jubileuszowej daje możliwość przypomnienia nauczycieli akademickich, pracowników administracyjnych, którym jesteśmy wdzięczni za ich pracę, dorobek, postawę i działalność wspierająco-organizacyjną. Wypada podziękować wszystkim Autorom tej Księgi Jubileuszowej za wspomnienia poświęcone tym właśnie osobom.

Chciałbym w imieniu dyrektorów Instytutu życzyć wszystkim jego pracownikom (oraz pracownikom Wydziału Nauk Społecznych) spełnienia w kolejnych latach wszelkich planów i zamierzeń – i tych dużych – naukowych, publikacyjnych, dydaktycznych, organizacyjnych, i tych równie istotnych – bardziej osobistych.

*Dyrektor Instytutu Pedagogiki
dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ*

Marzenna Magda-Adamowicz
Mirosława Nyczaj-Draż

Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej

Wyłonił się z Katedry Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej (powołanej Uchwałą Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego 30.05.2012 r.) i kontynuuje tradycje kształcenia studentów WSP w zakresie nauczania początkowego, wywodzącego się z dawnego Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej (wcześniej, tj. od roku 1971 Zakładu Nauczania Początkowego, przemianowanego w 1972 r. na Zakład Dydaktyki), kierowanego przez dwadzieścia lat (1979-1999) przez prof. zw. dr hab. Marię Jakowicką, a następnie przez prof. zw. dr hab. Danutę Waloszek (1999-2003), prof. zw. dr hab. Krystynę Ferenz (2003-2005) i dr Agnieszkę Nowak-Łojewską.

W 2007 r. jednostkę przekształcono w Zakład Edukacji Wczesnoszkolnej i Historii Wychowania, którym kierowała dr hab. Pola Kuleczka, prof. UZ. Od 2011 r. dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, prof. UZ prowadziła w ramach zakładu wydzieloną Pracownię Edukacji Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, przekształconą po roku działalności w Katedrę Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, która od roku akademickiego 2017/18 funkcjonuje w Instytucie Pedagogiki jako Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej.

Na przestrzeni kilkudziesięciu lat funkcjonowania specjalności kształcącej nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej pracownikami zakładu było wielu doskonałych dydaktyków, często wybitnych osobowości naukowych, m.in.: dr Barbara Gemińska, prof. zw. dr hab. Maria Jakowicka, mgr Krzysztof Lipnicki, dr hab. Agnieszka Nowak-Łojewska prof. UZ, dr Agnieszka Olczak, dr Bogusława Plaskowska, mgr Elżbieta Płodzień, dr Joanna Radkiewicz, dr Anetta Soroka-Fedorczuk, prof. dr hab. Danuta Waloszek i wielu innych.

Na dorobek zakładu w aktualnej jego obsadzie kadrowej składa się kilka obszarów aktywności pracowników. Jednym z nich są badania naukowe realizowane w ramach działalności statutowej. I tak w latach 2010-2014 badania statutowe ogniskowały się wokół tematu Wymiary przemian współczesnej pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej i zaowocowały organizacją konferencji i seminariów naukowych

Prof. zw. dr hab. Maria Jakowicka

Historia zielonogórskiej pedagogiki przedszkolnej, a zwłaszcza wczesnoszkolnej, łączy się nierozzerwalnie z osobą prof. zw. dr hab. Marii Jakowickiej, uczoney o nieprzemijającym wkładzie w rozwój tych dyscyplin naukowych, organizatorki polskiego środowiska naukowego i szkolnictwa pedagogicznego, znanej jako współtwórczyni modelu współczesnej edukacji wczesnoszkolnej w Polsce, autorki licznych publikacji służących rozwojowi teorii i praktyki edukacyjnej, popularyzatorki najnowszych idei pedagogicznych i oświatowych.

Profesor Maria Jakowicka dysponuje własnym warsztatem badawczym. Jej publikacje wzbogacają nauki pedagogiczne, służą praktyce oświatowej. Jest autorką 289 różnego typu publikacji naukowych, czynnie uczestniczyła w 167 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, pod Jej kierunkiem napisano setki prac magisterskich. Ma bogaty wkład w rozwój kadry naukowej w kilku zakresach, m.in.: wypromowała 6 doktorów, zrecenzowała 45 prac doktorskich, dokonała 17 ocen dorobku w awansach o tytuł doktora habilitowanego, 8 recenzji dorobku do tytułu profesora, przygotowała 24 recenzje wydawnicze, zwłaszcza prac zespołowych, wzmacniając tym samym rozwój ośrodków naukowych w kraju.

W zainteresowaniach naukowych Profesor Marii Jakowickiej dominują trzy główne obszary wiedzy. Pierwszym z nich jest problematyka pedeutologiczna; prowadziła badania w zakresie kształtowania się osobowości nauczyciela w procesie kształcenia zawodowego, które uwzględniały kategorie typów motywacji pochodzenia terytorialnego i stratyfikacyjnego, a ujmowane były w aspekcie uspołecznienia młodzieży studiującej. Dorobek badawczy z tej dziedziny mieści się w pedagogice szkoły wyższej.

Drugi ważny obszar poszukiwań dotyczy zagadnień z obszaru pedagogiki społecznej. Profesor M. Jakowicka prowadziła badania środowiska wychowawczego średniego miasta, które dotyczyły współdziałania szkół w kategoriach szans i utrudnień w zróżnicowanych sferach miasta i miały charakter diagnostyczno-prakseologiczny. Służyły przewyciężaniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu szkół oraz poszukiwaniu możliwości wzbogacenia działalności szkół poprzez wykorzystanie sił i zasobów środowisk lokalnych.

Najważniejsze znaczenie w dorobku Profesor M. Jakowickiej mają niewątpliwie badania z pedagogiki wczesnoszkolnej z uwzględnieniem całokształtu problematyki edukacji. Obszary problemów podejmowanych w badaniach na tym gruncie dotyczyły kompleksu zagadnień związanych ze startem szkolnym uczniów, aktywizacją procesów rozwoju dziecka, zagadnieniem oceniania szkolnego, oceną z zachowania, kształtowaniem doświadczeń dziecka w różnych kręgach życia.

Profesor M. Jakowicka przeszła na emeryturę 1 listopada 1998 r., niemniej do dzisiaj aktywnie kooperuje z pracownikami Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, pełni rolę Mentora, Doradcy, Ambasadora zielonogórskiego środowiska naukowego.

(np. I Międzynarodowa Konferencja Naukowa. Pedagogika dziecka. Perspektywy teoretyczne a praktyka, Uniwersytet Zielonogórski, 2012 r.; I Seminarium Metodologiczne. Perspektywy badawcze w pedagogice dziecka – Uniwersytet Zielonogórski 2014; Seminarium Naukowe. Doświadczenia edukacyjne i zawodowe nauczycieli wczesnej edukacji, Zielona Góra, 2013 r.; Seminarium Naukowe nt.: Przedszkole szansą na sukces – współorganizowane z Lubuskim Kuratorem Oświaty i Studenckim Kołem Naukowym „Kooperacja”, 2013 r.). Ważnym efektem prowadzonych badań statutowych było opublikowanie trzech następujących monografii: *Pedagogika wczesnoszkolna wobec zmieniających się kontekstów społecznych*, t. 1, red. M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, Toruń 2014; *Pedagogika wczesnoszkolna. Uczeń i nauczyciel w zmieniającej się przestrzeni społecznej*, t. 2, red. M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Draż, Toruń 2014; *Pedagogika przedszkolna. Oblicza i poszukiwania*, red. M. Magda-Adamowicz, A. Olczak, Toruń 2014.

Od 2015 r. do dziś pracownicy zakładu prowadzą badania statutowe w ramach tematu: Między schematem a poszukiwaniem nowych rozwiązań w pedagogice dziecka. W tym przypadku zaangażowanie członkiń zakładu w działalność statutową znalazło wyraz w organizacji II Konferencji Naukowej. Pedagogika dziecka. Perspektywy teoretyczne a praktyka, Uniwersytet Zielonogórski, 2016 r. i III Międzynarodowa Konferencja Naukowa. Pedagogika dziecka. Tradycje dla współczesności, Uniwersytet Zielonogórski, 2019 r. zorganizowana z okazji 90-lecia życia i 70-lecia pracy zawodowej prof. zw. dr hab. Marii Jakowickiej oraz Seminarium naukowego z cyklu Doświadczenia edukacyjne i zawodowe nauczycieli wczesnej edukacji, pt.: Nauczycielki wczesnej edukacji w drodze do profesjonalizmu zawodowego – 2015 r.; Seminarium Naukowe Szkoła dla ucznia – konteksty organizacyjne – 2015 r.

W ramach prowadzonych w zakładzie Studiów Podyplomowych Terapii Pedagogicznej i Pedagogiki Zdolności (pod kierownictwem dr hab. M. Magdy-Adamowicz, prof. UZ) organizowane były Wykłady Mistrzów Pedagogiki (realizowane przez prof. dr hab. Józefę Bałachowicz, prof. dr hab. Ewę Filipiak, prof. dr hab. Katarzynę Krasoń, prof. dr hab. Stefana Kwiatkowskiego, prof. dr hab. Joannę Madalińskiej-Michalak, prof. dr hab. Andrzeja Radziewicza-Winnickiego, prof. dr hab. Jolantę Szempruch, prof. dr hab. Urszulę Szuścik) oraz SeminaRIA metodologiczne. Perspektywy badawcze w pedagogice dziecka w 2014, 2015, 2016 r. Efektem seminariów metodologicznych jest praca zbiorowa pod redakcją M. Magdy-Adamowicz i E. Kowalskiej, pt. *Dziecko i dzieciństwo w badaniach pedagogicznych*, Zielona Góra-Toruń 2020. Dodatkowym osiągnięciem pracowników zakładu związanym z opisywanymi badaniami statutowymi były dwie następujące publikacje książkowe: *Pedagogika wczesnoszkolna: rekonstrukcja kluczowych problemów*, red. M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Draż, Toruń 2017 oraz *Pedagogika przedszkolna szansą na świadome budowanie potencjału dziecka*, red. M. Magda-Adamowicz, L. Kataryńczuk-Mania, A. Olczak, Toruń 2017.

Znaczącym i ze wszech miar wymiernym osiągnięciem naukowym pracowników zakładu jest realizacja projektów badawczych, związanych ze zdobywaniem kolejnych stopni naukowych oraz tych, których celem samym w sobie jest rozwijanie pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej jako nauki i praktyki, w ramach tzw. badań własnych. Wskazując na najważniejsze z nich, można wymienić:

- po pierwsze, badania naukowe dr hab. M. Magdy-Adamowicz, prof. UZ koncentrujące się na twórczości pedagogicznej nauczyciela, dziecka zdolnym i twórczym, innowacjach pedagogicznych, indywidualizacji nauczania, edukacyjnych walorach zabawy. Na podstawie prowadzonych badań autorka opublikowała wiele artykułów i autorskich monografii, m.in.: *Children's creativity in a systemic perspective*, Toruń 2013, *Obraz twórczych pedagogicznie nauczycieli klas początkowych*, Toruń 2012, *Kształtowanie wrażliwości moralnej uczniów w edukacji wczesnoszkolnej*, Toruń 1999 oraz (wspólnie z A. Ostrowską) *Orientacje życiowe twórczych i odtwórczych 13-16-latków*, Kraków 2021 (a także wiele innych wymienionych w notce biograficznej);
- po drugie, badania empiryczne dr hab. L. Kataryńczuk-Manii, prof. UZ dotyczące kompetencji muzycznych dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych, wspierania rozwoju muzycznego dzieci, twórczej i terapeutycznej pracy nauczyciela. Wyniki badań własnych autorka opublikowała w licznych artykułach i następujących monografiach: *Nauczyciel edukacji muzycznej we współczesnej rzeczywistości kulturalnej*, Zielona Góra 2010, *Wychowawcze aspekty zajęć umuzykalniających w przedszkolu*, Zielona Góra 2009;
- po trzecie, badania dr hab. M. Nyczaj-Draż, prof. UZ związane ze znaczeniami nadawanymi przez rodziców edukacji dziecka, zmianami przystosowawczymi instytucji wczesnej edukacji do systemowych przeobrażeń polityczno-ekonomicznych, wczesnymi selekcjami społecznymi w szkole oraz z udziałem szkoły i rodziców w wyłanianiu się klasy średniej oraz jej reprodukcji przez szkołę. Na podstawie prowadzonych badań autorka opublikowała wiele artykułów oraz dwie autorskie monografie (*Oczekiwania a doświadczenia dzieci w pierwszym roku nauki*, Zielona Góra 2001, *Edukacja dziecka w narracjach rodziców z klasy średniej*, Zielona Góra 2015);
- po czwarte, badania empiryczne dr I. Kopaczyńskiej na temat oceniania szkolnego, autorefleksji i samooceny w procesie uczenia się, znaczenia błędu w procesie uczenia się oraz refleksyjności nauczyciela i uczniów klas I-III w odniesieniu do rozwoju i uczenia się. Efektem prowadzonych badań są m.in. monografie: *Ocenianie szkolne wspierające rozwój ucznia*, Kraków 2004 i *Wymiary edukacji zintegrowanej*, Kraków 2007 (współautorstwo z A. Nowak-Łojewską) oraz liczne artykuły;
- po piąte, badania empiryczne K. Żernik na temat wpływu autorskiego programu Let's Speak English na twórczość dzieci sześciolletnich w języku angielskim.

Autorka zrealizowała quasi-eksperyment wśród dzieci 6-letnich w przedszkolu, na który otrzymała dotację jako uczestniczka studiów doktoranckich. Tytuł zadania badawczego: Diagnoza twórczości dzieci sześciolletnich w języku angielskim. Promotorem rozprawy jest dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, prof. UZ.

Tworzony i gromadzony na przestrzeni wielu lat dorobek naukowy pracowników Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej jednoznacznie wskazuje na systematyczny i wielostronny ich rozwój, duże zaangażowanie w pracę badawczą, czego egzemplifikacją jest imponująca liczba publikacji w postaci artykułów w czasopiśmie (polskich i międzynarodowych) i pracach pod redakcją, monografii oraz uzyskiwane stopnie naukowe.

Pracownicy Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej prowadzili i prowadzą indywidualną oraz zespołową współpracę z różnymi ośrodkami akademickimi w Europie i na świecie. Należą do nich m.in.: Oslo University Coleege w Norwegii, Deutsche Angestellten Akademie (DAA) z Frankfurtu nad Odrą (Niemcy), Institut Sozial- und Kulturforschung w Duisburg (Niemcy), Universidad de Cadiz (Hiszpanii), Uniwersytet w Ostrawie oraz Hradec Králové (Czechy), Uniwersytet w Preszowie (Słowacja), Faculty of Kindergarten – Cairo University (Egipt), Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku (Ukraina).

W ramach współpracy międzynarodowej pracownicy zakładu uczestniczą w licznych projektach międzynarodowych, z których wnioski wykorzystywane są do udoskonalania programów kształcenia, a tym samym jakości kształcenia na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Oto wybrane przykłady współpracy międzynarodowej pracowników zakładu.

Dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, profesor UZ, nawiązała współpracę i zawarła umowę bilateralną Erasmus z Wydziałem Pedagogiki Uniwersytetu w Ostrawie (Republika Czeska) umożliwiającą wyjazdy studentów za granicę na część studiów i praktykę oraz mobilność pracowników kierunku pedagogika. Uczestniczyła w dwóch projektach badawczych polsko-czeskich. Zaprojektowała badania międzynarodowe pod nazwą *Pre-school education in Poland and the Czech Republic. A comparative study* (nr 9041/R/14/R15), które zrealizowała w latach 2014-2015, czego efektem jest opublikowana przez nią naukowa monografia o charakterze komparatystycznym *Przemiany edukacji przedszkolnej w Polsce i Czechach okresu transformacji ustrojowej*, Toruń 2017. Brała czynny udział w międzynarodowym (portugalsko-hiszpańsko-polskim) projekcie *Dream Makers – Creativity, Multiple Intelligences and 3D printing in pre-school education for disadvantage children*, realizowanym w ramach programu Erasmus+ (nr KA2 2016-1-Pt01-KA201-023005). Uczestniczyła w międzynarodowym projekcie typu kurs intensywny w ramach programu Erasmus – Jakość życia i jakość szkoły (Qualität des Lebens und Qualität der Schule) – projekt ERA/2009/IP/W/0028 (19/2009) w latach 2009-2010. Współpracuje naukowo z: Institut Sozial- und

Kulturforschung w Duisburgu (Niemcy), Uniwersytetem w Ostrawie (Czechy), Pre-szowie (Słowacja) i Faculty of Kindergarten – Cairo University (Egipt), uczestnicząc w licznych seminariach i konferencjach naukowych.

Dr hab. L. Kataryńczuk-Mania, profesor UZ, współpracowała i współpracuje z naukowcami czeskimi z Uniwersytetu w Ostrawie i słowackimi z Uniwersytetu w Trnawie.

Profesor UZ, dr hab. M. Nyczaj-Draż od 2010 r. współpracowała ze Wschodnioeuropejskim Uniwersytetem Narodowym im. Łesi Ukrainki w Łucku (Wydział Psychologii – docent Inessa Filipowa, prezes OMEP na Ukrainie). Tematyka współpracy: Edukacja dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych w Polsce i na Ukrainie. W ramach współpracy: wizyty studyjne oraz zredagowanie i publikacja książki pt. *Obraz edukacji dziecka w Polsce i na Ukrainie*, będącej efektem wymiany doświadczeń i dyskusji nad organizacją kształcenia w Polsce i na Ukrainie. W ramach programu Erasmus prowadziła cykl wykładów dla studentów na Uniwersytecie w Hradec Kralove (Instytut Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej Edukacji) oraz brała czynny udział w spotkaniach naukowo-dydaktycznych. Współpracowała także z Fundacją Dalton International w Zwolle w Holandii w zakresie realizacji projektu na temat planu daltońskiego w przedszkolu i szkole.

Doktor I. Kopaczyńska współpracowała z naukowcami z Uniwersytetem w Ostrawie. W ramach programu Erasmus – mobilność pracowników prowadziła zajęcia dydaktyczne dla studentów i wykłady dla pracowników Pedagogicka Fakulta Ostrawska Uniwerszita w Ostrave/Czechy, 10.11.2013-17.11.2013. Współpracowała z Deutsche Angestellten Akademie z Frankfurtu nad Odrą w Niemczech w ramach projektu LANGAR. Brała także udział w Międzynarodowym projekcie dydaktycznym na temat: „Jakość życia – jakość szkoły”, zorganizowanym w formie wykładowej i warsztatowej na Uniwersytecie w Lipsku w dniach 26-29.02.2012.

Magister K. Żernik współpracowała z naukowcami z Uniwersytetu w Ostrawie. Uczestniczyła w międzynarodowym (portugalsko-hiszpańsko-polskim) projekcie Dream Makers – Creativity, Multiple Intelligences and 3D printing in pre-school education for disadvantage children, realizowanym w ramach programu Erasmus+.

Ważnym obszarem aktywności pracowników Zakładu były (i nadal są) działania dydaktyczne adresowane do społeczności akademickiej Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jako zespół, ale też indywidualnie opracowali innowacyjne programy przedmiotów realizowanych w ramach specjalności/kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Poza tym pracownicy zakładu mają swój wkład w przygotowaniu autorskich programów wielu studiów podyplomowych, m.in. Pedagogika Marii Montessori i Planu Daltońskiego, Terapia Pedagogiczna i Pedagogika Zdolności, Edukacja Przedszkolna i Wczesnoszkolna.

Wymiernym efektem zaangażowania oraz wysokich kompetencji merytorycznych i organizacyjnych pracowników Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej jest opracowanie i złożenie do MNiSW wniosku o nadanie uprawnień do kształcenia

na kierunku Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna. Wniosek został pozytywnie zaopiniowany i od roku akademickiego 2019/20 Wydział Nauk Społecznych UZ umożliwia zdobywanie kwalifikacji nauczycielskich w ramach 5-letnich studiów magisterskich na kierunku ogólnoakademickim pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Warto dodać, że pracownicy zakładu żywo angażowali się i angażują w działania na rzecz popularyzacji nauki poprzez organizowanie seminariów naukowych i dydaktycznych, konferencji metodycznych, rad szkoleniowych, wykładów otwartych dla nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkół podstawowych. Zakład aktywnie współpracuje ze środowiskiem lokalnym, w tym z wieloma szkołami podstawowymi oraz przedszkolami w celu inicjowania i realizacji projektów dydaktycznych i naukowych oraz organizowania i realizowania staży, praktyk czy wizyt studyjnych studentów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Cały dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny, którym może poszczycić się kadra Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej jest świadectwem stałego jej rozwoju, a co się z tym wiąże intensywnego i wieloaspektowego rozwoju zielonogórskiej pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Jest on także wymiernym dowodem na trwający proces kształtowania się tożsamości zielonogórskiej pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Obecnie w Zakładzie Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej zatrudnionych jest trzech pracowników na stanowisku profesora nadzwyczajnego z tytułem doktora habilitowanego: Lidia Kataryńczuk-Mania, Marzanna Magda-Adamowicz, Mirosława Nyczaj-Draż, jeden pracownik z tytułem doktora – Iwona Kopaczyńska oraz jeden asystent – Klaudia Żernik.

Doktor hab. Marzanna Magda-Adamowicz, prof. UZ – jako doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Zielonogórskiego, pełni funkcję kierownika Zakładu Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej.

Studia magisterskie w zakresie edukacji wczesnoszkolnej skończyła na WSP w Bydgoszczy. Po ośmioletniej pracy nauczycielskiej, ze stopniem doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, wzięła udział w konkursie na etat adiunkta do Zakładu Pedagogiki Ogólnej w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze.

W ciągu swojej dwudziestokilkuletniej kariery naukowej prowadziła indywidualnie pięć tematów badawczych i osiem zespołów badawczych, czego efektem są monografie, prace zbiorowe pod Jej naukową redakcją oraz wiele artykułów w polskich i zagranicznych periodykach i pracach zbiorowych.

Od początku specjalizuje się w pedagogice, uprawiając dydaktykę, pedagogikę przedszkolną i wczesnoszkolną z poszczególnymi jej metodykami, pedeutologię oraz pedagogikę zdolności i twórczości. Od 2010 r. prowadzi seminarium doktoranckie, w którym uczestniczą osoby koncentrujące się na twórczości dzieci i młodzieży oraz nauczycielu.

Doktor hab. Lidia Kataryńczuk-Mania, prof. UZ, ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Zielonej Górze im. Tadeusza Kotarbińskiego (1978). W roku 1995 uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy, a w 2015 r. habilitację w zakresie teorii muzyki i pedagogiki na Uniwersytecie Ostrawskim w Czechach. Ukończyła studia podyplomowe z zakresu terapii pedagogicznej, emisji głosu, oligofrenopedagogiki oraz kursy, m.in. terapii dźwiękiem wg założeń Petera Hessa (I-IV st.), MAKATON (I-II st.), kurs migowy. Od wielu lat zajmuje się problematyką edukacji

muzycznej, profilaktyki i terapii muzycznej, kultury muzycznej, przygotowania nauczycieli do zawodu (pedeutologii). Swoją pracę zawodową rozpoczęła w roku 1976, będąc studentką studiów stacjonarnych WSP w Państwowej Szkole Muzycznej I st. w Żarach, prowadząc zajęcia umuzykalniające z rytmiką, z audycjami i fortepianem. Dodatkowo uczyła w Szkole Ćwiczeń Nr 2 w Zielonej Górze. Po ukończeniu studiów podjęła dalszą pracę zawodową w VII Liceum Ogólnokształcącym w Zielonej Górze. Na uczelni rozpoczęła pracę w 1981 r. (godziny zlecone na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna), a od roku 1982 została pracownikiem Instytutu Muzyki WSP w Zielonej Górze, kontynuując prowadzenie zajęć na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Od roku 1981 dodatkowo prowadzi zajęcia umuzykalniające (i badania naukowe) w zielonogórskich przedszkolach.

W latach 1994-2005 pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Kultury i Sztuki Muzycznej, w latach 1995-2002 – funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki Muzyki. Od roku 2005 pracuje na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych UZ, w Zakładzie Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, będąc kierownikiem Pracowni Artystycznej.

Jest członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego na UZ, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Stowarzyszenia Muzykoterapeutów Polskich (wiceprzewodnicząca), Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kameralistów (przewodnicząca rady naukowej), Polskiego Towarzystwa Edwina E. Gordona, Europejskiego Stowarzyszenia Masażystów Dźwiękiem, przez 11 lat pełniła funkcję eksperta MEN w zakresie awansu zawodowego nauczycieli (przedmiotów artystycznych i pedagogiki ogólnej), obecnie rzeczoznawca MEN ds. podręczników szkolnych.

Współpracuje z wieloma ośrodkami naukowymi i edukacyjnymi w Polsce i za granicą, prowadząc wykłady, seminaria, warsztaty itp. (m.in. PWSZ w Głogowie, Akademia JP w Gorzowie, WOM, ODN w Zielonej Górze). Jest recenzentem prac doktorskich i habilitacyjnych, promotorem prac magisterskich i licencjackich (ponad 200), czasopism (członek rady naukowej czasopisma „Studia z Pedagogiki Muzycznej”, recenzentką czasopism: „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”, „Aes Inter Culturas”, „Konteksty Muzyki”, członkiem Rady Wydziału, organizatorką i uczestniczką wielu konferencji polskich i zagranicznych).

W 2005 r. otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej, w 2010 – Złoty Medal za Długoletnią Służbę oraz Nagrodę Rektora II stopnia za dorobek naukowy.

W swoim dorobku naukowym ma wiele artykułów, opracowań z zakresu szeroko pojętej pedagogiki muzycznej, upowszechniania kultury muzycznej i muzykoterapii.

Doktor hab. Mirosława Nyczaj-Drag, prof. UZ, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 1999 r. na podstawie rozprawy pt. *Dynamika rozbieżności między oczekiwaniami dzieci wobec szkoły a doświadczeniami szkolnymi w pierwszym roku nauki*, napisanej pod naukowym kierunkiem prof. zw. dr hab. Marii Dudzikowej. W 2016 r. uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Jej zainteresowania naukowe mieszczą się w obszarze socjologii edukacji, pedagogiki wczesnoszkolnej i pedagogiki dziecka, a skupiają się wokół wczesnych selekcji społeczno-szkolnych, wychowania i socjalizacji dzieci w rodzinach z klasy średniej, jakości współczesnego dzieciństwa i rodzicielstwa w kontekście zmian społeczno-kulturowych. Jest współautorką projektu badawczego pt.: *Doświadczenia edukacyjne i zawodowe w narracjach pamiętnikarskich nauczycieli wczesnej edukacji*. W dorobku naukowym posiada 86 publikacji, w tym 3 monografie, 2 prace zwarte pod redakcją, 7 prac współredakcyjnych, 74 artykułów i rozdziałów w monografiach. Była członkinią komitetów organizacyjnych 5 konferencji oraz 6 seminariów naukowych. Aktywnie uczestniczyła w 50 konferencjach i seminariach naukowych. W 2002 r. otrzymała nagrodę Rektora UZ za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej, w 2013 r. – nagrodę zespołową III stopnia Rektora UAM w Poznaniu, w 2015 r. – indywidualną nagrodę I stopnia Rektora UZ za osiągnięcia naukowe, a w 2016 r. – nagrodę zespołową I stopnia Rektora UZ za osiągnięcia organizacyjne.

Należała do Polskiego Komitetu Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP oraz Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Była opiekunką Studenckiego Koła

Przyjaciół Dzieci, Sekretarzem Wydziałowej Komisji ds. Przewodów Doktorskich (2005-2007) oraz wiceprzewodniczącą Zielonogórskiego Oddziału PTP (2011-2014).

Doktor Iwona Kopaczyńska, adiunkt w Zakładzie Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej. Doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, specjalność: pedagogika wczesnoszkolna. Absolwentka zielonogórskiej uczelni – Wyższej Szkoły Pedagogicznej (studia magisterskie ukończone w 1989 r.). Doktorat, napisany pod kierunkiem profesor Marii Jakowickiej, obroniła w 2002 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Przemiany oceniania szkolnego*. Z zielonogórską uczelnią związana od 1992 r.

Zainteresowania naukowe koncentrują się wokół problematyki edukacji dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym. Prowadzi badania empiryczne i studia teoretyczne na temat znaczenia błędów w procesie uczenia się oraz refleksyjności nauczyciela i uczniów klas I-III w odniesieniu do rozwoju i uczenia się, a także na temat oceniania szkolnego, autorefleksji i samooceny oraz organizacji procesu uczenia się. Aktualne badania empiryczne koncentrują się wokół znaczeń nadawanych refleksyjności (proces – właściwość jednostki – warunek procesu poznania świata społecznego) przez nauczycieli oraz warunków i możliwości rozwijania refleksyjności młodszych uczniów w procesie edukacyjnym.

Poszerzała doświadczenie zawodowe, prowadząc indywidualną pomoc dla dzieci i młodzieży wspomagającą procesy uczenia się, w tym koncentrację uwagi i pamięć, a także pracując w organizacji non-profit. Jest członkiem zarządu Fundacji Edukacja – Demokracja – Rozwój oraz członkiem komitetu redakcyjnego i redaktorem wybranych numerów czasopisma „Inspirator”.

Dwukrotnie otrzymała nagrody Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. W roku 2005 Nagrodę II stopnia za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej, w roku 2016 Nagrodę zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne. W 2017 r. została nagrodzona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania oraz otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Magister Klaudia Żernik, wykładowca w Zakładzie Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej. Absolwentka Uniwersytetu Zielonogórskiego na kierunku pedagogika o specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna. Doktorantka Uniwersytetu Zielonogórskiego na kierunku pedagogika. Tytuł zawodowy magistra w zakresie pedagogiki uzyskała w roku 2015. Pracę

napisała pod kierunkiem dr hab. Marzenny Magda-Adamowicz, prof. UZ. Przewód doktorski otwarty w czerwcu 2018 r., tytuł rozprawy: *Wpływ autorskiego programu „Let's Speak English” na twórczość dzieci sześcioletnich w języku angielskim.*

Swoje zainteresowania naukowe koncentruje wokół problematyki edukacji przedszkolnej, dziecka twórczego, twórczości werbalnej oraz nauczania języków obcych w przedszkolu.

Uczestniczyła w międzynarodowym projekcie Dream Makers – Creativity, Multiple Intelligences and 3D printing in pre-school education for disadvantage children (Erasmus +). W roku akademickim 2017/18 brała udział w zagranicznym wyjeździe w celach dydaktycznych w ramach programu Erasmus+.

Angażuje się w życie społeczne środowiska lokalnego. Uczestniczyła w festynach rodzinnych zorganizowanych przez zielonogórskie przedszkola. Regularnie współpracuje z Miejskim Przedszkolem nr 21 z Oddziałami Integracyjnymi im. ABC oraz Dwuzmianowym Przedszkolem nr 47 Happy Days – Szczęśliwe Dni w Zielonej Górze. Współpracuje również z Fundacją Aktywizacji Funkcjonalnej i Społecznej AFiS, uczestnicząc m.in. w wyjazdach z dziećmi poruszającymi się na wózkach.

Jest członkiem zespołu ds. promocji kierunku powołanego w Instytucie Pedagogiki. W roku akademickim 2016/17 otrzymała nagrodę zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne.

Grażyna Gajewska
Natalia Harewska
Elżbieta Turska

Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny

Rodowód pedagogiki opiekuńczej i rodziny na zielonogórskiej uczelni

Historia pedagogiki opiekuńczej na naszej uczelni sięga roku 1974, w którym uruchomiono kształcenie na specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza na studiach zaocznych. Twórcami specjalności i pierwszymi osobami tworzącymi zręby dyscypliny byli dr Czesław Nowaczyk, dr Aleksandra Maciarz, mgr Czesław Cetner. Znaczącym momentem w historii rozwoju dyscypliny naukowej był rok 1980, w którym utworzono Zakład Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze. Pierwszym kierownikiem Zakładu był dr Czesław Nowaczyk. W tym samym roku uruchomiono pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą na studiach dziennych, co pozwoliło na powiększenie stanu liczbowego kadry naukowo-dydaktycznej. Zakładem kierowała wówczas (od 1.10.1984 do 1.09.1997 r.) dr Aleksandra Maciarz.

W rozwoju pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej w Wyższej Szkole Nauczycielskiej, a następnie w Wyższej Szkole Pedagogicznej i w Uniwersytecie Zielonogórskim można wyróżnić kilka etapów:

- lata 1971-1973: kształtowanie się i wyodrębnienie specjalności;
- lata 1974-1980: stopniowy rozwój dyscypliny, zwieńczony powołaniem Zakładu Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej;
- 1980-1989: gromadzenie podstaw teoretycznych, zatrudnianie kadry naukowej, początek dziennego kształcenia studentów w specjalności;
- 1989-1997: rozwój kadry, pierwsze doktoraty, nawiązanie współpracy z ośrodkami w kraju, powołanie Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej (1991);
- 1997-2001: organizowanie ogólnopolskich konferencji, dalszy rozwój kadry, pierwsze publikacje książkowe, utworzenie Koła Naukowego Pedagogiki Opiekuńczej (NKPO);

- 2001-2004: dostosowanie się do przemian na rynku pracy, systemu kształcenia i wychowania w krajach UE, uruchomienie studiów podyplomowych;
- 2004-2006: wymiana międzynarodowa, początki wolontariatu w rodzinach zastępczych, inauguracja akcji Uniwersytet Dzieciom;
- 2006-2014: stabilizacja programów kształcenia, rozwój współpracy w ramach międzynarodowych projektów, konferencje zagraniczne, zainicjowanie i cykliczne organizowanie Dni Rodzinnej Opieki Zastępczej na UZ, powołanie Pracowni Pedagogiki Opiekuńczej, współpraca z ośrodkami akademickimi w kraju, nawiązanie studenckiej współpracy między NKPO a Kołem POW na UAM;
- 2015-2021: współpraca z doktorantami w ramach uruchomionych studiów. Od 2015 r. z mgr Natalią Harewską, od 2016 r. z mgr. Pawłem Zapeńskim i mgr Ewą Nowakowską. Zatrudnienie od 1 października 2015 r. dr. Krzysztofa Zajdla. Zrezygnowanie z pracy mgr Karoliny Bazydło-Stodolnej i dr Anny Szczęsnej-Szeib (28.02.2017). Zorganizowanie ogólnopolskich i międzynarodowych spotkań i konferencji naukowych i naukowo-metodycznych. Rozwój naukowy kadry.

Rozwój pedagogiki opiekuńczej i struktury organizacyjnej Zakładu od początku funkcjonowania do 2015 roku

Przedmiot zainteresowań pedagogiki opiekuńczej, od początków tej subdyscypliny pedagogicznej w Polsce, powiązany był z polem badawczym pedagogiki społecznej, resocjalizacyjnej, szkolnej, specjalnej i wyodrębnionej trochę później pedagogiki rodziny. Rozwój pedagogiki opiekuńczej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze dokonywał się równoległe ze wskazanymi subdyscyplinami. Od 1987 r., dzięki intensywnemu wsparciu dr Aleksandry Maciarz mgr Grażyna Gajewska ulokowała swoje zainteresowania badawcze w intensywnie się rozwijającej w kraju pedagogice opiekuńczej. Pod kierunkiem prof. Zdzisława Dąbrowskiego rozpoczęła pisanie rozprawy doktorskiej oraz działalność badawczą, a także udział w konferencjach. Pozwoliło to na budowanie tożsamości naukowej, metodycznej, organizacyjnej, dydaktycznej oraz społecznej i środowiskowej w zielonogórskiej uczelni.

Początkowo miało to miejsce w jednej strukturze. W roku 1991 Zakład Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej przekształcono w Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej. Uruchomiono także drugą specjalność – pedagogikę terapeutyczną. Zarówno pedagogikę opiekuńczą, jak i pedagogikę terapeutyczną realizowano w systemie studiów 5-letnich, na studiach dziennych, jak i zaocznych. W roku akademickim 1997/98 uruchomiono kolejną specjalność: resocjalizację i profilaktykę osób niedostosowanych społecznie (studia dzienne i zaoczne). Od 1 września 1997 do 31 stycznia 2000 r. Zakładem kierował dr hab. Marek Heine, prof. UZ, następnie od 1 lutego 2000 do 31 sierpnia 2003 r. dr hab. Dorota Rybczyńska, prof. UZ. W roku

akademickim 2003/04 nastąpiły dalsze zmiany. Jednostka przyjęła nazwę: Zakład Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej, natomiast jej kierownikiem została prof. UZ, dr hab. Grażyna Miłkowska.

Tematyka badawcza Zakładu Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej lokowała się w szeroko rozumianej pedagogice opiekuńczej oraz pedagogice specjalnej i profilaktyce. W pracach badawczych (doktorskich i habilitacyjnych) w ramach tej pierwszej podejmowane były zagadnienia dotyczące opieki i wychowania dzieci i młodzieży, funkcjonowania podmiotów wychowawczych i instytucji opiekuńczo-wychowawczych, wpływu zmieniającej się rzeczywistości wychowawczej na rozwój i funkcjonowanie dzieci i młodzieży, indywidualizacji procesu wychowania. Do wybranych tematów realizowanych w minionych latach lokowanych w przedmiocie zainteresowań pedagogiki opiekuńczej zaliczyć można:

- funkcjonowanie dzieci i młodzieży w różnych środowiskach: rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym (dr hab. G. Gajewska),
- wsparcie społeczne dziecka w rozwoju (dr hab. G. Gajewska);
- więzi emocjonalne w rodzinie, osamotnienie dzieci i młodzieży (dr M. Sendyk),
- czynniki wpływające na rozwój tożsamości przyszłych pedagogów (dr E. Turska),
- wsparcie społeczne nauczyciela (dr A. Szczęсна) i jego tożsamość (dr E. Turska),
- profesjonalizacja warsztatu pedagogicznego opiekunów-wychowawców (dr hab. G. Gajewska, prof. UZ, dr E. Turska, dr A. Szczęсна).

Do zadań nauki należy m.in.: badanie, diagnozowanie, nazywanie prawidłowości, określanie tendencji, ale także wskazywanie drogowskazów, pomaganie w tworzeniu zmian, ułatwianie, tworzenie świata lepszym. Taka idea przyświecała całe lata także pracownikom Zakładu czy Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej, którzy podkreślali, że żyjemy, pracujemy w środowisku, bliższym i dalszym, i jego problemy przenikają do naszych zainteresowań badawczych. Tematy badawcze pracowników wynikały z ich własnych zainteresowań, ale często podpowiadała je społeczna rzeczywistość czy oczekiwania środowisk pozauczelnianego. Przykładem takich działań były badania na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Miasta: dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ zrealizowała badania dotyczące rodzin zastępczych w województwie lubuskim (2009).

Na przestrzeni lat zakład prowadził wiele specjalności kształcenia, będących odpowiedzią na zapotrzebowanie środowiska lokalnego. Były to na studiach stacjonarnych 5-letnich: opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego oraz rewalidacja osób chorych; na studiach zaocznych 2-letnich magisterskich uzupełniających: pedagogika opiekuńcza i specjalna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i rewalidacja osób chorych. Wraz z wprowadzeniem obowiązku kształcenia dwukierunkowego zapoczątkowano studia na specjalnościach: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika opiekuńcza i pedagogika przedszkolna, pedagogika wczesnoszkolna i pedagogika terapeutyczna, pedagogika opiekuńcza i terapeutyczna, pedagogika opiekuńcza

i resocjalizacyjna. Po wprowadzeniu dwustopniowego systemu studiów (licencjackie i magisterskie), na drugim stopniu prowadzono studia dwuspecjalnościowe o nazwie pedagogika opiekuńcza z terapeutyczną, a na pierwszym stopniu – pedagogika opiekuńcza ze specjalną. W następnych latach tworzone kolejne specjalności: opieka i pomoc środowiskowa, opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego.

Lata 2003-2010 to okres, gdy w zakładzie na całym etacie pracowało ponad 20 pracowników, z czego około połowę stanowiły osoby lokujące swoje zainteresowania badawcze w obszarze pedagogiki specjalnej. W celu ułatwienia pracy badawczej coraz liczniejszej i coraz bardziej zróżnicowanej naukowo grupie pracowników, w roku 2007 dokonano podziału zakładu na trzy pracownie: Pracownię Pedagogiki Opiekuńczej (kierownik: dr G. Gajewska), Pracownię Pedagogiki Specjalnej (kierownik: dr E. Janion) oraz Pracownię Profilaktyki i Niedostosowania Społecznego (kierownik: dr hab. G. Miłkowska, prof. UZ).

W roku 2011 przekształcono Zakład w Katedrę Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej, co było możliwe dzięki awansowi naukowemu dr hab. Grażyny Gajewskiej. Zmieniono też nazwę prowadzonej specjalności na pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyka.

W ciągu minionych 47 lat istnienia w zakładzie/katedrze zatrudnionych było ponad 40 osób. Do tych, którzy lokowali swoje zainteresowania w obszarze pedagogiki opiekuńczej, należy zaliczyć: mgr Karolinę Bazydło-Stodolną, dr. Artura Dolińskiego, dr hab. Grażynę Gajewską, mgr Aleksandrę Matusiak, dr Helenę Ochonczenko, dr Marzenę Sendyk, dr Elżbietę Turską, dr Annę Szczęsną.

W roku 2015, który zamyka historię jednostki w jej długoletnim kształcie, w Katedrze Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej pracowali: dr hab. Grażyna Miłkowska, prof. UZ – kierownik katedry; dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ – kierownik Pracowni Pedagogiki Opiekuńczej, dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ – kierownik Pracowni Pedagogiki Specjalnej, dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ, dr Maria Fudali, dr Ewa Janion, dr Jolanta Lipińska-Lokś, dr Helena Ochonczenko, dr Agnieszka Nowicka, dr Aneta Rudzińska-Rogoża, dr Anetta Soroka-Fedorczuk, dr Anna Szczęsna-Szeib, dr Elżbieta Turska, dr Lidia Wawryk.

Konferencje naukowe na początku rozwoju zielonogórskiej pedagogiki opiekuńczej

Na początku rozwoju pedagogiki opiekuńczej w zielonogórskiej uczelni ważne były trzy zorganizowane z inicjatywy mgr Grażyny Gajewskiej ogólnopolskie konferencje naukowe. Były to:

- Konferencja Naukowa: Podmiotowa rola rodziców, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 1990;

- Metodologiczne problemy pedagogiki opiekuńczej – Ogólnopolska konferencja, stanowiąca kontynuację tzw. Spotkań Toruńskich z zakresu pedagogiki opiekuńczej, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 1991;
- Konferencja Naukowa: Kompensacja sieroctwa społecznego w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki, Uniwersytet Zielonogórski, Ochla koło Zielonej Góry 1998.

Projekty unijne i granty badawcze

W latach 2009-2011 dr Grażyna Gajewska uczestniczyła i pełniła funkcję opiekunki studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego w europejskim projekcie naukowo-badawczym Klienci służb społecznych, wolontariusze, pracownicy socjalni i studenci nauk społecznych w poszukiwaniu dialogu 2009-2010. Innowacje społeczno-wychowawcze, wspieranie rodzicielstwa i walka z wykluczeniem: perspektywy w Polsce, Belgii, Francji i Niemczech i w jego kolejnej edycji w 2011 r.

W ramach programu Erasmus Grażyna Gajewska koordynowała wymianę studentów pomiędzy Uniwersytetem Zielonogórskim a francuskim L'Université Paris Ouest Nanterre La Défense i odbyła kilka wyjazdów studyjnych i dydaktycznych.

Doktor hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ brała aktywny udział w Projekcie Wyszehradzkim: How to help children from ethnic minorities in the adaptation to school in v4 countries realizowanym 24-27 czerwca 2014 r. w Zielonej Górze we współpracy Uniwersytetu Zielonogórskiego z Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Dużym wyzwaniem dla pracowników Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej był udział w dwóch projektach badawczych realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2011-2013. W pierwszym: Życie Lubuszan – współczesność i perspektywy, realizowanym od sierpnia 2011 r. do końca września 2012 w partnerstwie Województwo Lubuskie/Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego Departament Infrastruktury Społecznej i Uniwersytet Zielonogórski; współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet VII. Promocja integracji społecznej. Działania 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej. Poddziałania 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Numer projektu: WND-POKL. 07.02.01-08-001/10). Udział wzięły dr Marzena Sendyk i dr Elżbieta Turska.

Działania na rzecz studentów i absolwentów pedagogiki opiekuńczej – łączenie teorii z metodyką i praktyką

Ważnym obszarem aktywności pracowników zakładu/katedry były (i nadal są) działania adresowane do społeczności akademickiej.

W latach 1997-2011 były organizowane uroczyste wręczenia dyplomów dla absolwentów pedagogiki opiekuńczej.

Do dzisiaj rozwijany jest także studencki wolontariat na rzecz dzieci z pieczy zastępczej, świetlic szkolnych, osób starszych, realizowany od 2004 r.

Ponadto organizowanych jest wiele działań pozadydaktycznych w środowisku.

Od 1997 r. funkcjonuje studenckie Naukowe Koło Pedagogiki Opiekuńczej, którego opiekunem jest do dziś dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ.

Od roku 1998 dr Grażyna Gajewska i dr Artur Doliński wraz ze studentami pedagogiki opiekuńczej rozpoczęli opracowywanie i publikowanie unikalnej w Polsce serii książek ze scenariuszami zajęć wychowawczych z zastosowaniem metod aktywizujących. Tom pierwszy przygotowali wskazani pracownicy naukowci. Kolejne opracowywane były w różnych konwencjach i z pracownikami Zakładu takimi, jak: dr Anna Szczęsna, dr Elżbieta Turska, mgr Karolina Bazydło-Stodolna, a także z psycholog mgr Joanną Gajewską. Do roku 2012 opublikowanych zostało 13 książek, niektóre wznawiane były kilkakrotnie. Cieszą się one nadal zainteresowaniem.

Współpraca z czasopiśmem „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”

Dla specjalności pedagogika opiekuńcza branżowym polskim czasopiśmem są publikowane od 60 lat „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”. Jego redaktorzy brali udział we wszystkich konferencjach organizowanych na początku rozwoju środowiska zielonogórskiego, a pracownicy zakładu publikują w nim swoje osiągnięcia naukowe oraz informacje dotyczące organizowanych przedsięwzięć, w tym konferencji naukowych oraz naukowo-metodycznych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym. Natomiast dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ jest stałym recenzentem i członkiem Rady Naukowej tego ważnego dla zakładu czasopiśma. Artykuły publikowane w „Problemach Opiekuńczo-Wychowawczych” recenzuje także dr Elżbieta Turska.

Działania na rzecz środowiska lokalnego – współpraca z instytucjami miasta i regionu

W prowadzonej działalności naukowej i dydaktycznej od samego początku duże znaczenie przywiązywano do współpracy ze środowiskiem i łączenia teorii z metodyką i praktyką. Włączano się w nurt problemów rodzin, szkoły i środowiska lokalnego poprzez:

- dokonywanie diagnoz, opisu zjawisk, raportów przeznaczanych dla władz samorządowych, oświatowych, organizacji pozarządowych, szkół i placówek;
- wypracowywanie kierunków działań oraz programów i przenoszenie ich do placówek oraz innych obszarów życia społecznego, współuczestnicząc w ich realizacji.

Warto wskazać następujące wybrane działania, cyklicznie realizowane przez pracowników zakładu, czyli:

- zainicjowanie w 2001 r. akcji Uniwersytet Dzieciom – przedsięwzięcia realizowanego przez społeczność akademicką Uniwersytetu Zielonogórskiego mającego na celu niesienie pomocy potrzebującym dzieciom z Zielonej Góry, a w szczególności pracowników uczelni;
- pomoc dzieciom z rodzin zastępczych w ramach programu Sytuacja rodzinna i szkolna dziecka z rodziny zastępczej. Pomoc edukacyjna dzieciom i rodzicom zastępczym. Program realizowany jest rokrocznie od 2003 r. przez studentów pedagogiki we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zielonej Górze. Celem działalności podejmowanej w ramach programu jest pomoc studentów w nauce dzieciom z rodzin zastępczych z terenu Zielonej Góry. Twórcą i koordynatorem projektu jest dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ;
- organizowanie cyklicznych spotkań Dni Rodzinnej Opieki Zastępczej na Uniwersytecie Zielonogórskim. Celem przedsięwzięcia jest przekazanie aktualnej wiedzy na temat rodzinnej pieczy zastępczej (adopcji, rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka) w Polsce i w wybranych krajach, a także integracja osób, służb i organizacji pozarządowych zaangażowanych w rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w województwie lubuskim, w Polsce i poza jej granicami. Spotkania odbywają się od roku 2008, dotychczas przeprowadzono jego sześć edycji. Twórcą i głównym organizatorem przedsięwzięcia jest dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ;
- organizowanie Majówki Rodzinnej promującej zdrowy, aktywny sposób spędzania czasu wolnego z rodziną (współpraca ze Świetlicą Środowiskową, Policją, Państwową Strażą Pożarną, szkołami tańca, szkołami walk wschodnich, klubem szermierczym) i Międzynarodowy Dzień Rodziny (maj 2007, 2010 i 2011). Organizatorami spotkań były dr Grażyna Gajewska, dr Anna Szczęsa i dr Elżbieta Turska we współpracy ze studentami;
- zajęcia warsztatowe, prowadzone corocznie przez studentów w szkołach miasta i gminy poświęcone różnym zagadnieniom wychowawczym (wszyscy pracownicy Zakładu);
- organizacja zabaw dla dzieci ze świetlic, rodzin zastępczych, domów dziecka, pogotowia opiekuńczego. Zadania realizowane są w ramach obchodów różnych uroczystości (np. Dnia Dziecka, zakończenia roku szkolnego) bądź na zaproszenie placówek) (wszyscy pracownicy zakładu).

Pracownicy zakładu/katedry tworzyli i realizowali studia podyplomowe: dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ od 2004 r. utworzyła i kierowała studiami z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, w tym także w ramach grantu unijnego.

Charakterystyczną cechą aktywności badawczo-dydaktycznej pracowników zakładu/katedry było – i nadal pozostaje – poszukiwanie i budowanie relacji, związków

między teorią a praktyką w przygotowaniu przyszłych absolwentów naszych specjalności. Mimo przekształcenia uczelni w uniwersytet, nastawienie na ścisłą współpracę ze środowiskiem nie zmieniło się.

Pracownicy jednostki od lat współpracują z różnorodnymi instytucjami środowiska lokalnego. Wśród nich wymienić można m.in.: zielonogórskie żłobki, przedszkola i szkoły (publiczne i niepubliczne), szkołę specjalną, placówki w Zielonej Górze – Ośrodek Adopcyjny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Usług Opiekuńczych, Pogotowie Opiekuńcze, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem”, Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimer’a, Komendę Chorągwi Ziemi Lubuskiej ZHP, Ochotniczy Hufiec Pracy, Noclegownię, a także placówki opiekuńczo-wychowawcze (np. dawne domy dziecka w Kożuchowie, Świebodzinie, Sławie), świetlice szkolne, środowiskowe i socjoterapeutyczne, internaty, klasy integracyjne w szkołach tzw. masowych, warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki rehabilitacyjno-wychowawcze, domy dziennego pobytu.

Pracownicy zakładu aktywnie uczestniczą w życiu społecznym miasta, regionu i kraju, co potwierdza ich udział w różnorodnych gremiach.

Współpraca z instytucjami naukowymi w Polsce i za granicą

Minione lata zaowocowały ścisłą współpracą z innymi placówkami naukowymi w kraju i za granicą. Wśród pierwszych z nich przede wszystkim należy wskazać na uczelnie wyższe, takie jak: UAM w Poznaniu, UMK w Toruniu, Uniwersytet Warszawski, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Badań Edukacyjnych, Centrum Profilaktyki Społecznej w Warszawie.

Dzięki tej współpracy gościliśmy w naszej uczelni wielu uznanych pedagogów, psychologów, m.in.: prof. dr. hab. Zdzisława Dąbrowskiego, prof. dr. hab. Marię Deptułę, prof. dr. hab. Władysława Dykcika, prof. dr. hab. Krystynę Marzec-Holka, prof. dr. hab. Ewą Jarosz, prof. dr. hab. Marię Kolankiewicz, dr. Walerię Stelmaszuk, prof. dr. hab. Mikołaja Winiarskiego, prof. dr. hab. Bogusława Śliwerskiego, prof. Zbigniewa Węgierskiego i wielu innych.

Bogate są także doświadczenia zakładu/katedry w zakresie współpracy z instytucjami naukowymi za granicą. W sposób szczególnie intensywny współpracowano i nadal współpracuje się z ośrodkami naukowymi we Francji, Czechach, na Słowacji, na Ukrainie, w Rosji. Doktor hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ od wielu lat współpracuje z L'Université Paris Ouest Nanterre La Défense we Francji. W ramach tej współpracy

była zapraszana z gościnnymi wykładami do UZ dr Anna Rurka (2010). Natomiast dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ uczestniczyła w wykładach studyjnych we Francji. Dokonuje się również wymiany międzynarodowej studentów w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Erasmusa Uniwersytetu Zielonogórskiego z L'Université Paris Ouest Nanterre La Défense (Francja). Koordynatorem wspomnianych działań jest dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ, która w 2012 r. zorganizowała przyjazd studyjny 18 studentów wraz z wykładowcą – dr Anną Rurką.

Czas na zmiany. Pedagogika opiekuńcza i rodziny – wyodrębnienie nowej struktury. Odpowiedzialność za kształcenie na kierunku pedagogika i specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyka. Tożsamość naukowa, metodyczna, dydaktyczna i pozadydaktyczna. Lata 2015-2021

Kolejne awanse naukowe pracowników – dr hab. M. Czerwińskiej, prof. UZ (2014) oraz dr. hab. J. Bąbki, prof. UZ (2015) – pozwoliły na zmianę struktury istniejącej Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej i wyodrębnienie się niezależnych jednostek. I tak, w roku 2015 z inicjatywy dr hab. Grażyny Gajewskiej, prof. UZ powstał Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny, rok później wyodrębniła się Katedra Pedagogiki Specjalnej oraz Zakład Profilaktyki Społecznej (2016). Skończyły się więc lata, gdy w strukturze jednego zakładu czy katedry skupieni byli pracownicy trzech obszarów badawczych: pedagogiki opiekuńczej, pedagogiki specjalnej oraz profilaktyki. Każda z wymienionych jednostek prowadziła działalność naukową w obszarze przypisanego sobie działu pedagogiki, co oczywiście nie hamowało wzajemnej współpracy, zarówno badawczej, dydaktycznej, jak i pozadydaktycznej. Rozdzielenie katedry możliwe było dzięki rozwojowi naukowemu kadry. Ostatecznym argumentem na rzecz nowej struktury stało się uruchomienie nowego kierunku studiów – pedagogiki specjalnej.

Historia Zakładu/Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej ostatecznie skończyła się 30 września 2016 r. W ciągu roku akademickiego 2016/17 w obrębie Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii funkcjonowały już trzy jednostki: Katedra Pedagogiki Specjalnej, Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny (ZPOiR) oraz Zakład Profilaktyki Społecznej. Z początkiem roku akademickiego 2017/18 powrócono do struktury zakładowej i w ramach utworzonego Instytutu Pedagogiki przemianowano Katedrę Pedagogiki Specjalnej na Zakład Pedagogiki Specjalnej.

Zespół badawczy ZPOiR w latach 2016-2018 tworzyli: dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ (kierownik Zakładu), dr Anna Szczęsna-Szeib, dr Elżbieta Turska, dr Krzysztof Zajdel. Od 2015 r. dołączyła do niego doktorantka mgr Natalia Harewska, w kolejnym roku mgr Paweł Zapeński.

Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny został powołany 1 października 2015 r. Stało się to dokładnie 35 lat po powołaniu Zakładu Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

Poszukiwania badawcze pracowników Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny lokowane są w szeroko rozumianej pedagogice opiekuńczej i pedagogice rodziny. Mieszczą się w temacie ogólnym, sformułowanym na lata bieżące jako Opieka i wychowanie dziecka w rodzinie i w systemach: oświatowym, wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej w środowisku zamieszkania, a także kształcenia kadr do tych zadań w Polsce i na świecie. Badania o charakterze teoretycznym i stosowanym dotyczą prawidłowości procesów opiekuńczych oraz wychowawczych, ich właściwości, zależności, jak i optymalnych czy modelowych rozwiązań. Pracownicy jednostki utrzymują liczne kontakty krajowe i międzynarodowe, które umożliwiają im udział w projektach zewnętrznych oraz wymianie wiedzy naukowej.

W ramach prowadzonych badań podejmowane są wątki szczegółowe, takie jak:

- innowacje pedagogiczne i społeczno-wychowawcze w opiece i wychowaniu dziecka, pracy z jego rodziną i wsparciu pedagogów, opiekunów-wychowawców, nauczycieli-wychowawców w różnych instytucjach i formach opiekuńczo-wychowawczych: szkolnych i pozaszkolnych. Prowadzenie krajowych i międzynarodowych analiz porównawczych;
- poszukiwanie historycznych uzasadnień współczesnych rozwiązań opiekuńczo-wychowawczych;
- wsparcie społeczne i role współczesnych rodziców, opiekunów-wychowawców, pedagogów, nauczycieli-wychowawców;
- jakość i efektywność instytucji w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- współpraca pomiędzy podmiotami w opiece i wychowaniu dziecka oraz wsparciu rodziny i opiekunów-wychowawców.

Upowszechniano wyniki badań indywidualnych oraz prowadzonych z udziałem studentów i doktorantów na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych w Polsce. Zorganizowano II Ogólnopolską Konferencję o charakterze edukacyjnym z warsztatami. Odbyły się liczne wyjazdy pracowników na konferencje i konsultacje w kraju. Zrealizowano wiele działań edukacyjnych w środowisku lokalnym, które popularyzowały badania pracowników. Złożono do recenzji dwa teksty napisane z doktorantem. Utrzymywano stały kontakt z ośrodkami naukowymi w Polsce i za granicą. Tworzono sieć naukowej i metodycznej współpracy z absolwentami specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza. Zorganizowano uroczyste obchody XX-lecia funkcjonowania Naukowego Koła Pedagogiki Opiekuńczej. Opublikowano artykuły naukowe i przygotowywano warsztat badań promocyjnych przez wszystkich pracowników i doktorantów. Podjęto wspólne działania z interesariuszami zewnętrznymi ważnymi dla prowadzonej specjalności. Brano udział w naukowych gremiach

i redakcjach czasopism, przygotowano recenzję rozprawy doktorskiej, monografii naukowych, artykułów i prac dyplomowych. Dołączono do grupy badawczej Polish Network about Parents in Education (PL-ERNAPE) „Rodzice w edukacji” pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Mendel – Uniwersytet Gdański. Przygotowano program przedmiotu do oferty anglojęzycznej na Wydziale. Uczestniczono w radach naukowych czasopism naukowych, przewodach doktorskich, dyplomowaniu magistrantów i licencjatów, recenzowano książki i artykuły naukowe, realizowano granty naukowe, przygotowano ekspertyzy dla projektów międzynarodowych (Gajewska, UMK w Toruniu) i krajowych (Fundacja Orange – Program MegaMisja). Systematycznie brano także udział w komitetach naukowych konferencji krajowych i zagranicznych. W dalszej części powyższe działania zostały bardziej szczegółowo zaprezentowane. Ważnym było uczestniczenie dr. Krzysztofa Zajdla w międzynarodowym grantie ICT in Educational Design. Process Materials, resources – KEGA Edition, No. 019UMB-4/2018, zakończony w 2020 r. publikacją: *The selfie phenomenon. The Polish-Czech-German perspective*.

Konferencje i wykłady otwarte zorganizowane przez zakład oraz wybrane wygłoszone referaty

- 13 kwietnia 2016 r. – Ogólnopolska Konferencja nt.: Opieka i wychowanie w nowoczesnej świetlicy szkolnej. Pracownicy zakładu wygłosili następujące wykłady – prof. UZ dr hab. G. Gajewska nt.: Innowacyjność w opiece i wychowaniu w świetlicy szkolnej. Dobre praktyki, Wyzwania dla świetlic szkolnych w Polsce wynikające z teorii, metodyki i praktyki ze szczególnym zwróceniem uwagi na innowacje pedagogiczne i Wizerunek świetlic szkolnych w Internecie, dr E. Turska: Wolontariat w pracy opiekuńczo-wychowawczej świetlicy szkolnej. Założenia teoretyczne i praktyczne implikacje. Zrealizowali oni także dwa autorskie warsztaty metodyczne;
- 11 maja 2016 r. – Międzynarodowa Konferencja nt.: Rodzinna piecza zastępcza w Polsce i w wybranych krajach. Lokalne systemy i sposoby wprowadzania zmian. Profesor UZ dr hab. G. Gajewska wygłosiła referat w sesji plenarnej nt.: Interdyscyplinarność zjawiska rodzinnej pieczy zastępczej. W kierunku lepszej integracji i koordynacji systemowej, mgr N. Harewska: Wybrane aspekty systemu rodzinnej opieki zastępczej w Rosji, mgr E. Nowakowska: Wybrane aspekty systemu opieki zastępczej w Niemczech;
- 1 kwietnia 2017 r. – II Ogólnopolska Konferencja o charakterze edukacyjnym nt.: Innowacyjność w opiece i wychowaniu w świetlicy szkolnej. Dobre praktyki. Pracownicy zakładu i doktoranci wygłosili następujące wykłady: prof. UZ dr hab. G. Gajewska: Wyzwania dla świetlic szkolnych w Polsce wynikające z teorii,

metodyki i praktyki ze szczególnym zwróceniem uwagi na innowacje pedagogiczne i z mgr. P. Zapeńskim: Wizerunek świetlic szkolnych w internecie, dr E. Turska: Wolontariat w pracy opiekuńczo-wychowawczej świetlicy szkolnej. Założenia teoretyczne i praktyczne implikacje, mgr N. Harewska: Wybrane aspekty profesjonalnej współpracy wychowawców świetlic z rodzicami zastępczymi;

- 15 marca 2018 r. – we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowej Soli, konferencja naukowo-metodyczna nt.: Doskonalenie wychowawczej roli szkoły zadaniem dyrektorów i pedagogów szkolnych. Obchody 100 rocznicy uzyskania niepodległości przez Polskę;
- 22 listopada 2016 r. – wykład otwarty dr hab. Zofii Walerii Stelmaszuk (Uniwersytet Warszawski) nt.: Programy wspierania rodziny w perspektywie badań i doświadczeń międzynarodowych.

Czynny udział pracowników zakładu w konferencjach organizowanych poza Zieloną Górą

W latach 2015-2021 pracownicy zakładu uczestniczyli w wielu zagranicznych i ogólnopolskich konferencjach naukowych zorganizowanych poza Uniwersytetem Zielonogórskim. Do najważniejszych zaliczyć można m.in.:

- 20 listopada 2015 r. – Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat: Opieka i wsparcie jako zadanie całonocne dedykowaną działalności naukowej prof. zw. dr. hab. Zdzisława Dąbrowskiego, twórcy pedagogiki opiekuńczej w Polsce, zorganizowaną przez Katedrę Opieki i Profilaktyki Społecznej Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Doktor hab. G. Gajewska, prof. UZ wygłosiła autorski wykład w sesji plenarnej pt.: Teoretyczne podstawy działalności opiekuńczo-wychowawczej, czyli o meandrach naukowych opracowanych w Polsce koncepcji oraz ich umiędzynarodawiania i rozwoju w rozstrzygnięciu odpowiedzi na pytanie: Czy opieka i wsparcie mogą być zadaniem całonocnym? Wystąpienia mieli również doktoranci: mgr N. Harewska i mgr E. Nowakowska;
- 18 października 2016 r. – XXIX Forum Pedagogów zorganizowane przez Instytut Pedagogiki Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego pt.: Dom rodzinny w doświadczeniu (auto)biograficznym, które odbyło się we Wrocławiu. Doktor hab. G. Gajewska, prof. UZ wygłosiła autorski wykład w sesji plenarnej pt.: Transmisja pokoleniowa domu pochodzenia. Wieloaspektowość i złożoność zjawiska. Doktor A. Szczęsna-Szeib i mgr N. Harewska w sesji zaprezentowały wystąpienie nt.: Nowa rodzina, nowy dom. Doświadczenia rodziców zastępczych oraz dzieci powierzonych ich opiece, dr E. Turska: Dom rodzinny jako przestrzeń kształtowania tożsamości, dr K. Zajdel: Znaczenie poczucia wstydu w wychowaniu;

- 13-15 marca 2017 r. – Ogólnopolską Konferencję Naukową pod patronatem PAN w 20. rocznicę utworzenia Katedry Pedagogiki Rodziny w Instytucie Pedagogiki KUL, dr K. Zajdel wygłosił referat nt.: Problemy rodziny dotyczące aspektów związanych z eutanazją;
- 26-27 września 2017 r. – IV Międzynarodową Konferencję zorganizowaną przez Katedrę Pedagogiki Społecznej Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego oraz Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola w Kamieniu Śląskim, nt.: Rodzicielstwo i jego różne oblicza. Doktor hab. G. Gajewska, prof. UZ wygłosiła wykład plenarny pt.: Zrozumieć rodzicielstwo zastępcze, dr E. Turska zaprezentowała referat pt.: Innowacyjne formy wsparcia świadomego rodzicielstwa (na przykładzie Klubu Rodziców). Wystąpienia mieli również doktoranci: mgr N. Harewska, mgr E. Nowakowska oraz mgr P. Zapeński;
- 19-20 września 2017 r. – Ogólnopolską konferencję Naukową nt.: Prawda – dobro – piękno w edukacji, filozofii i życiu, zorganizowaną przez Wydział Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu. Doktor E. Turska zaprezentowała referat pt.: Wolontariat jako przejaw dobra we współczesnym świecie;
- 23 września 2017 r. – II Ogólnopolski Zjazd Liderów Programu MegaMisja Fundacji Orange. Referat w sesji plenarnej wygłosiła dr hab. G. Gajewska, prof. UZ nt.: Współpraca z rodzicami i otoczeniem zewnętrznym w świetlicach szkolnych i klasach I-III szkoły podstawowej. Z teorii, metodyki i praktyki;
- 23 kwietnia 2018 r. – I Konferencję Polskiej Sieci Badawczej Rodzice w Edukacji ERNAPE.PL zorganizowanej przez Zakład Pedagogiki Społecznej Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego. Referat w sesji plenarnej wygłosiła dr hab. G. Gajewska, prof. UZ nt.: Rodzice w edukacji potencjałem współczesnych zmian społecznych. Konteksty wychowawczo-opiekuńcze i wsparcia rodziny. Kierunki badań realizowanych na Uniwersytecie Zielonogórskim;
- 4-5 czerwca 2018 r. – Konferencję nt.: Pedagogika i dialog. Ku zaufaniu i wspólnotowości, zorganizowaną przez PTP UAM. Doktor E. Turska zaprezentowała referat pt.: Wartość wolontariatu w aspekcie indywidualnym i społecznym;
- 9-10 listopada 2020 r. – Konferencję Międzynarodową „ICERI2020 Announcement”, Walencja (Hiszpania). Doktor K. Zajdel z dr. hab. M. Kabat, prof. UAM wygłosili referat pt.: Teacher activity versus complex cognitive processes, <https://iated.org/iceri/>;
- 6-7 lipca 2020 r. – Konferencję Międzynarodową EduLearn20, 12th annual International Conference on Education and New Learning Technologies, Hiszpania. Doktor K. Zajdel z dr. hab. M. Kabat, prof. UAM wygłosili referat pt.: Assertiveness In Teacher Communication, <https://conferencealerts.com/show-event?id=223578>;
- 11 marca 2021 r. – Ogólnopolską Konferencję Naukową z cyklu Rodzina w teorii i praktyce pedagogicznej nt.: W służbie dziecku – potrzeby na dziś i wyzwania

na jutro, zorganizowaną przez Katedrę Pedagogiki Rodziny Instytutu Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Referat w sesji plenarnej wygłosiła dr hab. G. Gajewska, prof. UZ nt.: Dziecko – pandemia wspieranie rodziny i piecza zastępcza. Teoria a realia. Wyniki badań 2020-2021. Wizja przyszłości. Wyzwania, możliwości, niezbędne kroki;

- 16 września 2021 r. – Konferencję Międzynarodową w Hradec Kralove, International Conference on Inclusion of People with Special Educational Needs. Dr K. Zajdel wygłosił referat pt.: Social functioning of a child with Asperger's syndrome in early childhood education in rural areas. Case study;
- 10 maja 2021 r. – Ogólnopolską Konferencję Naukową nt.: Rodzina – na szlaku wyzwań, pomocy i wsparcia zorganizowaną w Rzeszowie przez Akademickie Koło Naukowe Familiologów Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Stowarzyszenie Mediacyjno-Edukacyjno-Familiologiczne PROSPECTUS. Referat w sesji plenarnej wygłosiła dr hab. G. Gajewska, prof. UZ nt.: Współczesne wyzwania w dzielonej z rodzicami opiece nad dzieckiem w systemie wsparcia i pomocy w rodzinie. Teoria a praktyka w warunkach pandemii.

Udział w gremiach naukowych pracowników ZPOiR w latach 2015-2021

- rada naukowa czasopisma z listy B „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” prof. UZ dr hab. Grażyny Gajewskiej od 1 stycznia 2017 r.;
- rada naukowa prof. UZ dr hab. Grażyny Gajewskiej w czasopiśmie „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”;
- stały udział pracowników zakładu w radach naukowych konferencji ogólnopolskich i międzynarodowych.

Udział w przewodach doktorskich i opracowanie recenzji prac doktorskich przez pracowników ZPOiR w latach 2015-2021

- 11 października 2017 r. – udział dr hab. Grażyny Gajewskiej, prof. UZ w roli recenzenta w obronie pracy doktorskiej mgr Patrycji Wesołowskiej pt.: *Świadomość pedagogiczna współczesnych rodziców oraz jej źródła*, napisanej pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Ewy Muszyńskiej na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu;
- 14 stycznia 2019 r. – dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ opracowała recenzję rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Zofii Kaczor pt.: *Kompetencje wychowawcy świetlicy jako specyficznego miejsca wspomagania rozwoju dziecka w wieku wczesnoszkolnym – wyzwania pedeutologiczne*, napisanej pod kierunkiem nauko-

wym dr hab. Krystyny Ablewicz i promotora pomocniczego dr Anny Królikowskiej, w Akademii Ignatianum w Krakowie, Wydziale Pedagogicznym, ss. 335.

- 31 lutego 2019 r. – dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ opracowała recenzję rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Kaszubskiej-Dziergas pt.: *Zaangażowanie ojców zastępczych w opiekę i wychowanie dzieci w rodzinnych domach dziecka*, napisanej pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Józefy Brągiel, ss. 256;
- 10 października 2019 r. – dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ opracowała recenzję rozprawy doktorskiej mgr Eweliny Zubali pt.: *Rola i zadania placówek wsparcia dziennego w polskim systemie wsparcia dziecka i rodziny*, napisanej pod kierunkiem naukowym prof. UW dr hab. Anny Zielińskiej, w Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Pedagogicznym, ss. 205 i uczestniczyła w jej obronie 17 stycznia 2020 r.;
- 14 lipca 2021 r. – udział dr hab. Grażyny Gajewskiej, prof. UZ w roli promotora i dr E. Turskiej w roli promotora pomocniczego w obronie pracy doktorskiej mgr Natalii Harewskiej pt.: *Profesjonalizacja rodzinnej pieczy zastępczej*.

Recenzje książek opracowane przez pracowników ZPOiR 2015-2021

- 2015 r. – recenzja wydawnicza napisana przez dr hab. Grażynę Gajewską, prof. UZ publikacji pt.: *Rodziny zastępcze w lokalnym systemie pomocy społecznej*, opracowanej przez Sylwię Badora, Beatę Zięba-Kołodziej i Annę Róg przygotowanej do druku w Wydawnictwie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, ss. 119;
- 11 lutego 2017 r. – recenzja wydawnicza napisana przez dr hab. Grażynę Gajewską, prof. UZ publikacji pt.: *W trosce o potrzeby dziecka. Pedagogiczne przesłania Barbary Czeredreckiej*, pod redakcją dr Beaty Gumienny przygotowanej do druku w Wydawnictwie Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 204;
- 23 stycznia 2017 r. – recenzja wydawnicza napisana przez dr hab. Grażynę Gajewską, prof. UZ publikacji pt.: *Rodzicielstwo w różnych fazach rozwoju rodziny*, pod redakcją Józefy Brągiel i Beaty Górnickiej przygotowanej do druku w Wydawnictwie Uniwersytetu Opolskiego, ss. 302;
- 11 marca 2019 r. – recenzja wydawnicza napisana przez dr hab. Grażynę Gajewską, prof. UZ książki dr Patrycji Anny Wesołowskiej pt.: *Świadomość pedagogiczna współczesnych rodziców oraz jej źródła*, przygotowanej do druku w Wydawnictwie Naukowym UAM, ss. 238;
- 15 października 2019 r. – recenzja wydawnicza wykonana przez dr hab. Grażynę Gajewską, prof. UZ książki dr Patrycji Kaszubskiej-Dziergas pt.: *Zaangażowanie ojców zastępczych w opiekę i wychowanie dzieci w rodzinnych domach dziecka*, przygotowanej do druku w Wydawnictwie Uniwersytetu Opolskiego, ss. 213.

W Zakładzie Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny w roku akademickim 2020/21 byli zatrudnieni następujący pracownicy: dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ (kierownik Zakładu), dr Elżbieta Turska, dr Krzysztof Zajdel.

Doktor hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ, kierownik Zakładu Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny, dr hab. w zakresie pedagogiki (2011, Uniwersytet Wrocławski), specjalista w zakresie pedagogiki opiekuńczej, społecznej i rodziny. Absolwentka pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej (rocznik 1987) WSP w Zielonej Górze. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 1994 r.

Zaangażowana w organizacyjne funkcjonowanie kształcenia, szczególnie na specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza na Wydziale. Kierowała autorskimi projektami Studiów Podyplomowych z Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej na UZ. W 1997 r. założyła Naukowe Koło Pedagogiki Opiekuńczej. Stworzyła i realizuje ze studentami autorskie programy naukowe, metodyczne i praktyczne w kraju i za granicą, współpracując ze środowiskiem lokalnym, organizując konferencje, spotkania i wizyty studyjne. Wypromowała w 2021 r. doktor Natalię Harewską.

Jej zainteresowania badawcze dotyczą teorii oraz metodyki opieki i wychowania, edukacji środowiskowej, profesjonalizacji warsztatu pedagogicznego opiekunów-wychowawców oraz wsparcia społecznego dziecka w rozwoju.

Uzyskała liczne nagrody i wyróżnienia, w tym: Medal Komisji Edukacji Narodowej (2009), Statuetkę „Przyjaciela Pomocy Społecznej” (2009), Złoty Medal za Długoletnią Służbę (2014) oraz Nagrody Rektora UZ: indywidualną II stopnia za osiągnięcia naukowe (2010); zespołową (2004); w dziedzinie dydaktycznej (2008); zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne (2012, 2015, 2016).

Od 2014 r. jest stałym recenzentem czasopisma: „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, członkinią jego rady naukowej oraz od marca 2016 r. także: „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”, publikowanego na wydziale.

Doktor Elżbieta Turska, adiunkt, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze (specjalność pedagogika opiekuńczo-wychowawcza), studiów podyplomowych szkoła kontaktów interpersonalnych na Uniwersytecie Wrocławskim, rocznego programu edukacji psychologicznej oraz studium treningu grupowego w Instytucie Treningu i Edukacji Psychologicznej w Krakowie. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika uzyskała w roku 2010 na podstawie rozprawy pt.: *Obrazy tożsamości przyszłych pedagogów*.

W działalności praktycznej koncentruje się na rozwijaniu umiejętności interpersonalnych (praca z grupami młodzieży, dorosłych, zawodowych pedagogów), doskonaleniu kompetencji metodycznych w zakresie pracy opiekuńczo-wychowawczej oraz pracy z rodziną. Obszarem Jej zainteresowań naukowych jest analiza czynników kształtujących tożsamość młodych ludzi oraz determinantów zaburzeń nastroju u adolescentów, zagadnienie wolontariatu, a także problematyka funkcjonowania współczesnych rodzin. Promotor pomocniczy pracy doktorskiej mgr Natalii Harewskiej pt.: *Profesjonalizacja w rodzinnej pieczy zastępczej* oraz promotor 28 prac licencjackich z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej.

Wyróżniona Nagrodą Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za doktorat z wyróżnieniem (2010), Nagrodą Indywidualną I stopnia za osiągnięcia naukowe (2014) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania (2017).

Doktor Krzysztof Zajdel, adiunkt w zakładzie Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny Uniwersytetu Zielonogórskiego. Doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego. Tytuł magistra uzyskał w 1988 r., a stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika w roku 2008 na podstawie rozprawy pt.: *Społeczne konteksty wyborów edukacyjnych gimnazjalistów szkół wiejskich* na Uniwersytecie Wrocławskim.

Obszar jego zainteresowań badawczych to szkoła i uczniowie, pedagogika społeczna, psychologia wychowawcza, dydaktyka. Autor licznych monografii i publikacji dotyczących tej tematyki. Ministerialny ekspert do spraw awansu zawodowego nauczycieli, członek zarządu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych i Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, przewodniczący stowarzyszenia wspierającego dzieci ze środowisk wiejskich. Odznaczony: Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Srebrną Odznaką: Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego, Honorowym Medalem: Zasłużony dla Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych.

Członek władz zarządu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych, redaktor tematyczny czasopisma: „Relacje. Studia z Nauk Społecznych” oraz redaktor „Zeszytów Jeleniogórskich”.

Jarosław Bąbka
Grażyna Miłkowska
Helena Ochonczenko

Zakład Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej

Osobą, którą można uznać za prekursorkę pedagogiki specjalnej na zielonogórskiej uczelni była dr Aleksandra Maciarz. W roku 1980 w Instytucie Pedagogiki i Psychologii utworzono Zakład Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej, którego pracownikiem była dr A. Maciarz. Pierwszym kierownikiem zakładu został dr Czesław Nowaczyk. Doktor Aleksandra Maciarz objęła kierownictwo w zakładzie od 1 października 1984 r.

Pragnieniem prof. Aleksandry Maciarz, której dorobek od samego początku kariery naukowej uwzględniał problemy rewalidacji i społecznej integracji osób z niepełnosprawnością, było uruchomienie na naszej uczelni kształcenia na kierunku pedagogika specjalna. W roku 1991 przekształcono istniejący Zakład Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej w Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Specjalnej oraz uruchomiono nową specjalność pedagogikę terapeutyczną, realizowaną w systemie studiów 5-letnich, zarówno na studiach dziennych, jak i zaocznych. Stało się to możliwe dzięki rozwojowi naukowemu pracowników zakładu, którzy ukierunkowali swój rozwój już nie tylko na pedagogikę opiekuńczą, ale także na problematykę niepełnosprawności, rewalidacji, a później także resocjalizacji. Z dniem 1 września 1997 r. nastąpiła zmiana kierownictwa zakładu. Profesor Aleksandrę Maciarz zastąpił dr hab. Marek Heine, prof. UZ, który pełnił funkcję kierownika zakładu do 31 stycznia 2000 r. W efekcie zmian, w roku akademickim 1997/98, uruchomiono specjalność resocjalizację i profilaktykę osób niedostosowanych społecznie (studia dzienne i zaoczne). Od 1 lutego 2000 do 31 sierpnia 2003 r. zakładem kierowała prof. UZ dr hab. Dorota Rybczyńska. W roku akademickim 2003/04 nastąpiły kolejne zmiany. Jednostka zmieniła nazwę na Zakład Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej, jej kierownikiem została zaś prof. UZ, dr hab. Grażyna Miłkowska. Zainteresowania naukowe prof. G. Miłkowskiej dotyczące agresji wśród młodzieży oraz profilaktyki wpisywały się w potrzeby teorii i praktyki pedagogiki. Na przestrzeni kolejnych lat w zakładzie prowadzono studia stacjonarne 5-letnie: opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego oraz rewalidacja osób chorych. Na studiach zaocznych

**Doktor hab. Aleksandra Maria Maciarz
(1937-2011)**

Zatrudnienie na stanowisku wykładowcy w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze podjęła 1 lutego 1975 r. i związała się z uczelnią na kolejne 25 lat (pracę na Uniwersytecie Zielonogórskim zakończyła z końcem stycznia 2000 r.). W tym czasie, poza pracą dydaktyczną, prowadziła intensywną działalność naukowo-badawczą, która w 1979 r. zaowocowała uzyskaniem stopnia doktora nauk humanistycznych na Uniwersytecie Warszawskim. Pełną samodzielność naukowo-badawczą osiągnęła

w 1988 r., uzyskując stopień doktora habilitowanego na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie dysertacji pt.: *Integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych*.

W uczelni profesor A. Maciarz angażowała się również w pracę organizacyjną. Przez wiele lat kierowała Zakładem Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej (1984-1997), następnie pełniła funkcję prodziekana ds. studiów dziennych (1978-1981), zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki i Psychologii (1999-2000) oraz prorektora ds. studenckich Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze (1990-1992). Była także członkiem Komisji Pedagogiki Specjalnej w Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, a także rady redakcyjnej czasopisma „Szkoła Specjalna”.

Inspiratorem Jej przedsięwzięć naukowych był prof. Aleksander Hulek, od którego przejęła ideę integracji społecznej dzieci niepełnosprawnych, a następnie rozwijała Jej teorię i badała jej stan w systemie edukacji. Kolejnym nurtem Jej poszukiwań teoretyczno-badawczych były psychiczne, opiekuńcze i wychowawcze aspekty chorób przewlekłych oraz dysfunkcji narządu ruchu u dzieci. Bliska była Jej również problematyka pedagogiki opiekuńczej, szczególnie kwestie dotyczące sieroctwa i macierzyństwa.

Profesor A. Maciarz wniosła znaczący wkład do leksykografii i dorobku wyżej wymienionych dyscyplin naukowych. Na Jej bogaty dorobek naukowy składa się 21 monografii, ponad 80 rozdziałów w pracach zbiorowych i artykułów w czasopismach naukowych, a także wiele haseł rzeczowych z zakresu pedagogiki specjalnej i terapeutycznej.

Swoją wiedzą i doświadczeniem Profesor bardzo chętnie dzieliła się z młodymi pracownikami. Była promotorem 5 prac doktorskich (pod Jej kierunkiem stopień doktora uzyskały: Małgorzata Karwowska, 1996; Ewa Skorek, 1998; Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, 1999; Agnieszka Nowicka, 2000 i Jolanta Lipińska-Lokś, 2002).

Za działalność dydaktyczno-wychowawczą i naukowo-badawczą była trzykrotnie wyróżniana Indywidualną Nagrodą Resortu Edukacji, Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1985) i Złotym Krzyżem Zasługi (1987), a także wielokrotnie Nagrodą Indywidualną Rektora WSP.

Agnieszka Nowicka

2-letnich magisterskich uzupełniających uruchomiono specjalności: pedagogika opiekuńcza i specjalna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i rewalidacja osób chorych. Z chwilą wprowadzenia obowiązku kształcenia dwukierunkowego prowadzono studia na następujących specjalnościach: pedagogika wczesnoszkolna i pedagogika terapeutyczna, pedagogika opiekuńcza i terapeutyczna, pedagogika opiekuńcza i resocjalizacyjna. Po wprowadzeniu dwustopniowego systemu studiów (licencjackie i magisterskie), na pierwszym stopniu realizowano studia w zakresie pedagogiki opiekuńczej ze specjalną, a na drugim stopniu prowadzono studia dwuspecjalnościowe o nazwie pedagogika opiekuńcza z terapeutyczną. W następnych latach utworzono kolejne specjalności: opieka i pomoc środowiskowa, opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego.

Na przestrzeni lat w zmieniającej się strukturze i nazwie zakładu zatrudnionych było wiele osób, które prowadziły zajęcia z zakresu resocjalizacji, profilaktyki i pedagogiki specjalnej, m.in.: dr Leszek Albański, mgr Małgorzata Cetwińska, mgr Joanna Chrzanowska, dr hab. Marek Heine, prof. UZ; dr hab. Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, prof. UZ; dr Marian Jędrzejczak, dr Wojciech Kołodziej, mgr Anna Kuczyńska, mgr Renata Lato, mgr Aleksandra Matusiak, dr Maria Meyer, mgr Iwona Michalak, mgr Danuta Mroczyk, mgr Ewa Ogiejko, dr Bożena Olszak-Krzyżanowska, mgr Katarzyna Owieczko, dr Henryk Pędziwiatr, mgr Lidia Pustkowiak, dr hab. Dorota Rybczyńska, prof. UZ; dr Ewa Skorupka, dr hab. Barbara Toroń, prof. UZ; mgr Aleksandra Wachowiak.

Lata 2003-2010 to okres, w którym w Zakładzie Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej, a od 2011 roku Katedrze Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej bardzo wyraźnie zaznaczały się dwa nurty aktywności naukowej pracowników. Pierwszy dotyczył agresji i przemocy, a także szeroko rozumianej profilaktyki wobec pojawiających się w świecie zagrożeń oraz czynników ryzyka (G. Miłkowska, J. Chrzanowska, M. Fudali, L. Wawryk). Drugi nurt uwzględniał różne problemy z zakresu pedagogiki specjalnej: świat wartości osób z niepełnosprawnością (B. Olszak-Krzyżanowska), funkcjonowanie rodziny dzieci z różnymi niepełnosprawnościami (E. Janion), edukacja i społeczna integracja osób pełnosprawnych i z różnymi ograniczeniami sprawności (J. Bąbka, A. Nowicka, J. Lipińska-Lokś), jakość życia osób starszych, sytuacja osób dotkniętych chorobą Alzheimera oraz ich opiekunów rodzinnych (A. Nowicka), polityka społeczna państwa na rzecz osób niepełnosprawnych, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością (H. Ochonczenko), terapia dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (A. Rudzińska-Rogoża), funkcjonowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną (Z. Janiszewska-Nieścioruk), twórczość literacka osób z niepełnosprawnością wzroku (M. Czerwińska). W 2007 r. pojawił się pomysł na wyodrębnienie Pracowni Pedagogiki Specjalnej (kierownik: dr E. Janion) oraz Pracowni Profilaktyki i Niedostosowania Społecznego (kierownik: dr hab. G. Miłkowska,

prof. UZ) oraz sytuowanie podejmowanej problematyki badawczej w dwóch obszarach – profilaktyki i pedagogiki specjalnej.

Dużym osiągnięciem pracowników była realizacja projektów badawczych. W latach 2011-2013 realizowano w partnerstwie z Departamentem Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego projekt *Życie Lubuszan – współczesność i perspektywy*, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (WND-POKL.07.02.01-08-001/10). Efektem realizacji projektu są następujące publikacje: *Życie Lubuszan. Współczesność i perspektywy. Przewodnik do badań terenowych* pod redakcją naukową Grażyny Miłkowskiej i Zdzisława Wołka, Printpap, Zielona Góra-Łódź 2012; *Lubuszanie 2012. Diagnoza stanu. Raport z badań* pod redakcją naukową Grażyny Miłkowskiej i Zdzisława Wołka, Printpap, Zielona Góra-Łódź 2012; *Życie Lubuszan – Współczesność i perspektywy lubuskiej młodzieży* pod redakcją naukową Grażyny Miłkowskiej, Printpap, Zielona Góra, Łódź 2012. W latach 2011-2013 realizowano projekt Akademicki Klub Integracji Społecznej AKIS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, który dotyczył aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W latach 2009-2011 dr Jarosław Bąbka uzyskał grant badawczy MNiSW na temat *Zachowania kooperacyjne niepełnosprawnych i pełnosprawnych adolescentów w sytuacjach zadaniowych*. Badania przeprowadzone w ramach grantu stały się podstawą do starań dr. J. Bąbki o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego na podstawie pracy *Zachowania kooperacyjne w sytuacjach zadaniowych u młodzieży w okresie wczesnej adolescencji. Analiza porównawcza młodzieży pełnosprawnej i z różnymi ograniczeniami sprawności*, Zielona Góra 2012, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W roku 2016 sfinalizowano rozmowy z przedstawicielami uniwersytetów w Pradze (Czechy), Trnavie (Słowacja), Debreczynie (Węgry), w wyniku których Uniwersytet Zielonogórski przystąpił do projektu badawczego (w ramach grupy wyszehradzkiej): *Migration and its impact on the V4 countries* (application ID 11540103) (1.04-30.09.2016 r.). W projekcie brali udział dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ oraz dr Agnieszka Nowicka.

Dorobek naukowy gromadzony przez pracowników zakładu na przestrzeni lat świadczy o nieustannie trwającym procesie kształtowania się tożsamości zielonogórskiej pedagogiki specjalnej oraz profilaktyki społecznej. Świadczą o tym organizowane i współorganizowane konferencje o zasięgu międzynarodowym, krajowym oraz lokalnym. Wskazując na najważniejsze z nich, wymienić można: Międzynarodowe polsko-holenderskie sympozjum: *Podmiotowa rola rodziców w rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 1992; I Międzynarodowa Konferencja Naukowa: *Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i w środowisku lokalnym*, Zielona Góra 2000; II Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Człowiek niepełnosprawny umysłowo w aktualnej rzeczywistości*, Zielona Góra 2003; Konfe-

rencia Naukowa z udziałem gości zagranicznych Kobieta – dziecko – rodzina wobec problemu wykluczenia społecznego, organizowana przez Uniwersytet Zielonogórski oraz Stowarzyszenie penitencjarne Patronat oddział w Zielonej Górze, Zielona Góra 2003; III Międzynarodowa Konferencja Naukowa Teraźniejszość i przyszłość osób niepełnosprawnych w kontekście społecznych zmian, Zielona Góra 2004; Międzynarodowa Konferencja Naukowa Potrzeby osób niepełnosprawnych w warunkach globalnych przemian społeczno-gospodarczych. Od deprywacji do autonomii, Zielona

Doktor hab. Grażyna Miłkowska

Związana z uczelnią od 1989 r. W okresie pracy zawodowej pełniła wiele funkcji: prodziekana (lata 1991-1997, 2003-2006), dyrektora Instytutu Pedagogiki i Psychologii (2005-2007), kierownika Zakładu/Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej (2003-2015), kierownika Zakładu Profilaktyki Społecznej (2016-2018).

Zainteresowania naukowe koncentruje wokół problematyki niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, szczególnie zachowań agresywnych młodzieży, a także problematyki profilaktyki społecznej dzieci i młodzieży. Doktor hab. G. Miłkowska, prof. UZ jest redaktorką i współredaktorką ponad 10 monografii, autorką ponad 50 publikacji. Profesor była współautorką i jednym z koordynatorów dwóch projektów badawczych realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i finansowanego ze środków unijnych: 1) Życie Lubuszan – współczesność i perspektywy (projekt w latach 2011-2012); 2) Akademicki Klub Integracji Społecznej AKIS (realizowany w latach 2011-2013). Profesor Grażyna Miłkowska zainicjowała kilka międzynarodowych konferencji naukowych, m.in.: Kobieta – dziecko – rodzina wobec problemu wykluczenia społecznego (2003), Zewnętrzne i wewnętrzne aspekty bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego (2013), Teoretyczne i praktyczne wymiary zjawiska przemocy w rodzinie (2015). Badaczka przeprowadzała wiele diagnoz dotyczących zagrożeń w środowisku lokalnym (m.in. diagnozę stanu bezpieczeństwa uczniów zielonogórskich szkół, diagnozę przemocy wewnątrzrodzinnej, agresywności uczniów szkół gimnazjalnych).

Profesor Grażyna Miłkowska wspierała rozwój młodej kadry. Wypromowała trzech doktorów oraz ponad 1000 magistrów. Była twórczynią Programu Profilaktycznego Przeciwno Agresji i Przemocy „Słoneczniej” adresowanego do uczniów zielonogórskich szkół (10 edycji programu). Profesor G. Miłkowska była członkinią wielu ciał doradczych (m.in. Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Urzędu Miasta w Zielonej Górze, Komisji Pożytku Publicznego), członkinią Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz członkinią Zarządu Głównego Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat”. W 2020 r. przeszła na emeryturę.

Góra 2005; Międzynarodowa Konferencja Naukowa Zewnętrzne i wewnętrzne aspekty bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego (konferencja organizowana wspólnie ze Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”), Zielona Góra 2013; Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Teoretyczne i praktyczne wymiary zjawiska przemocy w rodzinie, Zielona Góra 2015; Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Choroba Alzheimera – wyzwania i obszary wsparcia społecznego, Zielona Góra 2016; Konferencja: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością oraz z „układu ryzyka” w polskiej i międzynarodowej perspektywie, Zielona Góra 2016. Wśród współorganizowanych konferencji warto wymienić Międzynarodową Konferencję Naukową Osoby z niepełnosprawnością w bibliotece, Inkluzja w świecie informacji i kultury – teoria i praktyka, Zielona Góra 2016. Oprócz tego zrealizowano pięć konferencji o zasięgu krajowym: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Dziecko niepełnosprawne w szkole masowej, Zielona Góra 1990; Ogólnopolska Konferencja Naukowa Podmiotowa rola rodziców, Zielona Góra 1990; Ogólnopolska Konferencja Naukowa Teoretyczne i praktyczne aspekty niedostosowania społecznego dzieci, młodzieży i dorosłych, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2007; Prawa osób niepełnosprawnych w Polsce i Niemczech, Zielona Góra 2007; Człowiek z chorobą Alzheimera w rodzinie i środowisku lokalnym, Zielona Góra 2010.

W zakresie aktywności naukowej minione lata zaowocowały ścisłą współpracą z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju. Dzięki niej gościliśmy w naszej uczelni wielu uznanych psychologów i pedagogów, m.in.: prof. dr hab. Annę Brzezińską, prof. dr hab. Joannę Danilewską, prof. dr hab. Zdzisława Dąbrowskiego, prof. dr hab. Marię Deptułę, prof. dr hab. Władysława Dykcika, prof. dr hab. Krystynę Marzec-Holka, prof. dr hab. Ewą Jarosz, prof. dr hab. Marię Kolankiewicz, prof. dr hab. Ewę Agnieszkę Pisula, prof. dr hab. Kazimierza Pospiszyla, prof. dr hab. Irenę Pospiszyl, prof. dr hab. Krystynę Ostrowską, prof. dr hab. Walerię Stelmaszuk, prof. dr hab. Andrzeja Bałandynowicza, prof. dr hab. Mariusza Jędrzejko.

Współpraca międzynarodowa obejmowała wizyty na Uniwersytecie Zielonogórskim zagranicznych pracowników naukowych oraz podejmowanie wspólnych projektów z badaczami z Czech (dr Pavel Zikl, dr Miroslava Javorska, dr Petra Bendova), Anglii (prof. Nancy Rappaport), Słowacji (prof. Monika Mackinova, Pavel Kopiniec), Niemiec (prof. Winfried Schubert, dr Andreas Seidel), Chorwacji (prof. Ljiljana Pintaric Mlinar, prof. Sonja Alimovic) oraz Ukrainy (prof. Valentyna Kyrylenko, prof. Svitlana A. Litvinenko, dr Vadim M. Yamnitsky).

Ważnym obszarem aktywności pracowników były (i nadal są) działania adresowane do społeczności akademickiej, szczególnie studentów z niepełnosprawnością. Podejmowano liczne działania mające na celu uczynienie uczelni przyjazną dla studentów z niepełnosprawnością. Dokonano diagnozy ich potrzeb oraz określono jakość ich funkcjonowania w zielonogórskiej społeczności. Wyniki badań zostały

opublikowane w monografii pod red. Heleny Ochonczenko i Grażyny Miłkowskiej pt.: *Osoba niepełnosprawna w społeczności akademickiej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2005. Poznanie potrzeb studentów niepełnosprawnych przyczyniło się do powołania Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych w osobie dr. Marcina Garbata (1.01.2006) oraz Rady Studentów Niepełnosprawnych UZ (2006). Od 2005 r. są organizowane seminaria/konferencje z cyklu *Uczelnia bez barier*, których inicjatorami i organizatorami byli dr Helena Ochonczenko i Studenckie Koło Naukowe „Kontakt”, a od 2006 r. także Rada Studentów Niepełnosprawnych i dr Marcin Garbat – Pełnomocnik Rektora UZ ds. Niepełnosprawnych Studentów. Dotychczas odbyło się 6 edycji cyklu: *Problemy i potrzeby studentów z niepełnosprawnością* (2005), *Sukces bez barier* (2006), *Aktywność bez barier* (2007), *Studiować bez barier* (2010), *Czy można żyć bez barier?* (2012), *Pokonać bariery przez wspólne działanie* (2016), (2020). Wolontariat studencki skierowany na pomoc niepełnosprawnym kolegom i koleżankom doczekał się wyróżnienia w postaci Certyfikatu Wolontariusza Osoby Niepełnosprawnej przyznawanego przez powołaną w roku 2009 Kapitułę Wolontariatu Osoby Niepełnosprawnej. Z myślą o studentach niepełnosprawnych został przygotowywany księgozbiór dla studentów niedowidzących i niewidzących pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Czerwińskiej, prof. UZ we współpracy z Biblioteką UZ.

W działalności zakładu od samego początku duże znaczenie przywiązywano do współpracy ze środowiskiem i łączenia teorii z praktyką. Zainicjowano w roku 2001 akcję *Uniwersytet Dzieciom*. Przedsięwzięcie miało na celu niesienie pomocy potrzebującym dzieciom z Zielonej Góry, w szczególności pracowników uczelni. W latach 2005-2015 zrealizowano 10 edycji Programu Profilaktycznego „Słoneczniej” mającego na celu przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i innym formom patologii u młodzieży w okresie dorastania. Zorganizowano spotkania z Rzecznikiem Praw Obywatelskich Rzeczypospolitej Polskiej (co 5 lat): z prof. Adamem Zielińskim (1998), prof. Andrzejem Zollem (2003) oraz dr. Januszem Kochanowskim (2008). Inicjatorem i organizatorem spotkań była dr Helena Ochonczenko. Prowadzono wolontariat na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (lata 1989-2009). Pomysłodawcą i opiekunem przedsięwzięcia była dr Helena Ochonczenko. Zapewniano pomoc w nauce dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w ramach działalności Koła Naukowego Pomocy Dzieciom z Trudnościami Edukacyjnymi, którego opiekunem była dr Aneta Rudzińska-Rogoża. W latach 2010-2013 we współpracy z Zespołem Szkół Specjalnych w Zielonej Górze realizowano program profilaktyczny *Dziecko z niepełnosprawnością moim kolegą*, mający na celu przeciwdziałanie wykluczeniu dzieci niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, którego inicjatorem był dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ.

Kolejne awanse naukowe pracowników dr hab. Małgorzaty Czerwińskiej, prof. UZ (2014) oraz dr. hab. Jarosława Bąbki, prof. UZ (2015) pozwoliły na zmianę struktury

istniejącej Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej i wyodrębnienie się niezależnych jednostek. W 2016 r. wyodrębniła się Katedra Pedagogiki Specjalnej oraz Zakład Profilaktyki Społecznej (2016). Ostatecznym argumentem na rzecz nowej struktury stało się uruchomienie nowego kierunku studiów – pedagogiki specjalnej. W lipcu 2016 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wyraziło zgodę na uruchomienie na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii nowego kierunku – pedagogika specjalna o specjalności wczesne wspomaganie rozwoju, rewalidacja i terapia pedagogiczna uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (studia I stopnia). W październiku roku akademickiego 2016/17 studia na kierunku pedagogika specjalna podjęła pierwsza grupa studentów.

Z początkiem roku akademickiego 2017/18 powrócono do struktury zakładowej i w ramach utworzonego Instytutu Pedagogiki przemianowano Katedrę Pedagogiki Specjalnej na Zakład Pedagogiki Specjalnej. Zespół badawczy Zakładu Pedagogiki Specjalnej w latach 2016-2018 tworzyli: dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ (kierownik); dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ; dr Ewa Janion, dr Agnieszka Nowicka, dr Helena Ochonczenko, dr Aneta Rudzińska-Rogoża. Działalność naukowa pracowników zakładu koncentrowała się wokół problemu: człowiek chory i z różnymi ograniczeniami sprawności w środowisku rodzinnym, edukacyjnym oraz społecznym – między ekskluzją a inkluzją. Z potrzeby łączenia teorii i praktyki zrodził się pomysł na organizację cyklicznego Forum Nauczycieli Dzieci/Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami, które po raz pierwszy zostało zorganizowane w 2018 r. Honorowy patronat nad cykliczną konferencją przyjęła Lubuska Kurator Oświaty Ewa Rawa.

Zakład Profilaktyki Społecznej w latach 2016-2018 tworzyli: dr hab. Grażyna Miłkowska, prof. UZ (kierownik); dr Maria Fudali, dr Jolanta Lipińska-Lokś, dr Anetta Soroka-Fedorczuk, dr Lidia Wawryk. Zakład Profilaktyki Społecznej powstał 1 października 2016 r. w wyniku przekształcenia Katedry Opieki, Terapii i Profilaktyki Społecznej oraz funkcjonował do 2018 r. Działalność naukowa pracowników zakładu koncentrowała się wokół problematyki zagrożeń w rozwoju najmłodszych mieszkańców miasta i regionu oraz profilaktyki w różnych środowiskach wychowawczych.

Lata 2017-2020 to okres zmian kadrowych w obrębie Zakładu Pedagogiki, Zakładu Pedagogiki Specjalnej oraz Zakładu Profilaktyki Społecznej. Zmiany były związane z realizacją przez pracowników nowych ścieżek kariery zawodowej lub osiągnięciem wieku emerytalnego. Konsekwencją zmian było połączenie się w roku akademickim 2018/19 Zakładu Pedagogiki Specjalnej oraz Zakładu Profilaktyki Społecznej. W nowym składzie Zespół Zakładu Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej przygotował wniosek do MNiSW o uruchomienie jednolitych studiów magisterskich w zakresie pedagogiki specjalnej z możliwością wyboru następujących specjalności: edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz pedagogika lecznicza. Nowa forma kształcenia na kierunku pedagogika specjalna wynikała

ze zmiany w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Pozytywna decyzja MNiSW umożliwiła rekrutację pierwszej grupy studentów jednolitych studiów magisterskich w roku akademickim 2019/20. W roku akademickim 2020/21 została zatwierdzona kolejna specjalność na kierunku pedagogika specjalna, tj. edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. W zakładzie Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej w roku akademickim 2020/21 uruchomiono pierwszą edycję studiów podyplomowych pedagogika specjalna – edukacja włączająca.

W Zakładzie Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej w roku akademickim 2020/21, jubileuszowym, byli zatrudnieni następujący pracownicy: dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ (kierownik); dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ; dr Tomasz Fetzki, dr Natalia Gumińska, dr Lidia Wawryk.

Doktor hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ, kierownik Zakładu Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej. Stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych otrzymał na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2015 r. na podstawie pracy pt.: *Zachowania kooperacyjne w sytuacjach zadaniowych u młodzieży w okresie wczesnej adolescencji. Analiza porównawcza młodzieży pełnosprawnej i z różnymi ograniczeniami sprawności*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2012.

Zainteresowania badawcze koncentruje wokół problematyki edukacji osób z niepełnosprawnością w różnych formach kształcenia, funkcjonowania człowieka z niepełnosprawnością w przestrzeni społecznej oraz zjawiska współpracy i rywalizacji we współczesnym świecie. W latach 2009-2011 realizował grant habilitacyjny MNiSW (NN 106 175 937) na temat: *Zachowania kooperacyjne niepełnosprawnych i pełnosprawnych adolescentów w sytuacjach zadaniowych*.

Wyróżniony Nagrodą Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego II stopnia za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej, a w szczególności za pracę pt.: *Edukacja integracyjna dzieci pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Założenia i rzeczywistość* (2002), Nagrodą JM Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego (2015) oraz Nagrodą Zespołową I stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia organizacyjne (2016). Został też odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2013) i Złotym Medalem za Długoletnią Służbę (2016).

Jest członkiem Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego w kadencjach 2016-2020 i 2020-2024.

Doktor hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ, znawca problematyki w zakresie bibliologii i informatologii oraz tyflopeagogiki. Stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie bibliologia i informatologia otrzymała na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego w 2014 r. na podstawie pracy pt.: *Słowem potrafię wszystko. O piśmienniczości osób z niepełnosprawnością wzroku. Studium bibliologiczno-tyflogiczne*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2012.

Zainteresowania badawcze koncentruje wokół następujących zagadnień: 1) uczestnictwo w kulturze osób z niepełnosprawnością, 2) obsługa biblioteczno-informacyjna osób z niepełnosprawnością, 3) psychospołeczne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością wzroku ze szczególnym uwzględnieniem problematyki komunikacji, dostępu do informacji i kultury, 4) biblioterapia, 5) lektologia, kultura informacji, książka współczesna.

Pełni funkcję Przewodniczącej Rady Naukowej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. C.K. Norwida w Zielonej Górze, jest członkinią Rady Bibliotecznej Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego, członkinią Rady Programowej Fundacji Polskich Niewidomych i Słabowidzących „Trakt” w Warszawie, członkinią Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego. Wyróżniona Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2013), Nagrodą Naukową Rektora UZ (2014), Srebrnym Medal za Wieloletnią Służbę (2016), Zespołową Nagrodą Organizacyjną Rektora UZ (2016).

Doktor Tomasz Fetzki stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki otrzymał na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2011 r. na podstawie pracy pt.: *Koncepcje Édouarda Séguina i ich znaczenie dla rozwoju pedagogiki osób niepełnosprawnych intelektualnie*. W Zakładzie Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego zatrudniony od 2018 r. Pedagog specjalny, nauczyciel akademicki oraz nauczyciel i terapeuta osób z niepełnosprawnością intelektualną, obecnie również nauczyciel-wychowawca zespołu edukacyjno-terapeutycznego dla uczniów z głębszą niepełnosprawnością intelektualną w Zespole Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Żarach.

Autor opracowań z zakresu oligofrenopedagogiki i historii pedagogiki specjalnej. Zajmuje się zagadnieniami dydaktyki specjalnej, wczesnego wspomaganie rozwoju, integracji oraz inkluzji szkolnej, a także problematyką autonomii dorosłych osób z niepełnosprawnościami. W zakresie historii wychowania

W zakresie historii wychowania

szczególnie interesują go biografie pionierów oraz innowatorów terapii i edukacji specjalnej.

Doktor Natalia Gumińska, absolwentka Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Stopień doktora nauk społecznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 2019 r. na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na podstawie rozprawy *Jakość życia dorosłych osób z autyzmem*.

W Zakładzie Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki Społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego pracuje od 2020 r. Jest opiekunem Koła Naukowego Pedagogów Specjalnych „Inkluzja”. Zainteresowania naukowe koncentruje wokół problematyki psychospołecznego funkcjonowania osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu ze szczególnym uwzględnieniem jakości życia.

Doktor Natalia Gumińska jest członkiem Zarządu Międzynarodowego w Anderson Center for Autism w Nowym Jorku, współpracuje także z Australian Center on Quality of Life na Uniwersytecie Deakin w Melbourne, z Anderson Center for Autism w Staatsburgu w Nowym Jorku oraz z Uniwersytetem w Preszowie.

Doktor Lidia Wawryk, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 2011 r. na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu na podstawie rozprawy *Postawy nauczycieli-wychowawców wobec zachowań agresywnych gimnazjalistów*.

Zainteresowania naukowe koncentruje wokół zagadnień z zakresu profilaktyki społecznej, niedostosowania społecznego, programów profilaktycznych oraz socjoterapii. Była współrealizatorką Programu Profilaktycznego przeciwko agresji i przemocy „Słoneczniej” realizowanego w latach 2005-2015 w zielonogórskich gimnazjach. Jest absolwentką Studium Socjoterapii, Profilaktyki i Promocji Zdrowia prowadzonego przez Wrocławską Pracownię Psychoedukacji i Terapii (PTP) oraz kursu kwalifikacyjnego z zakresu zarządzania oświatą prowadzonego przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze. Ukończyła liczne kursy pedagogiczne i psychologiczne, m.in. Kinezylogii edukacyjnej Brain Gym, metody dr. P. Dennisona I i II stopnia, Metody Dobrego Startu, Treningu Zastępowania Agresji. Wyróżniona Medalem Komisji Edukacji Narodowej w roku 2015.

Zakład Pedagogiki Społecznej

Rozwój i struktura

W 1989 r. na Wydziale Pedagogicznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze utworzono Instytut Pedagogiki Społecznej. Powołano go na bazie działającej od połowy lat 70. Katedry Pedagogiki Społecznej. Jednostka ta od samego początku dynamicznie się rozwijała, pomimo znaczących przemian strukturalnych. Od 1991 r. w strukturze instytutu znajdowały się: Zakład Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, Zakład Socjologii Wychowania, Zakład Filozofii, Zakład Polityki Społecznej i Pracowania Metodologii Badań Społecznych. Potencjał kadrowy został osłabiony w 1993 r. na skutek wydzielenia z instytutu Zakładu Socjologii i przekształcenia go w Instytut Socjologii. Z kolei dwa lata później wydzielony z Instytutu Pedagogiki Społecznej Zakład Filozofii przekształcono w Instytut Filozofii. Poszukując optymalnej struktury instytutu, związanej z obszarami zainteresowań naukowych kadry oraz prowadzonymi specjalnościami kształcenia, tworzone były nowe zakłady i pracownie. W 1992 r. powołano Zakład Edukacji Pozaszkolnej, który oprócz Zakładu Metodologii Badań Społecznych, Zakładu Polityki Społecznej, Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej oraz Zakładu Poradnictwa Młodzieżowego i Edukacji Seksualnej stanowił do końca istnienia Instytutu Pedagogiki Społecznej jedną z jego stabilnych jednostek. Do 1993 r. dyrektorem instytutu był prof. dr hab. Edward Hajduk, a następnie, aż do końca działalności instytutu, funkcję tę pełnił prof. dr hab. Zdzisław Wołek. Po zmianie struktury organizacyjnej wydziału w 2007 r. i przejściu do organizacji opartej na zakładach i katedrach została zmieniona nazwa Zakładu Edukacji Pozaszkolnej na Zakład Pedagogiki Społecznej. Miało to swoje uzasadnienie merytoryczne wynikające zarówno z obszarów badawczych realizowanych przez zatrudnionych w nim pracowników, jak też związane było ze specjalnościami kształcenia, którymi zakład się zajmował. W 2010 r. do zakładu dołączył, wzbogacając go naukowo i kadrowo – prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki.

Profesor Andrzej Radziewicz-Winnicki

Pedagog społeczny, socjolog, profesor zwyczajny, absolwent Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w wybranych zagadnieniach będących przedmiotem zainteresowań współczesnej pedagogiki społecznej i tradycyjnej socjologii wychowania oraz pedagogiki i socjologii zmiany społecznej. Do 2010 r. nauczyciel akademicki Uniwersytetu Śląskiego, gdzie pełnił wiele funkcji, m.in. dziekana Wydziału Pedagogiki i przez wiele lat kierownika Katedry Pedagogiki Społecznej. W latach 2011-2016 pracował w Katedrze Pedagogiki

Społecznej na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Członek wielu organizacji i komitetów naukowych i zagranicznych, w tym Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN przez kilka kadencji, w którym pełnił m.in. funkcję wiceprzewodniczącego, członka Prezydium oraz kierownika Zespołu Pedagogiki Społecznej. W kadencji 2012-2016 – członek Sekcji Nauk Humanistycznych i Społecznych Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych.

Promotor 16 prac doktorskich oraz recenzent w ponad 40 postępowaniach o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz w 35 procedurach związanych z nadaniem tytułu naukowego profesora.

Opublikował ponad dwieście prac naukowych i opracowań zbiorowych, których był redaktorem. W dorobku profesora znajduje się 20 prac monograficznych, m.in. *Oblicza zmieniającej się współczesności (Szkice z pedagogiki społecznej, etnografii edukacyjnej i socjologii transformacji)* (2001), *Społeczeństwo w trakcie zmiany. Rozważania z zakresu pedagogiki społecznej i socjologii transformacji* (2004), *Social and Educational Problems. The Case of Poland at the Background of EU Accession*, we współautorstwie z E. Bielską i A. Roterem (2005), *Pedagogika Społeczna w obliczu realiów codzienności* (2008), *Żywiłość otaczającej współczesności a szansa na homeostazę społeczną. Studia, szkice i refleksje socjopedagogiczne* (2014).

Członek wielu kolegów redakcyjnych czasopism naukowych krajowych i zagranicznych. Prowadził wykłady w kilkudziesięciu uniwersytetach na całym świecie.

Nowy rok akademicki 2011/12 zakład rozpoczął już pod nowym szyldem Katedry Pedagogiki Społecznej, by znów w roku 2019 powrócić do nazwy Zakład Pedagogiki Społecznej, w ramach Instytutu Pedagogiki. Od początku istnienia zakładu funkcję kierownika pełnił prof. dr hab. Zdzisław Wołk.

Skład osobowy Zakładu Edukacji Pozaszkolnej w chwili jego powstania w 1992 r. przedstawiał się następująco: dr hab. Zdzisław Wołk – kierownik Zakładu, dr Dorota Rybczyńska, dr Krzysztof Dzieńdziura, mgr Urszula Kruszewska, mgr Aleksandra Sołtysiak.

Profesor Alicja Kargulowa

Profesor zwyczajny, związana z Uniwersytetem Gdańskim (magisterium i doktorat), Uniwersytetem Wrocławskim, Uniwersytetem Zielonogórskim i Dolnośląską Szkołą Wyższą we Wrocławiu. Inicjatorka badań nad poradnictwem w Polsce, organizatorka ogólnopolskich seminariów naukowych dotyczących poradnictwa w latach 1979-1995, współautorka międzynarodowego sukcesu polskiego środowiska doradców badaczy i praktyków, jakim był zorganizowany przez prof. Bożenę Wojtasik Międzynarodowy Kongres IAEVG *Doradca – profesja, pasja, powołanie*, który odbył się w Warszawie w 2002 r. Autorka, redaktorka i współredaktorka ok. 200 publikacji z zakresu poradownictwa, w tym *Poradnictwo jako wiedza i system działań. Wstęp do poradownictwa* (1986), *Przeciw bezradności. Nurty – opcje – kontrowersje w poradnictwie i poradownictwie* (1996), *O teorii i praktyce poradnictwa. Odmiany poradowniczego dyskursu* (2004) (nagrodzona przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu). Inicjator i redaktor naczelna dwujęzycznego czasopisma „*Studia Poradownicze/Journal of Counselling*”, założonego przez Naukowe Towarzystwo Poradownicze. Laureatka nagrody European Society for Vocational Designing and Career Counselling za osiągnięcia w badaniach nad poradnictwem (2016) i Medalu za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (2017). Jej zainteresowania naukowe koncentrują się na możliwościach integrowania wiedzy poradowniczej. Promotor ośmiu doktorów, spośród których trzech uzyskało stopień doktora habilitowanego, a dwoje to pracownicy Zakładu Pedagogiki Społecznej w Uniwersytecie Zielonogórskim.

Rosnące potrzeby kadrowe związane z rozszerzaniem oferty kształcenia spowodowały przyjęcie do zakładu kolejnych osób, które znacząco wpłynęły na jego aktywność naukową i dydaktyczną. W strukturze zakładu pojawiła się Pracownia Poradownictwa prowadzona w latach 1998-2006 przez prof. zw. dr hab. Alicję Kargulową.

Oprócz badań nad funkcjonowaniem poradnictwa zawodowego, socjalizacją studentów, poradnictwem performatywnym i zapośredniczonym pracownia wraz z Zakładem Edukacji Seksualnej i Poradnictwa była odpowiedzialna za kształcenie studentów na kierunku pedagogika w zakresie poradnictwa. Ponadto pracownia zorganizowała kilka edycji studiów podyplomowych: *Poradnictwo i Pomoc Psychologiczna*, których kierownikami byli kolejno dr Barbara Hajduk i dr Marcin Szumigraj.

W okresie od 1992 do 2021 r. pracownikami zakładu zatrudnionymi w pełnym wymiarze czasu byli prof. zw. dr hab. Alicja Kargulowa, prof. zw. dr hab. inż. Kazimierz Uździcki, dr hab. Elżbieta Siarkiewicz, dr hab. Marek Andrzejewski, dr Halina Borcz, dr Barbara Hajduk, dr Jan Mielżyński, dr Ireneusz Nijaki, mgr Henryk Buraczewski,

mgr Ireneusz Bochno, mgr Tomasz Bojanowski, mgr Marta Wieszczyńska-Chmielewska, dr Andrzej Zygałdo. Wieloletnim zewnętrznym współpracownikiem zakładu była zaś mgr Beata Kiecana.

Badania naukowe i współpraca ze środowiskiem pozauczelnianym

Główne nurty badań naukowych zakładu, wokół których koncentruje się współpraca naukowa zespołu, wiąże się z realizacją następujących tematów:

- profilaktyka i wspomaganie społeczne środowisk lokalnych w perspektywie wyzwań związanych z życiem w społeczeństwie ryzyka;
- zagrożenie mieszkańców województwa lubuskiego marginalizacją i wykluczeniem społecznym (w sierpniu 2012 r. zakończono projekt badawczy we współpracy z Urzędem Marszałkowskim realizowany z funduszy europejskich Życie Lubuszan. Współczesność i Perspektywy).

Pracownicy realizują również badania w ramach tematów własnych. Realizowane przez pracowników zakładu projekty badawcze dotyczą następujących problemów:

- marginalizacja i wykluczenie społeczne w wymiarze lokalnym;
- praca i bezrobocie w doświadczeniach biograficznych;
- poradnictwo jako forma wsparcia społecznego;
- poradnictwo zawodowe;
- czas wolny ludzi dorosłych;
- zagrożenia współczesnej rodziny;
- wsparcie samotnych matek schroniskowych;
- wsparcie po stracie;
- instytucjonalne formy pomocy społecznej.

Pracownicy zakładu mają w swoim dorobku łącznie ponad 450 publikacji naukowych i popularno-naukowych, w tym monografie i liczne prace zbiorowe.

Zakład Pedagogiki Społecznej był organizatorem wielu konferencji i seminariów naukowych, jak np.:

- Międzynarodowe Seminarium Naukowe Młodzież w okresie transformacji ustrojowej, 1993;
- Międzynarodowe Seminarium Naukowe Orientacje młodzieży w warunkach transformacji ustrojowej, 1995;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa Humanizm – Prakseologia – Pedagogika, 1997;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa Edukacja dorosłych w perspektywie integrowania się Europy, 1999;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa Aktywizacja społeczności lokalnych w procesie integracji europejskiej, 1999;

- Konferencja Naukowa Migracja zarobkowa Polaków w Unii Europejskiej – mobilność bez granic, 2006;
- Seminarium naukowe z prof. Spyrosem Kriwasem z Uniwersytetu w Patras, (Grecja) Narrative approach in education and counseling: Theoretical consideration - practical application, 2010;
- Międzynarodowy Kongres Profesjologiczny, organizowany już od 8 lat, cyklicznie co dwa lata.

W przygotowaniu profesjonalnym i naukowym pracowników zakładu, a także w rozwoju realizowanej przez zakład specjalności kształcenia, jaką jest praca socjalna, duże znaczenie miała współpraca międzynarodowa. Za szczególnie cenną w tym zakresie należy uznać wieloletnią kooperację z Wyższą Szkołą Zawodową Pracy Socjalnej w Poczdamie, a szczególnie z prof. dr hab. Karin Weiss. Wspólnie zrealizowanych zostało wiele konferencji naukowych, seminariów, spotkań warsztatowych i wzajemnych wizyt w placówkach pomocowych po obu stronach naszej zachodniej granicy.

Pracownicy zakładu współpracują również z wieloma uczelniami krajowymi i instytucjami naukowymi w Polsce, uczestnicząc w realizacji wspólnych projektów badawczych, w konferencjach i seminariach naukowych oraz poprzez wydawanie wspólnych publikacji naukowych. Są też aktywni w środowisku pozauczelnianym. Prowadzą ścisłą współpracę z licznymi instytucjami pomocy społecznej, organami samorządu województwa i z instytucjami służb zatrudnienia. Jest to znaczące i cenne, przede wszystkim z perspektywy wzbogacania doświadczenia praktycznego o aktualne rozwiązania, a przez to – również doskonalenia treści kształcenia studentów pedagogiki i pracowników socjalnych.

Kształcenie i studenci

Od początku swojego istnienia zakład koordynuje kształcenie pracowników socjalnych, które jako pierwsze w Polsce zostało zorganizowane w ramach studiów pedagogicznych. Pierwsza rekrutacja na tę specjalność odbyła się w 1991 r. (na studia stacjonarne), w następnym roku zorganizowane zostały również studia niestacjonarne. Opracowana w 1990 r. i przez 20 lat systematycznie doskonalona koncepcja przygotowania pedagogów do prowadzenia pracy socjalnej cieszyła się zawsze dużym zainteresowaniem studentów rekrutujących się z obszaru całej Polski. Wraz z utworzeniem kierunku praca socjalna i uznaniem go za jedyną drogę edukacyjną prowadzącą do uzyskania zawodu pracownika socjalnego, zespół pracowników zakładu opracował program kształcenia, na podstawie którego od 2011 r. rozpoczęło się kształcenie pracowników socjalnych na poziomie licencjackim. Tym samym utrzymane i kontynuowane będą tradycje kształcenia do pracy socjalnej. W roku 2016 katedra rozpoczęła również kształcenie pracowników socjalnych na poziomie

studiów magisterskich, ponadto oferowane są studia uzupełniające magisterskie na kierunku pedagogika, ze specjalnością: pomoc społeczna i socjoterapia oraz studia licencjackie na kierunku pedagogika, ze specjalnością poradnictwo i socjoterapia. Uzupełnieniem oferty dydaktycznej zakładu jest prowadzenie studiów podyplomowych związanych z pedagogiką społeczną, pracą socjalną i poradnictwem zawodowym. Wszyscy pracownicy zakładu mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia przedmiotów związanych z obszarami pracy socjalnej, zakład korzysta też od lat z pomocy specjalistów-praktyków pracy socjalnej. Pracownicy zakładu prowadzą również zajęcia zlecone na innych kierunkach i specjalnościach np. w zakresie pedagogiki społecznej.

Studentów studiujących zarówno pracę socjalną, jak i pedagogikę o specjalności pomoc społeczna i socjoterapia cechuje duże zróżnicowanie pod względem aktywności dydaktycznej i pozadydaktycznej. Wielu z nich podejmuje działalność jako wolontariusze w obszarze pomocy społecznej. Studenci starszych roczników licznie pracują zawodowo, co w dużym stopniu dotyczy również studentów studiujących stacjonarnie. Działają w kołach naukowych na wydziale, w tym również w kole Help and Joy, którego opiekunem jest dr Magdalena Zdaniewicz, pracownik zakładu.

Studenci pracy socjalnej wyjeżdżali w ramach programu Socrates do Finlandii (Uniwersytet w Jyväskylä) i do Poczdamu (FH), a w ramach programu Erasmus – do Francji. Gościliśmy też studentów pracy socjalnej z Finlandii, Czech i Niemiec, przebywających u nas na stażach w ramach programu Socrates.

Obecni pracownicy Zakładu Pedagogiki Społecznej (stan na czerwiec 2021):

prof. dr hab. Zdzisław Wołk – kierownik zakładu,

dr Anna Korlak-Łukasiewicz – adiunkt,

dr Elżbieta Lipowicz – adiunkt,

dr Ewa Szumigraj – adiunkt,

dr Marcin Szumigraj – adiunkt,

dr Magdalena Zdaniewicz – adiunkt,

dr Daria Zielińska-Pękał – adiunkt.

Profesor dr hab. Zdzisław Wołk, profesor nauk społecznych, pedagog, kieruje Zakładem Pedagogiki Społecznej i jest kierownikiem studiów doktorskich w zakresie pedagogiki. Był współorganizatorem powstania Uniwersytetu Zielonogórskiego, wieloletnim kierownikiem jednostek organizacyjnych i naukowych najpierw w WSP, a następnie na UZ. Pełnił funkcję Prorektora ds. Studiów Zaocznych WSP (1998-2001), Prorektora ds. Szkoły Nauk Humanistycznych i Społecznych UZ (2001-2002), Prorektora ds. Studenckich UZ (2002-2005), Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą UZ (2015-2016).

Zainteresowania naukowe prof. Zdzisława Wołka wiążą się z humanistycznymi aspektami pracy zawodowej, kulturą pracy, a także poradnictwem zawodowym i pomocą społeczną. Jest autorem i uczestnikiem licznych ogólnopolskich programów badawczych poświęconych kształceniu zawodowemu, aktywności pracowniczej oraz aktywizacji zawodowej i pomocy społecznej. Zajmuje się także badaniem warunków życia ludności województwa lubuskiego. Wielokrotnie opracowywał ekspertyzy i opinie dotyczące rynku pracy, poradnictwa zawodowego oraz rekomendacje poświęcone aktywizacji zawodowej bezrobotnych i pomocy społecznej.

Opublikował ponad 200 prac naukowych i popularnonaukowych, wśród których znajduje się 12 monografii i podręczników. Jest redaktorem naukowym 13 prac zbiorowych.

Profesor Zdzisław Wołek wypromował siedmiu doktorów pedagogiki, uczestniczył jako recenzent w ponad 20 przewodach doktorskich.

Jest członkiem Rady Wydawniczej Oficyny Wydawniczej UZ oraz rad wydawniczych czasopism naukowych: „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, „Rocznik Lubuski”, „Dydaktyka Literatury”, „Problemy Profesjologii” (przewodniczący rady naukowej) oraz „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”, którego jest redaktorem naczelnym.

Współpracuje z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Krośnie Odrzańskim, który współtworzył, jest członkiem Rady Naukowej UTW w Zielonej Górze, prezesem Klubu Uczelnianego AZS Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od wielu lat jest członkiem Lubuskiego Towarzystwa Naukowego i Polskiego Towarzystwa Profesjologicznego.

Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotą i Srebrną Odznaką AZS. Otrzymał liczne nagrody Rektora za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

Doktor Anna Korlak-Łukasiewicz, adiunkt, absolwentka Wydziału Nauk Pedagogicznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, z wykształcenia pedagog. Doktorat w naukach humanistycznych w dziedzinie pedagogiki uzyskała w grudniu 2009 r. na podstawie rozprawy *Rozwój zawodowy pracowników socjalnych okresu zmian systemowych pomocy społecznej w latach 1990-2000* na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Zainteresowania naukowe skupia wokół zagadnień związanych z rozwojem zawodowym pracowników socjalnych. Interesuje się skutecznością pomocy społecznej, przemianami zawodu pracownika socjalnego po roku 1990 oraz wypaleniem zawodowym w obszarze tej profesji. Aktywnie także zajmuje się szukaniem rozwiązań i form pomocy związanych ze wspieraniem

osób w procesie żałoby po stracie bliskich. Brała udział i pełniła funkcję opiekuna modułowego zespołu I w ramach realizacji projektu badawczego *Życie Lubuszan. Współczesność i perspektywy* sierpień 2011-lipiec 2012 finansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Od 2009 do 2019 r. była członkiem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W ramach działań prowadzonych w zakładzie odpowiada za przygotowanie obciążeń dydaktycznych dla pracowników zakładu. Ze studentami kierunku praca socjalna w ramach przedmiotu projekt socjalny prowadzi działania pomocowe realizowane poza uczelnią. W roku akademickim 2015/2016 zrealizowany w ramach tego przedmiotu projekt *Nowy dom – nowe życie*, został nominowany do konkursu *Społecznik Roku 2016* organizowanego przez Wojewodę Lubuskiego. Za osiągnięcia organizacyjne otrzymała nagrodę Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego w roku 2012 i 2016. W roku 2015 zaś nagrodę zespołową III stopnia przyznaną przez Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za publikację *Problemy współczesnego dziecka. Wybrane aspekty*.

Od 2010 r. jako wolontariusz w hospicjum im. Lady Ryder of Warsaw w Zielonej Górze prowadzi grupę *Wsparcie po stracie dla osób przeżywających żałobę po śmierci bliskich*. Jest założycielką i współprowadzącą grupy. Wspólnie ze studentami Wydziału Nauk Społecznych organizuje w hospicjum zajęcia świetlicowe dla dzieci osieroconych, a także przygotowuje dla nich niespodzianki z okazji Dnia Dziecka czy Mikołajek.

Doktor Elżbieta Lipowicz, adiunkt, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze; magisterium z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej; w 2001 r. uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w dziedzinie pedagogiki na Uniwersytecie Zielonogórskim na podstawie rozprawy: *Wzory działalności zawodowej pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej – opis i uwarunkowania*.

Swoje zainteresowania badawcze skupia na zagadnieniach pracy socjalnej z rodziną wykluczoną i rodziną w kryzysie. Efektem tych zainteresowań jest monografia *Praca socjalna z rodziną*.

Diagnoza – projektowanie – zmiana (2014) oraz wiele publikacji poświęconych zagadnieniom mediacji rodzinnych.

Za osiągnięcia naukowe uzyskała nagrodę I stopnia Rektora UZ w 2014 r., w roku 2016 zaś nagrodę zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne.

Była członkiem grupy sterującej i opiekunką modułu w partnerskim projekcie badawczym realizowanym przez Uniwersytet Zielonogórski i Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego pt. *Życie Lubuszan. Współczesność i perspektywy*.

Opracowała i koordynowała wiele programów na rzecz popularyzacji idei mediacji rodzinnej w województwie lubuskim. Jest założycielką oraz byłą przewodniczącą

Zielonogórskiego Stowarzyszenia Mediatorów „Batna”. W latach 2008-2020 pełniła funkcję mediatora rodzinnego w Ośrodku Mediacyjno-Doradczym w Zielonej Górze oraz mediatora sądowego. Obecnie jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zielonej Górze.

Doktor Ewa Szumigraj, adiunkt, absolwentka pedagogii w zakresie pracy socjalnej w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, magisterium z zakresu pedagogiki i poradnictwa uzyskała w 1997 r. Ukończyła studia podyplomowe z zakresu poradnictwa i edukacji seksualnej na Uniwersytecie Opolskim, odbyła liczne szkolenia i kursy z zakresu poradnictwa i terapii. Stopień naukowy doktora otrzymała w roku 2007 na podstawie rozprawy pt.: *Strategie radzenia sobie matek osób uzależnionych od narkotyków*, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Alicji Kargulowej.

Zainteresowania badawcze skupia wokół poradnictwa i poradoznawstwa, fenomenu zaradności. Realizuje projekty własne dotyczące badania społecznych sieci wsparcia, poradnictwa w warunkach pozornie niesprzyjających działaniom o charakterze wsparcia.

Jest członkinią Naukowego Towarzystwa Poradoznawczego (NTP) oraz Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. Współpracuje z kilkoma organizacjami pozarządowymi, w tym z Towarzystwem Rozwoju Rodziny, w którym pracuje jako doradca w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym w zakresie HIV, szkoleniowiec i terapeuta.

W latach 2010-2011 była opiekunką Koła Naukowego Poradoznawców i Terapeutów „Wspak”.

Za osiągnięcia naukowe otrzymała Indywidualną Nagrodę Rektora UZ, nagrodę II stopnia w roku akademickim 2010/11 oraz nagrodę zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne w 2016 r.

Doktor Marcin Szumigraj, adiunkt, absolwent Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, z wykształcenia pedagog. Doktorat w dziedzinie nauk humanistycznych uzyskał w roku 2007 na podstawie rozprawy *Dwa poziomy poradnictwa kariery* na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W podejmowanych badaniach koncentruje się na społecznej funkcji poradnictwa oraz mechanizmach jego funkcjonowania. Zajmuje się badaniami poradoznawczymi, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań kulturowych w organizacji

pomocy społecznej. Interesuje się efektywnością i skutecznością pomocy społecznej, rozwojem zawodowym pracowników socjalnych. W badaniach wykorzystuje głównie strategie jakościowe (metodę dokumentarną, analizę treści, metodę biograficzną). Brał udział w projekcie badawczym *Życie Lubuszan 2012*.

Jest członkiem Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP, Towarzystwa Rozwoju Rodziny, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. Jest także członkiem-założycielem Naukowego Towarzystwa Poradniczego, w którym przez pierwszą kadencję pełnił funkcję wiceprzewodniczącego. Był koordynatorem wydziałowym Festiwalu Nauki w latach 2009-2011, sekretarzem organizowanych wraz z Zakładem Animacji Kultury i Andragogiki Letnich Szkół Andragogów i Poradzoznawców w latach 2008 -2015, współorganizował III Transdyscyplinarne Spotkania Badaczy Jakościowych w 2014 r. Za osiągnięcia organizacyjne otrzymał nagrodę Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za rok akademicki 2009/2010, w roku 2016 zaś nagrodę zespołową.

Od 2011 r. pracuje także w Opiniodawczym Zespole Sądowych Specjalistów w Sądzie Okręgowym w Zielonej Górze. Jest autorem publikacji z zakresu poradownictwa, poradnictwa kariery, pomocy społecznej. Wraz z Ewą Trębinską-Szumigraj i Darią Zielińską-Pękał współredagował „Rocznik Lubuski”, t. 41, cz. 1, *W poszukiwaniu dróg i inspiracji*. Wspólnie opublikowali artykuł *Uczenie się z doświadczenia. Trzy narracje* zamieszczony w publikacji *Uczenie się – doświadczenie – immersja. Poradnictwo zaangażowane*, pod red. nauk. Elżbiety Siarkiewicz, Bożeny Wojtasik, Wrocław, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Doktor Magdalena Zdaniewicz, adiunkt, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Pracę zawodową rozpoczęła w 1999 r. najpierw jako asystent stażysta, następnie asystent, a obecnie adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 2008 r. na podstawie rozprawy *Praca zawodowa a sposoby spędzania czasu wolnego*. W 2014 r. skończyła studia podyplomowe nadające tytuł terapeuty w zakresie zaburzeń zachowań adolescentów i osób dorosłych.

Swoje zainteresowania badawcze koncentruje wokół czasu wolnego, wsparcia społecznego, dorosłości i starzenia się, bezrobocia, bezdomności, orientacji i poradnictwa zawodowego. Brała udział w projekcie badawczym *Życie Lubuszan 2012*.

Od 2005 r. prowadzi cykl zajęć zawodoznawczych w miejskich przedszkolach w Zielonej Górze. Od roku 2000 prowadzi praktyki na kierunku praca socjalna. Od 2021 r. czynnie uczestniczy w pomocy bezdomnym na terenie województwa lubuskiego, współpracując z Fundacją Wzajemnej Pomocy Arka.

Jest opiekunką Koła Naukowego Pracowników Socjalnych „Help&Joy”, które skupia się na organizowaniu akcji pomocowych, współpracy z instytucjami z zakresu pracy socjalnej oraz prowadzeniu badań z uwzględnieniem różnych aspektów pracy socjalnej i wdrażania ich wyników do praktyki pracy socjalnej. Obecnie realizuje wraz z kołem badania nad czasem wolnym studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W 2007 r. uhonorowana przez studentów nagrodą Belfra Roku w kategorii najlepszy asystent, a 2016 r. otrzymała nagrodę zespołową I stopnia za osiągnięcia organizacyjne.

Jest autorką publikacji głównie z zakresu bezrobocia, pracy socjalnej, czasu wolnego i problematyki wsparcia w jego organizacji.

Doktor Daria Zielińska-Pękał, adiunkt. Absolwentka Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych na Uniwersytecie Wrocławskim. Tytuł naukowy doktora w dziedzinie nauk humanistycznych uzyskała w 2005 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim na podstawie rozprawy *Przekaz telewizyjny w odbiorze młodzieży gimnazjalnej*.

Swoje zainteresowania naukowe lokuje w obszarze poradownictwa. Krytyce i analizie poddaje poradnicze treści kreowane w przekazach medialnych. Realizowała projekt badawczy pt.: *Poradnictwo zapośredniczone*. W 2016 r. za osiągnięcia organizacyjne otrzymała nagrodę zespołową I stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Jest członkinią-współzałożycielką Naukowego Towarzystwa Poradownawczego (w latach 2018-2020 pełniła funkcję wiceprzewodniczącej) oraz członkinią Lubuskiego Towarzystwa Naukowego.

Ma doświadczenie pracy na stanowisku pedagoga szkolnego. W latach 2015-2016 pełniła funkcję eksperta do spraw metodyki w projekcie pt. Nowoczesne rozwiązania w doradztwie zawodowym. Jest współautorką narzędzia diagnostycznego i materiałów metodycznych pt. *Kalejdoskop kariery*. Obecnie pracuje również w Opiniodawczym Zespole Sądowych Specjalistów przy Sądzie Okręgowym w Legnicy, na stanowisku specjalisty w zakresie pedagogiki.

Związana jest ze środowiskiem psychoterapeutów. Ukończyła Szkołę Pomocy Psychologicznej w zakresie procesu grupowego i terapii Gestalt oraz podstawowy, zaawansowany i specjalistyczny kurs Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach. Jest członkinią Polskiego Stowarzyszenia Terapeutów TSR. W latach 2018-2020 prowadziła gabinet terapii dla młodzieży i osób dorosłych – „Pomocownia”. Aktualnie realizuje całonocny, 5-letni, Kurs Psychoterapii we Wrocławskim Instytucie Psychoterapii (nurt systemowo-ericksonowski); jest psychoterapeutką w trakcie certyfikacji.

Zakład Resocjalizacji

Rodowód i przeobrażenia organizacyjne

Początki istnienia Zakładu Resocjalizacji rozpoczęły się od stworzenia Zakładu Seksuologii, Poradnictwa i Resocjalizacji w 1993 r., w którym powstała Pracownia Poradnictwa Młodzieżowego i Edukacji Seksualnej pod kierunkiem ówczesnego doktora, dzisiaj profesora Zbigniewa Izdebskiego. Pracownikami etatowymi byli wówczas mgr Dariusz Grzemny oraz mgr Agnieszka Walendzik.

W 1997 r. pracownia została oficjalnie przekształcona w Zakład Poradnictwa Młodzieżowego i Edukacji Seksualnej, który funkcjonował przy Instytucie Pedagogiki Społecznej. W zakładzie zatrudnieni byli wówczas: dr Zbigniew Bielan, mgr Joanna Dec, mgr Agnieszka Felińska, mgr Dariusz Grzemny, lek. med. Krzysztof Hołowiński, dr Barbara Jugowar, mgr Alina Ostrowska-Jarzyna, mgr Agnieszka Walendzik. Ponadto w gronie współpracowników znaleźli się: mgr Olgierd Bielat, mgr Anna Lechowska, mgr Mariusz Moderski, mgr Dariusz Skowroński.

W 2002 r. wraz ze zmianą siedziby zakładu (w 2001 r.) ukonstytuowała się Poradnia Młodzieżowa UZ, której działalność była ściśle połączona z działalnością zakładu, jak również ze współpracą z organizacjami pozarządowymi. Podejmowano wspólnie realizację projektów skierowanych do różnych grup młodzieży i młodych dorosłych (młodzieży mieszkającej i uczącej się w Zielonej Górze, studentów UZ). Pracownikami zakładu byli wówczas mgr Joanna Dec, mgr Agnieszka Felińska, dr Barbara Jugowar, mgr Agnieszka Walendzik, mgr Krzysztof Wąż. Na przestrzeni lat w skład kadry administracyjnej Poradni Młodzieżowej wchodził: mgr Anna Hospod, mgr Bogumiła Ewa Jaske, mgr Anna Malecka, mgr Wiesława Martyniuk, mgr Katarzyna Nowakowska, mgr Marek Pakoński, mgr Gracjana Pawlak, mgr Joanna Rogowska, mgr Aneta Nowakowska, mgr Wojciech Ronatowicz, mgr Barbara Szelest, mgr Adrian Tabaczuk, mgr Paweł Trzciniński.

Od 2002 r. w zakładzie rozpoczęła działalność komórka zajmująca się analizą i monitoringiem sieci internetowej, przeglądaniem witryn WWW pod kątem pornografii i prostytucji z udziałem dzieci. Od strony administracyjnej zajmowali się tym mgr Grzegorz Komański, mgr Dominik Marchwiński, mgr Maciej Przechrzta, Maciej Walendzik.

Od samego początku z zakładem ściśle współpracowały liczne organizacje pozarządowe, jak: Stowarzyszenie Na Rzecz Walki z Dziecięcą Prostytucją i Pornografią „PRO-ECPAT”, Stowarzyszenie Na Rzecz Prewencji HIV/AIDS i Innych Chorób Przenoszonych Drogą Płciową „TADA” (później Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji Zdrowia i Prewencji Zagrożeń Społecznych) oraz zielonogórski oddział Towarzystwa Rozwoju Rodziny. W 2009 r. zainicjowano powstanie Zielonogórskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Dzieci Krzywdzonych. Natomiast w latach 2001-2009 we współpracy z zakładem działał także Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny TRR, w którym prowadzono poradnictwo i testowanie w kierunku HIV.

W 2007 r. na wydziale zniesiono Instytut Pedagogiki Społecznej wraz z istniejącymi przy nim zakładami i pracownikami. W strukturze organizacyjnej Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych została powołana Katedra Zdrowia Publicznego z Zakładem Poradnictwa i Seksuologii reprezentowanym przez: mgr. Bohdana Bielskiego, mgr Joannę Dec, mgr Agnieszkę Felińską, dr Iwonę Grzegorzewską, dr. hab. n. med. Tomasza Niemca, prof. UZ; mgr Agnieszkę Walendzik-Ostrowską i mgr. Krzysztofa Wąza.

Od 2008 r. przy zakładzie działały dwie pracownie: Pracownia Psychologii, w której zatrudnieni byli: dr Marzanna Farnicka, dr Marcin Florkowski, dr Urszula Gembara, dr Katarzyna Grunt-Meyer, dr Jerzy Herberger, mgr Agata Kaźmierczak, dr Anna Mróz, dr Dorota Niewiedział, mgr Anna Paluszak oraz Pracownia Resocjalizacji z prof. dr. hab. Kazimierzem Pospiszylem, dr Ewą Bochno, dr Zdzisławą Janiszewską-Nieścioruk, dr. Maciejem Małolepszym, dr Barbarą Toroń-Fórmanek, dr. Arturem Dolińskim, mgr Beatą Skafiriak i mgr. Andrzejem Zygadło.

W historię zakładu wpisały się awanse naukowe pracowników. Tytuł profesora uzyskali: dr hab. Zbigniew Izdebski – w zakresie nauk humanistycznych i dr hab. Tomasz Niemiec – w zakresie nauk medycznych. Natomiast tytuł doktora habilitowanego przyznano: dr Zdzisławie Janiszewskiej-Nieścioruk – w zakresie pedagogiki, dr Iwonie Grzegorzewskiej – w zakresie psychologii, dr. Maciejowi Małolepszemu – w zakresie prawa i dr Barbarze Toroń-Fórmanek – w zakresie pedagogiki.

Ogromną stratą dla zespołu było niespodziewane odejście dr Barbary Jugowar, cenionego psychologa, specjalistki w zakresie grup Balinta, która zmarła w 2007 r. i dr. hab. n. med. Tomasz Niemca, prof. UZ, specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, zmarłego w 2012 r.

W październiku 2012 r. na okres pięciu lat zakład przekształcono w Katedrę Seksuologii, Poradnictwa i Resocjalizacji.

W skład zakładu od 2001 r. wchodziła Pracownia Resocjalizacji, wywodząca się z dawnego Zakładu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, kierowanego przez dr hab. Dorotę Rybczyńską. Przez cztery lata, od 2003 do 2007 r. obowiązki kierownika Zakładu Resocjalizacji pełnił dr Artur Doliński. Natomiast Pracownią Resocjalizacji po włączeniu jej do Zakładu Poradnictwa i Seksuologii w 2007 r. zarządza dr hab. Barbara Toroń-Fórmanek, prof. UZ.

Od 2021 r. pracujemy w zmienionym składzie. Aktualnie zakład nosi nazwę: Zakład Resocjalizacji, w którego skład wchodzi następujące pracownice:

- **Pracownia Kryminologii i Pedagogiki Penitencjarnej:**
dr hab. Barbara Toroń-Fórmanek, prof. UZ – kierownik zakładu/kierownik pracowni,
dr Monika Kaczmarczyk, adiunkt.
- **Pracownia Profilaktyki i Resocjalizacji:**
dr hab. Krzysztof Wąż, prof. UZ – kierownik pracowni,
dr Ernest Magda,
dr Andrzej Zygałło.

Do 2021 r. funkcjonowała również **Pracownia Arteterapii**, której kierownikiem była nieżyjąca już dr hab. Wita Szulc, której pogrzeb odbył się w październiku 2021 r. w Poznaniu.

Problematyka badawcza, współpraca naukowa i realizowane projekty

Głównym przedmiotem działalności statutowej Zakładu Resocjalizacji jest praca naukowa w obszarze resocjalizacji i terapii osób niedostosowanych społecznie, jak również wsparcia społecznego, szczególnie w kontekście sieci społecznych i kapitału społecznego. Prowadzone są także prace nad problemem specyfiki bezpieczeństwa wśród osób przebywających w izolacji penitencjarnej. Pracownicy zakładu realizują także programy badawcze dotyczące szeroko pojętych oddziaływań resocjalizacyjnych realizowanych w zakładach zamkniętych i środowisku lokalnym, w tym m.in. na temat zastosowań kulturotechniki w pracy ze skazanymi oraz wykorzystania asystentów pracy we wspomaganiu readaptacji społecznej i zawodowej osób opuszczających zakłady karne. Specyfiką zakładu jest również łączenie interdyscyplinarnych badań naukowych z działalnością edukacyjną.

Pracownicy zakładu inicjują i realizują współpracę naukową i badawczą ze znanymi i cenionymi ośrodkami naukowymi z zagranicy. Badania dotyczą tematyki z obszaru grup marginalizowanych, handlu ludźmi, wiktyimizacji. Partnerami współpracującymi były i są ośrodki naukowe z Polski oraz Niemiec.

W odniesieniu do działalności na szczeblu krajowym realizowane w zakładzie projekty badawcze koncentrowały się głównie w obszarze resocjalizacji i terapii.

Oprócz licznych międzynarodowych projektów badawczych zakład od lat współpracuje z wieloma ośrodkami akademickimi oraz organizacjami rządowymi i pozarządowymi w Europie i na świecie.

Praca dydaktyczna

Pracownicy zakładu prowadzą zajęcia dydaktyczne w ramach następujących przedmiotów: metodyka resocjalizacji; pedagogika penitencjarna; metodyka resocjalizacji i poradnictwa specjalistycznego w środowisku otwartym i zamkniętym; podstawy pracy grupowej; podstawy metodyki resocjalizacji i poradnictwa specjalistycznego; techniki negocjacji i mediacji w administracji; pedagogika resocjalizacyjna i penitencjarna; terapia pedagogiczna; teoria i metodyka resocjalizacji i terapii specjalistycznej; metodyka resocjalizacji; edukacja zdrowotna i promocja zdrowia; resocjalizacja i terapia osób uzależnionych; poradnictwo seksualne; poradnictwo rodzinne i seksualne; profilaktyka społeczna; metodologia badań społecznych; pedagogika rodziny; pedagogika seksualna, wychowanie seksualne; seminaria dyplomowe.

Pracownicy zakładu prowadzą koła naukowe, takie jak: Studenckie Koło Naukowe „Prison” (dr hab. B. Toroń-Fórmanek, prof. UZ; dr M. Kaczmarczyk), Koło Naukowe Kryminalistyki i Wiktymologii (dr E. Magda).

Doktor Barbara Toroń-Fórmanek, prof. UZ, kierownik Zakładu Resocjalizacji oraz Pracowni Resocjalizacji i Pedagogiki Penitencjarnej, z wykształcenia magister z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, ukończona na Wydziale Studiów Edukacyjnych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy *Sytuacja społeczna młodzieży z parcjalnymi zaburzeniami rozwoju*. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki społecznej uzyskała w 2004 r. Natomiast stopień naukowy doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika uzyskała w 2014 r.

na podstawie rozprawy *Przestępczość skazanych kobiet i mężczyzn w perspektywie biograficznej*.

Jej domeną są badania metodą biograficzną prowadzone w Zakładzie Karnym w Krzywańcu w środowisku recydywistów. Realizuje projekty własne, kieruje studiami podyplomowymi z zakresu terapii zaburzeń zachowań adolescentów i osób dorosłych oraz kryminologii z elementami wiktymologii.

Posiada kwalifikacje zawodowe w charakterze terapeuty pedagogicznego, kurs ochrony praw dziecka, języka migowego, uprawnienia w obszarze stymulacji rozwoju osób głębiej i głęboko upośledzonych, kwalifikacje w zakresie prowadzenia warsztatów radzenia sobie z agresją wśród dzieci i młodzieży łącznie z uprawnieniami do prowadzenia warsztatów z treningu zastępowania agresji (TZA), a także kurs doskonalenia zawodowego nauczycieli i kurs kwalifikacyjny w ramach zarządzania oświatą. Od 2007 r. zajmuje się organizowaniem zajęć terapeutycznych prowadzonych przez studentów UZ dla więźniów; realizuje programy resocjalizacyjne dotyczące rozwijania umiejętności prospołecznych wśród osób przebywających w izolacji penitencjarnej; prowadzi praktykę terapeutyczną z osadzonymi i ich rodzinami.

Jest członkinią Europejskiego Forum Stosowanej Polityki Kryminalnej z siedzibą w Düsseldorfie (od czerwca 2015 r.) i ekspertem w Zespole do spraw opracowania rozwiązań reformujących Służbę Więzienną, powołanego Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości. W środowisku lokalnym udziela się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerwieńsku jako członkini Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przemocy w Rodzinie. Na uniwersytecie prowadzi penitencjarne Koło Naukowe „Prison” i Koło Naukowe Doktorantów „Inkluzja”.

Wyróżniona brązowym Medalem za zasługi w pracy penitencjarnej przez Ministra Sprawiedliwości RP Jarosława Gowina (2012); nagrodą indywidualną I stopnia Rektora UZ za osiągnięcia naukowe (2014), nagrodą Rektora UZ za uzyskanie stopnia doktora habilitowanego (2015) i srebrną odznaką za zasługi w pracy penitencjarnej przez Ministra Sprawiedliwości Zbigniewa Ziobro (2016).

Doktor hab. Krzysztof Wąż, prof. UZ, zastępca dyrektora Instytutu Pedagogiki, kierownik Pracowni Profilaktyki i Resocjalizacji, doktor habilitowany nauk społecznych w zakresie pedagogiki.

Jego zainteresowania naukowe dotyczą edukacji i profilaktyki seksualnej, socjalizacji i obyczajowości seksualnej, zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego młodzieży, uwarunkowań zachowań ryzykownych oraz pedagogiki rodziny. Autor ekspertyz podręczników wychowania do życia w rodzinie i rzeczoznawca w tym zakresie.

Absolwent Szkoły Praw Człowieka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Autor ekspertyz podręczników wychowania do życia w rodzinie i rzeczoznawca w tym zakresie. Nauczyciel dyplomowany. W latach 1990-2003 dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze. Twórca i pierwszy dyrektor V Liceum Ogólnokształcącego w Zielonej Górze.

Doktor Ernest Magda, adiunkt, absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie oraz Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. Posiada magisterium z zakresu pedagogiki opiekuńczej i resocjalizacyjnej; stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika uzyskał w roku 2010 na podstawie rozprawy *Wpływ środowisk socjalizacji na przemiany celów i planów życiowych młodocianych przestępców*.

Jego zainteresowania badawcze dotyczą obszarów tematycznych stanowiących przedmiot pedagogiki resocjalizacyjnej i kryminologii. Zgłębia naukowo zagadnienia z dziedziny szeroko rozumianej przestępczości osób młodocianych oraz funkcjonowania organów ścigania w odniesieniu do różnorodnych zagrożeń o potencjale kryminogennym.

Jest opiekunem Koła Naukowego Wiktymologii i Kryminalistyki UZ.

Doktor Monika Natalia Kaczmarczyk, adiunkt w Zakładzie Resocjalizacji, doktor nauk społecznych, z wykształcenia pedagogka, terapeutka pedagogiczna, terapeutka EEG Biofeedback, mediatorka szkolna i rówieśnicza. Absolwentka studiów licencjackich, magisterskich, doktoranckich oraz podyplomowych na Uniwersytecie Zielonogórskim, ukończyła specjalność: resocjalizacja z terapią specjalistyczną, ponadto ukończyła studia podyplomowe z zakresu: kryminologii z elementami wiktymologii, terapii zaburzeń zachowań adolescentów i osób dorosłych oraz terapii pedagogicznej i pedagogiki zdolności.

Zainteresowania badawcze dr Moniki Kaczmarczyk oscylują wokół problematyki resocjalizacji kobiet, macierzyństwa w izolacji penitencjarnej, sytuacji społecznej kobiet osadzonych w Domu Matki i Dziecka na terenie Zakładu Karnego w Krzywańcu oraz tematyki dotyczącej edukacji, wsparcia, jak i terapii dzieci i adolescentów.

Pracuje również jako pedagożka-terapeutka w zespole edukacyjnym, gdzie prowadzi terapię pedagogiczną oraz terapię EEG Biofeedback. Jest również entuzjastką nowoczesnych metod i technik nauczania, szczególnie neurodydaktyki.

Jest członkinią Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej oraz Europejskiego Forum Kryminologii Stosowanej, z siedzibą w Duseldorfie, współpracuje również z Europäische Beratungsstelle für Straffälligen und Opferhilfe z siedzibą w Görlitz.

W trakcie studiów była jedną z założycielek Penitencjarnego Koła Naukowego „Prison”, którego aktualnie jest współopiekunką wraz z dr hab. Barbarą Toroń-Fórmanek, prof. UZ. Otrzymała również Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa wyższego za osiągnięcia naukowe.

Doktor Andrzej Zygałło, adiunkt; jego zainteresowania naukowe dotyczą podmiotowości człowieka i jej ograniczeń w relacjach międzyludzkich. Badania prowadzi wśród osób kierujących zespołami pracowniczymi (menedżerowie, kierownicy, dyrektorzy) oraz osób pracujących na rzecz innych ludzi (pracownicy służb mundurowych, pomocy socjalnej, nauczyciele).

W latach 2007-2010 koordynował prace badawcze i administracyjne w ramach projektu Zdrowie seksualne i reprodukcyjne osób zażywających narkotyki drogą iniekcyjną realizowanego dla Open Society Institute w Nowym Jorku. W latach 2012-2015 był koordynatorem prac badawczych w projekcie Youth Sexual Aggression and Victimization obejmującym 25 krajów Unii Europejskiej. Odbił naukowe wizyty studyjne w Open Society Institute w Nowym Jorku (USA), w Instytucie Kinsey'a na Uniwersytecie Indiana (USA) oraz na Uniwersytecie w Vinh (Wietnam).

Pełni obowiązki Eksperta międzynarodowego ds. jakości programów studiów na Uniwersytecie Alba Iulia (Rumunia). Jest wicedyrektorem Biura Współpracy Polsko-Wietnamskiej. Od 2018 r. pełni obowiązki sekretarza redakcji czasopisma „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”. Od 2019 r. pełni funkcję Kierownika Oddziału Lubuskiego Polskiego Towarzystwa Profesjologicznego. W 2020 r. został powołany przez Prezydenta Miasta Zielona Góra do zespołu ds. opracowania programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025.

Obecnie współtworzy powstające pod egidą Uniwersytetu Zielonogórskiego Liceum Ogólnokształcące.

Edyta Bartkowiak
Anita Famuła-Jurczak
Katarzyna Kochan

Zakład Podstaw Pedagogiki i Logopedii

Kontynuuje tradycje Zakładu Historii i Teorii Wychowania z czasów Wyższej Szkoły Nauczycielskiej, jednego z najstarszych w strukturze wydziału, kierowanego jeszcze przez doc. dr. Bronisława Ratusia, przekształconego później w Zakład Teorii Wychowania (1975-1992) oraz Zakładu Pedagogiki Ogólnej z 1996 r., kierowanego przez dr. hab. Edwarda Koziola.

Profesor Bronisław Ratuś (1935-1997)

Z wykształcenia nauczyciel i historyk, z zamiłowania wykładowca akademicki. Całe swoje życie zawodowe poświęcił pracy na rzecz środowiska nauczycielskiego i rozwoju szkolnictwa, zwłaszcza wyższego.

Urodził się w Wicynie w okolicach Lwowa w rodzinie chłopskiej. We wczesnym dzieciństwie stracił ojca i był wychowywany przez matkę. Lata szkolne spędził we wsi Siciny na terenie dzisiejszego województwa dolnośląskiego, gdzie zamieszkał wraz z rodziną po wojnie. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1949 r., kontynuował naukę w Liceum Pedagogicznym w Nowej Soli. Po maturze w 1954 r. krótko pracował jako nauczyciel w szkole podstawowej i w Liceum Ogólnokształcącym w Głogowie, po czym trafił do Liceum Pedagogicznego w Nowej Soli, gdzie uczył logiki, był nauczycielem w szkole ćwiczeń i wychowawcą w internacie. Jednocześnie pracował w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Zielonej Górze jako inspektor, wizytator, a następnie kierownik działu kształcenia nauczycieli i wykładał w Studium Nauczycielskim w Zielonej Górze. W 1961 r. ukończył historię na Uniwersytecie Warszawskim. Karierę naukową rozpoczął na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu po uzyskaniu w 1969 r. stopnia doktora nauk humanistycznych. Już pięć lat później został doktorem habilitowanym, a w 1983 r. profesorem nadzwyczajnym w dziedzinie historii oświaty i wychowania oraz polityki oświatowej.

Był jednym z pionierów rozwoju szkolnictwa wyższego na ziemi lubuskiej. Należał do grona założycieli pierwszych uczelni zielonogórskich: Wyższej Szkoły Inżynierskiej w 1965 r. i Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w 1971 r. Był dziekanem Wydziału Humani-

stycznego WSN w latach 1971-1973, prorektorem Wyższej Szkoły Pedagogicznej w latach 1973-1976 i dyrektorem Instytutu Nauk Pedagogicznych WSP w latach 1975-1976.

Umiejętności organizatorskie wykorzystywał też w pracy w innych ośrodkach akademickich: pełniąc funkcje rektora WSP w Bydgoszczy w latach 1982-1984 i prorektora Akademii Nauk Społecznych w Warszawie w latach 1985-1990.

Był inicjatorem Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (1975-1985), Rady Naukowej Instytutu Badań nad Młodzieżą w Warszawie i Instytutu Kształcenia Nauczycieli w Warszawie (1972-1992). Wielokrotnie nagradzany i odznaczany, w tym m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (1969) i Krzyżem Kawalerskim (1974), Medalem 1000-lecia (1966), Odznaką honorową Za zasługi w rozwoju województwa zielonogórskiego (1967), Złotą Odznaką ZNP (1972), Medalem KEN (1976), Przyjaciół Dziecka (1980).

Ostatnie lata życia zawodowego spędził w zielonogórskiej WSP, pełniąc funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki i Psychologii w latach 1991-1997 i kierując zakładem Teorii Wychowania i Pedagogiki Porównawczej. Prowadził badania na temat polityki oświatowej, szkolnictwa prywatnego, ciągłości i zmienności w zakresie kształcenia i wychowania, pedeutologii. Jest autorem i współautorem kilku książek, ok. 200 artykułów i rozpraw w pracach zbiorowych, czasopismach krajowych oraz regionalnych z zakresu oświaty, wychowania, polityki oświatowej i kadrowej, wydanych też w języku niemieckim, angielskim, rosyjskim, czeskim i bułgarskim. Ostatnią publikacją książkową profesora była praca *Edukacja w okresie przemian ustrojowych. Szkice i studia pedagogiczne*, Zielona Góra 1996.

Dał się poznać jako porywający wykładowca, dociekliwy naukowiec, a nade wszystko jako szlachetny człowiek. Był niezwykle otwarty i serdeczny. Z uznaniem i życzliwością odnosił się do młodych naukowców. We wspomnieniach i w pamięci najbliższych współpracowników profesor pozostaje Wielkim Autorytetem, uosobieniem dawnych ideałów, które były mu tak bliskie, etosu nauczyciela z powołaniem i człowieka cnotliwego.

Doktor hab. Edward Koziół (1937-2018)

Zajmował się problematyką pedeutologii z perspektywy doskonalenia i kształcenia nauczycieli oraz kształtowania samoświadomości zawodowej pedagogów. W 1969 r. ukończył Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Opolu i uzyskał tytuł magistra historii. Pracę doktorską obronił w 1981 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest autorem i współautorem takich pozycji naukowych, jak: *Świadomość i samoświadomość nauczyciela a jego zachowania zawodowe*, red. E. Koziół, E. Pasterniak-Kobyłecka (2005), *Kompetencje nauczyciela. Stan, potrzeby i kierunki zmian*, red. E. Koziół, E. Kobyłecka (2002). Publikował artykuły z dziedziny pedagogiki m.in. *Klasa szkolna jako specyficzna mała grupa społeczna*, [w:] *Pedagogika wobec problemów wychowania końca XX wieku*, red. E. Koziół, E. Kobyłecka, 2000; *Przygotowanie*

nauczyciela-wychowawcy do doskonalenia się w zawodzie jako podstawowy warunek efektywnego działania wychowawczego, [w:] Kompetencje nauczyciela wychowawcy, red. nauk. K. Ferenz, E. Koziół, 2002. W pamięci pracowników Edward Koziół pozostanie przede wszystkim jako wyrozumiały i życzliwy kierownik zakładu, otwarcie nastawiony wobec współpracowników, niosący im pomoc i wsparcie, szczególnie w początkach ich drogi naukowo-dydaktycznej.

W pierwszych latach funkcjonowania Wyższej Szkoły Pedagogicznej z Zakładem Teorii Wychowania związani byli: mgr Urszula Balicka, dr Longin Dzieżyc, mgr Edward Hajduk, dr Stanisław Kądzielski, dr Barbara Kołodziejka, mgr Tadeusz Kowalski, dr Edmund Lewicki, mgr Barbara Masłowska, mgr Marian Sinica, mgr Małgorzata Sosnowska, mgr Ryszard Stankiewicz oraz mgr Krystyna Stech.

Magister Urszula Balicka (1945-2016)

Pracę zawodową rozpoczęła jako bibliotekarz w Szkole Podstawowej w miejscowości Łobez, w której pracowała w roku szkolnym 1963/1964. W latach 1964-1969 studiowała pedagogikę na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, którą ukończyła z tytułem magistra na podstawie pracy pt.: *Wpływ szkolnych doświadczeń dziecka na jego stosunek do szkoły*, napisanej pod kierunkiem prof. Heliadora Muszyńskiego.

Pracę zawodową kontynuowała w latach 1969-1972 jako nauczycielka w Szkole Podstawowej nr 89 w Poznaniu. Od 1972 do 1982 r. pracowała jako starszy asystent najpierw w Zakładzie Pedagogiki i Psychologii, a następnie jako pracownik naukowo-techniczny w Zakładzie Teorii Wychowania w Wyższej Szkole Nauczycielskiej w Zielonej Górze. W roku szkolnym 1982/83 przeniosła się na zasadzie porozumienia między zakładami pracy do Zespołu Szkół Pedagogicznych w Sulechowie, a w latach 1983-1989 była nauczycielem przedmiotów pedagogicznych w Studium Nauczycielskim w Zielonej Górze.

Począwszy od roku 1989 była związana zawodowo z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Zielonej Górze, która w 2001 r. została przekształcona w Uniwersytet Zielonogórski. W tym okresie pracowała jako starszy wykładowca kolejno w Zakładzie Kształcenia Pedagogicznego, Zakładzie Pedagogiki Ogólnej i Pedeutologii oraz w Zakładzie Teorii Wychowania i Pedeutologii. W 2008 r. zakończyła pracę zawodową, przechodząc na emeryturę.

Za swoją pracę otrzymała w roku 1973 nagrodę za osiągnięcia w pracy naukowo-wychowawczej oraz w roku 1974 za osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Urszula Balicka przez całe życie zawodowe była oddanym młodzieży wychowawcą i nauczycielem. W pamięci współpracowników pozostaje jako życzliwa koleżanka, chętnie dzieląca się swoim doświadczeniem i wiedzą pedagogiczną.

Doktor Krystyna Stech

Była związana z zakładem od samego początku, gdyż swoją drogę zawodową tuż po studiach z zakresu pedagogiki na Uniwersytecie Wrocławskim zaczęła jako stażysta w Wyższej Szkole Nauczycielskiej w 1971 r. Tytuł doktora uzyskała w 1980 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w zakresie socjologii. Żywo zaangażowana nie tylko w pracę naukową i dydaktyczną, ale także w aktywizowanie środowiska akademickiego, gdyż przez wiele lat pełniła rolę opiekuna grup studenckich. Zainicjowała powstanie i kierowała kształceniem młodej kadry

nauczycielskiej w ramach Centrum Kształcenia Pedagogicznego, które zaczęło działać już na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Tematyka prac naukowych oscylowała pomiędzy kompetencjami zawodowymi nauczyciela, metodyką wychowania, pedagogiką oraz prawami człowieka. Jest autorką m.in. takich publikacji, jak: *Społeczny zasięg metodyki harcerskiej*, [w:] *Na tropach harcerskiej metodyki. 100 lat harcerstwa polskiego*, red. G. Miłkowska, K. Stech, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2011 oraz współautorką pracy: *Pakty praw człowieka w procesie edukacji. Pedagogiczne aspekty Paktów Praw Człowieka i Konwencji Praw Dziecka. Założenia i rzeczywistość*, red. K. Stech, B. Ratuś, ODN, Zielona Góra 1994.

Krystyna Stech przeszła na emeryturę 30 września 2008 r. Do dziś jest zaangażowana w życie ZHP i w tym zakresie również powstają Jej dalsze publikacje.

W latach 1975-1992 Zakładem Teorii Wychowania kierowali kolejno: dr Tadeusz Wiśniewski z Zakładu Dydaktyki (przez pierwszy rok), dr Alojzy Matuszczyk (w latach 1976-1984), doc. dr hab. Jerzy Materne (w latach 1984-1991) i ponownie prof. dr hab. Bronisław Ratuś.

Zakład był szeroko sprofilowany, obsługiwał wiele kierunków na studiach pedagogicznych stacjonarnych i zaocznych. Pod koniec lat 70. do pracy w zakładzie przyjęto pierwszych absolwentów naszej uczelni: mgr Halinę Adamczuk, mgr. Czesława Cetnera, mgr. Zygmunta Kołodzieja, mgr. Krzysztofa Wąza i mgr Jadwigę Latochę-Cembrowicz. W różnych latach z zakładem współpracowali też: mgr Ryszard Gimbud, dr Marian Pannert, mgr Henryk Ruina, mgr Halina Sitarczuk i mgr Józef Żrańko.

W latach 80. do Zakładu Teorii Wychowania dołączyli: mgr Michał Głazewski, mgr Zbigniew Izdebski, mgr Lech Sałaciński, mgr Zbigniew Skoczylas i mgr Maria Teśluk, a na początku lat 90. również mgr Edyta Bartkowiak, mgr Inetta Nowosad i mgr Robert Fudali. W 1992 roku z Zakładu Teorii Wychowania wyodrębnił się autonomiczny Zakład Historii Wychowania, kierowany przez wiele lat przez dr. hab. Ryszarda Stankiewicza, prof. UZ.

Zakład Pedagogiki Ogólnej, funkcjonując w strukturze Wyższej Szkoły Pedagogicznej, a następnie Uniwersytetu Zielonogórskiego podlegał licznym przekształceniom.

Doktor Maria Teśluk

Przygodę z byciem nauczycielem rozpoczęła już w 1968 r. jako uczennica Liceum Pedagogicznego w Lubsku. Po ukończeniu studium pedagogicznego, a następnie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze oraz pracy w Zespole Szkół Zawodowych w Szprotawie zasiliła szeregi wykładowców w Zakładzie Teorii Wychowania. W swojej pracy zawodowej była silnie związana z problematyką samorządności dzieci i młodzieży. Pracowała jako doradca metodyczny w zakresie rozwoju demokracji, czego wyrazem były młodzieżowe konferencje pt.: *Młodzież w demokracji*. Pełniła funkcję Inspektora ds. powołania Młodzieżowej rady Miasta oraz Parlamentu Młodzieży w województwie zielonogórskim, a następnie pełniła funkcję koordynatora i konsultanta. Wśród licznych publikacji naukowych warto przytoczyć choćby takie, jak: *Nauczyciel w roli inspiratora wychowania demokratycznego* Zielona Góra 2003, *Wiedza nauczycieli o samorządności w szkołach jako warunek wspomagania aktywności uczniowskiej* Zielona Góra 2002; *Samorządność młodzieży na tle potrzeb demokracji* Zielona Góra 2000.

Przeszła na emeryturę 30 września 2009 r. Uwielbia gotować i piec, co jako wspomnienie pojawia się bardzo często w rozmowach ze współpracownikami, którzy z nostalgią i tęsknotą opowiadają o przepysznych ciastach przygotowywanych na formalne i nieformalne spotkania naukowe.

Doktor Robert Fudali (1960-2011)

Nauczyciel szkolny (1990-1993) w Szkole Podstawowej w Białej koło Chojnowa i akademicki (1993-2011) na Uniwersytecie Zielonogórskim i w dawnej Wyższej Szkole Pedagogicznej. Pracował w Zakładach: Historii Wychowania, Pedagogiki Ogólnej, Teorii Wychowania i Pedeutologii oraz Teorii i Filozofii Wychowania. Zajmował się problematyką pedeutologii z perspektywy historycznej, funkcjonowania nauczyciela w roli zawodowej, historią sił zbrojnych i historią wychowania. Był bliskim współpracownikiem dr. hab. R. Stankiewicza, prof. UZ; prof. dr. hab. B. Potyrały, prof. dr. hab. K. Ferenz i dr. hab. M. Kowalskiego, prof. UZ. W 2002 r. obronił pracę doktorską, dotyczącą ról społecznych nauczycieli (promotor prof. B. Potyrała) na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych UZ.

Jest autorem i współautorem trzech książek: *Przemiany roli społecznej nauczycieli na Dolnym Śląsku w latach 1945-1975* (2004); *Od zwycięstwa do upadku. Siły Zbrojne Związku Radzieckiego 1945-1991* (2004); *Elity sił zbrojnych ZSRR w latach 1935- 1991* (2012).

Jest też redaktorem pracy zbiorowej *Edukacyjne przestrzenie: wybrane problemy pedeutologii, opieki i wychowania w ujęciu komplementarnym* (2010) i współredaktorem dwóch monografii: *Kobieta i mężczyzna w zawodzie nauczycielskim* (2006); *Przestrzeń edukacyjna – dylematy, doświadczenia i oczekiwania społeczne* (2011). Publikował artykuły z dziedziny pedagogiki i historii wychowania w „Przeglądzie Historyczno-Oświatowym”, „Kwartalniku Pedagogicznym”, „Remedium”.

W swych poszukiwaniach naukowych dotyczących zawodu nauczyciela starał się penetrować obszary dotąd niezbadane. Owocem tych poszukiwań jest monografia *Nauczyciele w biegu życia 1945-2010. Perspektywa trzech pokoleń* (2012).

W naszej pamięci Robert pozostanie jednak przede wszystkim dobrym kolegą. Zawsze przyjaźnie nastawiony do wszystkich, gotowy pomóc w razie potrzeby. Doskonały gawędziarz, z zapałem opowiadający przy szklance herbaty w kolorze jasnej słomki anegdoty i dowcipy. Wielbiciel pieszych wędrówek, pasjonat kolei. Zakochany w swojej córce Kasi, od chwili jej pojawienia się na świecie.

Istniał jako Zakład Pedagogiki Ogólnej i Pedeutologii (2004), Zakład Pedeutologii (2006), Zakład Teorii Wychowania i Pedeutologii (2008), Katedra Teorii i Filozofii Wychowania (2011), Katedra Podstaw Pedagogiki i Logopedii (2016) i wreszcie jako Zakład Podstaw Pedagogiki i Logopedii (2017).

Na przestrzeni tego okresu dokonywały się zmiany kadrowe. Stanowiska kierownicze w wymienionych jednostkach pełnili: dr hab. M. Walczak, dr hab. E. Kozioł oraz dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ. W zakładach i w katedrze pracowali: mgr Urszula Balicka, dr Klaudia Błaszczuk, doc. dr Ryszard Borowicz, mgr Beata Chmielewska, mgr M. Chodorowska, dr hab. Władysław Dykcik, dr Robert Fudali, dr hab. Michał Głazewski, dr Katarzyna Kochan, dr Ewa Kowalska, dr hab. Jacek Kurzępa, dr hab. Marzanna Magda-Adamowicz, prof. UZ, dr Ryszarda Małachowski, dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ; dr Bożena Olszak-Krzyżanowska, dr hab. Wojciech Pasterniak, dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ; dr Anna Ratuś, dr Lech Sałaciński, dr Maria Strzyżewska, dr hab. Ewa Skorek, prof. UZ; dr Krystyna Stech, dr Elżbieta Woźniak.

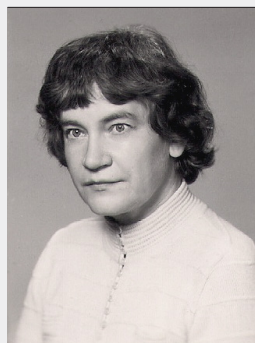
W tradycje zakładu wpisały się badania skupione wokół problematyki przygotowania zawodowego nauczycieli. Zrealizowano projekty dotyczące m.in. funkcjonowania nauczycieli w zawodzie, wyznaczników kompetencji nauczyciela XXI w., kompetencji nauczyciela wychowawcy i współczesnych zadań edukacyjnych nauczycieli.

Na przestrzeni lat pracownicy dzisiejszego Zakładu Podstaw Pedagogiki i Logopedii oraz zakładów, z których się on wywodzi, zorganizowali wiele konferencji naukowych powiązanych tematycznie z obszarem prowadzonych badań, m.in.:

- Pedagogika wobec problemów wychowania końca XX wieku, Zielona Góra 2000;
- Kompetencje nauczycieli. Stan, potrzeby i kierunki zmian, Zielona Góra 2002;

Doktor Maria Strzyżewska (1932-2020)

Urodziła się w Gnieźnie, gdzie po ukończeniu kursu pedagogicznego podjęła pracę w Szkole Podstawowej Specjalnej. W latach 1952-1953 studiowała pedagogikę specjalną w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie u prof. Marii Grzegorzewskiej – twórczyni pedagogiki specjalnej w Polsce. Ukończyła również studia prawnicze na UAM w Poznaniu. W 1958 r. przeniosła się do Zielonej Góry, gdzie podjęła pracę w Szkole Specjalnej, następnie w Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz IKN ODN. W trakcie pracy zawodowej podjęła studia doktoranckie i pod kierunkiem prof. Jadwigi Baran przygotowała rozprawę doktorską na temat: *Funkcjonowanie klas specjalnych w zespołach szkół zawodowych*, uzyskując w 1984 r. stopień doktora nadany w WSP w Krakowie. Od 1986 r. związana z zielonogórskimi uczelniami, pracowała jako wykładowca na Wydziale Pedagogicznym WSP. Po przejściu na emeryturę nadal współpracowała z Uniwersytetem Zielonogórskim. W toku swojej długoletniej pracy zawodowej wykazała ogromne zaangażowanie w realizacji idei integracji osób z niepełnosprawnościami w środowisku oraz w pracy zawodowej. Powszechnie lubiana przez współpracowników. Wielokrotnie nagradzana i odznaczana za osiągnięcia w pracy zawodowej, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz krzyżem Za Zasługi dla ZHP.

Profesor dr hab. Wojciech Pasterniak (1935-2018)

Ukończył filologię polską w 1959 (WSP w Krakowie). Po studiach doktoranckich na tej uczelni (1963-1966) uzyskał tytuł doktora na podstawie przedłożonej pracy: *Problemy oświaty i wychowania w twórczości nowelistycznej i powieściowej Elizy Orzeszkowej*. Tu także się habilitował (1972). Profesorem nadzwyczajnym w zakresie nauk humanistycznych został w 1978, a w 1987 r. Rada Państwa nadała mu tytuł profesora zwyczajnego.

Pracował na naszej uczelni 40 lat. Najpierw jako dyrektor Instytutu Filologii Polskiej na Wydziale Humanistycznym (1974-1988), następnie pełnił funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki Ogólnej i Filozofii Edukacji na Wydziale Pedagogiki i Psychologii (do roku 2014). Był promotorem 15 doktoratów, ponad 2000 prac magisterskich, recenzentem w 3 przewodach habilitacyjnych i jednym profesorskim.

W pracy naukowej stosował podejście interdyscyplinarne. Opracował teorię systemowego nauczania literatury, interesował się aksjologią edukacji. Uprawiał pedagogikę teonomiczną. Napisał 12 monografii i ponad 180 artykułów, rozpraw i recenzji. Współpracował

z wybitnymi humanistami, takimi jak prof. Wincenty Okoń, prof. Jerzy Topolski, prof. Jerzy Kmita, prof. Jan Kulpa, prof. Jan Nowakowski, prof. Janusz Gnitecki, prof. Tadeusz Frąckowiak, z naukowcami z Poczdamu, Drezna, Londynu, Hradec Kralove. Należał do Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. Był Członkiem Zespołu Dydaktyczno-Naukowego Filologii Polskiej i Nauk Pokrewnych przy Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1984-1987). Należał do Komitetu Badań Literackich PAN, Komisji Nauk Pedagogicznych PAN Oddział w Krakowie. Współpracował z czasopismem „*Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*”, z Teatrem Ziemi Lubuskiej, Domem Kultury i Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Świnoujściu.

Był wielokrotnie nagradzany za pracę naukową. Otrzymał m.in.: Nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (w 1972, 1974 i 1977 r.), Srebrny Krzyż Zasługi (1970), Złoty Krzyż Zasługi (1974), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1976), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1979).

Ważniejsze publikacje: *Metodologia dydaktyki literatury. Wprowadzenie*, Warszawa 1984; *Organizacja procesu poznawania lektury szkolnej*, Warszawa 1994; *Przestrzeń edukacyjna*, Zielona Góra 1995; *Rozjaśnić egzystencję. O dylematach i rozdrożach edukacji*, Poznań 2001; *O pedagogice wyższych stanów świadomości*, Zielona Góra-Poznań 2003; *Pedagogika nowoparadygmatyczna. W poszukiwaniu nowych inspiracji i aplikacji pedagogicznych* (z Wojciechem Cynarskim i Wojciechem Błażejewskim), Rzeszów 2016.

Przez 37 lat (od 1976 r.) był redaktorem naczelnym rocznika naukowego „*Dydaktyka Literatury*”, przekształconego w czasopismo „*Dydaktyka Literatury i Konteksty*” (w 2013 r.).

- Świadomość i samoświadomość nauczyciela a jego zachowania zawodowe, Zielona Góra 2005;
- Zachowania zawodowe nauczycieli i ich uwarunkowania, Zielona Góra 2006;
- I Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna – Aktualne problemy logopedii, Łągow 2012;
- Ogólnopolska Konferencja: Nie ma dziecka – jest człowiek (z okazji Roku Janusza Korczaka), Zielona Góra 2012;
- Edukacja domowa (jako jedna z ofert kształcenia), Zielona Góra 2013;
- II Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna – Logopedia versus specjalne potrzeby edukacyjne, Łągow 2013;
- III Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna – Komunikacja alternatywna i wspomagająca w edukacji i rehabilitacji osób ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnym, Łągow 2015;
- IV Międzynarodowa Konferencja Logopedyczna – *Morbum evitare quam curare facilius est*, Kolesin 2016.

Współorganizowali konferencje krajowe i ogólnopolskie, jak np.:

- Szkoła – Nauczycie – Uczeń (dylematy, doświadczenia i oczekiwania społeczne), współorganizacja z Zespołem Teorii Wychowania KNP PAN, Uniwersytetem Wrocławskim, Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Zielona Góra 2009;
- 10-lecie funkcjonowania gimnazjów w województwie lubuskim – oczekiwania, założenia a rzeczywistość, współorganizacja z Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp., Jesionka 2010;
- Szczęście. Przejawy, konteksty, sposoby osiągnięcia, idee promujące, współorganizacja z KKS Pais, Zielona Góra 2013;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Uwarunkowania efektywności wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, współorganizacja z Wielkopolską Wyższą Szkołą Społeczno-Ekonomiczną w Środzie Wielkopolskiej, Gnieźnieńską Szkołą Wyższą Milenium, Wyższą Szkołą Nauk Społecznych w Warszawie, Pracownią Profilaktyki, Resocjalizacji i Readaptacji Społecznej, Global Partnership Management Institute (Kanada/USA), Środa Wielkopolska 2015;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Metodyczna: Neuronauka wobec specjalnych potrzeb edukacyjnych: Plastyczność mózgu w terapii, rehabilitacji i edukacji, współorganizacja z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Opolu, Uniwersytetem Opolskim, Opole 2015;
- IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Edukacja małego dziecka. Nauczyciel i dziecko w dobie kryzysu edukacji. Z zagadnień funkcjonowania systemu kształcenia małego dziecka – kierunki zmian, współorganizacja z Uniwersytetem Śląskim, Wydziałem Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, Instytutem Nauk o Edukacji (Zakład Dydaktyki i Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej, Zakład Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań); Ostravská Univerzita w Ostravě, Pedagogická Fakulta; Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická Fakulta; Akademią Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej, Wyższą Szkołą Administracji w Bielsku-Białej, Cieszyn 2015;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Edukacja na rozdrożu? Współczesne wyzwania wobec edukacji i profilaktyki, współorganizacja z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Opolu, Uniwersytetem Opolskim, Regionalnym Centrum Rozwoju Edukacji w Opolu, Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Preszowskiego w Preszowie (Słowacja), Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym w Berdiańsku (Ukraina), Opole 2016;
- Ogólnopolska Konferencja: Nauczyciel – Czas – Przestrzeń, 2020;
- Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Dydaktyczna: Nauczyciel – Czas – Przestrzeń – Szkoła. Otoczenie i jego (nie)znany wymiar, 2021;
- Konferencja dydaktyczna: Opóźniony rozwój mowy wyzwaniem XXI wieku, 2021.

Oprócz konferencji zorganizowano także debaty, np. debata oxfordzka Edukacja domowa (2012) oraz seminaria naukowe, np. Uczniowie – potrzeby i możliwości edukacyjne (2013), Dziecko w świecie literatury. 70-lecie „Świerszczyka” (2015).

Z inicjatywy pracowników odbywały się wykłady otwarte: m.in. dr hab. M. Magdy-Adamowicz, prof. UZ, Twórcza osobowość dziecka w ujęciu systemowym; dr A. Fałuły-Jurczak, Rekonstrukcja obrazu szkoły z wykorzystaniem założeń Deweya; dr hab. E. Pasterniak-Kobyłeckiej, prof. UZ, Kompetencje aksjologiczne nauczycieli; dr. R. Małachowskiego, Biografia w badaniach historyczno-pedagogicznych i psychologicznych; Miłość jako podstawowa wartość i przedmiot historyczno-wychowawczej debaty w XXI wieku; Polemologiczne inspiracje w wychowaniu – ujęcie cywilizacyjno-kulturowe; Zadania wychowawcze uczelni akademickich; dr K. Kochan, Czy „świry” mogą dobrze wychować dzieci? 25-lecie edukacji domowej w Polsce oraz dr I. Banach, Trzecia płeć a wychowanie.

Z wykładami gościli też pracownicy naukowcy z innych ośrodków akademickich: prof. zw. dr hab. B. Śliwerski (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie) z wykładem: Destrukcyjna polityka MEN w okresie ostatniego 20-lecia; prof. dr hab. D. Benner (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie): Wychowanie moralne między mimetycznym naśladownictwem a radykalną (de)konstrukcją; prof. dr hab. Mariusz Jędrzejko (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego): Nowe narkotyki – zjawisko i zagrożenia (perspektywa pedagogiczna); dr hab. W. Żłobicki (Uniwersytet Wrocławski): Ukryty program edukacji (między manipulacją a propagandą); dr J. Dobrołowicz (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach): Obrazy wychowania w czasopiśmie dla dzieci; dr P.P. Grzybowski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): Od budy w fawelach do masońskiego uniwersytetu – edukacja w środowiskach defaworyzowanych w Brazylii; dr E. Tłuczek-Tadla (Uniwersytet Rzeszowski): Edukacja obywatelska a wychowanie ku zaangażowaniu społecznemu.

Pracownicy zakładu, wcześniej katedry prowadzą współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, np. z Uniwersytetem w Hradec Kralove, Uniwersytetem w Bratysławie, Uniwersytetem Pedagogicznym w Ołomuńcu (Republika Czeska), Uniwersytetem Pawła Safarika w Koszycach (Republika Słowacka), Uniwersytetem w Libercu (Republika Czeska), University of Latvia w Rydze, Federal University of ABC (Brazylia), University of Zilina (Słowacja), University of Oregon (USA), Cyprus University (Cypr), University of Lisbon (Portugalia). Efektem tej współpracy jest m.in. wzajemny udział w międzynarodowych konferencjach naukowych oraz wspólne publikacje.

Zaangażowani są także w realizację takich projektów, jak: Zintegrowany program kształcenia na Uniwersytecie Zielonogórskim oraz Szkoła ćwiczeń SP 18 w Zielonej Górze w województwie lubuskim.

Począwszy od roku akademickiego 2015/16 prowadzona jest specjalność logopedia, początkowo z dwoma ścieżkami kształcenia: z terapią pedagogiczną i językiem migowym. Aktualnie studia prowadzone na poziomie licencjatu i magisterium obejmują pełne przygotowanie w zakresie logopedii oraz terapii pedagogicznej, nadają kwalifikacje wymagane do wykonywania zawodu nauczyciela-logopedy.

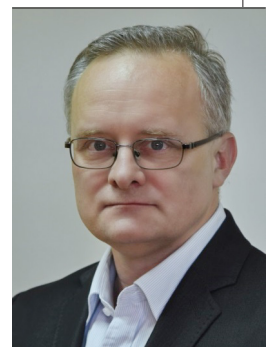
Pracownicy zakładu, jeszcze w strukturze katedry, przygotowali również program kształcenia oraz uruchomili studia podyplomowe: kwalifikacje pedagogiczne. Od 2008 r. ich kierownikiem jest dr A. Famuła-Jurczak. Studia podyplomowe kwalifikacje pedagogiczne skierowane są do absolwentów nienauczycielskich kierunków studiów, chcących zdobyć przygotowanie do pracy w zawodzie nauczyciela. W ramach trzyletnich studiów podyplomowych słuchacze zostają przygotowani do współpracy z uczniami i nauczycielami, środowiskiem rodzinnym uczniów oraz pozaszkolnym środowiskiem społecznym w realizacji zadań edukacyjnych, podejmowania zadań edukacyjnych wykraczających poza zakres nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć) oraz zadań z zakresu edukacji pozaszkolnej. Ponadto uzyskują przygotowanie do samodzielnego tworzenia i weryfikowania projektów własnych działań oraz podejmowania inicjatyw upowszechniających wzory dobrej praktyki pedagogicznej. W ramach zajęć na studiach podyplomowych słuchacze zdobywają umiejętności kierowania własnym rozwojem zawodowym i osobowym oraz podejmowania doskonalenia we współpracy z innymi nauczycielami. Słuchacze uczą się posługiwania się przepisami prawa dotyczącego systemu oświaty oraz statusu zawodowego nauczycieli. Studia podyplomowe kwalifikacje pedagogiczne były także realizowane w Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu.

Od 2019 r. działa również Koło Naukowe „Mowa bez wad”. Jego członkowie wspierają nauczycieli i wychowawców w terapii logopedycznej oraz pedagogicznej uczniów. Aktywnie uczestniczą w seminariach naukowych oraz samodzielnie organizują konferencje naukowe.

Obecny Zakład Podstaw Pedagogiki i Logopedii tworzą: dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ (kierownik), dr Iwona Banach, dr Edyta Bartkowiak, dr Anita Famuła-Jurczak oraz dr Ewa Kowalska.

Doktor hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ, dyrektor Instytutu Pedagogiki, kierownik Zakładu Podstaw Pedagogiki i Logopedii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Członek Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (w KNP PAN od 2010 r.), przewodniczący Sekcji Teorii Wychowania KNP PAN; od 2011 r. przewodniczący Komisji ds. Informacji Komitetu Nauk Pedagogicznych przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN.

Zainteresowania badawcze: teoria i filozofia wychowania, współczesna myśl wychowawcza, edukacja zdrowotna (w tym

profilaktyka społeczna, profilaktyki zachowań ryzykownych i uzależnień chemicznych i behawioralnych), szkolnictwo wyższe i nauka.

Członek rad naukowych, redakcyjnych i recenzenckich wielu zagranicznych i krajowych czasopism naukowych, m. in.: „Review of European Studies” (Canadian Center of Science and Education); „Problems of Education in the 21st Century” (Lithuania, The Associated Member of Lithuanian Scientific Society, European Society for the History of Science (ESHS) and ICASE); „Higher Education Studies” (Canadian Center of Science and Education); „Studia z Teorii Wychowania”, „Wychowanie w Rodzinie”, „Forum Pedagogiczne”, „Społeczeństwo i Rodzina”, „Studia Edukacyjne”, „Konteksty Pedagogiczne”, „Wychowanie na co dzień”, „Ethos”.

Wyróżniony Nagrodami indywidualnymi I i II stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia naukowe; Nagrodami Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego w dziedzinie dydaktycznej oraz za osiągnięcia organizacyjne, Belfer Roku Uniwersytetu Zielonogórskiego w kategoriach Najlepszy Prowadzący, Największy autorytet.

Jest autorem, współautorem, redaktorem lub współredaktorem prawie 200 artykułów naukowych i ponad 30 książek.

Doktor Iwona Banach, adiunkt, stopień naukowy doktora uzyskała w roku 2004 na podstawie rozprawy *Tolerancja dzieci wobec niepełnosprawnych rówieśników*; promotor prof. dr hab. Krystyna Ferencz.

Obszar zainteresowań naukowych skupia wokół zagadnień dotyczących problematyki wychowania i jego współczesnych problemów oraz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, kształtowania postaw akceptacji i tolerancji wobec osób z niepełnosprawnością i pozytywnych relacji interpersonalnych pomiędzy jednostkami pełno- i niepełnosprawnymi, roli płci w niepełnosprawności oraz funkcjonowania społecznego kobiet niepełnosprawnych, a także zagadnień związanych z przygotowaniem młodego pokolenia poprzez podjęcie odpowiednich oddziaływań dydaktycznych (kształcenie) i socjalizacyjnych (wychowanie) do funkcjonowania w zmieniającym się świecie oraz oddziaływań wychowawczych nauczyciela. W rozprawie habilitacyjnej planuje zająć się problematyką związaną z funkcjonowaniem społecznym kobiet niepełnosprawnych.

Jest stypendystką programu Erasmus na Katolicka Univerzita Ružemberok (listopad 2012). W latach 2006-2012 była opiekunką Koła Naukowego „In corpore”.

W dorobku naukowym ma ponad 60 publikacji z interesujących ją dziedzin wiedzy, w tym monografie i opracowania współredaktorskie.

Doktor Edyta Bartkowiak, adiunkt, absolwentka pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, doktorat w zakresie nauk humanistycznych w dziedzinie historii wychowania uzyskała w 2004 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim. Zainteresowania badawcze lokuje w obszarze dziejów opieki nad dzieckiem ze szczególnym uwzględnieniem tradycji katolickich w rozwoju teorii i praktyki opiekuńczo-wychowawczej. Zajmuje się problematyką aktywności zakonnej na rzecz dzieci pozbawionych możliwości wychowania w rodzinie, porzuconych i osieroconych. W ujęciu retrospektywnym rozpatruje też zagadnienia związane z rozwojem katolickiego ruchu stowarzyszeniowego i organizacji dobroczynnych. Interesuje się filozofią wychowania, zwłaszcza pedagogiką personalistyczną.

Za osiągnięcia naukowe została dwukrotnie wyróżniona nagrodą Rektora (2002, 2010). Od społeczności studenckiej otrzymała statuetkę Belfer Roku 2010. Jest członkinią Towarzystwa Historii Edukacji.

W dorobku naukowym ma monografie, publikacje i rozprawy, które wpisują się w nurt najnowszych badań dotyczących tzw. białych plam w historii, teorii i filozofii wychowania.

Doktor Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ, adiunkt, absolwentka studiów magisterskich w zakresie pedagogiki terapeutycznej, logopeda, terapeuta pedagogiczny, terapeuta pracujący z osobami ze spektrum autyzmu, coach, trener 4 MAT. Tytuł doktora w zakresie pedagogiki otrzymała w 2008 r. na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu; promotorem w prowadzonym przewodzie doktorskim była prof. dr hab. Maria Dudzikowa; temat dysertacji: *Obraz szkoły z perspektywy uczniów gimnazjów tzw. „wirtualnych”*. W latach 2006-2007 otrzymała grant promotorski na realizację badań wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Była także członkinią zespołu badawczego realizującego projekt dotyczący badania zaangażowania studentów UAM w proces studiowania.

Od 2008 r. należy do Rady Bibliotecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od tego samego roku pełni funkcję kierownika studiów podyplomowych kwalifikacje pedagogiczne.

W 2016 r. otrzymała nagrodę indywidualną I stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia organizacyjne.

Od 2019 r. jest opiekunem Koła Naukowego „Mowa bez wad”.

Jest wydziałowym koordynatorem projektu Zintegrowany program kształcenia na Uniwersytecie Zielonogórskim; koordynatorem merytorycznym projektu Szkoła

ćwiczeń SP 18 w Zielonej Górze w województwie lubuskim oraz doradcą rektora w zakresie praktyk zawodowych realizowanych na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Aktualnie Jej zainteresowania badawcze oscylują pomiędzy takimi kategoriami badawczymi, jak wczesna interwencja logopedyczna i terapeutyczna a rozwój dziecka.

Doktor Ewa Kowalska, adiunkt, absolwentka studiów magisterskich w zakresie pedagogiki oraz filologii germańskiej. Karierę zawodową rozpoczęła od pracy w szkole podstawowej i liceum ogólnokształcącym; pracownikiem naukowo-dydaktycznym zielonogórskiej uczelni jest od 1998 r. Doktorat, przygotowany pod kierunkiem prof. dr hab. Krystyny Ferenz, obroniła z wyróżnieniem na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

W swoim dorobku ma publikacje w pracach zbiorowych i wydawnictwach ciągłych, jest współredaktorką siedmiu książek i autorką monografii *Zmiana w szkolnictwie wyższym: studium przypadków* (2013).

Jej aktualne zainteresowania naukowe oscylują pomiędzy zagadnieniami polityki oświatowej, szczególnie w aspekcie współcześnie inicjowanych zmian w obszarze edukacji, na które stara się spoglądać z dwóch perspektyw – jako pedagog i jako filolog.

Marek Furmanek

Jarosław Wagner

Zakład Mediów i Technologii Informacyjnych

Swoją działalność rozpoczął w 2001 r. z inicjatywy dr. hab. Marka Furmanka, prof. UZ. Powstał z przekształcenia utworzonego w 1997 r. Zakładu Multimedialnych Technologii Informacyjnych, którego twórcą i kierownikiem była dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ oraz Zakładu Teorii Informacji i Komunikacji Globalnej. Zakłady te działały w strukturze Instytutu Zarządzania Wyższej Szkoły Pedagogicznej. W momencie tworzenia Uniwersytetu Zielonogórskiego Instytut Zarządzania został przeniesiony ze struktury Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych na nowy Wydział Zarządzania, natomiast Zakład Mediów i Technologii Informacyjnych, ze względu na zainteresowania naukowe pracowników i charakter badań, został przeniesiony do struktur WNPiS.

Pierwszy skład osobowy zakładu tworzyli dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, dr hab. Marek Furmanek – zatrudnieni na stanowiskach profesorów oraz mgr Justyna Lipińska, mgr Jacek Jędrzykowski i mgr inż. Jarosław Wagner; w zakładzie zatrudniony był pracownik techniczny inż. Jarosław Łukawski. W 2001 r. do zakładu dołączyli: mgr Ewa Nowicka, mgr Ewa Szymanowska oraz mgr inż. Maciej Jackowski. W różnym czasie z zakładem związani zawodowo byli także dr Beata Dziedzic, mgr Karolina Bazydło, mgr Natalia Warszawska, mgr Anna Ucińska, mgr inż. Rafał Olczak, mgr inż. Maciej Przechrzta, dr inż. Michał Grobelny, mgr Krzysztof Stanikowski.

W 2011 r. w strukturze zakładu powstały dwie pracownie: Pracownia Pedagogicznych Oddziaływań Medialnych (kierownik dr E. Nowicka) oraz Pracownia Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (kierownik dr J. Jędrzykowski).

Po powstaniu zakładu skupiono się na wypracowaniu jego profilu badawczo-naukowego oraz rozwoju zawodowego i naukowego pracowników. Cele te udało się osiągnąć, realizując wiele projektów badawczych związanych także z uzyskiwaniem stopni naukowych doktora przez pracowników, co jest jednym ze znaczących osiągnięć zakładu. Poniżej przedstawiono tematykę realizowanych przewodów doktorskich pracowników zakładu:

**Doktor hab. inż. Marek Furmanek
(1957-2019)**

Współtwórca i kierownik Zakładu Mediów i Technologii Informatycznych w latach 2001-2019. Był specjalistą w zakresie pedagogiki i edukacji medialnej, technologii informacyjnych i mechanizmów medialnej komunikacji społecznej. Zajmował się badaniem struktur informacyjnych w komunikacji multimedialnym o hipertekstowym modelu dokumentu i przeznaczeniu edukacyjnym, problemami kształcenia na odległość oraz edukacją medialną i informatyczną.

Głównymi obszarami zainteresowań były medialna komunikacja społeczna, nowe zjawiska kultury sieciowej, medialne środowisko edukacyjno-wychowawcze i oddziaływania społeczne mediów, technologie informacyjne jako pomoc w pracy z dzieckiem z trudnościami. Kierował dwoma centralnymi grantami badawczymi: Pedagogiczne aspekty kultury organizacyjnej społeczności sieciowej w obrębie grup dyskusyjnych w internecie oraz Technologie informacyjne w pracy z dziećmi przejawiającymi specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu. Wypromował 4 doktorów w dyscyplinie pedagogika, był recenzentem wielu grantów KBN, prac naukowych i książek, członkiem zespołów badawczych zajmujących się problemami edukacji medialnej i kultury informacyjnej.

W latach 2004-2007 kierował pracami redakcji „Pedagogika Mediów” i jej serii wydawniczej „Biblioteka Pedagogiki Mediów”, był przewodniczącym rady naukowej wydawnictwa czasopisma „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”, członkiem komitetów naukowych kilku czasopism, m.in. „New Educational Review” oraz członkiem wielu towarzystw naukowych, w tym: Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego, Polskiego Towarzystwa Technologii i Mediów Edukacyjnych, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. Nagrodzony Nagrodami Rektora UZ za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Otrzymał medal Komisji Edukacji Narodowej i Złoty medal za długoletnią służbę. Współorganizator i współautor programu kształcenia specjalności edukacja medialna i informatyczna na kierunku pedagogika.

- dr Jacek Jędrzykowski (2004, pedagogika) – Prezentacje multimedialne w procesie uczenia się studentów – Promotor: dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ (2004);
- dr Beata Dziejic (2005, pedagogika) – Konstruowanie i rozumienie znaczeń w komunikowaniu mediowanym komputerowo – Promotor: dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ (2005);
- dr Justyna Lipińska (2006, pedagogika) – Pedagogiczne aspekty kultury organizacyjnej społeczności sieciowej w obrębie grup dyskusyjnych w internecie – Promotor: prof. UZ dr hab. Marek Furmanek;

- dr Ewa Nowicka (2007, pedagogika) – Zastosowanie technologii informatycznych w pracy z dziećmi przejawiającymi specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu – Promotor: dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ;
- dr Jarosław Wagner (2009, pedagogika) – Kształcenie na odległość wspomagane komputerowo jako element procesu edukacji pedagogów – Promotor: dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ;
- dr inż. Michał Grobelny (2013, informatyka) – Transformacja diagramów aktywności języka UML do sieci Petriego sterowania – Promotor: dr hab. inż. Andrzej Pieczyński, prof. UZ;
- dr Krzysztof Stanikowski (2018, pedagogika) – Środowisko Web 2.0 w życiu społecznym osób starszych. Oblicza aktywności sieciowych (na przykładzie słuchaczy Zielonogórskiego Uniwersytetu III Wieku) – Promotor: dr hab. Marek Furmanek, prof. UZ.

Od momentu powstania, poza działalnością naukową, zakład realizował zadania związane z kształceniem studentów, ale także z budowaniem infrastruktury komputerowej wydziału. W tym okresie utworzono pięć laboratoriów komputerowych oraz dwa laboratoria naukowo-badawcze. Systematycznie wzbogacane zaplecze naukowo-dydaktyczne umożliwiło realizację projektu e-KMTI polegającego na uruchomieniu w 2006 r. platformy e-learningowej, a w 2008 r. elektornicznego systemu ankietowego. Opiekunem i administratorem platformy e-learningowej oraz systemu badań ankietowych był dr inż. Jarosław Wagner czuwający nad zdalnym dostępem m.in. do materiałów z ponad 20 przedmiotów realizowanych na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Platforma zawierała także materiały przygotowane dla studentów z zagranicy w ramach międzynarodowego programu Erasmus.

W latach 2010-2012 platforma e-learningowa oraz system ankietowy były wykorzystywane do ewaluacji zajęć wszystkich pracowników wydziału. Zakład, w ramach porozumienia podpisanego z Zespołem Szkół Akademickich Lotnik w Zielonej Górze, udostępniał szkole także zaplecze techniczne na platformie e-learningowej, umożliwiając prowadzenie licznych kursów dla uczniów Lotnika.

W 2007 r., opierając się na doświadczeniu na polu kształcenia na odległość oraz posiadanych serwerach i oprogramowaniu, zakład przystąpił do projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, dotyczącego prowadzenia zajęć na studiach podyplomowych dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu.

Potencjał kadrowy i zbudowana infrastruktura techniczna pozwoliła prowadzić szeroką działalność dydaktyczną w zakresie informatycznego przygotowania studentów nie tylko WNPiS, ale także Wydziału Humanistycznego, Wydziału Artystycznego, Wydziału Lekarskiego i innych. Zespół zakładu realizował i nadal realizuje podstawowe przygotowanie dydaktyczne studentów w zakresie technologii informatycznych,

mediów w edukacji oraz innych przedmiotów związanych z wykorzystaniem IT w edukacji.

Pracownicy Zakładu Mediów i Technologii Informacyjnych utworzyli i prowadzili kształcenie studentów na dwóch specjalnościach w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym w ramach kierunku pedagogika. W latach 2002-2017 na specjalności edukacja medialna i informatyczna (studia I i II stopnia) studenci zdobywali umiejętności umożliwiające im świadome odbieranie i rozumienie komunikatów multimedialnych, ich projektowanie i realizowanie oraz krytyczną ocenę wytworów multimedialnych, prowadzenia działalności naukowo-badawczej w obszarze pedagogiki medialnej oraz możliwość uzyskania uprawnień nauczycielskich do prowadzenia zajęć na wszystkich poziomach edukacji szkolnej jako nauczyciele informatyki. W 2014 r. w ramach kierunku pedagogika uruchomiono drugą specjalność (3-letnie studia I stopnia): nowe media w komunikacji społecznej z językiem angielskim. Absolwenci ww. specjalności znajdowali swoje miejsce pracy nie tylko w instytucjach oświaty, ale także w firmach informatycznych, mediach, agencjach reklamowych. Przykładem możliwości wykorzystania uzyskanej wiedzy i umiejętności był stworzony przez absolwentów specjalności edukacja medialna i informatyczna portal spryciarze.pl, który zyskał ogólnopolski sukces i działa do dziś.

Kolejnym ważnym etapem rozwoju zakładu było nawiązanie międzynarodowej współpracy z europejskimi uczelniami, zarówno w zakresie prowadzenia badań naukowych, jak i wymiany studenckiej. Podpisano umowy o współpracy naukowej z uczelniami m.in. w Portugalii (Uniwersytet w Faro), Hiszpanii (Uniwersytet w Kadyksie) i Norwegii (Nesna University College). Zaowocowało to wyjazdami studentów, jako jednych z pierwszych na wydziale, w ramach programu Erasmus oraz międzynarodowymi projektami badawczymi, np. zagrożenia dzieci w internecie.

W 2015 r. z inicjatywy mgr. Krzysztofa Stanikowskiego uruchomiono certyfikowane Laboratorium Edukacyjne ECDL umożliwiające wszystkim studentom wydziału zdobycie Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych.

Badania naukowe zakładu można umiejscowić w szeroko rozumianej problematyce pedagogiki medialnej. Realizowane projekty dotyczą zastosowań mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji i komunikacji społecznej. Skupiają się głównie wokół problemów komunikacji, oddziaływania i percepcji komunikatu multimedialnego, problemów informatyzacji i zastosowań technologii informacyjnych, kształtowania medialnej przestrzeni edukacyjnej oraz problemów kształcenia na odległość. W badaniach znajdują odzwierciedlenie zagadnienia uwarunkowania, niebezpieczeństwa i zagrożenia oraz szanse zapośredniczonej medialnie komunikacji społecznej. Aktualnie realizowane tematy badawcze to m.in.:

- edukacja pedagogiczna w zakresie technologii informacyjnej w systemie kształcenia na odległość;

- pedagogiczne podstawy oddziaływań multimedialnych technologii informacyjnych;
- zastosowanie i oddziaływanie multimedialnych technologii informacyjnych w edukacji;
- strukturyzacja informacji multimedialnej w oparciu o hipertekstowy model dokumentu.

W latach 2004-2007 z inicjatywy dr. hab. Marka Furmanka, prof. UZ i pod jego redakcją powstało czasopismo „Pedagogika Mediów” oraz seria wydawnicza Biblioteka Pedagogiki Mediów.

Zakład był organizatorem i współorganizatorem wielu konferencji i seminariów naukowych, m.in. Pedagogika XXI wieku (2002), Media w edukacji (2005), w latach 2006-2016 organizował Zielonogórskie Dni Pedagogiki Mediów – cykliczną konferencję poświęconą problemom pedagogiki medialnej.

Pracownicy zakładu brali udział w wielu realizowanych projektach badawczych, m.in. trzy centralne granty promotorskie KBN (2006-2009), Priorities in Educational Technology Research: A Delphi Study from Poland (dr J. Jędrzykowski, Santa Ana College USA 2007), Inicjatywy z udziałem osób 50+ a rozwój kapitału społecznego w woj. lubuskim – diagnoza i ewaluacja (grant MKiDN, 2013-2014), ICT in Educational Design – Processes, Materials, Resources (dr J. Jędrzykowski, ICTin ED Visegrad 2016), Dream Makers (dr J. Wagner, Hiszpania-Portugalia-Polska 2016-2019).

Prowadzone badania naukowe, aktywność publikacyjna, współpraca w ramach wspólnych projektów sprawiły, że zacieśniające się kontakty naukowe owocowały powstawaniem zespołów międzyuczelnianych i wymianą doświadczeń, a Zakład Mediów i Technologii Informatycznych stał się znaczącym ośrodkiem na mapie badań nad pedagogiką medialną.

W Zakładzie Mediów i Technologii Informatycznych działały dwa koła naukowe: „Info Arche” oraz Koło Naukowe Studentów Filmowców „Bractwo Żółtego Szalika”.

Koło Naukowe „Info Arche” rozpoczęło działalność w 2002 r. Pierwszym opiekunem koła była mgr Ewa Szymanowska, a od 2009 r. mgr Krzysztof Stanikowski. Członkowie koła ściśle współpracowali ze Stowarzyszeniem „Za Borem” oraz Akademią Programowania i Robotyki. Koło podpisało umowy z czterema zielonogórskimi szkołami podstawowymi, dwoma gimnazjami oraz jednym przedszkolem, w których to prowadzili warsztaty tematyczne dotyczące zagrożeń medialnych i ich profilaktyce. Co roku członkowie koła uczestniczyli w obchodach Dnia Bezpiecznego Internetu, organizując warsztaty, konkursy, zabawy dla dzieci i młodzieży z zielonogórskich szkół. We współpracy ze studentami z uczelni krajowych i zagranicznych prowadzi zajęcia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej z zastosowaniem narzędzi medialnych. Studenci aktywnie współpracowali także z innymi instytucjami edukacyjnymi, np. w ramach współpracy z Zielonogórskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku

zorganizowali trzy edycje dwusemestralnych zajęć z obsługi komputera dla słuchaczy ZUTW. Od 2006 r. cyklicznie współorganizowali sympozjum Zielonogórskie Dni Pedagogiki Mediów. Działalność koła została kilkakrotnie nagrodzona: w 2013 i 2014 r. nagrodą Rektora UZ oraz dwukrotnie nagrodą Laur Naukowca w kategorii Efektywny warsztat (2015) oraz Społeczny projekt roku (2016).

Koło Naukowe Studentów Filmowców „Bractwo Żółtego Szalika” rozpoczęło działalność w 2013 r. pod opieką dr Ewy Nowickiej. Głównymi celami i zadaniami koła było organizowanie i prowadzenie warsztatów edukacyjno-wychowawczych w przedszkolach i szkołach podstawowych poświęconych tematyce bezpiecznego korzystania z komputera i technologii informacyjnych, poszerzanie wśród studentów wiedzy z zakresu sztuki filmowej; aktywizację młodzieży szkolnej, opierając się na zastosowaniu technik audiowizualnych. Koło ściśle współpracowało z Kołem Naukowym „ReAnimacja” (animacja kultury). Wspólna działalność została nagrodzona Laurem Naukowca za przygotowanie Strefy OFFelia – wydarzenia kulturalnego, którego celem było zaprezentowanie twórczych studenckich działań teatralnych, parateatralnych, tanecznych, taneczno-teatralnych, muzycznych, fotograficznych i malarskich mieszkańcom Zielonej Góry i okolic. Efekty ich pracy można było obserwować na licznych pokazach oraz na kanale YouTube.

Obecnie w skład Zakładu Mediów i Technologii Informacyjnych, kierowanego przez dr hab. Eunikę Baron-Polańczyk, prof. UZ, wchodzi dwie pracownice: Pracownia Pedagogicznych Oddziaływań Medialnych, w której zatrudnieni są: dr hab. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ, dr Ewa Nowicka (kierownik pracowni), mgr Paulina Woźniak-Chojnacka oraz Pracownia Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych, w której pracują: dr hab. Eunika Baron-Polańczyk, prof. UZ, dr Jacek Jędrzykowski (kierownik pracowni), dr Aneta Klementowska, dr inż. Jarosław Wagner i mgr inż. Maciej Jackowski.

Doktor hab. Eunika Baron-Polańczyk, prof. UZ, kierownik Zakładu Mediów i Technologii Informacyjnych, doktor habilitowany nauk społecznych w zakresie pedagogiki. Zainteresowania: pedagogika medialna oraz zastosowania metod i narzędzi ICT w edukacji. Nagrody i wyróżnienia: Medal Komisji Edukacji Narodowej (2017), Nagrody Rektora UZ za osiągnięcia naukowe (2006, 2008, 2012, 2014, 2015, 2017), wyróżnienie za twórczą i kreatywną działalność na rzecz rozwoju PTP. Redaktor naczelny półrocznika „Edukacja Humanistyczna” (wydawanego od 1999). Członek Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Poradnictwa Zawodowego. Koordynator międzynarodowego projektu i redaktor naukowy cyklu wydawniczego: *ICT in Educational Design – Pro-*

cesses, Materials, Resources (od 2011). Merytoryczny ekspert i koordynator projektów realizowanych przez Akademię Programowania i Robotyki. Współredaktor monografii *Wyzwania i dylematy edukacyjno-zawodowe* (od 2014). Opiekun Koła Naukowego Młodych Dydaktyków (od 2006).

Doktor hab. inż. Wielisława Osmańska-Furmanek, prof. UZ, ukończyła matematykę stosowaną na Wydziale Podstawowych Problemów Techniki Politechniki Wrocławskiej i informatykę w Moskiewskim Instytucie Energetycznym (1981). W roku 1987 uzyskała stopień doktora w zakresie informatyki, a w 1996 r. stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika.

Zainteresowania naukowe skupia na zagadnieniach kształtowania przestrzeni edukacyjno-komunikacyjnej, metodach kształcenia na odległość i asymilacji tych przemian. Prowadzone badania dotyczą zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji i procesach pedagogicznych, a w szczególności oddziaływań komunikatów multimedialnych o hipertekstowym modelu dokumentu i przeznaczeniu edukacyjnym. Jest przedstawicielem kognitywistycznego nurtu pedagogiki medialnej. Była członkiem Zespołu Informatyki w Centralnym Ośrodku Metodycznym Studiów Nauczycielskich, sekretarzem Sekcji Pedagogiki Mediów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, członkiem Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, recenzentem prac doktorskich i habilitacyjnych, wypromowała kilku doktorów. Odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. W latach 2005-2008 kierowała projektem finansowanych ze środków europejskich: Studia dla nauczycieli z zakresu ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu. Jest członkinią komitetów redakcyjnych kilku czasopism oraz członkinią Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego i Polskiego Towarzystwa Technologii i Mediów Edukacyjnych, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego.

Doktor Ewa Nowicka, adiunkt, kierownik Pracowni Pedagogicznych Oddziaływań Medialnych w Zakładzie Mediów i Technologii Informatycznych, absolwentka kierunku pedagogika ze specjalnością: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna na Uniwersytecie Zielonogórskim. Stopień doktora w zakresie nauk humanistycznych uzyskała w 2007 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim na podstawie rozprawy na temat: *Zastosowanie technologii informacyjnych w pracy z dziećmi przejawiającymi specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu*, wyróżnionej nagrodą indywidualną Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W 2007 r. uzyskała finansowanie badań w ramach grantu promotorskiego pt.: Technologie informacyjne w pracy z dziećmi przejawiającymi specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu.

Jest opiekunką Koła Naukowego Studentów Filmowców „Bractwo Żółtego Szalika”. Od 2002 r. związana z działalnością Zielonogórskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Dysleksji i zajmuje się m.in. popularyzowaniem wiedzy wśród rodziców i nauczycieli na temat specyficznych trudności w uczeniu się oraz sposobów ich przezwyciężania, jak również integrowaniem środowiska nauczycieli, pedagogów, psychologów i terapeutów zajmujących się problematyką specyficznych trudności w nauce. W latach 2008-2012 pełniła funkcję przewodniczącej Zielonogórskiego Oddziału PTD, od 2013 r. jest wiceprzewodniczącą oddziału. Przynależy do Europejskiego Towarzystwa Dysleksji – European Dyslexia Association (EDA). Za dotychczasową działalność na rzecz dzieci i młodzieży ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu w listopadzie 2016 r. uhonorowana została nagrodą Bursztynowej Róży.

Zainteresowania naukowo-badawcze koncentruje wokół zagadnień pedagogiki medialnej obejmującej m.in. funkcjonowanie dziecka i rodziny w świecie mediów, znaczenie rodziny w prawidłowym odbiorze mediów przez dziecko, miejsce mediów w procesie edukacji i wychowania dziecka w wieku wczesnoszkolnym, zagrożenia medialne, pozytywne i negatywne aspekty mediów w procesie dydaktyczno-wychowawczym, rolę mediów i multimediów w terapii uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce czytania i pisanie.

Magister Paulina Woźniak-Chojnacka, absolwentka kierunku matematyka oraz pedagogika ze specjalnością edukacja medialna i informatyczna na Uniwersytecie Zielonogórskim, stypendystka MNiSW w zakresie osiągnięć w nauce. Magisterium uzyskała na podstawie pracy dotyczącej wykorzystania ICT w procesie kształcenia matematycznego. Od 2011 r. zatrudniona na stanowisku asystenta w Zakładzie Mediów i Technologii Informacyjnych na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zainteresowania naukowe skupia wokół problematyki wykorzystania ICT w procesie kształcenia, ze szczególnym

uwzględnieniem nauczania i uczenia się matematyki, a także wokół szeroko rozumianej kultury medialnej. Współpracowała z Uniwersytetem Dziecięcym SupraKids. Prowadziła wykłady oraz warsztaty naukowe dla dzieci mające na celu popularyzację wiedzy z zakresu mediów.

Doktor Jacek Jędrzykowski, adiunkt, kierownik Pracowni Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych. Stopień naukowy doktora uzyskał w 2004 r. na podstawie

rozprawy pt. *Prezentacje multimedialne w procesie uczenia się studentów*. Prowadzi badania naukowe, których problematyka koncentruje się wokół zagadnień komunikacji, optymalizacji oddziaływania i percepcji komunikatu multimedialnego, problemów informatyzacji i zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz multimedialnego kształcenia na odległość. Czynnice uczestniczył w pracach naukowych i organizacyjnych w ramach projektów:

- *Priorities in Educational Technology Research: A Delphi Study from Poland*, Santa Ana College, USA 2007;
- *Studia podyplomowe dla nauczycieli z zakresu ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu*, Zielona Góra 2008;
- *ICT in Educational Design – Processes, Materials, Resources (ICTinED Visegrad Edition)*, Zielona Góra 2016.

W 2006 r. z rąk Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego odebrał indywidualną nagrodę II stopnia za osiągnięcia naukowe. Drugą Nagrodę Rektora za działalność dydaktyczną otrzymał w 2009 r. Kolejną, zespołową Nagrodę Rektora otrzymał za osiągnięcia organizacyjne w roku akademickim 2011/12. Oprócz oficjalnych wyróżnień w maju 2006 r. w ramach plebiscytu studenckiego Belfer Roku został uhonorowany tytułem Najsympatyczniejszy, a w 2007 r. – Najbardziej komunikatywny.

Jest autorem blisko 50 publikacji, w tym monografii i podręcznika oraz współautorem dwóch podręczników akademickich.

Doktor Aneta Klementowska, adiunkt w Zakładzie Mediów i Technologii Informacyjnych, doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika, absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, z wykształcenia pracownik socjalny, specjalista w zakresie rynku pracy, doradztwa zawodowego. Zainteresowania badawcze: kształcenie ustawiczne, rynek pracy, doradztwo zawodowe, komunikacja społeczna. Nagrody i wyróżnienia: Medal Komisji Edukacji Narodowej, Nagrody Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia naukowe i organizacyjne (2014, 2015, 2017), wyróżnienie za twórczą i kreatywną działalność na rzecz rozwoju Polskiego Towarzystwa Profesjologicznego. Sekretarz redakcji i redaktor tematyczny w czasopiśmie „Problemy Profesjologii”, redaktor tematyczny w czasopiśmie „Edukacja Humanistyczna”, członkini Polskiego Towarzystwa Profesjologicznego, Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Poradnictwa Zawodowego.

Doktor inż. Jarosław Wagner, adiunkt w Zakładzie Mediów i Technologii Informacyjnych, związany z Uniwersytetem Zielonogórskim od 2001 r. Absolwent kierunku Zarządzanie i Marketing (2001) w WSP TK w Zielonej Górze oraz informatyki (2003) na Uniwersytecie Zielonogórskim. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskał na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego w 2009 r. W latach 2008-2009 realizował grant promotorski pt.: Kształcenie na odległość wspomagane komputerowo jako element procesu edukacji pedagogów. Jest nauczycielem mianowanym i praktykiem zawodu. Ukończył studia podyplomowe w zakresie logistyki dla nauczycieli oraz studia podyplomowe z zakresu przygotowania pedagogicznego.

W latach 2014-2016 oraz w kadencji 2016-2019 pełnił funkcję prodziekana ds. organizacji i rozwoju, a w latach 2019-2020 funkcję dziekana Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Był członkiem Uczelnianego Zespołu ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia. W 2017 r. postanowieniem Ministra Edukacji Narodowej otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej. Za działalność organizacyjną otrzymał trzy nagrody Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od 2020 r. jest ekspertem Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Specjalizuje się w zakresie pedagogiki i edukacji medialnej. Jego zainteresowania naukowe skupiają się na problematyce i wpływie technologii informacyjno-komunikacyjnych na proces kształcenia, jej oddziaływań pedagogicznych oraz zagadnieniach kształcenia na odległość.

Magister inż. Maciej Jackowski, wykładowca, absolwent kierunku podstawowe problemy techniki o specjalności matematyka stosowana i specjalizacji metody numeryczne; magisterium z zakresu mechaniki nieba (*Metody numeryczny zachowujące hamiltonian dla wybranych zagadnień mechaniki*). W latach 1989-1990 był nauczycielem matematyki i wychowawcą w szkole podstawowej, następnie pracownikiem administracyjno-dydaktycznym w Instytucie Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uczestniczył w szkoleniach modułowych realizowanych przez Ministerstwo Pracy w Irlandii w 1995 r.

Od 1997 r. prowadził pracownię i nauczał informatyki w Katedrze Sztuki i Kultury Plastycznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze. Od 2002 r. jest zatrudniony w Zakładzie Mediów i Technologii Informacyjnych na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od ponad 10 lat pełni funkcję administratora baz oracle w placówkach służby zdrowia,

zarejestrowany administrator bezpieczeństwa informacji, konsultant w obszarze typografii i projektowania graficznego.

Zainteresowania naukowe skupia wokół komunikacji wizualnej, kognitywistyki, neuroestetyki, zdolności twórczych, zwłaszcza w procesie uczenia się.

Inetta Nowosad

Zakład Pedagogiki Szkolnej

Powstał we wrześniu 2011 r. i jest jednym z najmłodszych w strukturze Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zespół tworzą: dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ (kierownik Zakładu), dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ, dr Edyta Kahl i dr Magdalena Zapotoczna (od października 2012). Do zakładu należeli w przeszłości: dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ (do 2020 r.), dr Klaudia Pietrań oraz dr Mariusz Pacholak.

Problematyka naukowo-badawcza pracowników wpisuje się w nurt rozważań skoncentrowanych na rozwoju szkoły i poprawie jakości jej funkcjonowania. Wspólny kierunek zainteresowań badawczych pracowników wyznacza temat: Zmiana szkoły – zmiany w szkole. Celem realizowanych przez zespół badań empirycznych i studiów teoretycznych jest rozpoznanie obszarów praktyki oświatowej, w których wdrażane zmiany ukierunkowane są na doskonalenie i zabezpieczenie jakości pracy szkoły. Projekty naukowe podejmowane przez pracowników zakładu prowadzą do wypracowania przesłanek teoretycznych i metodycznych badanej rzeczywistości edukacyjnej oraz weryfikacji istniejących modeli doskonalenia jakości pracy szkoły.

Jednym z ważniejszych wydarzeń w historii zakładu jest cykl ogólnopolskich konferencji naukowych współorganizowanych z innymi ośrodkami naukowo-badawczymi w Polsce pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN:

- Codziennosc szkoły. Teoria – Badania – Praktyka zorganizowana we współpracy z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Zakopane, 3-6.06.2013);
- Szkoła. Wspólnota dążeń czy konflikt podmiotów? zorganizowana we współpracy z Katedrą Socjologii Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie oraz Wydziałem Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie (Ustroń-Cieszyn, 22-23.06.2015);

- Szkoła. Nauczyciel. Osiągnięcia – dylematy – perspektywy zorganizowana we współpracy z Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie i Uniwersytetem w Białymstoku (Łąków, 27-28.05.2019);
- Szkoła i nauczyciel w obliczu zmian społecznych i edukacyjnych zorganizowana we współpracy z Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie; Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie, Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem Opolskim, Uniwersytetem w Białymstoku, UMCS w Lublinie oraz Akademią WSB w Dąbrowie Górniczej (Łąków 6-7.09. 2021).

Konferencje zaowocowały publikacją monografii wieloautorских: *Edukacja. Jakość czy równość?*, red. I. Nowosad, M. Szymański, J. Łukasik, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2011; *Edukacja. Równość czy jakość?*, red. J. Łukasik, I. Nowosad, M. J. Szymański, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2011; *Codziennność szkoły. Uczeń*, red. E. Bochno, I. Nowosad, M.J. Szymański, Impuls, Kraków 2014; *Codziennność szkoły. Nauczyciel*, red. J.M. Łukasik, I. Nowosad, M.J. Szymański, „Impuls”, Kraków 2014; *Szkoła. Konflikt podmiotów?*, red. I. Nowosad, K. Pietrań, M.J. Szymański, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2016.

W latach 2010-2012 zrealizowano zainicjowany i koordynowany przez dr hab. Inettę Nowosad, prof. UZ międzynarodowy projekt dydaktyczny typu Kurs Intensywny Erasmus Jakość życia i jakość szkoły. Był to cykl zajęć dydaktycznych prowadzony przez grupę nauczycieli akademickich z Polski, Niemiec i Czech dla międzynarodowej grupy studentów kierunków nauczycielskich I i II stopnia. Pierwsza edycja projektu odbyła się na Uniwersytecie Zielonogórskim (2010). Kolejne etapy kursu realizowane były na Uniwersytecie Hradec Králové w Czechach (2011) i Uniwersytecie Lipskim w Niemczech (2012). Projekt otrzymał wyróżnienie w konkursie EDUInspiracje 2012 – Rozwijanie kompetencji uczenia się w kategorii instytucjonalnej zorganizowanym przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. Jednym z rezultatów trzyletniego cyklu zajęć było opracowanie trzech podręczników w trzech językach: polskim, niemieckim i czeskim oraz włączenie nowego przedmiotu jakość życia i jakość szkoły (prowadzonego w językach polskim i angielskim) w ofertę edukacyjną uczelni.

Od 2011 r. ukazuje się anglojęzyczna seria wydawnicza International Forum for Education będąca wspólnym przedsięwzięciem Zakładu Pedagogiki Szkolnej oraz Katedry Pedagogiki Specjalnej i Profilaktyki, zainicjowana przez dr hab. Inettę Nowosad, prof. UZ oraz dr hab. Grażynę Miłkowską, prof. UZ. Celem serii jest podjęcie dyskusji nad aktualnymi problemami oświatowymi koncentrującymi się wokół szeroko rozumianej problematyki jakości życia i jakości edukacji w perspektywie międzynarodowej, a także gromadzenie i rozpowszechnianie najlepszych krajowych i międzynarodowych praktyk.

Pracownicy zakładu aktywnie włączają się w dyskurs nad rozwojem szkoły na poziomie lokalnym poprzez: organizację konferencji i seminariów naukowych, w tym dla studentów i doktorantów (Współczesne tendencje w organizacji i kierowaniu

placówkami edukacyjnymi w krajach wysokorozwiniętych, I. Nowosad; cykl konferencji naukowych *Machiny Działań*. Aktywność Studenckich Kół Naukowych Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, E. Bochno), współorganizację i prowadzenie projektów w ramach Festiwalu Nauki Uniwersytetu Zielonogórskiego (E. Bochno) oraz udział w akcjach Uniwersytet Dzieciom (E. Pasterniak-Kobyłecka) czy Targi edukacyjne (M. Zapotoczna). Z inicjatywy Ewy Pasterniak-Kobyłeckiej zostało zorganizowanych kilka ogólnopolskich konferencji naukowo-edukacyjnych dla teoretyków i praktyków: (Nie)codziennność wychowawcza i dydaktyczna nauczyciela w szkole; Czas. Przestrzeń. Szkoła (Rola, funkcje, zadania dawniej i dziś); Aksjologiczne konteksty edukacji szkolnej i pozaszkolnej; Podnoszenie efektywności procesu edukacji; Nauczyciel – Czas – Przestrzeń – Szkoła. Otoczenie i jego (nie)znany wymiar. Pracownicy zakładu biorą także udział w ważnych wydarzeniach naukowych organizowanych w innych ośrodkach naukowo-badawczych w kraju i na forum międzynarodowym, uczestnicząc w projektach, jak również dokonując prezentacji badań cząstkowych.

W 2015 r. opracowano plany i programy dwóch kierunków studiów podyplomowych: asystent rodziny (K. Pietrań) oraz organizacja i zarządzanie oświatą (I. Nowosad, M. Zapotoczna).

Doktor hab. Inetta Nowosad, prof. UZ, kierownik Zakładu Pedagogiki Szkolnej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zainteresowania naukowe koncentruje wokół problematyki funkcjonowania szkoły. W obszarze tym wpisują się analizy procesów ukierunkowanych na optymalizację oświaty i wychowania w szkole oraz w całym systemie edukacji. W dorobku Autorki można wyodrębnić trzy główne kierunki pracy naukowo-badawczej: przemiany powinności nauczyciela-wychowawcy, współpracę nauczycieli z rodzicami uczniów oraz procesy zmian i odnowy w oświacie ze szczególną koncentracją na rozwoju szkoły. Jest autorką ponad 200 artykułów i książek.

Doktor hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ, ukończyła filologię polską (Wydział Humanistyczny WSP w Zielonej Górze) oraz studia podyplomowe: terapia zaburzeń zachowań adolescentów i osób dorosłych. Doktorat z pedagogiki obroniła na Wydziale Studiów Edukacyjnych (UAM w Poznaniu) na podstawie rozprawy *Rozpoznawanie wartości przez uczniów szkół średnich w procesie edukacji*, habilitację w zakresie nauk humanistycznych uzyskała za dorobek naukowy i monografię nt.: *Nauczyciele*

i uczniowie gimnazjum wobec wyboru wartości. Między pewnością a zwątpieniem w 2013 r. (Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego).

Specjalizuje się w pedeutologii, dydaktyce ogólnej oraz filozofii wychowania. Jej zainteresowania naukowe dotyczą problematyki aksjologii edukacji, pracy nauczycieli przedmiotów humanistycznych i artystycznych, nowoczesnych tendencji w dydaktyce oraz innowacji w szkole. Przez 15 lat brała udział w projektach realizowanych w ramach Ogólnopolskiego Seminarium Edukacji Alternatywnej (UAM w Poznaniu, prowadzonych przez prof. J. Gniteckiego). Od 10 lat aktywnie uczestniczy w Ogólnopolskich Seminariach Naukowych z cyklu: Humanistyczne alternatywy, Komitet Prognoz Polska 2000 Plus (Warszawa, prowadzonych przez prof. I. Wojnar) oraz Seminariach Naukowych Edukacyjne problemy współczesności (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, prowadzonych przez prof. M.J. Szymańskiego). Jest członkinią Lubuskiego Towarzystwa Naukowego oraz Rady Wydawniczej „Dydaktyki Literatury i Kontekstów”.

Ma w dorobku pięć monografii autorskich, 20 redakcji lub współredakcji prac zbiorowych, ponad 140 artykułów, rozpraw i recenzji. Otrzymała nagrody Rektora UZ za osiągnięcia naukowe (1998, 2009, 2017), dydaktyczne (2015) i organizacyjne (2016) oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej i Złoty Medal za Długoletnią Służbę.

Doktor Edyta Kahl-Łuczyńska, adiunkt, związana z zielonogórskim środowiskiem akademickim od 1998 r. Ukończyła studia w zakresie Edukacji Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej oraz Logopedii. Członkini Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Swoje zainteresowania badawcze skupia na zagadnieniach polityki oświatowej władz państwowych okresu ograniczonej suwerenności Polski, a w szczególności na ideologicznych i politycznych aspektach edukacji nauczycielskiej w latach 1944-1989, organizowanej przez instytucje państwowe i Związek Nauczycielstwa Polskiego. Dorobek naukowy obejmuje publikacje książkowe, rozprawy i artykuły w pracach zbiorowych oraz w periodykach pedagogicznych, hasła pedagogiczne do leksykonu, a także recenzje naukowe. Za osiągnięcia naukowe otrzymała w 2002 r. nagrodę zbiorową III stopnia Rektora UZ.

Doktor Magdalena Zapotoczna, adiunkt w Zakładzie Pedagogiki Szkolnej, doktor nauk społecznych w zakresie pedagogiki (2017) na podstawie obronionej z wyróżnieniem pracy doktorskiej pt.: *Uczniowskie firmy w systemie edukacyjnym Niemiec*.

Absolwentka pedagogiki i filologii germańskiej na Uniwersytecie Zielonogórskim i Uniwersytecie Lipskim.

Zainteresowania naukowe mieszczą się w obszarze pedagogiki pracy, pedagogiki porównawczej i dotyczą problematyki przedsiębiorczości uczniowskiej, powiązań edukacji z rynkiem pracy oraz międzynarodowych badań porównawczych.

Pełnione funkcje: Wydziałowy Koordynator Erasmus+ w latach 2016-2020, Uczelniany Koordynator ds. Współpracy z siecią szkół i przedszkoli dreieins w Berlinie, członkini Connectivity Center oraz Zadaniowego Zespołu Samokształceniowego Doktorów przy KNP PAN. Od 2014 r. sekretarz czasopisma „International Forum for Education”, od 2017 sekretarz i członkini zarządu oddziału terenowego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Zielonej Górze. Prezydentka Forum Młodych Pedagogów przy KNP PAN w kadencji 2017/2018. Współpracowała z Centrum Integracji Społecznej w Zielonej Górze (2013-2017) oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną (2008-2015). Wielokrotna beneficjentka programów Erasmus i prowadząca zajęcia dydaktyczne na uczelniach w Niemczech i Austrii. Laureatka ogólnopolskiego konkursu EduInspiracje 2013. Historie sukcesu w kategorii indywidualnej, zorganizowanego przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji.

Autorka artykułów w czasopismach naukowych i pracach zbiorowych o tematyce dotyczącej niemieckiego systemu edukacji.

Bogdan Idzikowski
Edyta Mianowska

Zakład Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych

Został powołany w roku 2020 w wyniku restrukturyzacji Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki oraz Zakładu Metodologii Badań Społecznych. W jego strukturze działają trzy pracownie: Pracownia Animacji Kultury i Andragogiki (dr hab. Sylwia Słowińska, prof. UZ, dr Małgorzata Olejarz, dr Marek Zadłużny); Pracownia Metodologii Badań Społecznych (dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl; dr Edyta Mianowska); Pracownia Pedagogiki Szkoły Wyższej (dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ). Historia Zakładu Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych wiąże się zatem z wieloletnią działalnością Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki oraz Zakładu Metodologii Badań Społecznych. Aktualna aktywność jednostki stanowi kontynuację tych działań poszerzonych o problematykę pedagogiki szkoły wyższej.

Zakład Animacji Kultury i Andragogiki wywodził się z tradycji powstałego w 1974 r. Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego, który jako jeden z pierwszych tego typu zakładów w Polsce kształcił pedagogów pracy kulturalno-oświatowej – przyszłych pracowników instytucji upowszechniania kultury. Wzrost liczby instytucji kultury w latach 70. stworzył rynek pracy dla dobrze wykształconych specjalistów w zakresie promowania, rozpowszechniania, a przede wszystkim edukowania w różnych dziedzinach artystycznych. Na specjalności pedagogika kulturalno-oświatowa, ulokowanej strukturalnie w Zakładzie Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, kształcono początkowo w ramach zajęć fakultatywnych instruktorów takich specjalności, jak: fotografia i film, sztuki plastyczne oraz teatr. W 1981 r. dodano czwartą propozycję: zajęcia fakultatywne – taniec. W związku z utworzeniem w Wyższej Szkole Pedagogicznej kierunków kształcących w obszarze sztuk plastycznych, na początku lat 90. XX w. zredukowano na pedagogice kulturalno-oświatowej kształcenie na fakultecie plastycznym. Istotnym elementem edukacji pedagogów kulturalno-oświatowych od samego jej początku były praktyki w instytucjach kultury, które każdy student musi odbyć w toku studiów. W latach 70. i na początku lat 80. położono nacisk na kształcenie praktycznych umiejętności

w zakresie prowadzenia i organizowania zajęć artystycznych dla grup nieformalnych. Dwutorowy tok studiów (blok przedmiotów teoretycznych i praktycznych wspartych treściami programowymi kursów instruktorskich) połączony z rozbudowanym systemem praktyk kończył się egzaminem państwowym na stopień instruktorski z wybranej przez studenta specjalności artystycznej.

W roku akademickim 1995/96 Zakład Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej został przekształcony w Zakład Animacji Kultury, a po likwidacji zajęć fakultatywnych ze sztuk plastycznych pozostałe przekształcono z zajęć fakultatywnych na formę zajęć specjalistycznych z trzech dziedzin: teatru, tańca i fotografii.

Kolejna zmiana nadeszła w 2005 r., kiedy to eksperymentalnie przeprofilowano specjalność na animację kultury i sportu. Wprowadzono dwa profile edukacji: kultura fizyczna i zdrowotna oraz sztuki widowiskowe. Zmiana ta trwała zaledwie kilka lat, bo do 2009 r. Rozszerzono nazwę zakładu o edukację dorosłych. Odtąd nosił on nazwę Zakład Animacji Kultury i Andragogiki, a w 2014 r. przywrócono w programie kształcenia profile artystyczne – dwa na pierwszym stopniu: taniec i fotografię, i jeden na drugim – teatr.

Od powołania zakładu jego kierownikami byli: dr Jan Muszyński, prof. Edward Hajduk (dwukrotnie), prof. Leszek Gołdyka, prof. Józef Kargul, dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ, dr hab. Sylwia Słowińska, prof. UZ.

Wyjątkowy charakter zakładu tworzyli jego pracownicy i wykładowcy – często wybitne osobowości naukowe lub artystyczne, a wśród nich m.in. niepracujący już w zakładzie: dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ, prof. Józef Kargul, prof. Leszek Gołdyka, prof. Edward Hajduk, mgr Wanda Kościuszkiewicz, prof. Wiesław Hudon, dr hab. Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ, dr Stanisław Tokarczuk, mgr Grażyna Idzikowska-Karaś, mgr Roman Furtak, mgr Tomasz Bojanowski, mgr Ryszard Lisiecki, mgr Filip Czeszyk, mgr Paweł Matyasik, dr hab. Ryszard Kostecki, mgr Zbigniew Jerzy Ochocki, mgr Mirosław Gancarz, mgr Krzysztof Lisowski, dr Teresa Samulczyk, mgr Roman Więckowski, mgr Iwona Peryt-Gierasimczuk, mgr Mariusz Matysik, mgr Jarosław Dułęba, dr Alexandr Azarkevitch, dr Jolanta Kostecka.

Badania naukowe Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, a następnie Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki ogniskowały się głównie wokół problemu aktywności kulturalnej różnych kategorii społecznych, działalności instytucji kultury oraz procesów socjalizacji na pograniczu polsko-niemieckim. Socjologiczny charakter badań (ich orientacja metodologiczna) wynikał zapewne z faktu, że wieloletnimi kierownikami zakładu byli prof. Leszek Gołdyka oraz prof. Edward Hajduk – socjologowie. Badania nad subkulturami, formami spędzania wolnego czasu, wzorcami kultury i ich międzypokoleniowym przepływem oraz różnymi formami działania zinstytucjonalizowanych oraz pozainstytucjonalnych organizatorów życia kulturalnego stanowiły większość prac badawczych pracowników zakładu oraz prac magisterskich studentów. Innym,

ważnym nurtem jest badanie różnych form edukacji kulturalnej. W ten nurt wpisują się wspólne, polsko-niemieckie badania pod kierunkiem prof. Wiltrud Gieseke z Uniwersytetu Humboldta, prof. Józefa Kargula z Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki UZ oraz prof. Józefa Półturzyckiego z Uniwersytetu Warszawskiego, dotyczące edukacji kulturalnej w międzykulturowych związkach sąsiadujących regionów (Brandenburgii i woj. lubuskiego z lat 2000-2003). Innym przykładem były badania mgr Sylwii Słowińskiej prowadzone w latach 2003-2006 ukoronowane monografią w 2007 r., dotyczące filozoficzno-pedagogicznych koncepcji edukacji kulturalnej w Polsce i Niemczech. Od roku 2016 ten temat badawczy kontynuowany jest przez pracowników Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki oraz Zakładu Metodologii Badań Społecznych, aktualnie Zakładu Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych, w ramach współpracy z Regionalnym Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze w realizacji programu Narodowego Centrum Kultury Bardzo Młoda Kultura.

Badania prowadzone w Zakładzie Animacji Kultury i Andragogiki dotyczyły także procesu stawania się, rozwoju, samorealizacji oraz społecznych uwarunkowań pracy animatorów. Tym obszarem zajmowali się szczególnie: dr hab. Ryszard Kostecki, dr Jolanta Kostecka, dr Małgorzata Olejarz. Podejmowana problematyka badawcza wpisuje się także w zagadnienia z obszaru andragogiki jako równie ważny oprócz animacji obszar badań zakładu.

W latach 2012-2014 pod kierownictwem dr Sylwii Słowińskiej zrealizowane zostały dwa projekty badawcze w ramach grantów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: roczny, zatytułowany Inicjatywy i ludzie w kulturze lubuskiej – nowe przestrzenie (dr Sylwia Słowińska, dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ; dr Małgorzata Olejarz, dr Marek Zadłużny, mgr Jarosław Dulęba) obejmujący analizę jakościową inicjatyw kulturalnych ulokowanych poza ramami tradycyjnych instytucji na terenie województwa lubuskiego, a także dwuletni projekt Inicjatywy z udziałem osób 50+ a rozwój kapitału społecznego w woj. lubuskim – diagnoza i ewaluacja (oparty na tym samym zespole realizatorów z Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki, pomniejszony o mgr. Jarosława Dulębę oraz powiększony o pracowników Katedry Mediów i Technologii Informacyjnych i Zakładu Metodologii Badań Społecznych). W realizację obu projektów zaangażowali się także studenci animacji kultury, co określa specyfikę edukacji animatorów opartej na wspólnej pracy, wspieraniu się i wzajemnym, nieustannym uczeniu.

W roku 2000 po niemal dwudziestu latach reaktywowano Kongres Kultury Polskiej, który odbył się w Warszawie w dniach 7-8.12.2000 r. Towarzystwo mu nie tylko wiele wydarzeń artystycznych i kulturalnych, ale także debaty naukowe. Jedną z nich odbyła się w Zielonej Górze w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego 2-3.06.2000 r. Była to przedkongresowa konferencja naukowa Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, w której organizację zaangażowani byli m.in. pracownicy

ówczesnego Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, a kierownikiem naukowym został dr hab. Bogdan Idzikowski.

Wyniki badań prowadzonych w zakładzie, zarówno w ramach grantów, jak też zorientowanych na szeroko rozumianą problematykę animacji kultury i andragogiki, opublikowane zostały w raportach z badań, monografiach autorskich i pracach zbiorowych oraz w czasopiśmie naukowych.

Pracownicy Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki od dwudziestu dwóch lat zaangażowani są w tworzenie punktowanego czasopisma naukowego „Dyskursy Młodych Andragogów” (od roku 2020 „Dyskursy Młodych Andragogów”/„Adult Education Discourses”). W skład zespołu redakcyjnego wchodzi dr Małgorzata Olejarz, dr hab. Sylwia Słowińska, prof. UZ (redaktorki czasopisma), dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl (sekretarz redakcji, redaktor działu), dr Edyta Mianowska (redaktor statystyczny). Z kolei dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ przez dwadzieścia lat (do roku 2015) był redaktorem naczelnym „Rocznika Lubuskiego”, także punktowanego czasopisma naukowego, którego sekretarzem jest także dr Edyta Mianowska.

Zakład był od roku 1999 organizatorem i współorganizatorem (z Dolnośląską Szkołą Wyższą we Wrocławiu) ogólnopolskich warsztatów naukowo-dydaktycznych – Letniej Szkoły Młodych Andragogów. Pomysłodawcą i kierownikiem naukowym Szkoły był prof. Józef Kargul, ówczesny kierownik Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki. Po roku 2000 systematycznie poszerzano ją o problematykę poradniczą, co doprowadziło do dodania tego dyskursu do nazwy Szkoły. Od roku 2015 dokonano kolejnej modyfikacji nazwy do aktualnego brzmienia – Letnia Szkoła Andragogów i Poradzoznawców.

Oprócz tego specyficznego profilu naukowo-badawczego odzwierciedlonego w tematyce podejmowanych badań i realizowanych projektach zewnętrznych oraz publikacjach naukowych, zakład odpowiadał za merytoryczną stronę kształcenia animatorów kultury na specjalności dydaktycznej animacja kultury z trzema profilami artystycznymi: tańcem, fotografią i teatrem. W latach 2020/21 zespół pracowników Zakładu Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych oraz Zakładu Mediów i Technologii Informacyjnych oraz koordynowany przez dr Małgorzatę Olejarz opracował program kierunku studiów pierwszego stopnia animacja kultury i twórczej aktywności w sieci, który po akceptacji Ministerstwa Nauki i Edukacji znalazł się w ofercie kształcenia UZ na rok akademicki 2021/22.

Początki **Zakładu Metodologii Badań Społecznych** są związane ze zmianą struktury organizacyjnej Wydziału Pedagogicznego w 1991 r. W powołanym wtedy Instytucie Pedagogiki Społecznej wyodrębniono m.in. Pracownię Metodologii Nauk Społecznych. Kierownikiem nowo powstałej jednostki został dr Leszek Gołdyka (obecnie prof. zwyczajny, Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytet Zielonogórski). W 1993 r. pracownia została przekształcona w Zakład Metodologii Badań Społecznych, którego

kierownictwo objęła dr Ewa Narkiewicz-Niedbalec. W 1996 r. przejął tę funkcję profesor Edward Hajduk i pełnił ją do roku 2003. Następnie zakładem kierował dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ, którego kadencja trwała do roku 2006. Przez kolejne 5 lat funkcję kierownika zakładu pełnił profesor Paweł Karpińczyk. W 2011 r. kierowanie zakładem powierzono ponownie dr hab. Ewie Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ. Pełniła tę funkcję do roku 2020, kiedy Zakład przekształcono w Pracownię Metodologii Badań Społecznych. Kierownikiem Pracowni została dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl.

Od czasu powołania na początku lat 90. do roku 2007 Zakład Metodologii Badań Społecznych był jednostką Instytutu Pedagogiki Społecznej. Wprowadzona w roku akademickim 2007/08 zmiana struktury wydziału znosząca m.in. Instytut Pedagogiki Społecznej spowodowała, że Zakład Metodologii Badań przez kolejne lata ulokowany był w Katedrze Zdrowia Publicznego. Od 2012 r. Zakład Metodologii Badań Społecznych funkcjonował jako samodzielna jednostka wydziału. W 2020 r. w wyniku kolejnych zmian strukturalnych Pracownia Metodologii Badań Społecznych weszła w skład Zakładu Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych.

W czasie istnienia zakładu dynamicznie zmieniała się liczba zatrudnionych pracowników i jego skład osobowy. W okresie, kiedy zatrudnionych było w nim najwięcej osób, pracowali tu reprezentanci różnych specjalności i dziedzin nauk (w nawiasie podano lata zatrudnienia na uczelni): prof. Edward Hajduk (1971-2006) – socjologia, pedagogika, filozofia; dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec (1983-2020) – socjologia, polonistyka, animacja kultury; dr hab. Paweł Karpińczyk (1977-2011) – dydaktyka, fizyka; dr Elżbieta Papiór (1991-2016) – pedagogika, systemy przetwarzania danych; dr Elżbieta Kołodziejska (1997-2018) – pedagogika, systemy przetwarzania danych; dr Krystyna Szostak (1997-2006) – ekonomia, systemy przetwarzania danych; dr Edyta Mianowska (1994-2002, 2006-obecnie) – pedagogika, informatyka, matematyka; dr Emilia Paprzycka (1997-2011) – socjologia, pedagogika; dr Ewa Magier (1993-2005) – psychologia; mgr Paweł Napierała (1996-2005) – filozofia; dr Ewa Kowalska (2011-2016) – pedagogika.

Obecnie w Pracowni Metodologii Badań Społecznych pracują dwie osoby: dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl (od 2012), pełniąca obowiązki kierownika, i dr inż. Edyta Mianowska.

Na przestrzeni ponad dwóch dekad istnienia Zakładu Metodologii Badań Społecznych powstało wiele prac teoretycznych i empirycznych dokumentujących działalność badawczą i naukową jego pracowników. Wizytówką zakładu są przede wszystkim dokonania prof. Edwarda Hajduka ulokowane w obszarze teoretycznych problemów metodologii badań społecznych oraz jego propozycja ujmowania procesów socjalizacji w perspektywie całościowej uwzględniająca całe spektrum czynników odpowiedzialnych za ten proces, a związanych ze społecznym i instytucjonalnym usytuowaniem jednostki w społeczeństwie. Swoje przemyślenia i postulaty teoretyczne zawarł przede

wszystkim w wielokrotnie wznawianej książce *Hipoteza w badaniach pedagogicznych* traktującej o metodologicznych aspektach uprawiania nauki, będącej wykładem toczącym się wokół pojęcia hipotezy i zagadnień z nią związanych. Profesor Edward Hajduk był również autorem koncepcji ujmowania procesów socjalizacji w odniesieniu do całej biografii, respektującej realne osadzenie jednostki w wielu grupach i instytucjach. Dokonał również uporządkowania wiedzy o wzorach przebiegu życia i oceny siły oddziaływania wyznaczników kulturowych, osobowościowych, społecznych i ekonomicznych mających znaczenie w realizacji poszczególnych wzorów. Wieloletnie studia Edwarda Hajduka nad relacjami jednostek i grup społecznych znalazły również odzwierciedlenie w rozważaniach wzoru dobrego członka grupy. Profesor definiuje go i wskazuje katalog jego zachowań w książce *Człowiek dobry*. Koncepcję człowieka dobrego rozwijał również w kolejnych pracach, wzbogacając ją o modele udzielania pomocy oraz typologię instytucji opieki i pomocy opartą na kryterium norm moralnych.

Zainteresowania Edwarda Hajduka procesem socjalizacji były również inspiracją dla zespołu naukowego skupionego wokół Profesora do podejmowania prac i analiz naukowych lokujących się wokół tej problematyki. Pracownicy zakładu w swoich poszukiwaniach badawczych wielokrotnie sięgali do zagadnień związanych z socjalizacją, czyniąc przedmiotem poznania naukowego różne jej wymiary i przejawy. Prace badawcze prowadzone w zakładzie koncentrowały się przede wszystkim na problematyce socjalizacji młodzieży (uczniów i studentów) oraz socjalizacji całościowej. Przedmiotem zainteresowania uczyniono różne jej wymiary: socjalizację poznawczą, ekonomiczną, do uczestnictwa w kulturze i życiu społeczno-politycznym, socjalizację przygotowującą do realizacji ról społecznych związanych z płcią.

Za ważny wkład w rozwój teorii socjalizacji uznać należy koncepcję socjalizacji poznawczej autorstwa Ewy Narkiewicz-Niedbalec, w której za najistotniejsze dla poznawczego funkcjonowania jednostek autorka przyjmuje umiejętności posługiwania się wiedzą o związkach. Model nastawienia uczniów do norm społecznych zaproponowała i zweryfikowała empirycznie Elżbieta Papiór. Elżbieta Kołodziej-ska zbudowała i sprawdziła model wpływu samoprezentacji ucznia na jego sądy o partnerach społecznych. Teoretyczny model uwarunkowań strategii społecznego uczestnictwa przyjmowanych przez młodzież został poddany sprawdzeniu przez Edytę Mianowską.

Istotnym wkładem w dorobek zakładu są również inspirowane problemami socjalizacji poznawczej teoretyczne poszukiwania mieszczące się w socjologii wiedzy i socjologii edukacji Ewy Narkiewicz-Niedbalec. Dotyczą one znaczenia wiedzy we współczesnych społeczeństwach, kierunków jej rozwoju i warunków powstawania, obejmują również problematykę jej transferu do społeczeństwa i zmian dokonujących się w środowiskach przedstawicieli nauki.

Inną propozycją wzbogacającą wiedzę o socjalizacji była typologia socjalizacji ról społecznych związanych z płcią autorstwa Emilii Paprzyckiej. Dowodząc procesualności gender, zidentyfikowała ona typy konstruowania kobiecości i opisała znaczenie kontekstów socjalizacyjnych dla modyfikowania lub utrwalania płci społeczno-kulturowej. Jej prace obejmują również prezentację mechanizmów konstruowania roli singla w ujęciu biograficznym.

Sukcesem w obszarze praktyki badawczej była promocja badań panelowych. Wykorzystywanie wielokrotnego pomiaru w odniesieniu do zróżnicowanej problematyki i różnych grup społecznych przyniosło wiele doświadczeń z obszaru metodologii badań panelowych. Doświadczenia z realizacji badań były inspiracją do przygotowania publikacji poświęconych teoretycznym i praktycznym aspektom prowadzenia badań panelowych (*Metoda panelu. Różne aplikacje*, red. E. Hajduk, 1993; *Człowiek i społeczeństwo w perspektywie zmiany społecznej. Polskie i niemieckie badania podłużne*, red. E. Narkiewicz-Niezbalec, E. Hajduk, B. Idzikowski, 2003; *Metoda panelu. Różne zastosowania*, red. E. Narkiewicz-Niezbalec, 2011).

Dzięki realizacji badań panelowych powstały nie tylko prace związane z metodologią prowadzenia badań powtarzalnych, ale także opracowania pokazujące przeobrażenia procesu socjalizacji. Możliwe było zaobserwowanie na przestrzeni kilku lat zmian w obrębie orientacji życiowych, aksjologicznych i prospołecznych młodzieży na tle przemian społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce. Dodatkowym walorem wielu analiz było pokazanie postaw czy zjawisk społecznych w perspektywie porównawczej. Było to możliwe dzięki współpracy z niemieckimi naukowcami z FU w Berlinie, którzy równoległe z polskim zespołem prowadzili badania procesu socjalizacji młodzieży niemieckiej. Celem projektu było szeroko zakrojone rozpoznanie procesu socjalizacji młodzieży przebiegającego w nowych warunkach społeczno-gospodarczych kształtowanych pod wpływem przemian ustrojowych w Europie Środkowej i Wschodniej. Ich specyfikę wyznaczały przeobrażenia zachodzące w Polsce po 1989 r., a w Niemczech – po zjednoczeniu. Badaniami kierowali prof. Edward Hajduk i prof. Hans Merkens z Freie Universität w Berlinie.

W ostatnich latach pracownicy zakładu kontynuowali badania nad socjalizacją, w które wpisują się analizy wiedzy i umiejętności metodologicznych studentów. Powrócono również do badań nad studentami, które obejmują problematykę form aktywności przejawianych przez studentów, od zaangażowania w proces dydaktyczny, poprzez działalność w wolontariacie, kołach naukowych i stowarzyszeniach po aktywność w czasie wolnym. Ich celem była diagnoza aktywności kulturalnej studentów uniwersytetu i opis przeobrażeń, które dokonały się w tej sferze. Przedmiotem badawczych diagnoz były również zmiany zachodzące w szkolnictwie wyższym i ich konsekwencje dla jakości kształcenia oraz przebiegu karier zawodowych absolwentów. Nowym wątkiem są badania osadzone w obszarze zainteresowania socjologii zdrowia

i choroby dotyczące zjawiska utrudnionej prokreacji oraz metodologiczne problemy badań jakościowych prowadzonych z wykorzystaniem internetu. We współpracy z socjologami ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie powstają analizy dotyczące przemian współczesnych związków intymnych.

Od 2015 r. z inicjatywy dr Elżbiety Kołodziejskiej, autorki książki *Przy herbacie. Rozmowy z Edwardem Hajdukiem* (2012), organizowane są w Zakładzie Metodologii Badań Społecznych seminaria metodologiczne poświęcone pamięci profesora Edwarda Hajduka. Do 2020 r. odbyło się pięć edycji. Pierwsze trzy zostały przygotowane przez dr Elżbietę Kołodziejską, nad dwoma ostatnimi opiekę merytoryczną i organizacyjną sprawowała dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl.

Zadania dydaktyczne pracowni są kontynuacją zadań realizowanych przez Zakład Metodologii Badań Społecznych. Pracownia specjalizuje się w dydaktyce w zakresie metodologii badań społecznych oraz metod i technik badań społecznych. Pracownicy prowadzą również zajęcia ze statystyki i komputerowego opracowywania wyników badań społecznych. Działalność dydaktyczna obejmuje również kształcenie w zakresie korzystania z technologii informacyjnych, które wdrażane było już od początku lat 90. ubiegłego wieku.

Pracownicy Zakładu Metodologii wnieśli znaczący wkład w działalność organizacyjną wydziału i uczelni. Największe zasługi położył Profesor Edward Hajduk, którego można określić jednym z twórców zielonogórskiego ośrodka naukowego. Przez dwie kadencje sprawował funkcję dziekana wydziału i dwukrotnie pełnił funkcję dyrektora instytutu, wielokrotnie powierzano mu kierownictwo katedr i zakładów. Na jedną kadencję objął obowiązki prorektora ds. studenckich.

Funkcję dziekana i dwukrotnie prodziekana wydziału pełniła również dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ. W Jej dorobku organizacyjnym znajduje się również wiele innych aktywności skierowanych na rzecz zielonogórskiego środowiska naukowego.

Doktor Elżbieta Kołodziejska obowiązki prodziekana ds. kształcenia pełniła w ciągu dwóch kadencji. Po raz pierwszy objęła tę funkcję na lata 2007-2012. Po raz drugi była prodziekanem w latach 2016-2018. Przez dwa lata (2012-2013) pełniła funkcję pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, odpowiadając za przygotowanie i wdrażanie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia. W latach 2010-2012 była uczelnianym koordynatorem ECTS, wdrażała w uczelni założenia Procesu Bolońskiego, w tym Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. W latach 2014-2016 była wydziałowym koordynatorem w programie Erasmus. Aktywnie uczestniczyła w wymianie międzynarodowej. Zrealizowała zajęcia dydaktyczne dla studentów partnerskich uczelni w kilku krajach, m.in. w Finlandii, Hiszpanii, Portugalii, Turcji.

Obecnie (od 2019 r.) prodziekanem ds. studentów na Wydziale Nauk Społecznych jest dr Edyta Mianowska.

Doktor hab. Bogdan Idzikowski

Od roku 1978 jako współpracownik, a od 1982 r. jako pracownik naukowo-dydaktyczny związany z Wyższą Szkołą Pedagogiczną im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, a następnie Uniwersytetem Zielonogórskim. Pełnił m.in. funkcje: prorektora ds. kształcenia (1990-1996), zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki Społecznej (2005-2009), kierownika Zakładu Metodologii Badań Społecznych (2003-2006), kierownika Zakładu Animacji Kultury i Andragogiki (2006-2019). Pedagog społeczny, andragog, teoretyk i praktyk animacji kultury.

Pole jego zainteresowań naukowych mieści szerokie spektrum obszarów naukowo-badawczych – od uczestnictwa w kulturze różnych kategorii społecznych, instytucji kultury i organizacji społecznych w ujęciu funkcjonalnym oraz wybranych aspektów dziedzin kultury symbolicznej, poprzez problematykę czasu wolnego, aktywizacji zróżnicowanych środowisk społecznych, kończąc na roli liderów i animatorów twórczości kulturalnej – profesjonalnej i amatorskiej oraz animacji kulturalnej w środowiskach lokalnych. W zainteresowaniach tych widoczne jest synergetyczne przenikanie porządków dziedzinowych kultury oraz orientacji badawczych – zarówno ilościowych, jak też jakościowych strategii ich stosowania.

Jest autorem prac z zakresu uczestnictwa w kulturze, socjalizacji i edukacji kulturalnej oraz animacji kultury, redaktorem lub współredaktorem kilkunastu prac zbiorowych. Do 2015 r. pełnił funkcję redaktora naczelnego „Rocznika Lubuskiego”, a od 2014 r. do zawieszenia druku także funkcję zastępcy redaktora naczelnego „Dydaktyki Literatury. Różne Konteksty”.

W dorobku badawczym ma udział w międzynarodowych, krajowych i lokalnych projektach badawczych, w tym m.in. we wspólnych badaniach panelowych dotyczących socjalizacji młodego pokolenia na pograniczu polsko-niemieckim z Freie Universität Berlin, edukacji kulturalnej dorosłych w województwie lubuskim z Uniwersytetem Humboldta w Berlinie, nowych inicjatyw kulturalnych i ludzi w kulturze lubuskiej, a także ofert angażujących osoby 50+ na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz edukacji kulturowej w ramach programu Bardzo Młoda Kultura Narodowego Centrum Kultury.

Z końcem 2019 r. Profesor przeszedł na emeryturę.

Doktor hab. Sylwia Słowińska, prof. UZ, kierownik Zakładu Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych; absolwentka studiów magisterskich w zakresie pedagogiki (specjalność pedagogika kulturalno-oświatowa) oraz licencjackich w zakresie filologii germańskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w roku 2018 w dyscyplinie pedagogika w dziedzinie nauk społecznych.

Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół tematyki edukacji kulturalnej, animacji kultury, aktywności kulturalnej, realizowanej zarówno w instytucjonalnych, jak i nieformalnych układach oraz szeroko rozumianej edukacji ludzi dorosłych. W latach 2012-2014 koordynowała dwa projekty badawcze dofinansowywane ze środków MKiDN dotyczące inicjatyw kulturalnych sytuujących się poza ramami tradycyjnych instytucji kultury (Inicjatywy i ludzie w kulturze lubuskiej – nowe przestrzenie) oraz inicjatyw angażujących osoby 50+ (Inicjatywy z udziałem osób 50+ a rozwój kapitału społecznego w woj. lubuskim – diagnoza i ewaluacja). Od roku 2018 wraz z zespołem współpracowników z zakładu realizuje badania diagnostyczne i ewaluacyjne na terenie województwa lubuskiego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury Bardzo Młoda Kultura.

Pełni funkcję redaktora w czasopiśmie „Dyskursy Młodych Andragogów”/„Adult Education Discourses”; jest członkinią Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego i Lubuskiego Towarzystwa Naukowego.

Doktor hab. Ewa Bochno, prof. UZ, profesor w Zakładzie Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych, kierownik Pracowni Pedagogiki Szkoły Wyższej.

Wiceprzewodnicząca Letniej Szkoły Młodych Pedagogów; Sekretarz Komisji ds. rozwoju Młodych Naukowców przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, Przewodnicząca Prezydium Zespołu Samokształceniowego Doktorów.

Główny obszar naukowych zainteresowań: szkoła i uniwersytet (w wymiarze kulturowym i instytucjonalnym) jako konteksty rozwojowe, zmiany modelu uniwersytetu, funkcjonowanie współczesnych wspólnot oraz grup rówieśniczych na wszystkich szczeblach kształcenia w różnych społecznych kontekstach.

Opublikowała 7 książek (jako autorka, współautorka, redaktorka i współredaktorka) oraz ponad 100 artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych. Członkini zespołu badawczego realizującego grant MNiSW nr 3821/H03/2007/32, wyróżnionego Nagrodą Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN im. Władysława Spasowskiego (2015) za tryptyk longitudinalny pt.: *Doświadczenia szkolne I rocznika reformy edukacji, a zmiany jego zasobów kapitału społecznego w warunkach szkoły wyższej*.

Współtwórczyni i redaktorka naukowa serii wydawniczej Kultura Szkoły. Zastępczyni Redaktor Naczelnej „Parazji. Czasopisma Forum Młodych Pedagogów przy KNP PAN” oraz członki kilku rad naukowych czasopism. Recenzentka lub członkini komisji w przewodach habilitacyjnych i doktorskich.

Doktor inż. Edyta Mianowska, adiunkt w Zakładzie Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych. Doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, specjalność: pedagogika społeczna. Absolwentka zielonogórskich uczelni – Wyższej Szkoły Pedagogicznej (studia magisterskie, matematyka, 1990) i Wyższej Szkoły Inżynierskiej (studia inżynierskie, informatyka, 1996). Doktorat napisany pod kierunkiem profesora Edwarda Hajduka obroniła w 2006 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim. Z zielonogórską uczelnią związana od 1994 r.

W pracy badawczej podejmuje zagadnienia związane z socjalizacją młodzieży i studentów, przemianami w szkolnictwie wyższymi oraz kapitałem społecznym. Autorka lub współautorka artykułów z zakresu problematyki nauczania metodologii badań społecznych, czasu wolnego studentów i kultury studenckiej oraz rekrutacji na studia wyższe. Współpracuje z badaczami seksualności i przemian współczesnych związków intymnych w zakresie statystycznych analiz wyników badań.

Jest sekretarzem i redaktorem statystycznym czasopisma „Rocznik Lubuski” oraz redaktorem statystycznym czasopism „Dyskursy Młodych Andragogów” i „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”. Jest członkinią Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, gdzie pełni funkcję sekretarza ds. organizacyjnych.

Trzykrotnie otrzymała nagrody Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. W roku 2010 w dziedzinie dydaktycznej, w roku 2015 nagrodę I stopnia za osiągnięcia organizacyjne, a w 2019 r. została wyróżniona nagrodą Rektora za osiągnięcia naukowe.

Doktor Małgorzata Olejarsz, adiunkt w Zakładzie Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych, absolwentka pedagogiki kulturalno-oświatowej w WSP w Zielonej Górze. Doktorat w dziedzinie nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała z wyróżnieniem w 1998 r. na Uniwersytecie Wrocławskim.

Jej zainteresowania naukowe i działalność dydaktyczna skupiają się wokół problematyki edukacji dorosłych, procesów uczenia się, animacji kultury oraz komunikacji międzyludzkiej. Była członkinią zespołów badawczych realizujących projekty w ramach programów MKiDN (w 2012 r. – Inicjatywy i ludzie w kulturze lubuskiej – nowe przestrzenie, w latach 2013-2014 – Inicjatywy z udziałem osób 50+ a rozwój kapitału społecznego w woj. lubuskim). W latach 2020-2021 była koordynatorką prac nad utworzeniem kierunku studiów: animacja kultury i twórczej aktywności w sieci. W 2017 r. otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Od 2006 r. pełni funkcję redaktora naukowego czasopisma „Dyskursy Młodych Andragogów / Adult Education Discourses”. Jest członkinią Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego.

Wchodzi w skład zespołu ds. opracowania Programu Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego na lata 2021-2025 przy Urzędzie Marszałkowskim. Przez 13 lat była opiekunką Koła Naukowego Studentów Animacji Kultury „ReAnimacja”.

Doktor Katarzyna Walentynowicz-Moryl, adiunkt z Zakładzie Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych. Ukończyła socjologię i pedagogikę na Uniwersytecie Zielonogórskim. Doktorat z nauk społecznych w dyscyplinie socjologia obroniła w 2018 r. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół socjologii zdrowia, choroby i medycyny ze szczególnym uwzględnieniem doświadczenia choroby i trudności prokreacyjnych oraz metodologii badań społecznych, w szczególności związanej z jakościowymi metodami badawczymi realizowanymi przy wykorzystaniu internetu.

Zrealizowała dwa projekty badawcze: Od zdrowia uwarunkowanego społecznie do zdrowia społecznego (2016) oraz Rola założeń dotyczących płodności w kształtowaniu się intencji prokreacyjnych. Badanie wśród studentek Uniwersytetu Zielonogórskiego (2018).

Jest członkinią Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. W latach 2018-2021 pełniła funkcję Przewodniczącej Oddziału Zielonogórskiego PTS.

Doktor Marek Zadłużny, adiunkt w Zakładzie Andragogiki i Metodologii Badań Społecznych, stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskał w 2013 r. Choreograf, pedagog, teoretyk tańca. Dyplomowany artysta tancerz (uzyskał dyplom przyznawany przez Związek Artystów Scen Polskich i honorowany przez MKiDN). Krytyk taneczny i teatralny. Absolwent animacji kultury i sportu na Uniwersytecie Zielonogórskim. Stypendysta w Oslo University College.

Animator i badacz kultury tanecznej. Autor publikacji naukowych z zakresu szeroko pojmowanej pedagogiki tańca. Reżyser ruchu scenicznego. Założyciel, dyrektor artystyczny i choreograf Pracowni Teatru Tańca w Młodzieżowym Centrum Kultury i Edukacji Dom Harcerza w Zielonej Górze, a obecnie kolektywu Physical ArtHouse. Twórca kilkudziesięciu choreografii, działań oraz akcji z pogranicza teatru tańca i sztuk performatywnych.

Zaangażowany w rozwój tanecznego amatorskiego ruchu artystycznego, z którego się wywodzi. Współpracuje z wieloma zespołami jako choreograf. Pedagog tańca

współczesnego na ogólnopolskich i międzynarodowych warsztatach. Współtwórca wraz z Anną Piotrowską (Bytom) zielonogórskiej inicjatywy festiwalowej SPACE w latach 2010-2014. Dyrektor Festiwalu SFERA RUCHU Zielona Góra będącego częścią sieci festiwali teatrów tańca realizowanych również w Słupsku i Toruniu.

Prezes stowarzyszenia Ośrodek Praktyk Choreograficznych (www.opch.pl).

Pracownicy sekretariatu Instytutu Pedagogiki i Biura Obsługi Studenta

Magister Beata Chodasewicz, absolwentka Uniwersytetu Zielonogórskiego Wydziału Ekonomii i Zarządzania w latach 2007-2012 na kierunku: zarządzanie o specjalności zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem. W roku 2011 ukończyła również studia podyplomowe na naszej Uczelni w zakresie: mechanizmy funkcjonowania strefy euro.

Po studiach pracowała w administracji w latach 2013-2018. Pracę na uczelni rozpoczęła w 2020 r. jako referent w Sekretariacie Dziekana na Wydziale Ekonomii i Zarządzania w ramach zastępstwa. Na wydziale współpracowała z dziekanem dr. hab.

inż. Piotrem Kułykiem, prof. UZ. Aktualnie od sierpnia 2021 r. pracuje jako referent w sekretariacie dziekana na Wydziale Nauk Społecznych u dziekana dr. hab. Jarosława Bąbki, prof. UZ.

Praca na Uniwersytecie Zielonogórskim pozwala Jej rozwijać się i poznawać zasady organizacji funkcjonowania Uczelni.

Magister Teresa Renata Dzierba, absolwentka Wydziału Humanistycznego oraz Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Po studiach przez 3 lata pracowała jako nauczyciel-wychowawca w Przedszkolu Zakładowym w Czerwieńsku.

Od 1992 r. jest zatrudniona na wydziale w charakterze pracownika administracji. Prowadziła sekretariat w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Wyższej Szkoły Pedagogicznej za kadencji prof. zw. dr hab. Marii Jakowickiej, a następnie prof. zw. dr hab. Krystyny Ferenz, pełniących funkcję dyrektora instytutu. Poza

obsługą sekretariatu zajmowała się też obronami oraz planowaniem zajęć na studiach niestacjonarnych. Po likwidacji Instytutu Pedagogiki i Psychologii została przeniesiona do sekretariatu wydziału. Wykonywała obowiązki zbliżone do tych, które wykonywała w instytucie. Od 2019 r. prowadzi sekretariat Instytutu Pedagogiki, którym kieruje dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ.

Magister Ewa Stankiewicz, absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sulechowie (kierunek administracja publiczna) oraz Uniwersytetu Zielonogórskiego (kierunek politologia).

Z Uniwersytetem Zielonogórskim jest związana zawodowo od 2002 r., pracując w sekretariacie dziekana, początkowo na Wydziale Nauk Pedagogicznych i Społecznych, a po reorganizacji – na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. W latach 2002-2019 bezpośrednio współpracowała z kolejnymi dziekanami, najpierw przez dwie kadencje z dr hab. Wielisławą Osmańską-Furmanek, prof. UZ, następnie przez kolejne dwie kadencje z prof. dr. hab. Zbigniewem Izdebskim, a potem z dr hab. Ewą Narkiewicz-Niedbałec i dr. hab. Markiem Furmankiem. Lata dotychczasowej aktywności zawodowej umożliwiły Jej poznanie zasad i specyfiki funkcjonowania uczelni.

Po zmianach strukturalnych, jakie nastąpiły na wydziale od 1 października 2019 r. pracuje w Instytucie Pedagogiki, gdzie odpowiedzialna jest za prowadzenie spraw finansowo-księgowych.

Inżynier Tomasz Kaczmarek, specjalista w zakresie Zarządzania Produkcją i Usługami, absolwent Uniwersytetu Zielonogórskiego, Wydziału Mechanicznego, na którym studiował w latach 2011-2014.

Na Wydziale Nauk Społecznych jest zatrudniony od kwietnia 2015 r. na stanowisku referenta ds. technicznych, na początku w Katedrze Mediów i Technologii Informacyjnych, a od 2019 r. w Instytucie Pedagogiki.

Interesuje się motoryzacją, sportem, komputerami oraz kinem. W czasie wolnym lubi obejrzeć serial lub dobry film. Kiedy pogoda sprzyja, chętnie wsiada na rower, spaceruje po lesie. Jego pasją są gadżety elektroniczne, komputery, w szczególności nowości sprzętowe, a także nowości ze świata motoryzacji.

Instytut Socjologii

Słowo wstępne

W lubuskim krajobrazie nauk społecznych od ponad ćwierć wieku wpisana jest socjologia. Przez ten czas podążaliśmy, i nadal podążamy, za zmieniającą się rzeczywistością, próbując ją dobrze opisać i zrozumieć. Socjologiczna praktyka to dla nas ciągły dialog z ludźmi i o ludziach oraz poszukiwanie trendów w ich zachowaniach i wyborach. Pracownicy i studenci krytycznie śledzą procesy społeczne, jakie dzieją się na naszych oczach i wnikliwie je analizują, by twórczo projektować rozwiązania potrzebne środowisku, w jakim funkcjonujemy. Dla socjologów nic nie jest oczywiste. Socjologia jest nauką obszerną, charakteryzuje ją multidyscyplinarność oraz wieloparadygmatyczność. Przez wszystkie lata oferta studiów socjologicznych zmieniała się, aby jak najlepiej odpowiadać potrzebom i wymaganiom współczesnego rynku pracy. Zmienialiśmy się też my – skład i struktura instytutu. Socjologów wyróżnia to, że potrafimy wspólnie działać dla ludzi i wciąż rozwijamy nowe pole naszych poszukiwań badawczych pomimo różnorodności inspiracji, warsztatu i potrzeb naukowych. Nasza historia opisana w tej części opracowania przybliży Czytelnikowi nas samych, ale także pokaże zmiany i kierunki naszych prac. Zapraszam do lektury!

*Dyrektor Instytutu Socjologii
dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ*

Magdalena Pokrzyńska
przy współpracy Doroty Szaban i Marii Zielińskiej
oraz całego zespołu socjologii zielonogórskiej

Instytut Socjologii

Instytut Socjologii powstał w 1994 r. Wcześniej socjologowie byli zatrudnieni głównie w Instytucie Pedagogiki Społecznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego i Instytucie Zarządzania Politechniki Zielonogórskiej (wcześniej Wyższej Szkoły Inżynierskiej). Na Wydziale Nauk Pedagogicznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej funkcjonował Zakład Socjologii Wychowania, którym na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku kierował prof. dr hab. Ryszard Borowicz. Działał też Zakład Socjologii, w latach 90. kierowany przez dr. hab. Franciszka Pastwę. Przedmioty socjologiczne były wykładane wówczas studentom kierunków pedagogicznych.

Inicjatorem zorganizowania studiów z zakresu socjologii był Rektor WSP prof. dr hab. Jerzy Baksalary. Misję organizowania samodzielnego Instytutu Socjologii powierzono prof. dr. hab. Ryszardowi Dyoniziakowi (zm. 2009 r.). On również został jego pierwszym dyrektorem. Funkcję zastępcy objął dr hab. Franciszek Pastwa. Pierwsi studenci socjologii w Zielonej Górze (46 osób) rozpoczęli naukę 1 października 1994 r. Były to pięcioletnie studia dzienne z dwiema specjalnościami: socjologia społeczności terytorialnych oraz socjologia instytucji. W instytucie zatrudnionych było wówczas 8 osób. Ich badania koncentrowały się wokół problemów socjologii wychowania i rodziny, współczesnych problemów struktury społecznej, perspektyw zawodowych młodzieży oraz wybranych zagadnień socjologii kultury.

Od 1994 r. w instytucie pracowało lub było z nim związanych 55 osób. Każda z nich przyczyniła się do niepowtarzalnego charakteru tego miejsca. Instytut bowiem stał się „miejscem” dla związanych z nim badaczy, studentów i pracowników administracyjnych. W początkowej fazie istnienia instytutu wyróżnić trzeba rolę: prof. dr. hab. Edwarda Hajduka, prof. dr. hab. Leszka Gołdyki (w okresie 1996-2004 dyrektora IS), prof. nadzw., dr hab. Danuty Markowskiej (zm. 2015 r.), prof. dr hab. Janiny Stankiewicz i dr. Andrzeja Czarkowskiego. Nie można zapomnieć o takich postaciach, jak: prof. dr hab. Tadeusz Alek-Kowalski (kierownik Zakładu Socjologii Wiedzy w latach 1997-2001), prof. dr hab. Irena Machaj (przez trzy lata sprawowała funkcję zastępcy

dyrektora ds. naukowych, w latach 1994-2004 kierownika Zakładu Zbiorowości Terytorialnych), dr hab. Anna Wachowiak (pracownik Instytutu Socjologii w latach 1998-2009; pełniła funkcję kierownika Zakładu Socjologii Wychowania i Rodziny), dr hab. Renata Suchocka (w latach 2000-2003 kierowała Zakładem Socjologii Ogólnej), dr hab. Jan Sikora (w latach 2001-2004 kierownik Zakładu Socjologii Organizacji), dr hab. Zbigniew Rykiel (w latach 2004-2006 kierował Zakładem Socjologii Zbiorowości Terytorialnych), dr hab. Hans-Peter Mueller (w latach 2006-2014 pełnił funkcję kierownika Zakładu Socjologii Zbiorowości Terytorialnych), dr hab. Krystyna Janicka (w okresie 2004-2014 sprawowała funkcję kierownika Zakładu Socjologii Ogólnej), prof. dr hab. Kazimierz M. Słomczyński (w okresie 2004-2010 kierował pracami Zakładu Metodologii Socjologii), prof. dr hab. Mirosław Chałubiński (w okresie 2002-2017 kierował pracami Zakładu Socjologii Wiedzy) oraz dr hab. Marta Zahorska-Bugaj, dr Jerzy Białas, dr Danuta Chmielewska-Banaszak, dr Mieczysław Juda, dr Szymon Krzyżaniak, dr hab. Jacek Kurzępa, dr Żywia Leszkowicz-Baczyńska, dr Bolesław Suchocki, dr Katarzyna Szafer, dr Barbara E. Zagórska, dr Mirosław Zdulski oraz dr Aleksandra Jawornicka-Nowosad, mgr Iwona Kaczmarek-Murzyniec, dr Dominika Motak, dr Anna Pięłowska-Jamrozowicz, dr Martyna Roszkowska, mgr Agnieszka Szafrąńska, mgr Agnieszka Urbaniak. Nie można pominąć mgr Janiny Lewandowskiej, prowadzącej w pierwszych latach sekretariat instytutu.

Ważną postacią w historii instytutu był prof. dr hab. Władysław Kwaśniewicz. Od samego początku kształtowania się placówki był jej mentorem i doradcą, a także ambasadorem zielonogórskiego środowiska socjologicznego w różnych gremiach naukowych. Jako visiting profesor wygłaszał wykłady dla pracowników uczelni i studentów różnych kierunków w Zielonej Górze, prowadził zajęcia seminaryjne. Za swoją działalność na rzecz instytutu uhonorowany został przez Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze medalem im. Tadeusza Kotarbińskiego. Po Jego śmierci (2004 r.) syn Krzysztof Kwaśniewicz, spełniając wolę ojca, przekazał zbiory biblioteczne Profesora Bibliotece Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Niezwykle ważną rolę w rozwoju naszego instytutu odegrali prof. Kazimierz M. Słomczyński i dr hab. Krystyna Janicka. Tych dwoje doświadczonych badaczy i wybitnych naukowców, o wypracowanej już pozycji w kraju i za granicą, dołączyło do zespołu instytutu w najbardziej krytycznym dla niego momencie. Przyczynili się oni nie tylko do jego przetrwania w „okresie niepewności”, ale także wprowadzili „nowego ducha” i ukazali nowe możliwości naukowego rozwoju wielu pracownikom instytutu. Dzięki nim instytut wypłynął na nowe wody i nabrał wiatru w żagle.

Podsumowując dwie pierwsze dekady działalności Instytutu Socjologii w Zielonej Górze, można wyróżnić w jego historii pięć okresów: (1) pionierski: od Zakładu do Instytutu, (2) okres rozwoju i zmian kadrowych: w poszukiwaniu własnej tożsamości, (3) okres niepewności: kłopoty kadrowe i ich niespodziewany finał, (4) okres

Ryc. 1. Zespół pracowników instytutu na początku lat dwutysięcznych

Źródło: Archiwum Instytutu Socjologii

Ryc. 2. Zespół pracowników jesienią 2017 r.

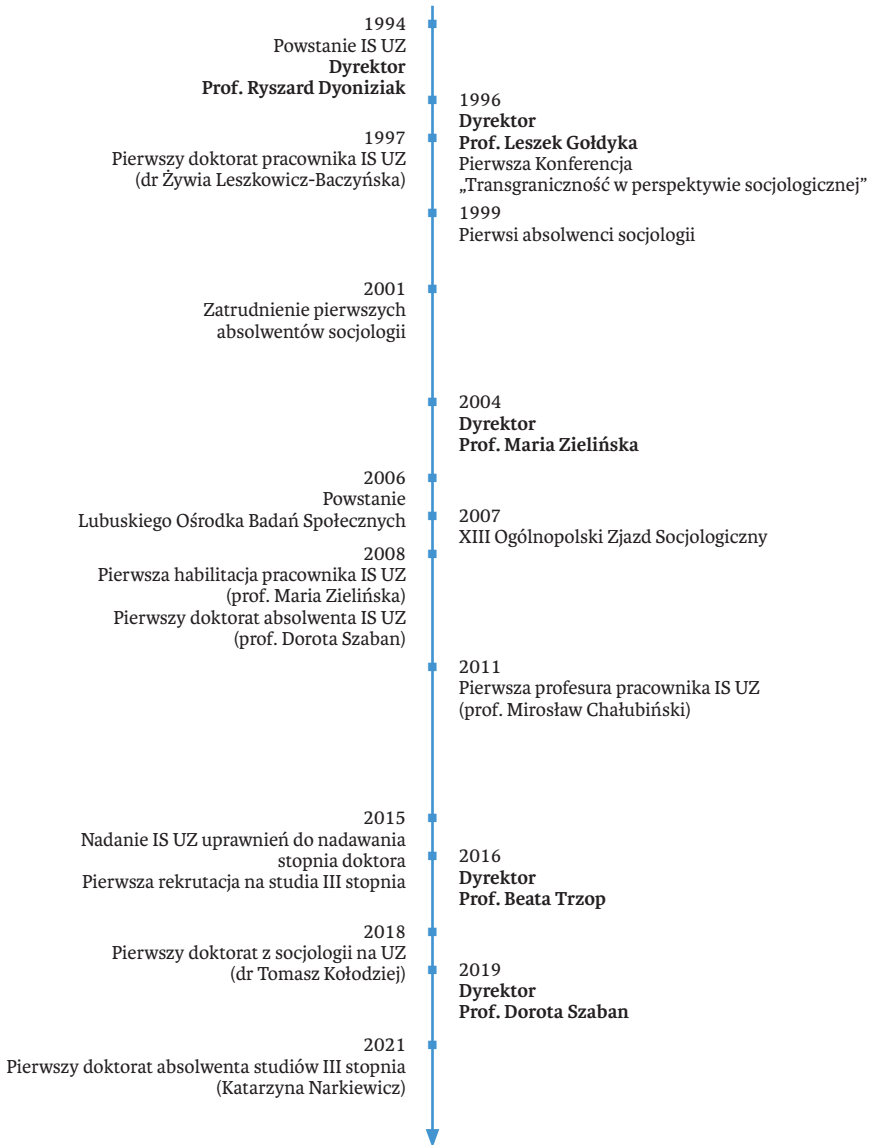
Źródło: Archiwum Instytutu Socjologii

stabilizacji: koncentracja na tym, co najważniejsze i (5) okres nowych perspektyw: nowe otwarcie. Do najważniejszych punktów zwrotnych w historii zielonogórskiej socjologii należą w tym kontekście:

- w roku 1996 odejście z uczelni prof. dr. hab. Ryszarda Dyoniziaka – pierwszego dyrektora instytutu i objęcie kierownictwa przez jego następcę prof. dr. hab. Leszka Gołdykę; w tym samym roku zmieniła się również osoba prowadząca sekretariat: stanowisko objęła mgr Agata Sawicka (obecnie Szymandera) – symboliczny koniec okresu pionierskiego i początek okresu rozwoju i zmian kadrowych;
- niespodziewana wymiana dużej części kadry na stanowiskach samodzielnych pracowników naukowych w połowie lat dwutysięcznych; w 2004 r. odeszło z uczelni jednocześnie 4 doktorów habilitowanych, w tym wieloletni dyrektor prof. dr. hab. Leszek Gołdyka; funkcję dyrektora objęła dr hab. Maria Zielińska, prof. UZ, a pracę podjęły jakże ważne w dalszych losach instytutu osoby: prof. dr. hab. Kazimierz M. Słomczyński, dr hab. Krystyna Janicka, prof. UZ; dr hab. Marta Zahorska, prof. UZ; dr hab. Zbigniew Rykiel, prof. UZ i dr hab. Hans-Peter Mueller, prof. UZ – symboliczny koniec okresu rozwoju i zmian kadrowych, przejście przez okres niepewności do okresu stabilizacji;
- uzyskanie praw doktoryzowania w połowie drugiej dekady XXI w., zmiana na stanowisku dyrektora (w latach 2016-2019 dyrektorem instytutu była dr hab. Beata Trzop, prof. UZ; od 2019 r. funkcję tę sprawuje dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ – absolwentka zielonogórskiej socjologii) – symboliczny początek kolejnego etapu: okresu nowych perspektyw, na który nakłada się reforma szkolnictwa wyższego.

Ponad dwie dekady życia instytutu to czas, kiedy wypracowywane były główne kierunki działalności naukowo-badawczej i przekształceń strukturalnych w poszukiwaniu tożsamości placówki, to czas rozwijania oferty dydaktycznej oraz dostosowywania jej do aktualnych wymogów i polityki państwa oraz oczekiwania edukacyjnych, ale też czas kształtowania się środowiska socjologicznego rozpoznawanego na mapie Polski.

Do najważniejszych rysów charakteryzujących działalność naukowo-badawczą instytutu należy problematyka pogranicza, wynikająca po części z usytuowania ośrodka, bliskości granicy i sąsiadów zza Odry, a po części z ulokowania go na terenach o przerwanej ciągłości życia osadniczego i zróżnicowania społeczno-kulturowego mieszkańców, wielości zbiorowości postmigracyjnych, ich kultur regionalnych i etnicznych. Z tym kierunkiem zainteresowań wiąże się cykl konferencji Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Pierwsza odbyła się w 1996 r. Patronat nad nimi objęło dwóch wybitnych profesorów socjologii polskiej – prof. dr. hab. Władysław Kwaśniewicz i prof. dr. hab. Andrzej Kwilecki. Kolejne spotkania badaczy (odbywające się w cyklu dwuletnim) specjalizujących się w problematyce zjawisk zmian kulturowych, społeczno-ekonomicznych i instytucjonalnych na terenach przygranicznych,

Ryc. 3. Rozwój Instytutu Socjologii

Źródło: opracowanie własne: Magdalena Pokrzyńska, Dorota Szaban

obszarach intensywnych kontaktów społecznych zachodzących ponad granicami, stały się wiodącym projektem i znakiem rozpoznawczym instytutu. Do tej pory odbyło się dziewięć konferencji. We wrześniu 2017 r. odbyła się X – jubileuszowa edycja konferencji. Mając od samego początku ogólnopolski charakter, z czasem konferencje

te coraz bardziej się umiędzynarodawiały, będąc płaszczyzną wymiany doświadczeń i wniosków naukowych z badań empirycznych i refleksji teoretycznych prowadzonych tak w Polsce, jak i w różnych krajach Europy. Konferencje uzyskiwały dofinansowanie ze środków publicznych, m.in. Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki. Poszczególne edycje były organizowane przez różne zespoły pracowników instytutu. Już od pierwszej konferencji współorganizatorem całego przedsięwzięcia było Lubuskie Towarzystwo Naukowe, które do dziś udziela cennego wsparcia temu projektowi.

Pokłosie konferencji stanowi seria wydawnicza pod tym samym tytułem, na którą składają się setki rozpraw i analiz (zestawienie wszystkich publikacji z tej serii: *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Pogranicza i centra współczesnej Europy*, red. M. Zielińska, B. Trzop, Seria Monograficzna, t. 9, cz. 1: Aneks). Zarówno konferencje, jak i seria wydawnicza zaowocowały innymi działaniami i projektami badawczymi ukierunkowanymi na problematykę transgraniczności.

Od 2009 r. instytut jest współorganizatorem serii międzynarodowych konferencji Bukowińskie Spotkania Naukowe. W 2014 r. głównymi organizatorami konferencji były: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk i Instytut Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Podobnie jak *Transgraniczność...* również ta seria jest związana z problematyką pogranicza. W tym wypadku przedmiotem zainteresowań jest dalekie pogranicze na terenie Ukrainy i Rumunii (z perspektywy Polski: dawne „Kresy Kresów”), terytorium, z którym w okresie międzywojennym Polska bezpośrednio graniczyła, a jego kulturę przywieźli do Polski powojenni migranci. Konferencja odbywa się w cyklu pięcioletnim i jest dobrze znana w środowisku badaczy fenomenu Bukowiny i wychodźców z tego regionu w Polsce i poza nią. Biorą w niej udział przedstawiciele różnych nauk humanistycznych i społecznych z Europy Środkowej (Niemcy, Polska, Rumunia, Słowacja, Węgry, Ukraina) oraz Stanów Zjednoczonych i Izraela. Jej owocem jest seria publikacji. Współwydawcą dwóch tomów jest Uniwersytet Zielonogórski. Od 2015 r. Instytut Socjologii jest także jednym z głównych organizatorów Bukowińskiego Festiwalu Nauki – międzynarodowego dorocznego wydarzenia popularyzującego wiedzę w kraju i za granicą.

Instytut znany jest również jako organizator i współorganizator innych konferencji naukowych. Należą do nich: seria kierowana przez prof. dr. hab. Mirosława Chałubińskiego, poświęcona problematyce socjologii wiedzy, konferencje dyrektorów Instytutów Socjologii, konferencje sekcji Socjologii Młodzieży i Edukacji Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, cykl Zielonogórskie Spotkania z Demografią, cykl konferencji dotyczących ekonomii społecznej i rewitalizacji i inne. Warto wśród nich wyróżnić konferencję Paradoxy naszej wolności. Społeczeństwo polskie 25 lat po czerwcu 1989 (Zielona Góra 3-4.06.2014 r.), objętą patronatem Prezydenta RP.

Do ważnych działań naukowych instytutu zaliczyć należy też organizację seminariów, debat i wykładów, w których uczestniczyło wiele wybitnych postaci świata nauki, polityki, administracji samorządowej. Między innymi instytut gościł prof. Zygmunta Baumana, Marka Ziółkowskiego, Henryka Domańskiego, Bohdana Jałowickiego, Jerzego Szackiego, Barbarę Szacką, Antoniego Sułka, Pawła Starostę, Marka Okólskiego, Wielisławę Warzywodę-Kruszyńską i innych. Pracownicy instytutu angażują się w komentowanie i wyjaśnianie bieżących wydarzeń społecznych w radio i na łamach prasy, są ekspertami w organizacjach rządowych i samorządowych, pełnią wiele ważnych funkcji społecznych, działając na rzecz społeczności lokalnych.

Najważniejszym przedsięwzięciem o charakterze konferencyjnym, jaki został zorganizowany przez cały zespół pracowników instytutu (i jednocześnie członków Polskiego Towarzystwa Socjologicznego) pod kierunkiem przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego i jednocześnie ówczesnej dyrektorki IS – dr Marii Zielińskiej, był XIII Ogólnopolski Zjazd Socjologiczny, który odbył się w Zielonej Górze w 2007 r. To było ogromne wyróżnienie dla środowiska zielonogórskiej socjologii, ale i wielkie wyzwanie. Honorowy patronat nad wydarzeniem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński i uczestniczył także w otwarciu Zjazdu. Z formalnego punktu widzenia głównym organizatorem XIII Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego było Polskie Towarzystwo Socjologiczne, którego Oddział powstał już na początku funkcjonowania Instytutu (w grudniu 2016 r. odbył się jubileusz 20-lecia Zielonogórskiego Oddziału PTS). Przez wszystkie lata jego istnienia pracownicy instytutu byli aktywnymi członkami tego stowarzyszenia, pełniąc ważne funkcje w Zarządzie Głównym i różnych formacjach przez niego powoływanych (np. jury konkursowe). Obecną Prezes Zielonogórskiego Oddziału PTS jest dr Katarzyna Walentynowicz-Moryl – absolwentka zielonogórskiej socjologii.

W 2014 r. instytutowi nadano nową strukturę. Miejsce dawnych zakładów (Socjologii Wiedzy, Socjologii Zbiorowości Terytorialnych, Socjologii Ogólnej i Metodologii) zajęły następujące jednostki organizacyjne: Zakład Socjologii Teoretycznej, Zakład Metodologii i Socjologii Empirycznej, Zakład Socjologii Stosowanej oraz dwie pracownie: Pracownia Sieci Społecznych i Pracownia Rewitalizacji Społecznej. W 2017 r. wszystkie zakłady zostały zlikwidowane. Pracownicy mają możliwość pracy indywidualnej, powoływania różnych czasowych grup zadaniowych lub trwałych zespołów naukowych w postaci wyspecjalizowanych pracowni. W chwili obecnej istnieją trzy takie grupy naukowe: Pracownia Badań nad Młodzieżą, Pracownia Rewitalizacji Społecznej i Pracownia Spójności Społecznej.

Pracownia Badań nad Młodzieżą pełni rolę jednostki zajmującej się szeroko rozumianą problematyką młodzieży, edukacji, oświaty, ale przede wszystkim przygotowaniem projektów badawczych i prowadzeniem badań empirycznych. Potrzeba utworzenia pracowni wynikała m.in. z konieczności wykazywania zintegrowanych

działań w obrębie jednostki zajmującej się problematyką młodzieży w staraniach np. o pozyskanie środków w ramach programu Horyzont 2020, w którym możliwe jest występowanie o środki na tworzenie sieci badawczych i współpracę międzynarodową (COST). Wydział Nauk Społecznych posiada niezwykle bogaty dorobek naukowy w zakresie badań nad młodzieżą, by wspomnieć tu chociażby działalność i twórczość profesora Edwarda Hajduka i jego zespołu czy prowadzone w latach 90. badania polsko-niemieckie. Pracownia bazuje na tym dorobku, zapraszając do współpracy wszystkich naukowców zainteresowanych zdobywaniem, poszerzaniem i upowszechnianiem wiedzy o współczesnej młodzieży i wszystkich aspektach jej społecznego funkcjonowania. Pracownia została utworzona w 2016 r. Od tego czasu zrealizowano już kilkanaście projektów badawczych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Zadaniem Pracowni Rewitalizacji Społecznej jest opracowywanie optymalnych modeli działań instytucjonalnych służących rozwiązywaniu problemów społecznych i pomoc przy ich wdrażaniu. Ujęcie akademickie pozwala uwzględnić zarówno nowoczesne standardy europejskich działań (*community work, community capacity building, community development*), jak i rozwiązania wdrożone dotychczas w polskich realiach. Za priorytetowe uznano projekty służące poprawie jakości życia mieszkańców – zwłaszcza poprzez redukcję bezrobocia, patologii społecznych, uzależnień i apatii. Problemy badawcze podejmowane w obrębie pracowni ogniskują się wokół następujących kwestii: a) rewitalizacja społeczna: wymiar miasta i wsi, b) rewitalizacja kulturowa, c) demokracja partycypacyjna, budżety partycypacyjne, d) zbiorowości lokalne, ich instytucje i zachodzące w nich procesy, e) socjologia problemów społecznych, f) zmiana społeczna, g) współczesne ruchy miejskie. W efekcie działań członków pracowni realizowane są międzynarodowe badania lokujące się na styku teorii i praktyki społecznej, nowe ścieżki dydaktyczne na poziomie akademickim i szkolnictwa ogólnokształcącego oraz powstają opracowania o charakterze naukowym i popularno-naukowym.

Pracownia Spójności Społecznej powstała w 2018 r. Jest sympatycznie połączonym i otwartym zespołem badaczy i refleksyjnych praktyków-wykładowców, doktorantów, studentów, profesjonalistów i społeczników. Łączy ich przekonanie, że współczesne społeczeństwa potrzebują odbudowy i wzmocnienia istniejących w nich więzi, stąd misja członków zespołu, wyrażająca się sformułowaniu: „Sieciując szlachetne idee, innowacyjne przedsięwzięcia i zacnych ludzi, przyczyniamy się do pozytywnych zmian społecznych”. Jej pomysłodawcą i pierwszym kierownikiem był dr hab. Mariusz Kwiatkowski, prof. UZ. Członkowie pracowni uczestniczą w licznych badaniach i przedsięwzięciach społecznych. Preferują badania w działaniu i badania sieciujące. Mają doświadczenie w analizie transgranicznych sieci współpracy, w diagnozowaniu dynamiki przedsiębiorczości społecznej, w programowaniu rewitalizacji w najlepszym wy-

daniu, w badaniach dotyczących lubuskich sieci inkluzji. Dzięki tym doświadczeniom w 2019 r. zostali zaproszeni przez Kancelarię Prezydenta RP do opracowania broszury pt.: *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*. Obecnie angażują się w organizację wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności.

Stałymi współpracownikami instytutu w zakresie realizowanych zajęć dydaktycznych i przedsięwzięć naukowych byli: prof. dr hab. Zbigniew Izdebski, dr hab. Ewa Narkiewicz-Niedbalec, prof. UZ; dr Joanna Róg-Ilnicka, dr Elżbieta Kołodziejska, dr Edyta Mianowska, dr Elżbieta Papiór, mgr Marek Zieliński.

Przy Instytucie Socjologii jako wydziałowa jednostka badawcza działał w latach 2006-2017 Lubuski Ośrodek Badań Społecznych. Realizował on badania społeczne, przygotowywał ekspertyzy i diagnozy, współpracując z innymi pracownikami wydziału oraz Uniwersytetu Zielonogórskiego. LOBS stanowił odpowiedź na sytuację zapotrzebowania na jednostkę badawczą specjalizującą się w profesjonalnych badaniach społecznych w zachodniej części Polski. Ośrodek korzystał z kompetencji teoretycznych i doświadczenia badawczego pracowników akademickich (nie tylko socjologów). Projekty w nim realizowane stanowiły też doskonałą okazję do nabywania doświadczenia zawodowego przez studentów.

W pierwszej dekadzie istnienia studia socjologiczne cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. W 1995 r. socjologia była jednym z dwóch najbardziej popularnych kierunków studiów Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Zapotrzebowanie na kierunek było tak wysokie, że w 1997 r. uruchomiono studia w trybie zaocznym. Pod koniec drugiej dekady ta tendencja załamała się. O ile w 2005 r., w obliczu odejścia czterech samodzielnych pracowników problem stanowiło zachowanie odpowiedniego minimum kadrowego, o tyle w dobie niżu demograficznego pewnym wyzwaniem jest liczba studentów kierunku socjologia.

Dokonane w połowie drugiej dekady XXI w. zmiany procesu dydaktycznego stanowiły wynik dostosowywania jego do standardów międzynarodowych. Wygaszono zatem jednolite studia magisterskie (2009/10). W ich miejsce uruchomiono trzyletnie studia I stopnia kończące się licencjatem oraz dwuletnie studia II stopnia dające tytuł magistra. Na studiach pierwszego stopnia studenci mogli wybrać specjalność animacja sieci społecznych lub rewitalizacja społeczna. Na studiach drugiego stopnia mieli możliwość wyboru pomiędzy specjalnościami: analityk danych społecznych i komunikacja społeczna. Obecnie w ofercie dydaktycznej studenci mają do wyboru następujące specjalności: organizator społeczności lokalnych i badania społeczne w praktyce (na studiach I stopnia) oraz komunikacja społeczna i UX-Reseacher (na studiach II stopnia). Pracownicy instytutu starają się aktualizować ofertę dydaktyczną, dostosowując ją do postępujących przemian społeczno-kulturowych.

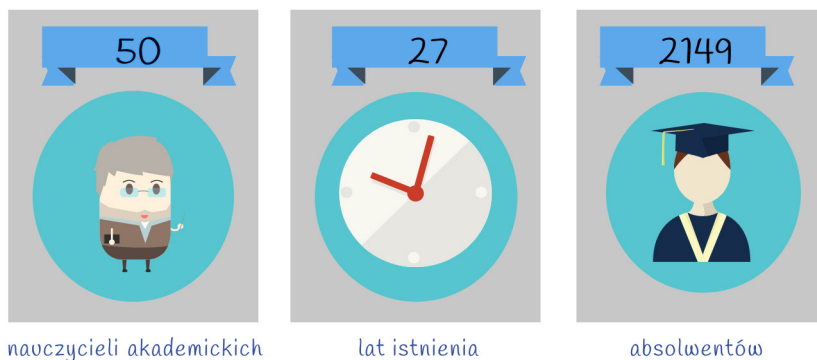
Od kilku lat w ofercie znajdują się studia w formule „40+”. Instytut wzbogacił swoją ofertę dydaktyczną o ścieżkę anglojęzyczną dla obcokrajowców oraz propozycję

w ramach programu Erasmus+. W latach 2013-2015 zorganizowano dwie edycje studiów podyplomowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego: ekonomia społeczna oraz rewitalizacja społeczna.

W 2015 r. wydział uzyskał prawa do nadawania stopnia doktora nauk społecznych w zakresie socjologii. Od tego momentu do czasu zmian wywołanych ustawą w 2018 r. instytut prowadził studia III stopnia.

Instytut od początku był miejscem, w którym studenci działają także na pozanaukowej płaszczyźnie. Są oni przedstawicielami w różnych instytucjach studenckich tak uniwersyteckich (np. samorząd studencki), jak i ponaduczelnianych (np. Europejskie Forum Studentów AEGEE), aktywnie uczestniczą w zielonogórskim ruchu studenckim (np. w działalności kabaretowej), są członkami rozmaitych zrzeszeń młodzieżowych. Obecnie studenci mają możliwość publikowania swoich tekstów naukowych w czasopiśmie „Antea. Studenckie Zeszyty Naukowe i Artystyczne”.

Instytut Socjologii w liczbach

Ryc. 4. Instytut Socjologii w liczbach

Źródło: opracowanie własne: Magdalena Pokrzyńska, Dorota Szaban

Od 2011 r. ważnym dla zielonogórskiego środowiska socjologii wydarzeniem w ciągu roku jest Socjobranie. Jest to impreza naukowo-towarzyska, integrująca kręgi pracowników instytutu, jego współpracowników i sympatyków ze studentami i absolwentami zielonogórskiej socjologii. Początkowo Socjobranie było organizowane przez pracowników instytutu (głównie zaangażowani w to byli dr Dorota Bazuń i dr hab. Mariusz Kwiatkowski, prof. UZ), ale w kolejnych edycjach stopniowo organizację przejmowali studenci. Podczas Socjobrania wręczane są nagrody. Pracownicy przyznają studentom nagrody w dwóch kategoriach. W części naukowej – oficjalnej – trafiają one do najlepszych studentów (*Webery*). Nie chcąc być dłużni, studenci zaczęli wyróżniać pracowników, wręczając im *Baumany* w różnych kategoriach. Każde Socjobranie ma

wpracowaną już formułę: temat przewodni, nagrody, konkursy i wspólna zabawa poza murami uczelni.

Od pierwszych lat istnienia instytutu pracownicy świętują kolejne jubileusze. Wówczas organizują konferencje naukowe, spotkania towarzyskie, wycieczki integracyjne. Przez wiele lat osoby związane z instytutem urządzały w grudniu spotkania świąteczno-noworoczne. Życie towarzyskie prowadzone w Instytucie Socjologii i na jego obrzeżach oraz swego rodzaju nieformalny folklor z nim związany (*Webery, Baumany, Socjobranie* i in.), pamięć różnych sytuacji, wydarzeń, przestrzeni, a przede wszystkim ludzi związanych z instytutem świadczy dobitnie, że to nie tylko instytucja naukowo-dydaktyczna, to również miejsce posiadające swego ducha.

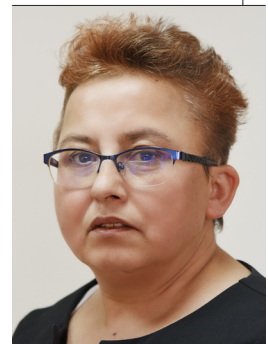
Do dobrej tradycji instytutu należą wycieczki krajoznawcze na ogół organizowane z okazji zakończenia kolejnego roku akademickiego. W wycieczkach biorą również udział członkowie rodzin i znajomi pracowników.

Do rozwoju instytutu, atmosfery w nim panującej i jego obecnego kształtu przyczyniły się wszystkie osoby, które w różnych latach tu pracowały lub współpracowały z jednostką. Szczególne znaczenie mieli w tym względzie jego dyrektorzy, stawiający czoła różnym wyzwaniom i problemom, jakie w poszczególnych okresach się pojawiały, zawsze jednak wyprowadzający instytut na spokojne wody. Byli to: w latach 1994-1996 prof. dr hab. Ryszard Dyoniziak, w okresie 1996-2004 prof. dr hab. Leszek Gołdyka, 2004-2016 dr hab. Maria Zielińska, prof. UZ, 2016-2019 dr hab. Beata Trzop, prof. UZ. Od 2019 r. Rada Dyscypliny powierzyła stery dr hab. Dorocie Szaban, prof. UZ – absolwentce zielonogórskiej socjologii.

Osoby tworzące zespół Instytutu Socjologii w 2021 r.

Doktor hab. Dorota Angutek, adiunkt. Doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie kulturoznawstwa. Absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, z wykształcenia etnograf i kulturoznawca. Doktorat zdobyła w dziedzinie kulturoznawstwa i nauk o poznaniu. Znacząca antropologii historycznej, zwłaszcza naukowej teorii magii i religii; specjalistka w zakresie problematyki percepcji, krajobrazu kulturowego, tradycji wynalezionych. Obecnie zajmuje się semiotyką i hermeneutyką ornamentu.

W latach 2011-2014 pełniła funkcję głównego wykonawcy w projekcie NCN Krajobraz kulturowy; następnie w latach 2020-2021 była wykonawcą w projekcie NPRH Słownik Polskich Strojów Ludowych. Od wielu lat prowadzi badania terenowe w regionie Krajny w zakresie recepcji krajobrazu oraz ludowego stroju i haftu. Bada tradycje wynalezione dwóch regionów: Krajny i Ziemi Lubuskiej.

Działalność naukowa i dydaktyczna mieści się w obszarze nauk socjologicznych oraz nauk o kulturze i religii.

Od 2016 r. członkini rady programowej czasopisma „Polish Journal of Landscape Studies”. W latach 2012-2020 sekretarz i wiceprezes Zielonogórskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Członkini Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego.

Doktor Dorota Bazuń, adiunkt, magisterium z filozofii (KUL), doktorat z socjologii (UAM). Zainteresowania badawcze: ruchy społeczne, pogranicze polsko-niemieckie, rewitalizacja w kontekście społecznym, ekonomia społeczna. Członek zespołu Pracowni Sieci Społecznych. Uczestniczyła w realizacji badań dotyczących migracji przymusowych w głąb ZSRR podczas II wojny światowej. W dziedzinie nagród największą radość sprawiła Jej odznaka Honorowego Sybiraka.

Jest pasjonatką współpracy międzynarodowej. Brała udział m.in. w projektach: Zaufanie ponad granicami – Vertrauen über Grenzen hinaus; IN BETWEEN? Searching for Local Histories in Borderlands of Europe; Między Innymi (AMONG OTHERS Bringing Intercultural and Non-Formal Education to Higher Education Institutions). Od 2020 r. jest koordynatorem dużego międzynarodowego partnerstwa strategicznego, którego działania finansowane są w ramach programu Erasmus+. W skład partnerstwa realizującego projekt Social Education on the Move wchodzi organizacje z 10 krajów.

Redaktor w czasopismach: „Relacje. Studia z Nauk Społecznych” (półrocznik), „Antea. Studenckie Zeszyty Naukowe i Artystyczne” (rocznik).

Przez ponad dekadę była opiekunem studenckiego Koła Naukowego Socjologów.

Doktor Joanna Frątczak-Müller, adiunkt. Z wykształcenia socjolog, stopień naukowy doktora nauk humanistycznych uzyskała w 2009 r. Pracy doktorskiej przyznano wyróżnienie na wniosek Rady Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Jej główne zainteresowania badawcze związane są z funkcjonowaniem sfery publicznej, polityką społeczną oraz działaniem sieci społecznych. Członek Pracowni Spójności Społecznej.

Jest autorką i współautorką diagnoz dotyczących transgranicznych sieci współpracy, jakości życia i ekonomii społecznej.

Jest ekspertem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej ds. programowania i monitorowania rozwoju ekonomii społecznej w województwie lubuskim. Aktywnie uczestniczy w lokalnych procesach rewitalizacji i budowania sektora usług społecznych.

Doktor Izabela Kaźmierczak-Kałużna, adiunkt, stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii uzyskała w 2009 r. na WFIS UMCS w Lublinie. Swoje zainteresowania naukowo-badawcze koncentruje wokół zagadnień mikrostruktur społecznych, socjologii rodziny i socjologii problemów społecznych, w szczególności ubóstwa i wykluczenia społecznego.

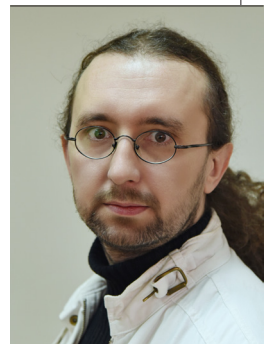
W ostatnich latach zrealizowała m.in. projekty Wielodzietność po polsku oraz Wielodzietność – przed i po 500+. Funkcjonowanie ubogich rodzin wielodzietnych w kontekście zmian polityki rodzinnej w Polsce. Współpracuje z samorządami m.in. w zakresie tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Laureatka kilku nagród Rektora UZ za osiągnięcia naukowe i organizacyjne oraz II nagrody w XII edycji konkursu na najlepsze prace doktorskie w dziedzinie pracy i polityki społecznej organizowanego przez IPiSS. Nominowana do Lubuskiego Wawrzynu Naukowego za monografię *Matki Sybiraczki – losy i pamięć. Polskie kobiety zesłane w głąb ZSRR* (współautor M. Pokrzyńska, D. Bazuń, Zielona Góra 2012). Odznaczona Honorową Odznaką Sybiraka i medalem pamiątkowym za współpracę ze środowiskiem Sybiraków.

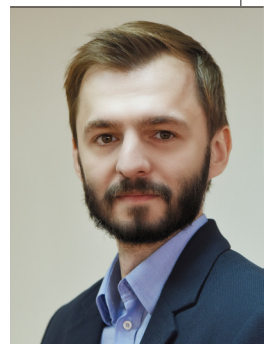
Doktor Artur Kinal, adiunkt, doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii (Uniwersytet Wrocławski), absolwent Uniwersytetu Zielonogórskiego, specjalista w zakresie socjologii miasta, interesuje się także socjologią wizualną.

Aktualnie pracuje nad możliwościami wykorzystania danych dźwiękowych w socjologii miasta, uczestniczy w projekcie Social Education on the Move współfinansowanym z ramienia unijnego programu Erasmus. Współpracownik Pracowni Rewitalizacji Społecznej UZ, uczestnik polsko-duńskiego projektu Bottom-up, współpracuje z projektem Cities and Memory.

Doktor Tomasz Kołodziej, adiunkt, zastępca Dyrektora Instytutu Socjologii, doktor nauk społecznych w dyscyplinie socjologia, absolwent socjologii na Uniwersytecie Zielonogórskim, absolwent The Ohio State Summer School in Social Sciences in Warsaw – realizowanej w ramach program CONSIRT przez The Ohio State University oraz IFiS PAN.

Zainteresowania naukowe ukierunkowane na socjologię grup dyspozycyjnych; problematykę karier zawodowych i eSportu; metodologię badań socjologicznych i analizy statystyczne w naukach społecznych. Członek Pracowni Badań nad Młodzieżą.

Członek zespołu realizującego –projekty badawcze:

- Social Education on the Move – międzynarodowy projekt realizowany w ramach programu Erasmus+. Projekt realizowany w latach 2020-2023;
- Młodzież w czasach nieufności i zagrożeń cywilizacyjnych. Międzynarodowe badania porównawcze. Projekt realizowany w roku 2015 we współpracy z Char-kowskim Uniwersytetem Narodowym im. W.N. Karazina (Ukraina).

Doktor hab. Mariusz Kwiatkowski, prof. UZ, magister pedagogiki (Katolicki Uniwersytet Lubelski), doktor socjologii (KUL). Stopień doktora habilitowanego z zakresu socjologii uzyskał w Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, na podstawie rozprawy *Nieprzejrzystość. Bariery merytokracji kadrowej w sektorze publicznym*.

Zafascynowany problematyką kapitału społecznego, zaufania, sieci społecznych, przedsiębiorczości społecznej i partycypacji obywatelskiej, poszukuje odpowiedzi na pytanie o rolę relacji międzyludzkich w rozwiązywaniu wspólnych problemów.

Zaintrygowany nieprzejrzystością reguł w zakresie obsadzania stanowisk publicznych, próbuje wyjaśnić źródła tego problemu. Zniecierpliwiony rozdzwieniem między teorią a praktyką, realizuje odmianę badań w działaniu, którą nazywa „badaniami sieciującymi.” Członek Pracowni Spójności Społecznej.

Współpraca ze studentami i doktorantami daje mu wiele satysfakcji. Trzykrotnie był wybierany na stanowisko prodziekana do spraw studenckich. W 2020 r. został koordynatorem projektu międzynarodowego Social Education on the Move oraz uzyskał status visiting scholar na Queen’s University Belfast, a w 2021 r. na Dublin City University.

Doktor hab. Jerzy Leszkowicz-Baczyński, prof. UZ, Kierownik Pracowni Rewitalizacji Społecznej. Doktor habilitowany w zakresie socjologii struktur społecznych, absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, studia w zakresie socjologii. Przewód doktorski i przewód habilitacyjny przeprowadzone na Wydziale Nauk Społecznych UAM.

Znawca problematyki struktury społecznej, partycypacji obywatelskiej oraz zagadnień rewitalizacji społecznej, badacz klasy średniej i inteligencji. Zainteresowania badawcze: rewitalizacja społeczna, rewitalizacja kulturowa, nowa polityka miejska,

demokracja partycypacyjna (w tym budżety obywatelskie, konsultacje społeczne), patologie dyskursu publicznego. Aktualnie realizowany projekt własny: Winiarska

rewitalizacja Zielonej Góry. Zrealizowane w ostatnich latach: Aktywność absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego na rynku pracy (projekt cykliczny), Winiarze lubuscy jako kategoria społeczna i kulturowa, Patologia dyskursu w przestrzeni publicznej, Wpływ ideologii radykalnej prawicy na ograniczenie zaufania w systemie społecznym.

Laureat nagród Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego w kategorii działalność organizacyjna. Ekspert Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze.

Doktor Krzysztof Lisowski, adiunkt. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii uzyskał w roku 2002 na Uniwersytecie Wrocławskim, absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze.

Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół trzech obszarów: dyfuzja kulturowa, orientacje aksjologiczne młodzieży; procesy integracji mieszkańców społeczności lokalnych (łączenia samorządów); metodologia badań społecznych. Członek Pracowni Badań nad Młodzieżą.

Dwukrotnie, w latach 2005-2008 i 2009-2011, kierował grantami ministerialnymi dotyczącymi procesów dyfuzji kulturowej i ruchliwości społecznej na pograniczu zachodnim. Jest realizatorem wielu projektów badawczych służących praktyce społecznej, m.in.: Miasto – gmina Zielona Góra, razem czy osobno?

W latach 2005-2008 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Socjologii UZ. Za swoją działalność naukowo-badawczą otrzymał w 2005 r. indywidualną nagrodę Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego (II stopnia) i nagrodę zespołową w 2015 r.

Od wielu lat jest koordynatorem terenowym ogólnopolskich ośrodków badawczych (ORBS IFiS PAN, Kantar Polska, PBS), dla których koordynował m.in. projekty: Europejski Sondaż Społeczny, POLPAN i wiele innych.

Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, w latach 2012-2014 był przewodniczącym Zielonogórskiego Oddziału PTS.

Doktor Anna Mielczarek-Żejmo, adiunkt, kierownik Pracowni Spójności Społecznej, doktor nauk społecznych w zakresie socjologii, socjolog. Zainteresowania badawcze: zagadnienia socjologii pogranicza, szczególnie współpracy transgranicznej, społeczeństwo obywatelskie oraz partycypacja społeczna i obywatelska, sieci społeczne.

Realizatorka licznych badań, m.in. projektów: Social Education on the Move, wykonawca, finansowanie: ERASMUS+; Sieci współpracy transgranicznej a funkcjonowanie społeczności lokalnych na pograniczach. Operacjonalizacja zmiennych, kierow-

nik, finansowanie: ze środków Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego; Zaufanie ponad granicami, wykonawca, finansowanie: Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska (woj. lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013 w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego. Prowadzi działalność upowszechniającą aktywność społeczną i obywatelską.

Doktor Justyna Nyckowiak, adiunkt, z wykształcenia socjolog, politolog; doktorat w dziedzinie nauk humanistycznych w zakresie socjologii. Stopień naukowy doktora uzyskała w roku 2012 na podstawie rozprawy *Kariery na polskiej scenie politycznej. Socjologiczna analiza biografii parlamentarzystów po 1989 roku*.

Zainteresowania badawcze: zachowania wyborcze, kariery polityczne, kariery edukacyjne i zawodowe, nierówności społeczne. Członek Pracowni Badań nad Młodzieżą. Należy do Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i Lubuskiego Towarzystwa Naukowego.

Doktor Magdalena Pokrzyńska, adiunkt. Magister etnologii (Uniwersytet Wrocławski), doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Jej naukowe zainteresowania koncentrują się wokół problematyki pogranicza, tożsamości, pamięci społecznej, dziedzictwa i tradycjonalizmu, kształtowania się życia zbiorowego w Polsce zachodniej po 1945 r., szeroko rozumianej kultury ludowej. W ostatnich latach ważnym obszarem zainteresowań badawczych jest „człowiek ziemi” i fenomen pszczelarstwa. Prowadzi interdyscyplinarne badania terenowe w kraju i za granicą

(Ukraina, Rumunia), współpracując z badaczami niemieckimi, polskimi, rumuńskimi i ukraińskimi.

Razem z dr hab. H. Krasowską z Instytutu Sławistyki PAN jest autorem i głównym organizatorem Bukowińskiego Festiwalu Nauki. Realizatorka wielu projektów badawczych w kraju i za granicą.

Kilkukrotnie nagrodzona przez Rektora UZ za osiągnięcia naukowe i organizacyjne (m.in. na wniosek Rady Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS za wyróżniający się doktorat), wyróżniona Honorową Odznaką Sybiraka oraz Medalem Pamięci nadanym przez Związek Sybiraków. Książki, których jest współautorką nominowane były do Lubuskiego Wawrzynu Naukowego i do nagrody im. Jerzego Giedroycia.

Autorka ponad 60 publikacji naukowych i popularno-naukowych w Polsce, Rumunii, Ukrainie i Serbii.

Doktor hab. Dorota Szaban, prof. UZ. Dyrektor Instytutu Socjologii, absolwentka socjologii na Uniwersytecie Zielonogórskim. Stopień doktora uzyskała w Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie na podstawie rozprawy *Internet w kampanii wyborczej. Analiza socjologiczna mobilizacji elektoratu w wyborach parlamentarnych 2005 w Polsce*. Stopień doktora habilitowanego uzyskała na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego w 2018 r. Jej działalność naukowa i badawcza koncentruje się wokół tematyki metodologii badań społecznych, socjologii pogranicza, socjologii konfliktu (szczególnie na tle inwestycji infrastrukturalnych), socjologii zdrowia oraz socjologii młodzieży. Należy do Pracowni Badań nad Młodzią. Współautorka badań dotyczących wielowymiarowej diagnozy mieszkańców województwa lubuskiego – Lubuski Sondaż Społeczny. Od wielu lat aktywnie działa na rzecz rozwoju regionu lubuskiego, włączając się w liczne działania diagnostyczne i promocyjne. Przez wiele lat kierowała pracą Lubuskiego Ośrodka Badań Społecznych. Była ponadto członkinią Rady Programowej Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia „Radio Zachód” w kadencji 2012-2016 oraz Rady Lubuskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia w latach od 2016-2021 jako reprezentantka organizacji pacjenckich.

Doktor hab. Lech Szczegóła, prof. UZ. Absolwent politologii Uniwersytetu Warszawskiego, również na tej uczelni w 1995 r. uzyskał stopień doktora w zakresie nauk politycznych. Rozprawa habilitacyjna w dziedzinie socjologii, poświęcona tematyce bierności politycznej Polaków, została przyjęta na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w roku 2014. Specjalizuje się w zakresie socjologii polityki.

Zainteresowania badawcze: problematyka transformacji systemów politycznych, kultura polityczna, zachowania wyborcze, partycypacja obywatelska. W 2000 r. uzyskał nagrodę im. Stanisława Ossowskiego przyznaną przez Polskie Towarzystwo Socjologiczne.

Laureat Nagród Rektora WSP (1996, 2000) oraz UZ (2014). Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego oraz kolegium redakcyjnego pisma „Colloquia Communia”. W latach 2014-2017 wykładał także w Wyższej Szkole Demokracji w Grudziądzu.

Magister Agata Szymandera, zielonogórzanka, absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego, z wykształcenia pedagog. Całe życie zawodowe poświęciła pracy na uczelni zielonogórzkiej. Początkowo, od 1989 r., była zatrudniona w Wydawnictwie WSP TK, które wraz z powstaniem uniwersytetu przekształciło się w Oficynę Wydawniczą UZ. W 1996 r. związała się z Instytutem Socjologii, w którym pracuje do dziś w charakterze pracownika administracji na stanowisku starszego specjalisty. Współpracę z socjologami traktuje jako zaszczyt i przyjemność, przede wszystkim dlatego, że najlepiej (poza psychologami) rozumieją drugiego człowieka.

Doktor hab. Beata Trzop, prof. UZ, doktor habilitowana w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia, w specjalności socjologia kultury. Wykształcenie: socjolożka, kulturoznawczyni. Jej działalność naukowo-badawcza koncentruje się wokół kilku zagadnień: kultura masowa i kultura popularna; problematyka dyfuzji społeczno-kulturowej na zachodnim pograniczu Polski; problematyka społeczno-kulturowych konsekwencji starzenia się społeczeństw, wybrane problemy badań nad młodzieżą. Należy do zespołu Pracowni Badań nad Młodzieżą. Aktualnie (luty-maj 2021) realizowany projekt wewnętrzny:

„Studia i studiowanie w czasach pandemii. Doświadczenia studentów zielonogórskich z „czasów zarazy”.

Otrzymała liczne nagrody Rektora UZ (indywidualne i zespołowe) oraz nominację do nagrody Lubuskie Wawrzyny 2020 w kategorii nauka za monografię: B. Trzop, D. Szaban, *Zapiski Lubuszan „z czasów zarazy” 2020*.

Członkini Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Zarządu Sekcji Socjologii Młodzieży i Edukacji Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

Opublikowała wiele prac z zakresu socjologii kultury, socjologii pogranicza, socjologii młodzieży w ogólnopolskich i zagranicznych czasopismach.

Doktor hab. Maria Zielińska, prof. UZ, doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie socjologii, absolwentka socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik studiów doktoranckich, kierownik Pracowni Badań nad Młodzieżą. Z uczelnią zielonogórką związana zawodowo od 1995 r. W latach 2004-2016 pełniła funkcję dyrektora Instytutu Socjologii.

Autorka ponad 150 publikacji naukowych, w tym monografii, prac zbiorowych, prac pod redakcją, artykułów w czasopismach polskich i zagranicznych. Redaktorka i współredaktorka cyklu prac w ramach serii wydawniczej *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej*, członkini wielu Rad Naukowych w czasopismach polskich i zagranicznych. Należy do grupy inicjatywnej założycieli Lubuskiego Ośrodka Badań Społecznych. Była organizatorką wielu konferencji (także międzynarodowych), członkinią Rad Programowych Ogólnopolskich Zjazdów Socjologicznych. W latach 2006-2010 była członkinią Zarządu Głównego PTS, a w roku 2008 pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Towarzystwa. W latach 2011-2020 była członkinią Komitetu Badań nad Migracjami PAN, a przez jedną kadencję pełniła funkcję członka Zarządu. Od roku 2011 jest członkinią Komitetu Socjologii PAN. W kadencji 2016-2020 pełniła w nim funkcję Sekretarza Naukowego. Należy do Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, od 2016 r. pełni funkcję wiceprzewodniczącej. W latach 2014-2018 była członkinią Komisji Etycznej Krajowej Rady Transplantologii. Jest Członkiem Rady ds. Rozwoju Województwa Lubuskiego. Za swoją działalność naukową i organizacyjną wielokrotnie otrzymywała Nagrodę Rektora. W 2010 r. odznaczona została Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a w 2014 r. otrzymała Odznakę Honorową Zasłużonych dla Województwa Lubuskiego.

Główne naukowe obszary badawcze to: socjologia młodzieży, pokoleniowość w badaniach socjologicznych, pogranicza i migracje, metodologia socjologii.

Instytut Psychologii

Słowo wstępne

Instytut Psychologii jest najmłodszą, ale niezwykle ważną częścią Wydziału Nauk Społecznych. Psychologowie od zawsze dzielili się swoją wiedzą i umiejętnościami ze studentami kierunków pedagogicznych i nauczycielskich. Otwarcie kierunku psychologia, a co za tym idzie powołanie Instytutu Psychologii to nie tylko odpowiedź na zapotrzebowanie społeczne, ale też ukonstytuowanie tożsamości psychologów w zielonogórskim środowisku akademickim.

Psychologia jest nauką społeczną ukierunkowaną na rozumienie mechanizmów funkcjonowania człowieka w różnych kontekstach środowiskowych i w różnych aspektach jego rozwoju. To dyscyplina nie tylko naukowa, ale również praktyczna, odpowiadająca na wiele problemów i współczesnych wyzwań. Pracownicy Instytutu Psychologii odpowiadają na to zapotrzebowanie, rozwijając nie tylko działalność naukową, ale także aplikacyjne kierunki naszych działań poprzez bezpośrednią pracę z ludźmi oraz doskonalenie swojego warsztatu klinicznego. Znajduje to bezpośrednie odzwierciedlenie w zdobywanych uprawnieniach i certyfikatach oraz przekłada się na wysoką jakość pracy ze studentami. Dbałość o badania naukowe i jakość kształcenia przejawia się w prowadzonej polityce zatrudnienia oraz w systematycznej ewaluacji programów studiów. Pracownicy dbają o upowszechnianie nauki, wydając corocznie monografie naukowe, publikując artykuły prezentujące wyniki badań empirycznych oraz prowadząc działalność popularnonaukową.

Wydanie Księgi Jubileuszowej Wydziału Nauk Społecznych jest okazją nie tylko do zaprezentowania osiągnięć i dorobku Instytutu Psychologii, ale też możliwością bliższego przyjrzenia szczególnemu znaczeniu psychologów we współczesnych świecie.

*Dyrektor Instytutu Psychologii
dr hab. Iwona Grzegorzewska, prof. UZ*

Joanna Hadzicka

Instytut Psychologii

Instytut Psychologii został oficjalnie powołany do życia w ramach Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii 1 kwietnia 2015 r. w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na specjalistów, jak również po to, aby stworzyć nowe możliwości rozwoju dla uniwersytetu, jego pracowników, studentów i społeczności lokalnej. W istocie, historia zielonogórskiej psychologii ma znacznie dłuższy rodowód, sięgający 1971 r., kiedy to w Wyższej Szkole Pedagogicznej powołano Zakład Psychologii. Początki obecnego Instytutu Psychologii wiążą się z przekształceniem Zakładu Psychologii w 2001 r. (wraz z powstaniem Uniwersytetu Zielonogórskiego) w Pracownię Psychologii, funkcjonującą w ramach Katedry Seksuologii, Poradnictwa i Resocjalizacji. Do pierwotnej struktury zakładu powrócono na krótko w okresie od lipca do września 2014 r., co otworzyło drogę dla powstania katedry w październiku 2014 r., a następnie – obecnego Instytutu Psychologii.

Z chwilą powstania, w skład instytutu kierowanego przez dr hab. Tatianę Rongińską, prof. UZ, wchodziły zaledwie trzy zakłady, jednak planowany był bardzo intensywny rozwój. Obecnie w Instytucie Psychologii, w którym funkcję dyrektora pełni dr hab. Iwona Grzegorzewska, prof. UZ, zatrudnionych jest 25 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych, skupionych w 6 zakładach: Zakładzie Psychologii Edukacyjnej i Wychowawczej, Zakładzie Psychologii Klinicznej i Psychopatologii Rozwoju, Zakładzie Psychologii Osobowości, Zakładzie Psychologii Poznawczej, Zakładzie Psychologii Pracy i Zarządzania, Zakładzie Psychologii Rozwoju Człowieka, oraz w trzech pracowniach: Pracowni Metodologii Badań Społecznych, Pracowni Psychologii Społecznej i Pracowni Psychologii Rodziny, a struktura ciągle jest modyfikowana i poszerzana, wraz ze wzrostem liczby studentów i nauczycieli akademickich.

Dzięki zaangażowaniu pracowników obecnego instytutu, władz rektorskich i dziekańskich oraz osób i instytucji współpracujących, w październiku 2014 r. uruchomiono studia na kierunku psychologia. Już w pierwszym roku podjęto je łącznie

ponad 200 osób, w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, a studia na tym kierunku niezmiernie cieszą się dużym zainteresowaniem. Dla studentów otwarte są cztery specjalności, mające umożliwić edukację w zakresie wybranej dziedziny psychologii stosowanej – praktycznej: psychologii klinicznej, psychologii pracy, organizacji i zarządzania, psychologii edukacyjnej i wychowawczej oraz psychoseksuologii. Realizacja praktycznego podejścia do psychologii jest możliwa także dzięki współpracy w ramach zawartych porozumień z liczną grupą interesariuszy zewnętrznych. Pracownicy Instytutu Psychologii prowadzą przede wszystkim zajęcia akademickie dla studentów kierunku psychologia, ale także przedmioty psychologiczne zawarte w programie studiów innych kierunków na wydziale oraz w pozostałych jednostkach UZ, przede wszystkim takie, jak: psychologia rozwoju człowieka, psychologia społeczna, psychologia wychowawcza, psychologia resocjalizacji, psychologia kliniczna, współczesne problemy psychologii, orzecznictwo i poradnictwo psychopedagogiczne, psychologiczno-pedagogiczne podstawy nauczania, psychologia zarządzania, psychologia terroryzmu i sytuacji kryzysowych, psychologia ekonomiczna i wiele innych.

Ważnym elementem życia instytutu jest działalność studencka, szczególnie o naukowym charakterze. Studenci psychologii chętnie angażują się w aktywność kół naukowych: Koła Naukowego Psychologii Klinicznej UZ, Koła Coachingu Psychologicznego, Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Psychologii i Animacji Twórczości „Zwoje kultury”, Koła Psychologii Wsparcia i Rozwoju „WiR”, a w procesie formowania są jeszcze następne zrzeszenia. Ciekawą inicjatywą naukową, adresowaną nie tylko do studentów psychologii są organizowane cyklicznie Wykłady Mistrzów, których celem jest umożliwienie studentom i wszystkim zainteresowanym kontaktu z osobami uznawanymi za Mistrzów w dziedzinie psychologii. W ramach cyklu gościnne wykłady wygłosili dotychczas: prof. dr hab. Zbigniew Izdebski, dr hab. Hanna Liberska, prof. UKW; prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska, prof. dr hab. Czesław Nosal, prof. dr hab. Anna I. Brzezińska, prof. dr hab. Jerzy Brzeziński, prof. dr hab. Maria Straś-Romanowska, prof. dr hab. Wiesław Łukaszewski, prof. dr hab. Stanisław Kowalik oraz prof. dr hab. Bernadetta Izydorczyk. Kolejną studencką inicjatywą naukową jest zorganizowana już dwukrotnie Interdyscyplinarna Studencka Konferencja Naukowa „Projekt: Mistrz”, której celem jest zainicjowanie dyskusji oraz zachęcenie do refleksji na temat szeroko rozumianego mistrzostwa. Uczestnicy konferencji poruszają m.in. zagadnienia związane z dążeniem do sukcesu, profesjonalizmem i pasją, poszukiwaniem autorytetów, planowaniem swojej kariery zawodowej, poszukiwaniem motywacji do działania, interdyscyplinarnością oraz sposobami myślenia, które ukierunkowują na mistrzostwo. W ramach konferencji, oprócz wystąpień studentów, odbywają się także tematyczne wystąpienia mistrzów. W pierwszej edycji gośćmi specjalnymi – Mistrzami byli: Ewa Minge, projektantka mody oraz Sandra Staniszevska, aktorka,

a drugiej Mistrzowie biznesu: Zygmunt R. Trzaskowski, właściciel firmy Hertz oraz Małgorzata Bieniaszewska – właścicielka firmy MB-Pneumatyka. Wydarzenia te zawsze spotykają się ze sporym zainteresowaniem i są przyjmowane przez społeczność akademicką z dużym entuzjazmem.

Niezwykle ważna dla funkcjonowania instytutu jest szeroka działalność naukowa. Zielonogórcy psycholodzy realizują wiele projektów badawczych, w tym finansowanych przez zewnętrzne podmioty, uczestniczą w wielu konferencjach naukowych, chętnie biorą udział w projektach wymiany i współpracy międzynarodowej, m.in. z Rosją, Litwą, Portugalią, Szwecją, Niemcami, Węgrami, Ukrainą i Francją. Instytut prowadził także własną działalność wydawniczą, wydając pod redakcją dr hab. Tatiany Rongińskiej, prof. UZ czasopismo „Psychologiczne Zeszyty Naukowe”: *Człowiek w całości kształcie życia: rodzina - edukacja – praca*. Półrocznik stanowił forum wymiany poglądów psychologów i specjalistów z nauk pokrewnych na tematy związane z problematyką wychowania i rozwoju dzieci, młodzieży, osób dorosłych w różnych kontekstach życiowych. Czasopismo prezentowało także treści tematycznie zogniskowane wokół problemów edukacji i doskonalenia profesjonalnego człowieka w organizacjach edukacyjnych oraz w sytuacji pracy zawodowej. W „Psychologicznych Zeszytach Naukowych” publikowane były także prace z zakresu trudności i zaburzeń zachowań człowieka w ciągu życia oraz profilaktyki tych zaburzeń.

Zakład Psychologii Edukacyjnej i Wychowawczej

Doktor hab. Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, prof. UZ, kierownik zakładu, z wykształcenia pedagog specjalny-oligofrenopedagog, logopeda. Stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie pedagogiki, specjalność pedagogika specjalna, uzyskała na Uniwersytecie Gdańskim w roku 2011 na podstawie rozprawy *Społeczna i edukacyjna integracja osób z niepełnosprawnością intelektualną w perspektywie ekosystemu*. Szczególną sferą Jej zainteresowań naukowych są uwarunkowania i realizacyjne słabości edukacyjnej inkluzji i społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami, a zwłaszcza osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zajmują Ją także możliwości normalizacji sytuacji życiowej tych osób, a w ostatnich latach – problem ubóstwa, prekarności, stratyfikacji społecznej dzieci/uczniów w systemie edukacji oraz możliwości wyrównywania szans edukacyjnych i społecznych osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Do roku 2015 współpracowała w ramach projektu Special Education Paraprofessionals in the USA and Poland, a od 2016 do 2018 r. była członkinią Rady Programowej w projekcie Wdrażanie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa. Natomiast w latach

2019-2020 pełniła funkcję eksperta ds. problematyki usamodzielniania osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną w projekcie Aurora znaczy Jutrzenka, realizowanym przez Fundację – Instytut Twórczej Integracji w partnerstwie z Instytutem Badań nad Edukacją i Komunikacją Politechniki Śląskiej w Gliwicach, a od 2018 do 2021 r. funkcję konsultanta merytorycznego i metodologicznego w projekcie międzynarodowym Preconditions of transformations of educational contexts by applying inclusive education strategies (IES).

Wielokrotnie nagradzana za swoją pracę, w ostatnich latach Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Medalem za Długoletnią Służbę, Srebrnym Krzyżem Zasługi, a także przez Rektora UZ. Należy do Sekcji i Zespołu Pedagogiki Specjalnej KNP PAN, Rady Programowej Fundacji Widzieć i Wiedzieć Więcej w Olsztynie, Polskiego Towarzystwa Pedagogów Specjalnych. Członkini Rady Naukowej czasopisma „Konteksty Pedagogiczne”, Stowarzyszenia Pomóż nie będę sam (stała współpracą z WTZ w Nowej Soli). Inicjatorka i prowadząca Studia Podyplomowe – Edukacji Integracyjnej i Edukacji i Rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną (20 edycji studiów do 2020 r.). Pełniła ważne funkcje na Wydziale i UZ, m.in. prodziekana, elektora w wyborach Rektora, członka Komisji Senackich i Senatu (też w aktualnej kadencji) oraz Komisji Etyki Badań Psychologicznych IP.

Doktor Urszula Gembara, z wykształcenia psycholog, stopień doktora uzyskała w roku 2009 na tej samej uczelni na podstawie rozprawy *Korelaty osobowościowe uzdolnień plastycznych i osiągnięć artystycznych u studentów*. Jej zainteresowania badawcze skoncentrowane są wokół problematyki twórczości, w tym psychologii twórczości, wychowania ku twórczości, rozwojowych aspektów ekspresji i twórczości na różnych etapach życia. Do ważnych pozanaukowych aspektów działalności zalicza pracę w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także inne formy praktycznego aspektu pracy zawodowej psychologa oraz własną aktywność artystyczną (rysunek), której efektem było m.in. kilka wystaw artystycznych, w tym wstawa na Uniwersytecie Zielonogórskim (Archetypy i inne typy) w 2012r. Współopiekunka Koła Naukowego Psychologii i Animacji Twórczości „Zwoje kultury”.

Doktor Anna Mróz, z wykształcenia psycholog, stopień doktora uzyskała w roku 2002 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na podstawie rozprawy *Rozwój osoby według Teorii Dezintegracji Pozytywnej Kazimierza Dąbrowskiego (analiza doświadczeń wybranej grupy)*. Jej zainteresowania badawcze skoncentrowane są

wokół problematyki potencjału rozwoju osobowego i jego realizacji: uwarunkowania zmian rozwojowych, wartości esencjalne w procesie integracji osobowej, wzmożone pobudliwości psychiczne i ich rola w rozwoju, społeczne funkcjonowanie osób z wysokim potencjałem rozwojowym, trudności rozwojowe dzieci zdolnych i wrażliwych emocjonalnie. Interesują ją także badania narracyjne i biograficzne w psychologii osobowości. Od 2001 r. jest członkinią Sekcji Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.

Doktor Łukasz Nickel, z wykształcenia psycholog, psychoterapeuta i socjolog, stopień doktora w dziedzinie psychologii uzyskał w roku 2018 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Nieśmiałość a osiągnięcia szkolne: analiza psychospołecznych uwarunkowań sukcesów w nauce*. Jego zainteresowania badawcze skoncentrowane są wokół problematyki psychologii wieku szkolnego, teorii rozwoju inteligencji i diagnozy psychologicznej. Aktualnie realizuje własne projekty naukowe: Exploring Occupational Aspirations of School-Age Children by Fluid Intelligence, Gender and Age oraz Relations Between School-Age Children's Shyness and Personality Traits: The Moderating Effects of Grade and Sex. Poza Uniwersytetem pełni rolę psychologa w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 we Wrocławiu.

Zakład Psychologii Klinicznej i Psychopatologii Rozwoju

Doktor hab. Iwona Grzegorzewska, prof. UZ, Dyrektor Instytutu Psychologii (od 2020 r.), Kierownik Zakładu Psychologii Klinicznej i Psychopatologii Rozwojowej, przewodnicząca Rady Dyscypliny Naukowej Psychologia. Z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała w roku 2014 na Uniwersytecie Gdańskim na podstawie rozprawy *Odporność psychiczna dzieci alkoholików*. Jest specjalistką w zakresie zdrowia psychicznego i jego zaburzeń w okresie dzieciństwa, adolescencji i młodej dorosłości. Zainteresowania naukowe koncentruje wokół zagadnień z dziedziny psychologii klinicznej, zwłaszcza psychologii klinicznej dzieci i młodzieży, psychopatologii rozwojowej, uzależnień substancjalnych i behawioralnych, a także wokół problematyki personalnych, rodzinnych i środowiskowych uwarunkowań problemów emocjonalnych i behawioralnych okresu dzieciństwa i adolescencji. W ostatnich czasach szczególnie zajmuje się problematyką nieprawidłowego rozwoju i zaburzeń osobowości

u dzieci i młodzieży. Wielokrotnie nagradzana za działalność naukową i kliniczną, m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Nagrodą Lubuskiego Kuratora Oświaty, a także przez Prezydenta Miasta Zielona Góra i Rektora UZ. Jest członkinią rady naukowej czasopism psychologicznych „Current Issues in Personality Psychology”, „Gavin Journal of Addiction Research and Therapy”, „Journal of Addiction Research”. Wielokrotnie przedstawiała swoje osiągnięcia na ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych. Była członkinią Komitetu Programowego 36. Kongresu Psychologicznego PTP (Gdańsk, 26-28.09.2017). W latach 2010-2020 należała do komisji bioetycznej w Katedrze Zdrowia Publicznego UZ i komisji bioetycznej w Instytucie Psychologii. Należy do Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i Polskiego Towarzystwa Badań nad Uzależnieniami. Jest ekspertem Państwowej Komisji Akredytacyjnej w dyscyplinie psychologia. Jest autorką ponad 80 publikacji naukowych.

Poza pracą na uczelni jest także psychologiem-praktykiem, edukatorką, superwizorem psychologii klinicznej dziecka PTP, hipnoterapeutką, socjoterapeutką, ekspertem w zakresie opiniowania psychologiczno-sądowego zeznań małoletnich świadków oraz w dziedzinie przemocy wobec dzieci i młodzieży wydającym ekspertyzy na zlecenie prokuratur rejonowych, sądów karnych, rodzinnych i nieletnich oraz okręgowych. Prowadzi liczne szkolenia, w tym specjalizacyjne, z zakresu problemów psychicznych występujących w okresie dzieciństwa i adolescencji. Szkoli rodziców, nauczycieli, dyrektorów placówek oświatowych, psychologów, pedagogów, psychoterapeutów. W trakcie specjalizacji z psychoterapii dzieci i młodzieży.

Doktor Anna Maria Góralewska-Słońska, zastępca dyrektora instytutu, z wykształcenia psycholog i ekonomista, stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu uzyskała w 2006 r. na Uniwersytecie Gdańskim na podstawie rozprawy *Struktura funkcji kierowania w szkołach ponadgimnazjalnych – identyfikacja i uwarunkowania*. W kręgu Jej zainteresowań badawczych znajduje się mobbing i molestowanie seksualne w środowisku pracy, psychologia kliniczna, psychoterapia i praktyczne zastosowania psychologii w pracy z młodzieżą i dorosłymi. Recenzent w czasopismach naukowych: „Management” i „Zeszyty Naukowe PWSZ im. Witelona w Legnicy”. Była sekretarzem redakcji półrocznika Instytutu Psychologii Uniwersytetu Zielonogórskiego „Psychologiczne Zeszyty Naukowe” i redaktorem tematycznym w czasopiśmie „Relacje Studia z Nauk Społecznych” wydawanym przez Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Członkini Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, jest w procesie certyfikacji w nurcie Psychoterapii Integratywnej, współpracuje w zakresie

wsparcia psychologicznego młodzieży z I Liceum Ogólnokształcącym w Zielonej Górze. Opiekuje się Kołem Naukowego Coachingu Psychologicznego.

Doktor Marcin Florkowski, z wykształcenia psycholog, stopień doktora uzyskał w roku 2003 na Uniwersytecie Opolskim na podstawie rozprawy *Uwarunkowania zmian samoocen konfrontowanych z informacjami osobistymi*. Jego zainteresowania badawcze skoncentrowane są wokół psychologii poznawczej, neuronauki i psychoterapii. Do ważnych pozanaukowych aspektów działalności zalicza pracę w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Doktor Anna Paluszak, z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora uzyskała na Uniwersytecie Wrocławskim w 2011 r. na podstawie rozprawy *Rola stylu przywiązania w autoprezentacji kobiet i mężczyzn w sytuacji wzbudzonego motywu pozyskania partnera związku intymnego*.

Magister Agata Łopato, z wykształcenia psycholog, stopień naukowy magistra uzyskała w 2014 roku. Psychoterapeuta w trakcie certyfikacji w nurcie poznawczo-behawioralnym, psychoterapeuta w Poradni Zdrowia Psychicznego „Relacja” w Zielonej Górze oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulechowie.

Magister Konrad Opaliński, asystent, z wykształcenia psycholog, absolwent Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu. Stopień naukowy magistra uzyskał w 2009 r., w swojej pracy magisterskiej przedstawiając temat: *Wgląd w chorobę pacjentów z rozpoznaniem psychozy schizofrenicznej*. Do jego głównych zainteresowań naukowych należy zagadnienie świadomości choroby, zastosowanie Krytycznej Analizy Dyskursu w psychologii oraz zastosowaniem psychologii do badań osób w warunkach polarnych. Członek Wielkopolskiego Towarzystwa Terapii Systemowej, Polskiego Towarzystwa na rzecz Psychologicznego i Społecznego Podejścia do Psychoza oraz International Society for Psychological and Social Approaches to Psychoses. Psycholog w Oddziale Neurologicznym z Pododdziałem Udarowym oraz Wczesnej Rehabilitacji Neurologicznej w 105. Kresowym Szpitalu Wojskowym w Żarach. Opiekun Koła Naukowego „Psychologiczny Klub Filmowy”. Laureat ogólnopolskiego konkursu Misja Polarna 2021, w ramach

którego aktualnie realizuje projekt badawczy dotyczący funkcjonowania poznawczego polarników zimujących w Polskiej Stacji Polarnej Hornsund im. Stanisława Siedleckiego na Svalbardzie.

Magister Piotr Przybylski, z wykształcenia psycholog, psycho-terapeuta, socjoterapeuta, stopień naukowy magistra psychologii uzyskał w 2015 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Do jego głównych zainteresowań naukowych należą zagadnienia psychologii klinicznej, analizy transakcyjnej, uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz psychoterapii młodzieży i młodych dorosłych. Członek Polskiego Towarzystwa Analizy Transakcyjnej, Polskiego Towarzystwa Psychoterapii Psychodynamicznej oraz Polskiego Stowarzyszenia Socjoterapeutów i Trenerów. Poza uniwersytetem prowadzi własną praktykę psychoterapeutyczną, a także zajęcia w ramach Szkoły Psychoterapii w nurcie Analizy Transakcyjnej w Centrum Analizy Transakcyjnej w Poznaniu. Posiada certyfikat TA 101 w zakresie Analizy Transakcyjnej (wydany przez European Association for Transactional Analysis, EATA). Absolwent Psychodynamicznego Studium Socjoterapii i Psychoterapii Młodzieży rekomendowanego przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

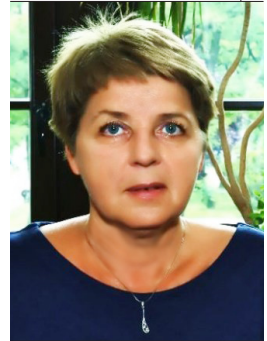

Doktor Jerzy Herberger, były pracownik instytutu, z wykształcenia psycholog, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym w 1987 r. uzyskał także stopień doktora na podstawie rozprawy *Psychologiczne uwarunkowania efektywności kinezyterapii pacjentów reumatoidalnych*. Jego zainteresowania badawcze były skoncentrowane wokół zagadnień zaburzeń osobowości i efektywności psychoterapii. Był opiekunem studenckiego Koła Naukowego Psychologii Sportu.

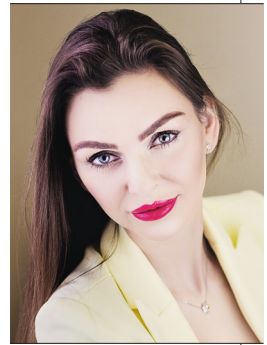
Zakład Psychologii Osobowości

Doktor hab. Bożena Janda-Dębek, kierownik zakładu, z wykształcenia psycholog. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2005 r. na podstawie rozprawy *Daleko czy blisko. Dystans interakcyjny w wybranych sytuacjach społecznych*. Jej główne zainteresowania badawcze koncentrują się głównie na zagadnieniach z psychologii procesów poznawczych, w szczególności: zniekształceniach pamięci, komunikacji niewerbalnej, psychologii kłamstwa, a także problematyce z zakresu psychologii środo-

wiskowej, w tym m.in. na ocenie jakości środowiska i tendencji do działań na rzecz własnego środowiska zamieszkania. W latach 2015-2017 była redaktorem naczelnym „Polish Journal of Applied Psychology”, a także jednym z ekspertów Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz ekspertem ministerialnym MNiSW, powołanym do udziału w pracach zespołu do spraw oceny wniosków o przyznanie stypendium ministra za wybitne osiągnięcia. W 2017 r. została uhonorowana Brązowym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta RP.

Doktor Dagmara Gawron, z wykształcenia psycholog. Stopień naukowy doktora uzyskała na SWPS Uniwersytet Humanistyczno-społeczny w Warszawie Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu w 2016 r., na podstawie rozprawy *Konsekwencje afektywno-motywacyjne spostrzeganych zmian we własnym wyglądzie*. Do Jej zainteresowań badawczych należą zagadnienia w obszarach wizerunku własnej osoby, osobowości, emocji i motywacji.

Profesor dr hab. Wiesław Łukaszewski, były pracownik instytutu, pierwszy kierownik zakładu, z wykształcenia psycholog, od 1986 r. profesor zwyczajny (Uniwersytet Opolski), specjalista w zakresie podstaw psychologii, psychologii motywacji i psychologii społecznej. Do Jego głównych zainteresowań naukowych zaliczyć można zagadnienie reakcji na doświadczenie lęku egzystencjalnego. Członek honorowy Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej i Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, członek wielu redakcji naukowych czasopism psychologicznych.

Zakład Psychologii Poznawczej

Doktor hab. Adrianna Grabizna, prof. UZ, kierownik Zakładu Psychologii Poznawczej, z wykształcenia filozofka, stopień naukowy doktora habilitowanego (Habilitation à Diriger des Recherches) z filozofii uzyskała w roku 2015 na Université Paris Quest Natterre la Défense w Paryżu na podstawie rozprawy *Les chiens ne sont pas des chats. Le grand mystère du problème de l'espèce* (IFiS PAN 2017). Uzyskała Doktorat Europejski (European Doctorate Title) z filozofii w listopadzie 2006 r., summa cum laude, na Uniwersytecie Jean Moulin Lyon 3, w Lyonie, we Francji, na podstawie rozprawy napisanej i obronionej po francusku

i angielsku: *La théorie évolutive de la connaissance: La relation phylogénétique de la représentation à l'objet*. Do Jej głównych zainteresowań naukowych należą: punkty styku między psychologią a psychoterapią a filozofią, biologiczne podstawy psychologii i psychoterapii oraz filozofia biologii.

Doktor Łukasz Budzicz, psycholog, absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Stopień doktora uzyskał na tej samej uczelni w roku 2015 na podstawie rozprawy *Wartość poznawcza badań empirycznych w psychologii społecznej*. Jego zainteresowania badawcze dotyczą psychologii ewolucyjnej, psychologii różnic indywidualnych i metodologicznych problemów badań psychologicznych. Wyróżniony stypendium Rektora UAM dla najlepszych doktorantów w latach 2009-2012. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk o Człowieku i Ewolucji oraz Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej.

Doktor hab. Remigiusz Szczepanowski, prof. UZ, były pracownik instytutu, pierwszy kierownik zakładu, z wykształcenia psycholog, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego (psychologia) i Politechniki Wrocławskiej (elektronika). Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w roku 2015 w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej na podstawie rozprawy *Świadome i nieświadome przetwarzanie emocji w mózgu. Modelowanie w ramach teorii detekcji sygnałów*. Specjalista w zakresie psychologii poznawczej. Do jego głównych zainteresowań naukowych zaliczyć można problematykę umysłu, psychopatologię poznania i zastosowanie nowoczesnych technologii w psychologii. Realizował projekt badawczy Psychopatologia metapoznania: perspektywa integracyjna w kontekście biologiczno-poznawczych modeli halucynacji, fobii i urojeń (Narodowe Centrum Nauki, nr projektu 2014/15/B/HS6/03834). Członek Europejskiego Towarzystwa Psychologii Poznawczej (ESCOP).

Zakład Psychologii Pracy i Zarządzania

Doktor hab. Tatiana Rongińska, prof. UZ, pierwszy Dyrektor Instytutu Psychologii, kierownik zakładu Psychologii Pracy i Zarządzania. Z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała w roku 1996 na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Państwowego w Sankt-Petersburgu (Rosja) na podstawie rozprawy *Zjawisko oporu wobec oddziaływań adaptacyjnych*. Jest specjalistką w zakresie psychologii pracy i zarządzania, w tym psychologii przywództwa. Naukowo zajmuje się także psychologią osobowości i diagnostyką psychologiczną w zakresie przydatności zawodowej oraz cech warunkujących zachowania lide-

rów. Zrealizowała wiele projektów badawczych, w tym międzynarodowych, m.in.: Obciążenie psychiczne w zawodzie nauczycielskim i zawodach związanych z pracą z ludźmi w latach 1996-2007 i Wsparcie psychologiczne przedsiębiorców w latach 2007-2011 wspólnie z Uniwersytetem w Poczdamie oraz Wzajemne stereotypy i uprzedzenia między Polską i Rosją w latach 2001-2004 prowadzony przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Wielokrotnie nagradzana za działalność naukową: m.in. Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Nagrodami Rektora UZ za osiągnięcia naukowe i organizacyjne. Pełni funkcję redaktor naczelnej „Psychologicznych Zeszytów Naukowych”, jest członkinią Rady Naukowej czasopism: „Relacje. Studia z Nauk Społecznych”, „Дискурс” (Discourse) wydawanego przez Sankt-Petersburski Państwowy Uniwersytet Elektrotechniczny (Sankt-Petersburg, Rosja) oraz członkinią Komisji Nauk Organizacji i Zarządzania, Oddział Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu od roku 2010. Ponownie wybrana na kadencję 2019-2022.

Doktor hab. Tatiana Rongińska, prof. UZ pracuje w środowisku akademickim Zielonej Góry od 1991 r., początkowo na WSP im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, a od 2001 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim. Na przestrzeni tych lat pełniła liczne funkcje kierownicze: kierowniku Zakładu Psychologii WSP im. Tadeusza Kotarbińskiego, zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki WSP, kierownika Zakładu Psychologii Zarządzania WSP (który utworzyła w Instytucie Zarządzania w roku 2000). Była współtwórcą kierunku psychologia istniejącego na Uniwersytecie Zielonogórskim od roku 2014. Od 1 października 2014 r. kierowała Katedrą Psychologii na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Jej wysiłek i mocne zaangażowanie przyczyniło się do powstania 26 marca 2015 r. Instytutu Psychologii, którym kierowała od powstania do 30 września 2020 r.

Ma bogaty dorobek naukowy: ponad 100 pozycji bibliograficznych, w tym: 5 monografii naukowych, ok. 100 publikacji w polskich i zagranicznych monografiach i czasopismach renomowanych. Była organizatorem i współorganizatorem międzynarodowych konferencji naukowych, takich jak: Zdrowie psychiczne w zawodzie nauczycielskim (wraz z Uniwersytetem w Poczdamie, 1998), Polacy i Rosjanie – przewidywanie uprzedzeń (projekt realizowany przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2006).

W latach 2012-2015 opiekowała się studenckim Kołem Naukowym Coachingu Psychologicznego. Jest opiekunem naukowym specjalności Psychologia Pracy, Organizacji i Zarządzania, organizatorem i opiekunem naukowym pierwszej Letniej Szkoły Psychologii Pracy, Organizacji i Zarządzania, która się odbyła 16-20.09.2019 r. i została zorganizowana wspólnie z Instytutem Psychologii Uniwersytetu im. Adama

Mickiewicza w Poznaniu. Patronat nad szkołą objęło Polskie Stowarzyszenie Psychologii Organizacji (PSPO).

Jest opiekunem i organizatorem cyklicznych konferencji Projekt: Mistrz prowadzonych przez studentów kierunku psychologia we współpracy ze przedstawicielami regionalnych instytucji sztuki (Filharmonia Zielonogórska), biznesu (Herzt-Systems, MB-Pneumatyka i inne), poświęconych tematyce rozwoju profesjonalnego człowieka na drodze stawania się mistrzem. Profesor Rongińska współpracuje z instytucjami regionalnymi: Państwową Inspekcją Pracy w Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim (wieloletni projekt dotyczący stresu w pracy), Radiem Zachód (cykliczne audycje eksperckie), Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy (systematyczne wykłady, konferencje i szkolenia lekarzy i pielęgniarek), placówkami oświaty na terenie miasta Zielona Góra (wykłady, konferencje, szkolenia), Uniwersytetami Trzeciego Wieku Zielonej Góry, Lubuska, Żar (wykłady inauguracyjne).

Zaangażowanie zawodowe oraz zainteresowania naukowe prof. Tatiany Rongińskiej przyczyniły się do powstania w roku 2021 Centrum Liderów Biznesu Uniwersytetu Zielonogórskiego w pionie Prorektora ds. Współpracy z Gospodarką. Decyzją Rektora UZ z 1 czerwca 2021 r. jest powołana na stanowisko dyrektora Centrum Liderów Biznesu UZ. Utworzenie na Uniwersytecie Zielonogórskim nowej, innowacyjnej struktury, którą jest CLB UZ, ma duże znaczenie praktyczne w aspekcie współpracy uczelni z otoczeniem gospodarczym.

Doktor Artur Doliński, z wykształcenia pedagog, tytuł naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika zdobył na Uniwersytecie Zielonogórskim w 2003 r. na podstawie rozprawy *Zachowania młodzieży w sytuacjach społecznych jako transmisja wzorów rodzinnych*. W obszarze jego zainteresowań badawczych znajdują się: problem zachowań ludzi w różnych kontekstach sytuacji społecznych, korekcji zachowań ryzykownych w relacjach międzyludzkich oraz psychologii zarządzania relacyjnego.

Magister Joanna Kubicka-Jakuczun, były pracownik instytutu, z wykształcenia psycholog. Do Jej głównych zainteresowań zawodowych należą zagadnienia: sytuacji kryzysowych, PTSD, psychologii terroryzmu, osobowości psychopatycznej, a także nurty psychoterapii, sztuka w psychoterapii i psychologia w praktyce. Uczestniczka projektu Urban Creative Poles: Rozwój i Promocja Potencjału Przemysłu Kreatywnego w Średniej Wielkości Miastach Regionu Morza Bałtyckiego. Była opiekunką studenckiego Koła Naukowego Coachingu Psychologicznego.

Zakład Psychologii Rozwoju Człowieka

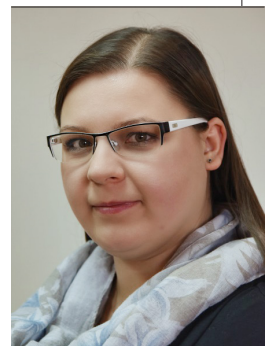
Doktor hab. Ludwika Wojciechowska, prof. UZ, kierownik zakładu, z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała w roku 2010 na Uniwersytecie Warszawskim na podstawie rozprawy *Syndrom pustego gniazda: dobrostan matek usamodzielniających się dzieci*. Specjalistka w zakresie badań psychologii rozwoju człowieka, psychologii rodziny, psychologii wychowania i psychologii pozytywnej. Do Jej głównych zainteresowań naukowych należą: problematyka jakości życia i dobrostanu psychicznego na różnych etapach rozwoju człowieka w powiązaniu z jego kontekstem życiowym i specyficznymi doświadczeniami, problem stylów życia w dorosłości i ich funkcji przystosowawczych, zagadnienie roli cnót, wartości i mocnych stron człowieka w rozwoju społecznym oraz problem zadań rozwojowych i oczekiwań społecznych w biegu życia. Współpracuje z Wydziałem Psychologii Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki w Łucku na Ukrainie. Członkini Komisji Etyki ds. Badań Naukowych w instytucie UZ, Członkini Zarządu Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka.

Doktor Magdalena Kolańska-Stronka, z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora uzyskała w 2020 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Taksonomia i struktura psycholektykalna porównań z typowymi użytkownikami marek wśród nastolatków*. Jest kierownikiem grantu NCN 2017/25/N/HS4/02510 Rola marek w budowaniu koncepcji siebie adolescentów. Otrzymała nagrodę European Association of Personality Psychology 2018 dla początkujących badaczy. Do Jej głównych zainteresowań naukowych należy zagadnienie obrazu siebie oraz kongruencji, a także zachowania konsumenckie na przestrzeni życia. Współpracuje również z SWPS Poznań. Członkini Wielkopolskiego Towarzystwa Terapii Systemowej i Stowarzyszenia Psychologów Chrześcijańskich; psychoterapeutka, prowadzi własny Ośrodek Psychoterapii w Poznaniu.

Magister Joanna Hadzicka, asystent, z wykształcenia psycholog, absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Stopień naukowy magistra uzyskała w 2013 r., w swojej pracy

magisterskiej przedstawiając temat: *Wstyd, wina i regulacja emocji a tożsamość we wczesnej adolescencji u członków ZHP*. Do Jej głównych zainteresowań naukowych należą zagadnienia psychologii rozwoju człowieka, psychologii rodziny i psychologii edukacji, w szczególności znaczenie relacji międzypokoleniowych, opieki nad najmłodszym i najstarszym pokoleniem oraz pieczy zastępczej. Członkini Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka.

Magister Agnieszka Misiuro, z wykształcenia psycholog, tytuł magistra uzyskała w 2015 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na podstawie rozprawy *Postawy rodzicielskie a postrzegane wsparcie własnej wiary*. Jej zainteresowania badawcze dotyczą: cyberpsychologii, uzależnienia od nowoczesnych technologii, głównie portali społecznościowych; psychologii osobowości – przede wszystkim teorii cech i teorii społeczno-poznawczych; zagadnień z obszarów psychologii społecznej (procesów grupowych, komunikacji interpersonalnej); diagnozy dzieci i młodzieży oraz zagadnień związanych z rozwojem i wspieraniem rozwoju

człowieka na przestrzeni życia. Wykonawca w granie Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii Wczesne nieadaptacyjne schematy, tryby schematów oraz wymiary osobowości nieprawidłowej jako predyktory trajektorii rozwoju problematycznego korzystania z gier komputerowych oraz portali społecznościowych – badania podłużne.

Doktor hab. Bogusława Lachowska, prof. UZ, były pracownik instytutu, pierwszy kierownik zakładu. Z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie psychologii rodziny uzyskała na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II w 2012 r. na podstawie rozprawy *Praca i rodzina. Konflikt czy synergia? Konflikt i facylitacja między rolami rodzinnymi i zawodowymi – uwarunkowania i znaczenie dla jakości życia kobiet i mężczyzn*. Do Jej zainteresowań naukowych należy psychologia rodziny, a w szczególności: psychologiczna charakterystyka rodziny w perspektywie systemowej, radzenie sobie ze stresem oraz prężność rodziny, psychologiczna problematyka wielorakich ról społecznych, zaufanie i intymność w bliskich związkach interpersonalnych, a także metody badania rodziny.

Doktor Dorota Niewiedział, były pracownik instytutu (do roku 2021), z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora uzyskała w roku 2002 na Uniwersytecie Wrocławskim na podstawie rozprawy *Poczucie jakości życia ludzi starych mieszkających w domach pomocy społecznej*. Specjalistka w zakresie psychogerontologii.

Do Jej głównych zainteresowań naukowych należą: relacje społeczne w okresie późnej dorosłości, styl odwiązania od partnera życiowego starzejących się wdów oraz funkcjonowanie rodziny z chorobą Alzheimera. Poza uczelnią jest także psychoterapeutką-praktykiem, członkinią nadzwyczajną Wielkopolskiego Towarzystwa Terapii Systemowej, wiceprzewodniczącą Lubuskiego Oddziału Towarzystwa Gerontologicznego, członkinią Lubuskiego Stowarzyszenia Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera. Opiekuje się Studenckim Kołem Wsparcia Seniorów.

Pracownia Psychologii Społecznej

Doktor hab. Alicja Kuczyńska, prof. UZ, kierownik pracowni, z wykształcenia psycholog, stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała w roku 2000 na Uniwersytecie Gdańskim na podstawie rozprawy *Sposób na bliski związek. Zachowania wiążące w procesie kształtowania się i utrzymania więzi w bliskich związkach*. Specjalistka w zakresie psychologii klinicznej i społecznej. Do Jej głównych zainteresowań naukowych należy problematyka psychologii więzi, płciowości, w tym kobiecości i męskości oraz seksualności. W latach 2005-2015 redaktor naczelna „Polish Journal of Applied Psychology” (czasopisma Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego).

Pracownia Metodologii Badań Psychologicznych

Doktor Łukasz Wojciechowski, kierownik pracowni, z wykształcenia psycholog, tytuł doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie psychologia uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim w 2008 r. na podstawie rozprawy *Złożoność współzależności podmiot-środowisko a altruizm-egoizm zachowania w sytuacji podziału dóbr*. W obszarze jego zainteresowań naukowych znajduje się dążenie do szeroko rozumianej syntezy, interdyscyplinarność, łączenie elementów z obszarów wiedzy i umiejętności: matematycznej teorii i świata badań empirycznych, nauki ścisłej i twórczości artystycznej, działań akademickich i projektów biznesowych.

Magister Maria Miłkowska, wykładowca akademicki, z wykształcenia psycholog, absolwentka Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS. Stopień naukowy magistra uzyskała w 2012 r. na podstawie pracy na temat: *Wpływ ciąży i macierzyństwa na funkcjonowanie pamięci prospektywnej i roboczej*.

Do Jej głównych zainteresowań zawodowych należą neuropsychologia, psychologia poznawcza, psychoterapia i praktyczne zastosowania psychologii. Członkini Wielkopolskiego Towarzystwa Terapii Systemowej i Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Rozwoju Człowieka.

Udział w międzynarodowym projekcie w ramach programu Erasmus+ pt. Creativity, Multiple Intelligence and 3D printing in pre-school for disadvantage children – Dream Makers.

Magister Tomasz Misiuro, asystent, z wykształcenia psycholog, absolwent Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, na którym również aktualnie realizuje studia doktoranckie. Stopień naukowy magistra uzyskał w 2012 r., w swojej pracy magisterskiej przedstawiając temat: *Wpływ kolejności ekspozycji fragmentów obiektów dwuwymiarowych na poprawność i szybkość ich rozpoznawania. Badanie ruchów gałek ocznych*. Do jego szerokich zainteresowań naukowych należą przede wszystkim: struktura cech osobowości, różnice międzykulturowe w zakresie cech osobowości, właściwości i korelaty cech zagregowanych

na poziomie narodowym, związek cech osobowości z mechanizmami ewolucyjnymi, badania psycholeksykalne, struktura leksykonu osobowości, cyberpsychologia, używanie mediów społecznościowych, uzależnienia behawioralne od nowoczesnych technologii, analizy statystyczne, w szczególności analizy regresji oraz modelowanie strukturalne, „nowa statystyka”, psychometria, konstruowanie i właściwości narzędzi pomiarowych. Aktualnie jest kierownikiem w grantcie NCN nr 2017/25/N/HS6/02618 Taksonomia psycholeksykalna i struktura cech oparta na wyczerpującej liście deskryptorów osobowych oraz wykonawcą w grantcie Programu Ministra Zdrowia nr 164/HBK/2018 Poznawcze mechanizmy samokontroli w funkcjonowaniu osób nałogowo korzystających z gier komputerowych oraz portali społecznościowych. Analiza i porównanie z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych i w grantcie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii nr 303/HE/2019 Znaczenie impulsywności oraz wczesnych nieadaptacyjnej schematów jako czynników ryzyka uzależnienia od portali społecznościowych oraz gier komputerowych. Analiza porównania z osobami uzależnionymi od narkotyków. Recenzent czasopism naukowych „Cyberpsychology”, „Behavior and Social Networking” oraz „Cyberpsychology – Journal of Psychosocial Research on Cyberspace”. Opiekun studenckiego Koła Psychologii Klinicznej UZ.

Doktor hab. Oleg Gorbaniuk, prof. UZ, były pracownik instytutu, pierwszy kierownik zakładu, z wykształcenia psycholog i ekonomista, stopień naukowy dok-

tora habilitowanego w dziedzinie psychologii ekonomicznej uzyskał w roku 2012 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Personifikacja marki: perspektywa psychologiczna i marketingowa*. Specjalista w zakresie metodologii badań, psychologii społecznej i psychologii zachowań konsumenckich. Do Jego zainteresowań naukowych należą także badania psycholeksykalne, percepcja społeczna i wizerunek marki. Członek Akademickiego Stowarzyszenia Psychologii Ekonomicznej.

Pracownia Psychologii Rodziny

Doktor Marzanna Farnicka, kierownik pracowni, z wykształcenia psycholog, absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł doktora uzyskała w 2009 r. na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na podstawie rozprawy *Transmisja międzypokoleniowa zadań rozwojowych w rodzinie na przykładzie podejmowania rodzicielstwa*. Jej zainteresowania badawcze dotyczą tematyki psychologii rodziny, psychologii młodzieży i psychopatologii rozwojowej. Stypendystka DAAD i koordynatorka programu Dream Makers. Członkini Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Przewodnicząca Terenowego Oddziału w Zielonej Górze (w latach 2015-2017), stała członkini CICA, członkini LTN i ISRA. Opiekuje się Studenckim Kołem Naukowym Wspierania i Rozwoju „WiR”. Wyróżniana Nagrodami Rektora UZ za aktywność naukową i organizacyjną.

Licencjat Marta Janowicz, absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego (kierunek: filologia niderlandzka). Z Uniwersytetem Zielonogórskim związana zawodowo od 2019 r., pracując początkowo w Instytucie Nauk o Zarządzaniu i Jakości, obecnie: na stanowisku referenta w sekretariacie Instytutu Psychologii, którym kieruje dr hab. Iwona Grzegorzewska, prof. UZ.

Instytut Nauk o Polityce i Administracji

Słowo wstępne

Historia Instytutu Politologii rozpoczęła się 16 kwietnia 1997 r., kiedy powołany został uchwałą Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze. Do 2019 r. funkcjonował w strukturze Wydziału Humanistycznego, a następnie w wyniku zmian związanych z nową klasyfikacją dziedzin i dyscyplin naukowych już pod zmienioną nazwą Instytut Nauk o Polityce i Administracji prowadzi kształcenie na Wydziale Nauk Społecznych. Przez ostatnie dwudziestopięćciele zmieniała się oferta studiów politologicznych adresowana do studentów. Zmianom ulegały też skład oraz struktura instytutu. Staraliśmy się dopasować do zmieniającej się rzeczywistości.

W swoich badaniach podejmujemy m.in. tematykę z zakresu teorii polityki, systemów politycznych, stosunków międzynarodowych i samorządu terytorialnego. Specjalizujemy się w obszarze politologii religii oraz badań nad polityką wyznaniową i narodowościową. Samodzielnie wydajemy czasopismo naukowe „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”. W ramach prowadzonych badań współpracujemy z kilkoma ośrodkami zagranicznymi. Oferujemy również możliwość kształcenia się studentom uczelni zagranicznych w ramach programu Erasmus.

Obecnie naszym celem jest włączenie się w światową politologię i budowanie dorobku zarówno w międzynarodowym, jak i krajowym aspekcie. Służyć ma temu uczestniczenie pracowników instytutu w zagranicznych i wewnętrznych projektach badawczych. Zwracamy szczególną uwagę na publikacje w wysoko punktowanych wydawnictwach w kraju i za granicą. Dodatkowym ich celem jest promowanie marki instytutu i rozwijanie indywidualnych karier naukowych.

*Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji
prof. dr hab. Stefan Dudra*

Beata Springer
Adam Ilciów

Instytut Nauk o Polityce i Administracji

Instytut Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego zainaugurował swoją działalność w 1997 r., wówczas w strukturze Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego. Pierwsi absolwenci jednolitych studiów magisterskich na kierunku politologia otrzymali w 2002 r. dyplomy już nowo powstałego uniwersytetu. Potrzebę powołania w strukturze wyższej uczelni kierunku politologia można uzasadniać dużą popularnością materii politycznej po przełomie roku 1989.

Kolejne dwie dekady odznaczały się dominującą pozycją politologii wśród kandydatów wybierających się na studia wyższe. Chęć zrozumienia i wyjaśnienia rzeczywistości kształtowanej przez politykę i polityków, w znacznej mierze można uznać za powody wspomnianej popularności. Po czasach realnego socjalizmu polityka jako dziedzina życia społecznego oraz politologia jako nauka społeczna odbudowywały swoją pozycję po latach uwiądu w postaci ścisłego kontrolowania zjawisk i procesów politycznych oraz ich naukowej analizy. Stopniowa emancypacja spod dominującego przez dziesięciolecia paradygmatu marksistowskiego dała politologom szansę rozwijania tej dziedziny wiedzy, opierając się na dowolnie wybranej perspektywie teoriopoznawczej.

Popularność studiów politologicznych nie dotyczyła tylko wkraczających w dorosłość maturzystów, ale czerpała również z nie mniej istotnych potrzeb rynku, na którym całe grupy pracowników administracji, chcących podnosić swoją wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne, szukało możliwości rozwoju kwalifikacji pozwalających im skuteczniej realizować zadania w zakresie polityk publicznych państwa i samorządu terytorialnego. W tym czasie wytworzyły się sektory badań politologicznych, obejmujące zarówno badania ściśle teoretyczne, jak również z dziedziny funkcjonowania systemu państwa i jego administracji. Niepoślednią rolę odgrywała analiza relacji międzynarodowych, integracji europejskiej oraz potrzeb i miejsca w systemie politycznym różnorodnych grup i podmiotów politycznych.

Studia na kierunku politologia zostały uruchomienie w roku akademickim 1997/98. Instytut Politologii jako jednostka organizacyjna uczelni powstał 1 maja

1997 r. dzięki staraniom Rektora prof. Hieronima Szczegóły oraz prof. Bronisława Pasierba, prof. Mariana Eckerta i prof. Alberta Pawłowskiego. Wśród inicjatorów powołania instytutu ważną rolę odegrali także prof. Mariusz Gulczyński i prof. Lesław Koćwin. Pierwszym dyrektorem został prof. Bronisław Pasierb, jego następcami byli: prof. Olgierd Cetwiński, prof. Bernadetta Nitschke, prof. Ryszard Zaradny, prof. Jarosław Macała. Okresowo funkcję pełniących obowiązki dyrektora wypełniali także: prof. Ryszard Zaradny, prof. Ryszard Michalak oraz prof. Łukasz Młyńczyk. Obecnie funkcję dyrektora Instytutu Nauki o Polityce i Administracji i jednocześnie Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji pełni prof. Stefan Dudra.

W pierwszym roku funkcjonowania Instytutu Politologii do zespołu wymienionych powyżej badaczy dołączyli prof. Barbara Gola, prof. Mirosław Karwat i prof. Tadeusz Marczak. Duże zainteresowanie studiowaniem na kierunku *politologia* wymagało liczniejszej kadry. Początkowo proces dydaktyczny wspierany był przez pracowników innych specjalności, jednak z czasem zatrudniono kolejnych adiunktów, asystentów i wreszcie absolwentów kierunku politologia. Jednak ze względu na sytuację demograficzną oraz mniejsze zainteresowanie studiowaniem na kierunku politologia, konieczne było przeprowadzenie zmian strukturalnych.

W historii funkcjonowania instytutu na przestrzeni lat pracownikami, poza wymienionymi już osobami, byli m.in.: prof. Tadeusz Alek-Kowalski, prof. Günter Erbe, prof. Bohdan Halczak, prof. Andrzej Małkiewicz, prof. Andrzej Piasecki, prof. Waldemar Sługocki, prof. Piotr Kwiatkiewicz, prof. Danuta Plecka, dr Adam Jarosz, dr Edward Jakubowski, dr Leszek Kania, dr Ryszard Kessler, dr Tomasz Klin, dr Iwona Korcz, dr Anna Łoś-Tomiak, dr Piotr Łukomski, dr Joanna Markiewicz-Stanny, dr Dariusz Miszewski, dr Fatima Nowak-Małołepsza, dr Agnieszka Opalińska, dr Wojciech Perczak, dr Robert Potocki, dr Ryszard Rauba, dr Marek Trojanowski, dr Anetta Grzesik-Robak, mgr Monika Bil, mgr Tomasz Lewandowski, mgr Borys Dąbrowski, mgr Ewa Fliegner.

W późniejszym okresie do zespołu dołączyli: prof. Tytus Jaskułowski, prof. Aleksandra Kruk, dr Anna Ratke-Majewska, dr Beata Springer, dr Wioletta Husar-Poliszuk, dr Arkadiusz Tyda, dr Małgorzata Samojedny oraz dr Piotr Małczyński.

W 2001 r. Instytut Politologii umiejscowiony został na Wydziale Humanistycznym. Wśród obszarów badań prowadzonych przez pracowników instytutu można było wyróżnić siedem grup, zgodnie z utworzonymi zakładami. Były to:

- Zakład Historii Idei i Ruchów Społecznych – jego celem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: definicje i struktura myśli politycznej, metody i środki realizacji myśli politycznej, główne kierunki i ewolucja myśli politycznej, współczesna myśl polityczna, źródła ideowe i podstawowe wartości polskiej myśli politycznej, twórcy i nurty polskiej myśli politycznej, pojęcie ruchu społecznego, geneza i determinanty formowania się ruchów społecznych, struktura ruchów społecznych, ruchy społeczne jako

forma działania zbiorowego, zjawisko instytucjonalizacji oraz profesjonalizacji ruchów społecznych, dziewiętnastowieczne i dwudziestowieczne ruchy społeczne, geneza i koncepcje programowe nowych ruchów społecznych;

- Zakład Marketingu Politycznego – jego podstawowym zadaniem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: definicje i koncepcje marketingu politycznego, historyczny rozwój marketingu politycznego, rynek polityczny, rynek wyborczy, produkt polityczny, kreowanie wizerunku polityków i partii, rodzaje kampanii w marketingu politycznym, planowanie strategiczne kampanii, narzędzia używane w kampaniach i ich systematyzacja, marketing polityczny a kultura polityczna, wpływ marketingu politycznego na zachowania wyborcze, efektywność i krytyka działań marketingowych we współczesnej demokracji;
- Zakład Najnowszej Historii Politycznej – jego celem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: skutki I wojny światowej, ład wersalski, wielki kryzys ekonomiczny, totalitaryzmy w XX w.; przyczyny, przebieg i rezultaty II wojny światowej; podział Europy i świata na dwa systemy, zimna wojna, upadek kolonializmu, problem niemiecki, integracja europejska, upadek realnego socjalizmu i kryzys ZSRR, ruchy wolnościowe i demokratyczne w Europie Środkowej i Wschodniej; polityczne aspekty odrodzenia niepodległego państwa polskiego, kształtowanie granic państwa; polityka zagraniczna II RP, reformy społeczno-gospodarcze II RP, przewrót majowy w 1926 roku i rządy sanacji, Polska w latach II wojny światowej, wielkie mocarstwa wobec Polski; powojenna Polska: kształt terytorialny, ludność, potencjał ekonomiczny; system polityczny; monopolizacja władzy, geneza stalinizmu, zakres i formy uzależnienia od ZSRR; opozycja: przemiany, formy walki; rola Kościoła rzymskokatolickiego, polityka wyznaniowa PRL, NSZZ „Solidarność” i przemiany lat 80., stan wojenny, początki transformacji ustrojowej;
- Zakład Państwa i Prawa – jego podstawowym zadaniem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: pojęcie i istota państwa, koncepcje genezy państwa, państwo-społeczeństwo-naród-jednostka oraz ich relacje w rozwoju historycznym, formy państwa, funkcje państwa, koncepcje państwa we współczesnej myśli polityczno-prawnej, pojęcie prawa, norma prawna, przepis prawny, stosunek prawny, źródła prawa, system prawa;
- Zakład Stosunków Międzynarodowych – jego celem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: istota i funkcje internacjologii, uczestnicy stosunków międzynarodowych, systemy międzynarodowe, polska polityka zagraniczna, wyznaczniki polityki zagranicznej, struktury organizacyjne współczesnego świata i ich ewolucja, główne

problemy współczesnego świata, stosunki transatlantyckie, istota i formy integracji europejskiej, koncepcje integracji europejskiej, uwarunkowania i etapy rozwoju integracji europejskiej, status prawno-ustrojowy Unii Europejskiej, Polska w Unii Europejskiej;

- Zakład Systemów Politycznych – jego podstawowym zadaniem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: system polityczny i jego elementy, typologia systemów politycznych, komparatystyka współczesnych systemów politycznych, współczesne teorie demokracji, funkcje wyborów w systemach demokratycznych i autorytarnych, systemy wyborcze, typologia reżimów politycznych, struktura i funkcje parlamentu, pozycja głowy państwa, kompetencje rządu, władza sądownicza w systemie politycznym, miejsce partii i grup interesów w systemie politycznym, rywalizacja polityczna, system polityczny RP, społeczeństwo obywatelskie;
- Zakład Teorii Polityki – jego celem było prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów m.in. w zakresie następujących zagadnień: teoria i praktyka – spory dotyczące roli myślenia teoretycznego, podejście normatywne w polityce, podejście empiryczne w polityce, podejście krytyczne w polityce, podejście historyczne w polityce, teorie władzy politycznej, teorie podmiotowości, teorie działań politycznych, teorie kultury politycznej, teorie zmiany i rozwoju politycznego, metodologia badań politologicznych.

Pracownicy instytutu są autorami licznych, uznanych publikacji, zarówno o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym. Zielonogórskie środowisko politologiczne organizuje wiele znaczących konferencji naukowych. Niektóre z nich mają nawet charakter cykliczny. Instytut wydaje samodzielnie czasopismo naukowe „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”, a w kooperacji z innymi środowiskami naukowymi kraju uczestniczy w edycji pisma „Athenaeum: Polskie Studia Politologiczne”.

Dobrze układa się współpraca między pracownikami instytutu a studentami, którzy w dużej mierze angażują się w działalność samorządu akademickiego, w życie uniwersytetu i różne formy aktywności studenckiej, często w sposób wykraczający poza typowe sytuacje spotykane w szkolnictwie wyższym. Co zaś najważniejsze, jest bardzo duże zaangażowanie w zdobywanie wiedzy. Na naszych absolwentów jest stałe zapotrzebowanie w różnego rodzaju instytucjach samorządowych i urzędach państwowych, partiach politycznych, biurach poselskich i senatorskich oraz lokalnej prasie społeczno-politycznej.

Część absolwentów odnalazła swoją zawodową drogę w badaniach naukowych, przygotowując rozprawy doktorskie. Są to na przykład: dr Kamil Glinka (absolwent kierunku politologia na UZ, uzyskał stopień naukowy doktora na Uniwersytecie Wrocławskim, pracownik Uniwersytetu Wrocławskiego), dr Paweł Ścigaj (absolwent kierunku politologia na UZ, uzyskał stopień naukowy doktora na Uniwersytecie Jagiel-

łońskim, pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr Dorota Matuszak (absolwentka kierunku politologia na UZ, uzyskała stopień naukowy doktora w Akademii Obrony Narodowej), dr Weronika Górnicka (absolwentka kierunku politologia na UZ, uzyskała stopień naukowy doktora na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) i dr Daria Podedworna (absolwentka kierunku politologia na UZ, uzyskała stopień naukowy doktora na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), dr Kamil Zwolski (absolwent kierunku politologia na UZ, obecnie jest profesorem nadzwyczajnym zatrudnionym w Univeristy of Southampton), dr Małgorzata Krzysztofik (absolwentka kierunku politologia na UZ, uzyskała stopień naukowy doktora na Uniwersytecie Szczecińskim), dr Piotr Furmański (absolwent kierunku politologia na UZ, uzyskał stopień naukowy doktora na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego), dr Jan Walczak (absolwent kierunku politologia na UZ, uzyskał stopień naukowy doktora na Uniwersytecie Wrocławskim).

Pośród obecnych pracowników instytutu są absolwentami: prof. Łukasz Młyńczyk, dr Piotr Pochyły, dr Wioletta Husar-Poliszuk.

W roku akademickim 2013/14 jako pierwsza jednostka w Polsce Instytut Politologii rozpoczął rekrutację kandydatów na studia w formule „40 plus”. Oferta została skierowana do uczących się i chcących się uczyć dorosłych, przede wszystkim do dwóch grup zawodowych – pracowników jednostek wojskowych i urzędników administracji publicznej i samorządowej. Zaletami oferty były: brak odpłatności za studia i dogodnie dla studentów godziny nauki, uwzględniające ich pracę zawodową. Uzyskanie wykształcenia wyższego wielu absolwentom umożliwiło rozwój zawodowy i podjęcie wysiłku dla osiągnięcia kolejnych szczebli awansu zawodowego w karierze w jednostkach wojskowych i urzędach administracji publicznej. Studenci dysponujący doświadczeniem zawodowym nawiązali trwałe więzi między sobą, są obecni w przestrzeni publicznej i politycznej.

Od kilkunastu lat instytut oferuje możliwość kształcenia się studentom uczelni zagranicznych w ramach programu Erasmus. Zajęcia z wybranych przedmiotów prowadzone są przez pracowników w języku angielskim. Dotychczas z oferty skorzystali studenci z Włoch, Hiszpanii oraz Turcji. Wymiana z Universidad Católica San Antonio de Murcia (Hiszpania) czy wymiana z Università Degli Studi di Milano (Włochy) opierała się zarówno na wyjazdach, jak i przyjazdach studentów. Chęć dalszej współpracy jest nadal podtrzymywana (co wzmacnia również jeden z kierunków prowadzonych badań w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji). Wymiana z European University Viadrina Frankfurt/Oder (Niemcy) zamiar dalszej współpracy jest widoczny, a potencjał do jej rozwoju wzmacnia jeden z silnie rozwijanych kierunków badań w ramach jednostki. Współpraca z Taras Shevchenko National University of Kyiv (razem z Instytutem Filozofii) opierała się na działalności naukowo-badawczej, publikacyjnej oraz dydaktycznej. Odbywały się zarówno wyjazdy (głównie o charakterze

naukowo-badawczym), jak i przyjazdy pracowników oraz studentów. W lipcu 2018 r. została podpisana umowa o podwójnym dyplomowaniu w zakresie filozofii i politologii pomiędzy Uniwersytetem Zielonogórskim a Uniwersytetem Narodowym im. Tarasa Szewczenki w Kijowie, stanowiąca wynik kilkumiesięcznych prac pomiędzy jednostkami organizacyjnymi obu uczelni. Również umowa z Abdullah Gul University daje możliwość znacznego rozwoju i wzajemnej współpracy. W obecnym roku akademickim gościliśmy stażystów z Turcji.

Od roku akademickiego 2017/18 funkcjonował również kierunek studiów I stopnia – stosunki międzykulturowe. Instytut Politologii w marcu 2018 r. zatrudniał 19 osób: 2 profesorów zwyczajnych, 9 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 8 osób ze stopniem naukowym doktora.

W latach 2015-2020 awanse naukowe prezentowały się następująco:

- tytuł naukowy profesora uzyskali: Wiesław Hładkiewicz i Andrzej Małkiewicz;
- stopień naukowy dr hab. otrzymali: Ryszard Michalak, Łukasz Młyńczyk, Aleksandra Kruk;
- stopień naukowy dr otrzymała: Wioletta Husar-Poliszuk.

Zasadniczo aktywność pracowników instytutu koncentruje się na pięciu obszarach badań, które odpowiadają możliwościom badawczym i kadrowym oraz pozwalają instytutowi na budowanie solidnej pozycji naukowej w środowisku politologicznym w Polsce:

- a) politologia religii: Instytut Politologii to jeden z nielicznych ośrodków naukowych w Polsce zajmujących się tą bardzo młodą subdyscypliną politologii. Integruje środowisko badaczy polskich wokół tej problematyki, wykorzystując różnorodne publikacje naukowe oraz organizowane cyklicznie konferencje naukowe; rozwój tego obszaru badań przyniósł publikację m.in. następujących tomów: t. 1: *Religijne determinaty polityki*, t. 2: *Polityka jako wyraz lub następstwo religijności*, t. 3: *Implementacja zasad religijnych w sferze politycznej*, t. 4: *Polityczne uwarunkowania religii. Religijne uwarunkowania polityki*, t. 5: *Polityka wyznaniowa. Aspekty teoretyczne i egzemplifikacje*, t. 6: *Polityka wyznaniowa. Perspektywa Unii Europejskiej*, t. 7: *Polityka wyznaniowa. Wschodnia i ekumeniczna perspektywa eklezjalna*, t. 8: *Polityka wyznaniowa. Konteksty innych polityk publicznych. Austria, Katalonia, Polska*;
- b) studia narodowościowe i etniczne: wśród pracowników instytutu jest liczna grupa osób zajmujących się tym obszarem badań. Zwornikiem tego środowiska jest wydawane w Instytucie coraz bardziej liczące się czasopismo „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities” oraz wydawane w tym obszarze badań publikacje książkowe oraz artykuły w wysoko punktowanych czasopismach; na uwagę zasługuje bogata seria wydawnicza: *Lemkowie, Bojkowie, Rusini – historia, współczesność, kultura materialna i duchowa*, t. 5, red. B. Halczak, S. Dudra,

- R. Drozd, M. Sopoliga, A. Izhevskyy, O. Kuzmenko, L. Horoshko, P.J. Best, E. Ladna, M. Smigel, Oficyna Wydawnicza UZ, Słupsk-Zielona Góra-Svidnik 2015; *Lemkovia, Bojkovia, Rusini – dejiny, súčasnosť, materiálna aduchovná kultúra*, eds. M. Šmigel, B. Halczak, R. Drozd, S. Dudra, O. Kozakevych, cz. 1 i 2, Banská Bystrica 2018; *Łemkowie, Bojkowie, Rusini: historia, współczesność, kultura materialna i duchowa*, red. J. Ramač, R. Drozd, B. Halczak, S. Dudra i in., t. 6, Nowy Sad-Słupsk 2019. Także dwie publikacje wydane nakładem wydawnictwa Nomos pod red. S. Dudry i B. Nitschke: *Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce po II wojnie światowej* oraz *Stowarzyszenia mniejszości narodowych, etnicznych i postulowanych w Polsce po II wojnie światowej*, a także uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach naukowych w cyklu *Łemkowie, Bojkowie, Rusini*;
- c) polityka samorządowa: od kilku lat systematycznie rośnie znaczenie tego obszaru badań w pracy Instytutu. Wyrazem naukowym są cyklicznie organizowane konferencje naukowe oraz wydane prace zbiorowe dotyczące różnych aspektów funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce: *Jednostki pomocnicze gmin w polskim systemie samorządowym*, red. A. Jarosz, B. Springer, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2014; *Powiat w Polsce. Problemy i wyzwania szczebla ponadgminnego*, red. A. Jarosza, B. Springer, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2017; *Samorząd miasta na prawach powiatu. Struktury, aktorzy, działanie*, red. A. Jarosz, B. Springer, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2018; *Samorząd miasta na prawach powiatu. Struktury, aktorzy, działanie*, red. A. Jarosz, B. Springer, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2018; *Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Aspekty społeczne, normatywne, ekonomiczne i organizacyjne*, red. A. Bulicz, B. Springer, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2018;
- d) studia iberystyczne i latynoamerykanistyczne: to bardzo rzadki kierunek badań politologicznych w naszym kraju. Jego najbardziej widocznym przejawem w IP są cykliczne konferencje naukowe, z coraz liczniejszym udziałem badaczy z naszego kraju oraz zagranicy, a także powstanie wielu publikacji naukowych odnoszących się do tematyki iberystycznej i latynoamerykańskiej, m.in.: *¿Adónde vas, España? Przemiany polityczne w Hiszpanii i Ameryce Łacińskiej na przełomie XX i XXI wieku*, red. S. Dudra, Ł. Młynczyk, R. Michalak, Wydawnictwo Morpho, Zielona Góra 2017; W. Husar-Poliszuk, *Katalończycy. Od budowy własnej tożsamości do independentyzmu w regionie*, Wydawnictwo Naukowe FNCE, Poznań 2020, s. 448; W. Husar-Poliszuk, B. Secler, P.S. Ślusarczyk, *Polityka wyznaniowa. Konteksty innych polityk publicznych. Austria, Katalonia, Polska*, Pracownia Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi Uniwersytetu Zielonogórskiego, Morpho, Zielona Góra 2018, s. 220 (Politologia religii).

e) studia niemcoznawcze: na uwagę zasługują liczne publikacje pracowników Instytutu (m.in.: A. Kruk, *Wolna Partia Demokratyczna po zjednoczeniu Niemiec (1990-2013)*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2015; A. Kruk, *Konferencje Monachijskie ds. Bezpieczeństwa (2009-2019)*, Wydawnictwo Naukowe FNCE, Poznań 2020; O. Kiec, *Protestantyzm w Poznańskim 1815-1918*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2001; O. Kiec, *Historia protestantyzmu w Poznaniu od XVI do XXI wieku*, Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2015; T. Jaskułowski, *Von einer Freundschaft, die es nicht gab. Das Ministerium für Staatssicherheit der DDR und das polnische Innenministerium 1974-1990*, Göttingen 2021; T. Jaskułowski, *Szczecin. Miasto, którego nie było. Dyplomacja RFN i polskie przełomy 1970-1989*, Szczecin-Warszawa 2020; T. Jaskułowski, *Spione wie Ihr! Groteskes und Kurioses in der geheimen Welt zwischen DDR und Polen 1970-1989*, Osteuropa Zentrum Berlin Verlag, Berlin 2018; J. Macała, *Tylko ziemia się nie zmienia. Wyobrażenia geopolityczne w polskiej muzyce popularnej po 1989 roku*, Wydawnictwo Naukowe FNCE, Poznań 2020; J. Macała, *Między polityką idei a polityką interesu: życie polityczne II RP w myśli środowisk katolickich*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012; J. Macała, *Polska katolicka w myśli politycznej II RP*, wyd. 2, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005; J. Macała, *Duszpasterstwo a narodowość wiernych: Kościół katolicki w diecezji katowickiej wobec mniejszości niemieckiej 1922-1939*, Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Górnośląski, Wrocław-Katowice 1999.

Współpraca z zagranicą: istnieje instytucjonalna współpraca Pracowni Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi z kilkoma ośrodkami zagranicznymi (Carpathian Institute International, United States of America; Słowacka Akademia Nauk w Koszycach, Narodowa Akademia Nauk we Lwowie, Uniwersytet w Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytet w Czerniowcach, Uniwersytet w Ostrawie, Uniwersytet w Preszowie, Uniwersytet w Użhorodzie, Arta For Communication and Solidarity Stockholm, Salahaddin University, Högskolan Dalarna Falun). Co więcej, Instytut Politologii prowadzi współpracę z uczelniami zagranicznymi w ramach programu Erasmus+ (wśród partnerskich uniwersytetów znajdują się: Universidad Catolica San Antonio de Murcia/ Hiszpania, European University Viadrina Frankfurt (Oder)/Niemcy, Duzce Universidad Catolica San Antonio de Murcia/Hiszpania, Düzce Üniversitesi/Turcja, Università degli Studi di Milano oraz Università di Pisa/Włochy.

W ramach programu prowadzona jest coraz intensywniejsza wymiana studencka. Instytut prowadzi również współpracę w ramach podpisanych umów dwustronnych z uniwersytetami spoza Unii Europejskiej, czego owocem są regularne spotkania bilateralne pracowników naukowych, prowadzenie prac nad umowami o wzajemnym uznawaniu dyplomów, wspólne projekty, warsztaty i konferencje naukowe oraz wspólne inicjatywy wydawnicze (m.in. *Wojna/Pokój. Humanistyka wobec wyzwań*

współczesności, red. R. Sapeńko, P. Pochyły, Wyd. Morpho, Zielona Góra 2017; The International Workshop „Leaving Totalitarianism behind: Cultural Practices in Central and Eastern Europe”).

Decyzją Centralnej Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów 17 grudnia 2018 r. zostały przyznane Uniwersytetowi Zielonogórskiemu w zakresie wniosku Wydziału Humanistycznego uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki i polityce i administracji.

W roku 2019 w wyniku zmian strukturalnych na Uniwersytecie Zielonogórskim oraz zmian związanych z nową klasyfikacją dziedzin i dyscyplin naukowych, Instytut Politologii pod zmienioną nazwą Instytut Nauk o Polityce i Administracji stał się częścią Wydziału Nauk Społecznych UZ.

Od 2019 r. Instytut Nauk o Polityce i Administracji prowadzi 2-stopniowe studia na kierunku politologia (studia stacjonarne I i II stopnia) oraz współtworzy Szkołę Doktorską Nauk Humanistycznych i Społecznych. W instytucie funkcjonują cztery katedry i trzy pracownie:

- **Katedra Historii Najnowszej i Myśli Politycznej**
dr hab. Tytus Jaskułowski, prof. UZ – kierownik,
dr hab. Olgierd Kiec, prof. UZ,
dr hab. Jarosław Macała, prof. UZ,
dr Anna Ratke-Majewska,
dr Piotr Małczyński;
- **Katedra Stosunków Międzynarodowych**
dr hab. Ryszard Michalak, prof. UZ – kierownik,
dr hab. Stefan Dudra, prof. UZ,
dr Wioletta Husar-Poliszuk,
dr Piotr Pochyły,
dr Arkadiusz Tyda;
- **Katedra Systemów Politycznych i Administracji**
dr hab. Aleksandra Kruk, prof. UZ – kierownik,
dr Lilla Młodzik,
dr Małgorzata Samojedny,
dr Beata Springer;
- **Katedra Teorii Polityki i Administracji**
prof. zw. dr hab. Wiesław Hładkiewicz – kierownik,
dr hab. Łukasz Młyńczyk, prof. UZ,
dr Tomasz Banaszak,
dr Adam Ilciów;
- **Pracownia Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi**
dr hab. Stefan Dudra, prof. UZ – kierownik,

dr hab. Ryszard Michalak, prof. UZ,
dr Wioletta Husar-Polizuk,
dr Piotr Pochyły,
dr Arkadiusz Tyda;

• **Pracownia Studiów Niemcoznawczych**

dr hab. Olgierd Kiec, prof. UZ – kierownik,
dr hab. Tytus Jaskułowski, prof. UZ,
dr hab. Jarosław Macała, prof. UZ;

• **Pracownia Polityki Energetycznej i Bezpieczeństwa.**

Instytut Politologii UZ od początku swojego funkcjonowania, równoległe do prowadzonej aktywności dydaktycznej w postaci studiów stacjonarnych, niestacjonarnych oraz podyplomowych, rozwijał badania naukowe, uwzględniające poza kwestiami ściśle kierunkowymi, społeczną specyfikę i historię regionu. Nie bez wpływu na kształt i dziedzinę badań pozostawał potencjał ludzki, jakim dysponował instytut. Pracownicy wpisywali się w schemat prowadzenia badań naukowych, opartych na wyodrębnionych głównych dziedzinach badań politologii, odnosząc sukcesy na wielu polach naukowych, jak również stopniowo rozwijali badania, które w dużym stopniu wskazywały na samodzielność myślenia środowiska naukowego skupionego na zachodzie Polski. Do najważniejszych obszarów zainteresowania urosły badania dotyczące mniejszości narodowych oraz etnicznych, jak również popularyzacja na poziomie ogólnopolskim nowej subdyscypliny w postaci politologii religii.

Od początku celem politologów w Zielonej Górze było promowanie rozpoznawalności jednostki poprzez rozwijanie badań naukowych we współpracy z innymi ośrodkami w kraju i za granicą. Pokłosiem tego jest współorganizacja licznych międzynarodowych konferencji naukowych dotyczących problematyki mniejszości narodowych i etnicznych, którego zwieńczeniem pozostaje wydanie kilku tomów naukowych prezentujących wyniki dociekań w temacie Łemków, Bojków i Rusinów.

Równoległe rozpoczęto prace nad powołaniem czasopisma naukowego, co zostało zwieńczone sukcesem w roku 2012, kiedy ukazał się pierwszy numer „Przeglądu Narodowościowego – Review of Nationalities”. Duża determinacja i praca redakcji wprowadziła czasopismo na listę indeksowaną, a kolejne numery stały się okazją do współpracy i debaty politologów z reprezentującymi całą Polskę przedstawicielami nauk humanistycznych i społecznych, coraz szerzej otwierając się na kontakty naukowe z badaczami z Europy i Ameryki Północnej. Przy tej okazji zintensyfikowano badania dotyczące Hiszpanii oraz Ameryki Łacińskiej, co pozwoliło Instytutowi Politologii UZ stać się rozpoznawalną marką w tych dziedzinach dociekań naukowych.

Równoległe do problemu badań etnopolitologicznych rozwijają się badania z zakresu politologii religii. Instytut prowadzi rozległą współpracę w tej dziedzinie z innymi ośrodkami politologicznymi w Polsce, wspólnie stanowiąc współczesną awangardę

wspomnianych badań. Kolejne tomy serii „Politologia religii” cieszą się dużą popularnością wśród znawców problematyki, poszerzając spektrum spraw podlegających politologicznemu osądowi. Instytut Politologii UZ organizuje wiele konferencji dotyczących spraw narodowościowych, wyznaniowych oraz międzykulturowych, co zaowocowało uruchomieniem pierwszych w Polsce, w strukturze Instytutu Politologii, studiów w zakresie stosunków międzykulturowych.

Z perspektywy 20-lecia badań naukowych prowadzonych w Instytucie Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego wskazać trzeba na konsekwentne dążenie do rozwoju pokolenia zielonogórskich politologów, co znajduje swoje potwierdzenie w fakcie zdobywania stopni doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych i społecznych pracowników od początku związanych z instytutem, jak również pierwszych absolwentów studiów politologicznych. Obecnie przyszłość Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UZ spoczywa w rękach młodszego pokolenia badaczy, którzy zyskując samodzielność naukową, nadają kierunek badaniom i rozwojowi jednostki zgodnie z wymogami i wyzwaniem stawianymi politologii polskiej przez jej światowe odpowiedniki. Działaniom tym towarzyszy chęć wyeksponowania odrębności naukowej środowiska, a także silne dążenie do nadania wiedzy politologicznej możliwych praktycznych odniesień, umożliwiających recepcję problemów wytwarzanych przez politykę, w coraz bardziej skomplikowanych mutacjach. Założycielami naszej jednostki byli w przeważającej części profesorowie pochodzący spoza Zielonej Góry i przez lata związani z innymi ośrodkami naukowymi w Polsce. Potrafili oni jednak wytworzyć wspólny etos pracy, co poskutkowało możliwością naukowego rozwoju kolejnego pokolenia, którego związki z Zieloną Górą i regionem są dziś jeszcze bliższe.

Doktor hab. Stefan Dudra, prof. UZ, dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, Przewodniczący Rady Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji, kierownik Pracowni Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi.

Stefan Dudra, profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego, doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie historii. Absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze (1991). Z Uniwersytetem Zielonogórskim związany od 2006 r. Od 2019 r. dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji oraz Przewodniczący Rady Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji. Kierownik Pracowni Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Wyznaniowymi (od 2009). Główne zainteresowania badawcze koncentrują się wokół: polityki wyznaniowej, polityki narodowościowej, politologii religii oraz kwestii związanych z mniejszościami narodowymi i etnicznymi – w szczególności

dotyczące społeczności łemkowskiej. Współpomysłodawca i organizator programu międzynarodowych konferencji pn. Łemkowie, Bojkowie, Rusini: historia, kultura materialna i duchowa. Jego realizacja została rozpoczęta w 2007 r. w Instytucie Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od 2017 r. kontynuowana jest w formule Międzynarodowego Sympozjum Karpackiego. Za działalność naukowo-badawczą otrzymał nagrody indywidualne (2008, 2009, 2012, 2015, 2018) i zespołowe (2010, 2016) Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. Redaktor naczelny czasopisma „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”, współredaktor „Rocznika Prawosławnej Diecezji Wrocławsko-Szczecińskiej”. Członek: Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk (na kadencję 2020-2023), Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych (od 2014) oraz Rady Naukowej Swedish Institute for Strategic Studies and Academic Research w Sztokholmie.

Doktor hab. Tytus Jaskułowski, prof. UZ, kierownik Katedry Historii Najnowszej i Myśli Politycznej. Doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Tytuł uzyskany na Uniwersytecie Technicznym w Chemnitz. Doktorat obroniony w ISP PAN w Warszawie. Specjalizuje się w historii Niemiec, ze szczególnym uwzględnieniem NRD oraz jej służb specjalnych. Pracował m.in. w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Warszawie, Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie oraz Centrum Badań nad Historią Najnowszą w Poczdamie. Członek International Association of Intelligence History. Autor ponad 150 publikacji, w tym 6 monografii. Polska wersja rozprawy habilitacyjnej została uhonorowana nagrodą najlepszej naukowej historycznej książki w Polsce w 2014 r. Otrzymywał stypendia i granty: Marie Curie (z 6. Programu Ramowego UE), DAAD oraz Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Postdoc w Instytucie Herdera w Marburgu oraz w Deutsches Polen Institut w Darmstadt.

Posiada uprawnienia do sprawowania funkcji External Examiner we wspólnym programie studiów doktoranckich na KMU Akademii w Salzburgu oraz Middlesex University London.

Doktor hab. Ryszard Michalak, prof. UZ, kierownik Katedry Stosunków Międzynarodowych. Doktor habilitowany nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce. Absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego.

Główne zainteresowania naukowe: politologia religii, islam polityczny w Europie, polityczne uwarunkowania protestantyzmu oraz teoretyczne aspekty polityki wyznaniowej. Nagrody

indywidualne Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego (2003, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019) oraz Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu (2007, 2010). Prelegent i moderator podczas przeszło trzydziestu konferencji i kongresów. Promotor doktoratu w zakresie nauk o polityce (Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego w Kielcach), recenzent w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych (Uniwersytet Szczeciński), recenzent czterech rozpraw doktorskich w zakresie nauk o polityce oraz nauk prawnych (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski). Promotor 45 magistrów i ponad 300 licencjatów politologii.

Egzaminator centralnej Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym. Redaktor tematyczny „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities” oraz portalu Politologiareligii.pl. Członek Rady Naukowej czasopisma „Rynek – Społeczeństwo – Kultura”. Ekspert w zespole doradczym Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (kadencja 2019/20). Recenzent wniosków stypendialnych Senior Award Komisji Fulbrighta. Zasiada w zarządzie think tanku European Issues Institute w Warszawie oraz w Radzie Naukowej Swedish Institute for Strategic Studies and Academic Research w Sztokholmie.

Doktor hab. Aleksandra Kruk, prof. UZ, kierownik Katedry Systemów Politycznych i Administracji, doktor habilitowany nauk społecznych w dyscyplinie: nauki o polityce i administracji. Absolwentka Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, pracuje na Uniwersytecie Zielonogórskim od 2013 r.

Zajmowała się koordynowaniem programu Erasmus i pełniła obowiązki kierownika Pracowni Studiów Niemcoznawczych, gdzie prowadziła badania niemcoznawcze i międzynarodowe. Badała wpływ przywódców i partii politycznych na politykę zagraniczną i politykę wewnętrzną z perspektywy relacji bilateralnych i multilateralnych. Interesuje się zależnościami między teoriami a stosowaniem twardej i miękkiej siły w polityce międzynarodowej oraz metodami formułowania postulatów wyborczych i programowych przez aktorów politycznych. Jej seminaria licencjackie i magisterskie dotyczyły zagrożeń, konfliktów i kryzysów w wybranych sektorach polityki zagranicznej i wewnętrznej. Otrzymała Nagrodę Naukową i Nagrodę Organizacyjną Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Była recenzentką „Athenaeum. Polskich Studiów Politologicznych”, „Krakowskich Studiów Międzynarodowych”, „Rocznika Integracji Europejskiej”, „Rocznika Polsko-Niemieckiego”, „Studiów Zachodnich”, „Władzy Sądzenia”, „Przeglądu Europejskiego”, „Colloquium”, „Horyzontów Polityki”. Należy do Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych i Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich.

Profesor dr hab. Wiesław Hładkiewicz, kierownik Katedry Teorii Polityki i Administracji, historyk i politolog. Absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na którym uzyskał również stopień naukowy doktora, przedstawiając rozprawę zatytułowaną *Polacy w zachodnich strefach okupacyjnych Niemiec 1945-1949*. Stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie nauki o polityce otrzymał w roku 1996 na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie dotychczasowego dorobku i monografii *Polska elita polityczna w Londynie 1945-1972*. W roku 2015 uzyskał tytuł naukowy

profesora nauk społecznych.

W początkowym okresie pracy naukowej zainteresowania profesora koncentrowały się głównie na życiu społeczno-politycznym polskich uchodźców w zachodnich strefach okupacyjnych Niemiec, tamtejszej Polonii, polsko-niemieckich stosunkach transgranicznych oraz historii Niemiec. Nieco później zajmował się przede wszystkim problematyką elit politycznych w społeczeństwie, Zjednoczenia Polskiego w zachodnich strefach okupacyjnych Niemiec, organizacji młodzieżowych w RFN i stosunków polsko-niemieckich na pograniczu. Na początku lat 90. XX w. prowadził badania z zakresu nauki o polityce i wiedzy o państwie, ale badał również polską emigrację polityczną w Wielkiej Brytanii po 1945 r. W szczególności docenione zostały jego badania nad Polonią. W roku 1996 został wybrany na wiceprzewodniczącego Światowej Rady Badań nad Polonią, a w roku 2001 otrzymał Medal Honorowy „Polonia Semper Fidelis”. Najogólniej dosyć szeroka problematyka badań profesora obejmuje w szczególności zagadnienia dotyczące najnowszej historii Polski, polskiej emigracji politycznej, liderów politycznych, pogranicza polsko-niemieckiego, teorii polityki i metodologii badań politologicznych.

Profesor jest autorem licznych opracowań publicystycznych i popularyzatorskich, często zapraszany przez media. Należy do Lubuskiego Towarzystwa Naukowego (LTN), Polskiego Towarzystwa Historycznego (PTH), Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP) oraz organizacji społecznych (np. Odd Fellows, a wcześniej Rotary Club).

Doktor hab. Olgierd Kiec, prof. UZ, profesor uczelni w Zakładzie Historii Najnowszej i Myśli Politycznej, kierownik Pracowni Studiów Niemcoznawczych, doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie historii (2003), absolwent studiów magisterskich (1988) oraz doktoranckich (1993) na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w latach 1994-2004 pracownik Instytutu Historii PAN.

Zainteresowania badawcze: dzieje protestantyzmu w Polsce i Niemczech, polityka wyznaniowa, polityka historyczna i tożsamościowa, zwłaszcza regionalna. Stypendysta Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, Herder-Institut Marburg, DAAD, Alexander von Humboldt-Stiftung; zrealizował dwa roczne pobyty badawcze w Berlinie w latach 1996-1997 i 2003-2004. W 2016 r. otrzymał Nagrodę im. Józefa Łukaszevicza, przyznaną przez Bibliotekę Raczyńskich za najlepszą książkę naukową o Poznaniu, opublikowaną w 2015 r. Obecnie jest kierownikiem projektu badawczego Dziedzictwo niemieckiego protestantyzmu w Polsce po 1945 roku. Polityka – własność – pamięć i tożsamość, realizowanego przez Uniwersytet Zielonogórski na zlecenie Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej w Opolu.

Doktor hab. Jarosław Macała, prof. UZ, profesor uczelni w Katedrze Historii Najnowszej i Myśli Politycznej Instytutu Nauk o Polityce i Administracji. Absolwent Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, z wykształcenia historyk, doktor habilitowany nauk humanistycznych w dyscyplinie historia.

Zainteresowania badawcze: myśl polityczna, ruchy społeczne, historia najnowsza, religia i polityka, kultura popularna oraz geopolityka.

Członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, w latach 2012-2019 prezes Oddziału PTNP w Zielonej Górze; należy również do Polskiego Towarzystwa Geopolitycznego, w którym pełni funkcję członka Rady Naukowej. Pracował w kilku uczelniach niepublicznych: Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Poznaniu, Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, w Wyższej Szkole Demokracji w Grudziądzu.

Doktor hab. Łukasz Młyńczyk, prof. UZ, w latach 2014-2018 zastępca dyrektora Instytutu Politologii UZ. W latach 2018-19 – p.o. dyrektora Instytutu Politologii UZ. Od 2010 r. pracownik Instytutu Nauk o Polityce i Administracji (dawniej Instytut Politologii UZ), Katedra Teorii Polityki i Administracji. W latach 2012-2019 członek Rady Wydziału Humanistycznego UZ.

Zainteresowania naukowe dotyczą badań w zakresie teorii i metateorii polityki oraz metodologii badań społecznych i humanistycznych. Ponadto badania w zakresie polityki kulturalnej i teorii integracji europejskiej.

Uczestniczył aktywnie we wszystkich Kongresach Politologii w Polsce oraz m.in. jako panelista w dwóch międzynarodowych konferencjach naukowych Religia a polityka UKSW/UZ. Współorganizował cykliczne ogólnopolskie konferencje naukowe

Polityka a sztuka przygotowywane przez kooperujące ośrodki politologiczne UZ, UW, UJ, UO. Otrzymał kilkakrotnie indywidualne oraz zbiorowe nagrody organizacyjne I i II stopnia od Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od 2011 r. był promotorem ponad 70 prac licencjackich na studiach stacjonarnych oraz niestacjonarnych. Recenzował ponad 220 prac licencjackich oraz magisterskich. Promotor 4 prac magisterskich.

Promotor rozprawy dr Weroniki Górnickiej: *Zmiana układu sił na hiszpańskiej scenie politycznej po 2011 r. Teoria i polityka* (UAM Poznań 2018). Recenzent w postępowaniu habilitacyjnym (UW) i recenzent w dwóch przewodach doktorskich (UG; UKW). Członek i recenzent Rady Dziedzinowej Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – od 2020); recenzent grantów wewnętrznych na Uniwersytecie Wrocławskim (od 2020).

Od roku 2013 sprawował opiekę naukową nad kołem naukowym studentów i doktorantów w Instytucie Politologii UZ „Audiatur et altera pars”.

Redaktor merytoryczny czasopism naukowych: „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” oraz „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, oddział w Zielonej Górze, gdzie przez dwie kadencje pełnił stanowisko wiceprezesa Oddziału. Od lat pozostaje jednym z głównych ekspertów publicznych i prywatnych mediów w Polsce oraz okazjonalnie niemieckich mediów publicznych. Oceniający wielokrotnie zjawiska i procesy polityczne oraz

procedury demokratycznego państwa prawa. Współpracował w zakresie ewaluacji wiedzy politycznej z organizacjami pozarządowymi, w tym think tankami zajmującymi się kwestiami życia społeczno-politycznego.

Doktor Piotr Pochyły, adiunkt w Katedrze Stosunków Międzynarodowych, od 2019 r. zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, politolog. Zainteresowania badawcze koncentrują się wokół polskiej polityki zagranicznej od 1989 r., w tym w zakresie korelacji między polityką zagraniczną i polityką wyznaniową, prac Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP, problematyki narodowościowej w Europie i na Bliskim Wschodzie, w tym kwestii kurdyjskiej. Kilkakrotny laureat Nagrody Rektora UZ za osiągnięcia organizacyjne, redaktor zarządzający czasopisma naukowego „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”. Członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, wieloletni opiekun Koła Naukowego „Unia Debat Oksfordzkich”.

Doktor Tomasz Banaszak, adiunkt w Katedrze Teorii Polityki i Administracji, politolog, stopień naukowy doktora uzyskał na

Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego w 2002 r. Absolwent Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Praca doktorska poświęcona myśli politycznej Hobbesa. Obszar zainteresowań to historia myśli politycznej oraz teoria polityki.

Doktor Wioletta Husar-Polizuk, adiunkt w Katedrze Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji. Specjalistka w zakresie nacjonalizmu i independentyzmu w Katalonii. Swoje badania naukowe koncentruje na hiszpańskich nacjonalizmach peryferyjnych i separatyzmach, sytuacji polityczno-społeczno-gospodarczej Hiszpanii, ze szczególnym uwzględnieniem historii, kultury i tożsamości narodowej Katalończyków. Aktualnie prowadzi badania nad zjawiskiem radykalizacji independentyzmu w Katalonii. Stypendystka Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz Programu Santander Universidades, w ramach którego realizowała indywidualne projekty badawcze w Katalonii i Madrycie. Współorganizatorka kilku ogólnopolskich konferencji naukowych. Wielokrotna stypendystka (Stypendium dla najlepszych doktorantów oraz Stypendium doktorskie) i laureatka Nagrody Rektora dla studentów i doktorantów Uniwersytetu Zielonogórskiego. Członkini Pracowni Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji oraz redakcji czasopisma naukowego „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”. Opiekun Koła Naukowego „Unia Debat Oksfordzkich”.

Doktor Adam Iłciów, adiunkt w Katedrze Teorii Polityki i Administracji, politolog, stopień naukowy doktora uzyskał na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego w 2006 r. Jest autorem ponad 80 publikacji z zakresu nauk o polityce i administracji. W swoich badaniach podejmuje tematykę elit politycznych, przywództwa politycznego, wyborów, kampanii wyborczych, mediów i komunikowania politycznego, samorządności, transformacji i przemian społecznych oraz teorii polityki.

W latach 2012-2013 pełnił funkcję koordynatora programu Erasmus, od roku 2019 odpowiada za praktyki zawodowe studentów. Członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP), Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Legnicy oraz Towarzystwa Miłośników Legnicy „Pro Legnica”.

Doktor Piotr Małczyński, pracownik Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego, doktor nauk humanistycznych w zakresie kulturoznawstwa. Absolwent Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Wrocławskim (2018). Z Uniwersytetem Zielonogórskim związany od 2021 r. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problematyki tożsamości narodowej, nacjonalizmu, „rasy” i etniczności oraz zjawisk społeczno-kulturowych powiązanych z piłką nożną. Stypendysta Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Członek Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oraz Stowarzyszenia Etnologia Wrocławska. Redaktor numeru tematycznego czasopisma naukowego „Tematy z Szewskiej”. Współpomysłodawca i współorganizator konferencji „Rasa – Rasizm – Rasologia”.

Doktor Lilla Młodzik, adiunkt w Katedrze Systemów Politycznych i Administracji; doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu; pedagog.

Zainteresowania naukowe: interdyscyplinarne aspekty zarządzania organizacją publiczną dotyczące uwarunkowań zachowań jednostek i grup społecznych (motywacje, podejmowanie decyzji, komunikowanie się, przywództwo, kultura organizacyjna, relacje władzy); autorka czterdziestu publikacji krajowych i zagranicznych – dwóch monografii, kilku rozdziałów monografii, wielu artykułów naukowych (ostatni wydany przez Taylor&Francis Group) w obszarze „miękkiego” zarządzania ze szczególnym uwzględnieniem organizacji publicznych zajmujących się bezpieczeństwem; w latach 2016-2018 przeprowadziła obszerne badania w zakresie kultury współdziałania w odniesieniu do funkcjonariuszy Straży Granicznej, oparte na triadzie: kompetencje – etos – skuteczność; obecnie pracuje nad problematyką przywództwa charyzmatycznego oraz zarządzania różnorodnością w organizacjach publicznych. Instruktorка przedsiębiorczości, trenerka szkoleń dla urzędników w publicznych; uczestniczka projektów krajowych i międzynarodowych (w latach 2017-2020 powołana do zespołu ekspertów ECVET przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Doktor Anna Ratke-Majewska, adiunkt w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji UZ, doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce, absolwentka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

w Toruniu, gdzie realizowała studia magisterskie (stosunki międzynarodowe) i doktoranckie.

W centrum Jej zainteresowań badawczych znajduje się problematyka kształtowania pamięci o wydarzeniach istotnych dla istnienia zbiorowości i jednostki w jej ramach, polityki pamięci, tożsamości politycznej, stosunków polsko-latynoamerykańskich oraz sytuacji wewnętrznej wybranych państw Latynoameryki i Półwyspu Iberyjskiego. Uczestniczyła w licznych konferencjach i kongresach ogólnopolskich, zagranicznych oraz międzynarodowych; w roku 2018 otrzymała nagrodę indywidualną I stopnia Rektora UZ za osiągnięcia naukowe. Jest członkinią towarzystw naukowych oraz redaktorem czasopisma „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”.

Doktor Małgorzata Samojedny, adiunkt w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego, prawnik, absolwentka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. W 2020 r. z wyróżnieniem obroniła dysertację doktorską. Obszar prowadzonych badań to nauki prawne i nauki o polityce i administracji, ze szczególnym uwzględnieniem myśli politycznej oraz systemów prawno-politycznych.

Wieloletnia stypendystka dla najlepszych doktorantów oraz laureatka wewnętrznych grantów uniwersyteckich dla młodych doktorów i doktorantów. Organizatorka licznych wydarzeń naukowych – konferencji, debat i wykładów gościnnych. Redaktor językowy w uniwersyteckich czasopismach naukowych. Członkini Pracowni Badań Praw Orientalnych Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Towarzystwa Naukowego Australii, Nowej Zelandii i Oceanii ANZORA.

Doktor Beata Springer, adiunkt w Katedrze Systemów Politycznych i Administracji, doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce, prawnik, politolog.

Zainteresowania naukowe: administracja publiczna, służba cywilna, partycypacja społeczna, polityka publiczna, samorząd terytorialny. Współorganizatorka cyklu konferencji na Uniwersytecie Zielonogórskim (w latach 2014-2017) dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego i jednocześnie redaktorka cyklu publikacji pokonferencyjnych. W 2018r. otrzymała nagrodę indywidualną I stopnia Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego za osiągnięcia organizacyjne.

Jest jednocześnie praktykiem, jako trenerka i ekspertka, przez wiele lat prowadziła warsztaty dla jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych

(m.in. szkolenia dla pracowników Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie czy pracowników urzędów miast i gmin na Dolnym Śląsku). Autorka Strategii rozwoju dla gmin oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Członkini Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oddział w Zielonej Górze.

Doktor Arkadiusz Tyda, adiunkt w Katedrze Stosunków Międzynarodowych Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, doktor nauk humanistycznych, absolwent Uniwersytetu Zielonogórskiego i Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu, doktorat w dziedzinie historii, znawca problematyki łemkowskiej, transatlantyckiej i tematyki zielonogórskiej muzyki rockowej.

Jego zainteresowania naukowe dotyczą stosunków międzynarodowych (zwłaszcza tych transatlantyckich), stosunków międzykulturowych, polityki wyznaniowej i narodowościowej oraz związków kultury popularnej i polityki. Aktualnie przygotowuje monografię *Społeczno-polityczna działalność Łemków w Stanach Zjednoczonych w XX wieku* oraz *Rock w Zielonej Górze*.

Poza działalnością naukową prowadzi także aktywną działalność artystyczną. Jest gitarzystą, autorem tekstów, producentem teledysków.

Bogusława Krawczyk, specjalista, związana z zielonogórską uczelnią od 1991 r. Obecnie zatrudniona na stanowisku specjalisty w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji na Wydziale Nauk Społecznych.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Uniwersytetu Zielonogórskiego

Akta osobowe

- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z 22.05.1993 r.
- Protokoły z posiedzeń Rad Wydziału w latach 1971-1999.
- Sprawozdanie z działalności Wydziału Pedagogicznego z maja 1987 r.
- Sprawozdanie z kadencji w latach 1987-1990.
- Sprawozdanie z działalności Wydziału Pedagogicznego za rok akademicki 1987/1988.
- Sprawozdanie z działalności Wydziału Pedagogicznego za rok akademicki 1988/1989.
- Sprawozdanie z działalności Instytutu Pedagogiki i Psychologii 1992/1993.
- Sprawozdanie z rekrutacji za rok 1995/1996.
- Wyniki sesji egzaminacyjnej 1990/1991.
- Wyniki sesji egzaminacyjnej 1991/1992.
- Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 20.06.1983 r.
- Sprawozdanie z działalności Wydziału z dnia 15.05.1989.

Materiały publikowane

- Skład osobowy w roku akademickim 1971/1972 WSN w Zielonej Górze, WSN, Zielona Góra 1972.
- Skład osobowy w roku akademickim 1972/1973 WSN w Zielonej Górze, WSN, Zielona Góra 1973.
- Skład osobowy w roku akademickim 1973/1974 WSP w Zielonej Górze, WSP, Zielona Góra 1973.
- Skład osobowy w roku akademickim 1974/1975 WSP w Zielonej Górze, red A. Toczewski, WSP, Zielona Góra 1974.
- Skład osobowy w roku akademickim 1976/1977 WSP w Zielonej Górze, red. E. Raczyńska-Patalas, WSP, Zielona Góra 1977.
- Skład osobowy WSP w Zielonej Górze w roku akademickim 1982/1983. Stan prawny na dzień 1 lutego 1983, red R. Zaradny, WSP, Zielona Góra 1983.
- Skład osobowy WSP w Zielonej Górze w roku akademickim 1984/1985. Stan prawny na dzień 5 listopada 1984, WSP, Zielona Góra 1985.

- Skład osobowy WSP w Zielonej Górze w roku akademickim 1985/1986. Stan prawny na dzień 30 listopada 1984, WSP, Zielona Góra 1986.
- Skład osobowy WSP w Zielonej Górze w roku akademickim 1988/1989. Stan prawny na dzień 31 grudnia 1988, WSP, Zielona Góra 1989.
- Skład osobowy Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze z dnia 31 grudnia 1997, red. D. Dolański, WSP, Zielona Góra 1998.
- Sprawozdanie z działalności Wydziału za rok akademicki 2002/2003.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2004/2005. Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2005/2006. Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych.
- Sprawozdanie z Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych za rok 2005/2006.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2006/2007. Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych.
- Sprawozdanie z Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych za rok 2006/2007.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2007/2008. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii za rok akademicki 2007/2008.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2008/2009. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2009/2010. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu z sierpnia 2011 roku.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2010/2011. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2011/2012. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2012/2013. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2013/2014. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu.
- Sprawozdanie z Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii za rok 2015/2016.

Akty prawne

- Statut WSP w Zielonej Górze, WSP, Zielona Góra 1976.
- Statut WSP im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, WSP, Zielona Góra 1992.

Opracowania

- Dolański D., *Pierwszy Kwadrans. Piętnaście lat Uniwersytetu Zielonogórskiego*, Oficyna Wydawnicza UZ, Zielona Góra 2016.
- Dolański D., *Zielonogórska droga do Uniwersytetu*, Oficyna Wydawnicza UZ, Zielona Góra 2011.

- Dolański D., *Zielonogórska droga do Uniwersytetu*, Oficyna Wydawnicza UZ, Zielona Góra 2012.
- Kształtowanie się tożsamości zielonogórskiej pedagogiki, red. G. Miłkowska, M. Furmanek, Oficyna Wydawnicza UZ, Zielona Góra 2011.
- Pokrzyńska M., *Powstanie i rozwój Instytutu Socjologii w Zielonej Górze (1994-2004)*, [w:] *Różnorodność kapitałów w nowej rzeczywistości społecznej. Z dorobku zielonogórskiego środowiska socjologicznego*, red. Ż. Leszkowicz-Baczyńska, „Rocznik Lubuski”, t. 30, cz. 2, wyd. Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2004.
- Szczegóła H., *Powstanie uczelni pedagogicznej*, „Uniwersytet Zielonogórski. Miesięcznik Społeczności Akademickiej”, kwiecień-maj 2004.
- Szczegóła H., *Szkolnictwo wyższe w Zielonej Górze w okresie kryzysu społecznego i politycznego 1979-1982*, „Uniwersytet Zielonogórski, Miesięcznik Społeczności Akademickiej”, listopad 2004.
- Szczegóła H., *Uczelnie zielonogórskie u progu kryzysu społeczno-gospodarczego*, „Uniwersytet Zielonogórski. Miesięcznik Społeczności Akademickiej”, lipiec 2004.
- Szczegóła H., *Zielona Góra kształci magistrów*, „Uniwersytet Zielonogórski. Miesięcznik Społeczności Akademickiej”, czerwiec 2004.
- Szczegóła H., *Zielonogórska droga do Uniwersytetu*, „Uniwersytet Zielonogórski., Miesięcznik Społeczności Akademickiej”, grudzień 2003.
- Trzop B., Zielińska M., *Dwadzieścia lat zielonogórskiej socjologii: krótka historia poszukiwań własnej tożsamości*, [w:] *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Pogranicza i centra współczesnej Europy*, red. M. Zielińska, B. Trzop, Seria Monograficzna, t. 9, Zielona Góra 2014.
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze 1971-1981*, red. K. Bartkiewicz, WSP, Zielona Góra 1983.
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze 1971-1975*, red. P. Szydłowski, WSP, Zielona Góra 1975.

